EDIȚIA SOCIETĂȚII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA SUB ASISTENŢA S -LETER URGSKU "SOCIETĂŢILE SHOFSHO" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ^ PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov TOL XX Editat de L M Lopatin Cartea a V-a ( ) NOIEMBRIE-DECEMBRIE- MOSCOVA Tipolitografia Asociației lui I N Kushnerov și K* str Pimenovskaya, ism {i Biblioteci CONŢINUT Pagină idee ruseasca (Tradus din franceză de G A Rachinsky) Vl S Solovyov Organismul social V M Hvostov Perspectiva socială a lui John Ruskin S N Bulgakov Doctrina lui Schopenhauer a dreptului și a statului S Gruzen berg Teoria abilităților în psihologia modernă A Lazur- orice Wilhelm Schuppe și ideea imanenței universale G Lanza Critică și bibliografie I Pliant bibliografic oo Societatea Psihologică din Moscova (Rapoarte despre întâlniri) Controversă La întrebarea congresului de psihologie pedagogică şi comentarii de G I Chelpanov A P Nechaeva "Sunt necesare laboratoare psihologice pentru cercetări independente în instituțiile de învățământ secundar?" (Răspuns la A P Nechaev) G I Chelpanova i Materiale pentru statistica jurnalului Index de articole, recenzii și note publicate în revista "Probleme de filosofie și psihologie" pentru cei douăzeci de ani din - Anunturi Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " Ideea Rusă J) Traducere din franceza G A Rachi Novago - Scopul acestor pagini nu este acela de a oferi detalii despre situația actuală a Rusiei, în ipoteza că este o țară necunoscută de Occident, o țară despre care Occidentul are idei false Ca să nu mai vorbim de numeroasele traduceri care au făcut Europa asemănătoare cu operele exemplare ale literaturii noastre, vedem acum, mai ales în Franța, scriitori de seamă care și-au propus ca obiectivul de a familiariza publicul european cu Rusia și de a face această treabă mult mai bine decât un rus ar fi putut face Voi cita doar două nume franceze: Anatole Leroy-Beaulieu, în excelentul său studiu despre "Imperiul Țarilor", a oferit o prezentare foarte veridic, foarte completă și frumos compusă a situației noastre politice, sociale și religioase, și Viconte de Vogüet , într-o serie întreagă de lucrări geniale, Acest articol este o traducere a unui raport citit de Vladimir Sergheevici Solovyov în la Paris în limba franceză unui cerc de oameni care erau interesați de problemele ridicate în el În același an, "Ideea rusă" a fost tipărită ca o broșură separată și publicată în lumina editurii pariziene "Librairie académique Didier-Perrin et C°" Din punct de vedere al conținutului său, articolul este în strânsă legătură cu cartea lui Solovyov "La Russie et l'Èglise universelle", publicată la sfârșitul aceluiași , care este un rezumat al părții a doua și a treia din "Istoria și viitorul" of Theocracy" nescris de autor Articolul apare pentru prima dată în limba rusă Traducător Întrebări de filosofie, KN IOO Biblioteca "Runivers" ow Solovyov literatura rusă sacră, și-a tratat subiectul nu numai ca un cunoscător al acestuia, ci și ca un entuziast Datorită acestor scriitori și multor alții, partea iluminată a publicului european ar trebui să fie suficient de familiarizată cu Rusia în tot ceea ce privește diversele aspecte ale existenței ei reale Dar această familiarizare cu treburile rusești lasă mereu deschisă o chestiune de altă ordine, foarte ascunsă de prejudecăți puternice, întrebare care în Rusia însăși în majoritatea cazurilor a primit doar soluții absurde Inutilă în ochii unora, prea îndrăzneață în opinia altora, această întrebare este de fapt cea mai importantă dintre toate pentru rus și nici în afara Rusiei nu poate părea lipsită de interes pentru orice persoană care gândește serios Mă refer la întrebarea semnificației existenței Rusiei în istoria lumii Când vedem cum acest vast imperiu, cu o strălucire mai mare sau mai mică, a apărut pe scena mondială timp de două secole, când vedem cum a

adoptat civilizația europeană în multe puncte minore, respingând-o cu încăpățânare pe altele mai importante, păstrând astfel un originalitate care, deși și este pur negativă, dar nu este lipsită de o măreție nu mai puțin peculiară - când vezi acest mare fapt istoric, te întrebi: ce este acel ligl pe care îl ascunde în spatele lui sau ne dezvăluie; care este principiul ideal care animă acest corp imens, ce cuvânt nou va spune omenirii acest nou popor; ce vrea să facă în istoria lumii? Pentru a rezolva această întrebare, nu vom apela la opinia publică de astăzi, ceea ce ne-ar pune în pericol să fim dezamăgiți de evenimentele de a doua zi Vom căuta răspunsul în adevărurile eterne ale religiei Căci ideea de națiune nu este ceea ce crede despre sine în timp, ci ceea ce gândește despre ea în veșnicie Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ eu Odată ce recunoaștem unitatea esențială și reală a rasei umane - și trebuie să o recunoaștem, pentru că este un adevăr religios, justificat de Filosofia rațională și confirmat de știința exactă - odată ce recunoaștem această unitate substanțială, trebuie să privim umanitatea ca un întreg ca o mare fiinţă colectivă sau un organism social ai cărui membri vii reprezintă diferite naţiuni Din acest punct de vedere, este evident că niciun popor nu poate trăi în sine, prin sine și pentru sine, dar viața fiecărui popor nu reprezintă decât o anumită participare la viața generală a omenirii \Funcția organică, care este încredințată uneia sau aceleia națiuni în această viață universală - aceasta este adevărata sa idee națională, prestabilită în planul lui Dumnezeu Dar dacă omenirea reprezintă într-adevăr un organism mare, atunci nu trebuie să uităm, totuși, că nu avem de-a face în acest caz cu un organism pur fizic și ar trebui să ne amintim că membrii și elementele din care constă - națiuni și indivizi - sunt fiinte morale Iar condiția fundamentală a ființei morale constă în aceasta, că Funcția particulară pe care este chemată să o îndeplinească în viața universală, ideea care îi determină existența în gândirea lui Dumnezeu, nu apare niciodată ca o necesitate materială, ci doar ca o necesitate materială Forma obligației morale Gândul la Dumnezeu, care este o soartă necondiționată pentru lucruri, este doar o datorie pentru o ființă morală Dar, deși este evident că datoria poate fi sau nu făcută, bine sau rău făcută, acceptată sau respinsă, este imposibil, pe de altă parte, să admitem că această libertate ar putea schimba planul providențial sau să facă ineficientă legea morală Influența morală a lui Dumnezeu nu poate fi Biblioteca "Runivers" ow SOLOVIEV mai puțin puternic decât efectul său fizic Prin urmare, trebuie recunoscut că în lumea morală există și o necesitate fatală, dar necesitatea fatală este indirectă și condiționată Vocația, sau acea idee specială pe care gândul lui Dumnezeu o pune pentru fiecare ființă morală - individ sau națiune - și care se dezvăluie conștiinței acelei ființe ca datoria sa supremă - această idee acționează în toate cazurile ca o putere reală, ea determină în toate cazurile ființa ființei morale , dar o face în două moduri opuse: se manifestă ca lege a vieții când datoria este îndeplinită și ca lege a morții când nu a avut loc O ființă morală nu se poate elibera niciodată de puterea ideii divine, care este sensul ființei sale, dar depinde de el să o poarte în inima și în destinele sale, ca o binecuvântare sau ca un blestem Ceea ce tocmai am spus este, sau ar trebui să fie, un loc obișnuit pentru oricine - nu voi spune creștin - ci chiar și pentru un monoteist Și într-adevăr, nu se găsește nicio obiecție față de aceste gânduri atunci când sunt propuse în Forme generale; protestul este de obicei îndreptat împotriva aplicării lor la problema națională În acest din urmă caz, locul comun se transformă brusc într-un vis mistic, iar axioma devine o Fantezie subiectivă "Cui

i-a fost descoperit vreodată gândul lui Dumnezeu despre orice națiune, cine poate vorbi oamenilor despre datoria lor? A-și exercita puterea, a-și urmări interesul național, asta este tot ce ar trebui să facă un popor, iar datoria patriotului este să-și susțină și să-și servească țara în această politică națională, fără a-i impune ideile subiective Și pentru a afla adevăratele interese ale națiunii și adevărata sa misiune istorică, există o singură cale sigură, și aceasta este să întrebați oamenii înșiși ce cred despre asta, să apelați la sfatul publicului Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ parere?* Cu toate acestea, există ceva ciudat în această judecată aparent atât de bună Acest mijloc empiric de descoperire a adevărului este categoric inaplicabil acolo unde opinia națiunii este împărțită, așa cum este aproape întotdeauna Care dintre opiniile publice ale Franței este adevărată: opinia catolicilor sau opinia francmasonilor? Și din moment ce sunt rus, căruia dintre opiniile naționale ar trebui să-mi sacrific ideile subiective? opinia Rusiei oficiale și semi-oficiale, a Rusiei prezentului sau a părerii pe care o mărturisesc câteva milioane de vechii noștri credincioși, acești adevărați reprezentanți ai Rusiei tradiționale, Rusia din trecut, pentru care biserica și statul nostru în forma lor actuală este împărăția lui Antihrist; și atunci, poate, ar trebui să ne întoarcem și la nihiliști: până la urmă, ei, poate, reprezintă viitorul Rusiei II Nu am niciun motiv să insist asupra acestor dificultăți, deoarece istoria oferă dovezi directe și binecunoscute în sprijinul poziției mele Dacă există adevăruri ferm stabilite în filosofia istoriei în general, atunci ar trebui considerată ca atare poziția conform căreia chemarea finală a poporului evreu, adevăratul sens al existenței sale, este legată în mod esențial de ideea mesianică, adică cu o idee creștină? Cu toate acestea, nu se pare că opinia publică și sentimentul național al evreilor erau deosebit de favorabile creștinismului Nu vreau să mă întorc cu reproșuri năzdrăvane către acest popor unic și misterios, care, până la urmă, este poporul profeților și al apostolilor, poporul lui Iisus Hristos și al Preasfintei Fecioare Acest popor este încă în viață și, conform cuvintelor Noului Testament, îl așteaptă o renaștere și o reînnoire completă: "Tot Israelul va fi mântuit" (Rom XI,) Și consider că este necesar să spun, deși nu pot dovedi Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV aici corectitudinea afirmației sale ^ - "amărăciunea" evreilor nu este singurul motiv al poziției lor ostile în raport cu creștinismul În special în Rusia, unde nu s-a încercat vreodată să aplice începuturile creștinismului evreilor, îndrăznim să le cerem să fie mai creștini decât noi înșine? Voiam doar să amintesc acel Fapt istoric remarcabil că poporul, menit să dea creștinismul lumii, și-a îndeplinit această misiune numai împotriva voinței lor, că în marea majoritate și în decursul a optsprezece secole respinge cu încăpățânare ideea divină că au purtat în sân și care era adevăratul sens al existenţei sale Prin urmare, nu mai poate fi considerat acum admisibil să spunem că opinia publică a națiunii are întotdeauna dreptate și că poporul nu poate greși niciodată în adevărata lor vocație sau o respinge Dar poate că acest fapt istoric pe care l-am citat reprezintă în sine doar o prejudecată religioasă, iar legătura fatală presupusă între soarta poporului israelit și creștinism este doar o fantezie subiectivă? Pot, totuși, să dau o dovadă extrem de simplă, care luminează viu caracterul real și obiectiv al Faptului pe care l-am citat Dacă luăm Biblia noastră creștină, o colecție de cărți care începe cu cartea Geneza și se termină cu Apocalipsa, și o dezasamblam, în afară de orice convingeri religioase, ca un simplu monument istoric și literar, atunci

vom fi siliți să admitem că avem în fața noastră o lucrare terminată și armonioasă: crearea cerului și a pământului și căderea omenirii în persoana primului Adam - la început, restaurarea umanității în persoana celui de-al doilea Adam sau Hristos - în centru, si la sfarsit - k) Am încercat să fac acest lucru în două studii despre problema evreiască, dintre care unul a fost analizat în "Revue française", septembrie și octombrie Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ o apoteoză apocaliptică, crearea unui cer nou și a unui pământ nou "în ele locuiește adevărul", revelația unei lumi transfigurate și glorificate, Noul Ierusalim, coborât din cer, un cort în care locuiește Dumnezeu cu oamenii (Apoc XXI) Sfârșitul lucrării este legat aici de începutul, crearea lumii fizice și istoria omenirii sunt explicate și justificate prin revelația lumii spirituale, care reprezintă unirea perfectă a omenirii cu Dumnezeu Lucrarea este încheiată , cercul este închis, iar chiar și din punct de vedere pur estetic există satisfacție cartea de astăzi Biblia este "Dibre-ga-yamim", cartea Cronicilor și iată concluzia ultimului capitol al acestei cărți : și mi-a poruncit să-i zidesc o casă în Ierusalim, care este în Iudeea Cine este dintre voi, dintre tot poporul Său? Domnul, Dumnezeul lui, să fie cu el și să-l lase să meargă acolo!" Între această concluzie și încheierea Bibliei creștine, între cuvintele lui Hristos în slava Sa: "Eu sunt Alloa și Omega, începutul și sfârșitul; dă slobozi pe cei însetați de la izvorul apei; cel ce va birui va moșteni totul, iar eu voi fi Dumnezeul lui și el va fi fiul meu, "între aceste cuvinte și cuvintele împăratului Persiei, între această casă care trebuie să fie ridicată în Ierusalimul Iudeii, şi locuinţa lui Dumnezeu şi cu el oamenii în noul Ierusalim, coborând - ■ schem din cer, contrastul este cu adevărat uimitor Din punctul de vedere al evreilor, care resping marele deznodământ universal al istoriei lor naționale, revelat în Noul Testament, ar trebui să admitem că crearea cerului și a pământului, chemarea încredințată patriarhilor, misiunea lui Moise , minunile Ieșirii, revelația de la Sinai, isprăvile și imnurile lui David, înțelepciunea Salomon inspirația profeților - că toate aceste minuni și toată această slavă sfântă au dus în cele din urmă numai la manifestul unui rege păgân care poruncea un o mână de evrei pentru a construi un al doilea erus- Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV templul din Lima, acel templu, a cărui sărăcie, în comparație cu splendoarea primului, a făcut lacrimi în bătrânii Iudeii și care a fost ulterior mărit și împodobit de Idumeanul Irod, pentru a fi în cele din urmă distrus de soldați lui Titus Deci, nu prejudecata subiectivă a unui creștin, ci un monument al gândirii naționale a evreilor înșiși demonstrează clar că în afara creștinismului cauza istorică a Israelului a suferit o prăbușire și că, în consecință, poporul poate, uneori, să nu înțeleagă vocația lor III Nu m-am abătut de la subiectul meu când vorbesc despre Biblia evreilor Căci în această Biblie întreruptă, în acest contrast al unui început maiestuos și al unui sfârșit jalnic, există ceva care îmi amintește de soarta Rusiei, dacă le considerăm din punctul de vedere al unuia exclusiv naționalist, stăpânindu-ne în prezent timp și unind pe Kaiao și pe Irodii noștri în birocrație de acord tacit cu fanaticii panslavismului militant Într-adevăr, când mă gândesc la razele profetice ale unui mare viitor care au luminat primii pași ai istoriei noastre, când îmi amintesc de nobilul și înțelept act de lepădare de sine națională, care a creat statul rus în urmă cu mai bine de o mie de ani în zilele când strămoșii noștri, văzând insuficiența elementelor autohtone pentru organizarea ordinii sociale, din propria lor voință și reflecție matură, au chemat la putere prinții scandinavi, spunându-le cuvinte memorabile: "Țara

noastră este mare și bogată, dar nu există rânduiește în ea, vino să stăpânești și stăpânește peste noi * Și după o astfel de instaurare originală a ordinii materiale, nu mai puțin remarcabilă este instaurarea creștinismului și imaginea magnifică a Sf Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ s-a gândit și s-a conferit mult timp înainte de a-l accepta pe acesta din urmă, dar, devenit creștin, și-a dorit să fie unul în realitate și nu doar s-a dedicat faptelor de milostenie, îngrijind bolnavi și săraci, ci și-a dat dovadă de un pătrundere mai mare a spiritului evanghelic decât cei care l-au botezat în greacă episcopii săi; căci acești episcopi nu au reușit decât prin argumente rafinate să-l convingă pe acest prinț cândva atât de însetat de sânge de necesitatea aplicării pedepsei cu moartea tâlharilor și ucigașilor: "Mi-e frică de păcat", le-a spus părinților săi duhovnicești Și atunci, când în spatele acestui "soare roșu" - așa numit poezia populară primul nostru prinț creștin - când acest soare roșu care a luminat începutul istoriei noastre a fost urmat de veacuri de întuneric și necazuri, când, după o lungă serie de dezastre, a fost împins înapoi în pădurile reci din nord-est, tocit de sclavie și de nevoia unei munci grele pe pământ nerecunoscător, rupt din lumea civilizată, greu accesibilă nici măcar cuvintelor șefului creștinismului, poporul rus s-a scufundat într-o barbarie grosolană, accentuată de prostie și mândrie națională ignorantă, când, uitând adevăratul creștinism al Sf oh, și când mii de oameni au fost trimiși la foc pentru atașamentul excesiv față de erorile tipografice din cărțile bisericești vechi - deodată, în acest haos de barbarie și dezastre, colosalul și unic imaginea lui Petru cel Mare se ridică După ce a lăsat deoparte naționalismul orb al Moscovei, pătruns de un patriotism luminat, care vede adevăratele nevoi ale poporului său, el nu se oprește la nimic pentru a aduce, nici măcar cu forța, în Rusia acea civilizație pe care ea o disprețuia, dar de care avea nevoie; el nu numai că numește acest miracol Vezi un studiu interesant al părintelui Pearling, Roma și Moscova, - & Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV Aștept civilizația, ca un patron puternic, dar eu însumi merg la ea, ca un slujitor umil și un student harnic; și în ciuda marilor deficiențe ale caracterului său ca persoană privată, el este până la urmă un exemplu admirabil de devotament față de datorie și pricepere civică Și acum, amintindu-ți toate acestea, îți spui: cât de mare și de frumoasă în realizarea sa finală trebuie să fie cauza națională, care a avut astfel de predecesori, și cât de sus, dacă nu vrea să cadă, trebuie să-și pună țelul țara, care în zilele barbariei sale avea reprezentanţii ei Sf Vladimir şi Petru cel Mare Dar adevărata măreție a Rusiei este o literă moartă pentru falșii noștri patrioți care doresc să impună poporului rus o misiune istorică după modelul său și în limitele înțelegerii lor Cauza noastră națională, dacă îi ascultați, este ceva care nu ar putea fi mai simplu în lume și depinde de o singură putere - puterea armelor Pentru a pune capăt Imperiului Otoman aflat pe moarte și apoi a distruge monarhia habsburgică, punând în locul acestor două puteri o grămadă de mici regate naționale independente, care abia așteaptă acest ceas solemn al eliberării lor finale pentru a se arunca unul asupra celuilalt Într-adevăr, a meritat ca Rusia să sufere și să lupte o mie de ani, să devină creștină cu Sfântul Vladimir și europeană cu Petru cel Mare, ocupând constant un loc aparte între Est și Apus și toate acestea pentru a deveni în sfârșit un instrument de "marea idee" a sârbului și "marea idee" a bulgarului! Dar, ni se va spune, nu acesta este ideea: adevăratul scop al politicii noastre naționale este Constantinopolul Aparent, grecii au încetat deja să fie luați în considerare și, totuși, au și propria lor

"idee grozavă" de panhelenism Dar cel mai important ar fi să știm cu ce, în numele a ce, putem intra în Constantinopol? Ce putem Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ aducem acolo, pe lângă ideea păgână a unui stat absolut, principiile cezaropapismului, împrumutate de noi de la greci și ruinând deja Bizanțul? În istoria lumii există evenimente misterioase, dar nu există unele fără sens Nu! Nu această Rusia așa cum o vedem acum, o Rusie trădată de cele mai bune amintiri ale ei, de lecțiile lui Vladimir și Petru cel Mare, o Rusia obsedată de naționalismul orb și obscurantismul nestăpânit, nu va cuceri niciodată a doua Roma și nu va pune capăt întrebare estică fatală Dacă, din cauza greșelilor noastre, această întrebare nu poate fi rezolvată spre gloria noastră mai mare, ea va fi rezolvată pentru o mai mare umilință a noastră Dacă Rusia persistă pe calea obscurantismului opresiv, pe care a reintrat acum, o altă forță națională își va lua locul în Orient, mult mai puțin înzestrată, dar deci mult mai stabilă în puterile sale spirituale limitate Bulgarii, ieri încă atât de buni cu noi și patronați de noi, astăzi răzvrătiți disprețuitori în ochii noștri, mâine vor deveni rivalii noștri triumfători și stăpâni ai Bizanțului antic IV Cu toate acestea, aceste temeri pesimiste nu trebuie exagerate Rusia nu a renunțat încă la sensul existenței sale, nu a renunțat la credința și dragostea primei sale tinereți Mai rămâne de ea să abandoneze această politică a egoismului și a prostiei naționale, care va duce inevitabil la prăbușirea misiunii noastre istorice Produsul falsificat numit opinie publică, fabricat și vândut la preț ieftin de presa oportunistă, nu ne-a înăbușit încă conștiința națională, care va putea găsi o expresie mai sigură pentru adevărata idee rusească Nu este nevoie să mergem departe pentru asta: este aici, aproape - acesta adevărat Biblioteca "Runivers" • vl SOLOVIEV ideea rusă, mărturisită de caracterul religios al poporului, tipizată și indicată de cele mai importante evenimente și de cele mai mari personalități ale istoriei noastre Și dacă acest lucru nu este suficient, există o mărturie și mai mare și mai sigură - Cuvântul revelat al lui Dumnezeu Nu vreau să spun că în acest Cuvânt s-ar putea găsi ceva despre Rusia: dimpotrivă, tăcerea ei ne arată calea adevărată Dacă singurul popor despre care providența divină a fost îngrijită în mod special a fost poporul Israel, dacă sensul existenței acestui popor unic nu stă în sine, ci în revelația creștină pregătită de acesta, și dacă , în cele din urmă, în Noul Testament nu se mai vorbește despre nicio naționalitate anume și chiar se subliniază în mod explicit că nici un antagonism național nu ar trebui să fie lăsat vreodată să aibă loc, atunci nu se poate deduce din toate acestea că, în Gândul original despre Dumnezeu, națiunile nu există în afara unității lor organice și vii - în afara umanității? Și dacă așa este pentru Dumnezeu, atunci așa trebuie să fie și pentru națiunile înseși, deoarece ele doresc să-și realizeze adevărata idee, care este nimic altceva decât imaginea fiinţei lor în gândul etern al lui Dumnezeu > Sensul existenței națiunilor nu stă în ele, ci în umanitate Dar unde este, această umanitate? Nu este doar o ființă abstractă, lipsită de orice existență reală? Cu același drept s-ar putea spune că mâna și piciorul există cu adevărat și că omul în ansamblu este doar o ființă abstractă Cu toate acestea, animalele sunt cunoscute zoologilor (aparținând în cea mai mare parte clasei inferioare actinozôa: meduze, polipi etc), reprezentând în esență doar organe de viață separate foarte diferențiate și vii, astfel încât animalul în întregul său există doar în idee Așa era și modul de existență al rasei umane înainte de creștinism, când în realitate nu exista decât disjecta membra a universalului Biblioteca "Runivers"

IDEEA RUSĂ a omului, triburilor și națiunilor divizate sau parțial legate între ele de o forță exterioară, când adevărata unitate esențială a omenirii era doar o promisiune, o idee profetică Dar această idee a devenit trup când centrul absolut al tuturor ființelor a fost revelat în Hristos De atunci, marea unitate umană, corpul universal al Dumnezeului-Om, există cu adevărat pe pământ Este imperfect, dar există; este imperfect, dar se îndreaptă spre perfecțiune, crește și se extinde în exterior și se dezvoltă în interior Omenirea nu mai este o ființă abstractă, Forma ei substanțială se realizează în lumea creștină, în Biserica universală A participa la viața Bisericii universale, la dezvoltarea marii civilizații creștine, a participa la aceasta cu toată puterea și darurile deosebite, adică singurul scop adevărat, singura misiune adevărată a oricărei națiuni Este un adevăr evident și elementar că ideea de organ separat nu îl poate izola și pune într-o poziție de opoziție față de restul organelor, ci că ea stă la baza unității și solidarității sale cu toate părțile organelor corp viu Și din punct de vedere creștin, nu se poate contesta aplicabilitatea acestui adevăr absolut elementar la întreaga omenire, care este trupul viu al lui Hristos De ce Hristos însuși, recunoscând în ultimul său cuvânt către apostoli existența și chemarea tuturor neamurilor (Mat XXVIII, IQ), nu s-a întors și nu și-a trimis ucenicii la vreun neam anume: la urma urmei, pentru El ei a existat doar în unirea sa morală și organică, ca membri vii ai unui singur trup spiritual și real Astfel, adevărul creștin afirmă existența neschimbată a națiunilor și drepturile naționalității, condamnând în același timp naționalismul, care este pentru popor la fel ca egoism pentru individ: un principiu prost, străduința de a izola o ființă separată transformând diferența în diviziune și diviziunea în antagonism Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV v Poporul rus este popor creștin și, prin urmare, pentru a cunoaște adevărata idee rusă, nu se poate pune întrebarea ce va face Rusia prin ea însăși și pentru ea însăși, ci ce ar trebui să facă în numele principiului creștin, recunoscut de acesta și în beneficiul întregii lumi creștine, din care se presupune că face parte Pentru a-și îndeplini cu adevărat misiunea, ea trebuie să intre cu toată inima și sufletul în viața comună a lumii creștine și să-și dedice toate forțele naționale pentru realizarea, de comun acord cu alte popoare, a acelei unități perfecte și universale a omului rasă, al cărei fundament imuabil ne este dat în Biserica lui Hristos Dar ^ spirit ✓ egoismul național nu se dăruiește atât de ușor victimei La noi a găsit un mijloc de a se stabili, fără a renunța deschis la caracterul religios inerent naționalității ruse Nu numai că se recunoaște că poporul rus este un popor creștin, dar se declară pompos că este poporul creștin prin excelență și că Biserica este adevărata temelie a vieții noastre naționale; dar toate acestea sunt doar pentru a afirma că Biserica este exclusiv cu noi și că avem monopolul credinței și al vieții creștine Astfel, Biserica, care în realitate este o stâncă indestructibilă a unității și solidarității universale, devine pentru Rusia paladiul particularismului național îngust, și adesea chiar un instrument pasiv al politicii egoiste și odioase , Religia noastră, în măsura în care se manifestă în credința poporului și în cult, este cu totul ortodoxă Biserica Rusă, în măsura în care păstrează adevărul credinței, continuitatea succesiunii de la apostoli și eficacitatea sacramentelor, participă în esență la unitatea Bisericii universale fondată de Hristos Și dacă, din păcate, această unitate există la noi doar într-un ascuns Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ stând în picioare și nu ajunge la realitatea vie, atunci vechele

lanțuri sunt de vină pentru aceasta, îngăduind trupul Bisericii noastre cu un cadavru necurat, sufocând-o cu decăderea lor Instituția oficială, reprezentată de administrația noastră bisericească și de școala noastră teologică, care își păstrează cu orice preț caracterul particularist și unilateral, cu siguranță nu este o parte vie a adevăratei Biserici universale fondată de Hristos Pentru a exprima ce este cu adevărat această instituție, vom lăsa cuvântul autorului, a cărui mărturie este în acest caz de o valoare excepțională Unul dintre cei mai de seamă conducători ai "partidului rus", patriot înflăcărat și ortodox zelos, în calitatea sa de slavofil, dușman deschis al Occidentului în general și al Bisericii Romane în special, care nutrește dezgust față de papalitate și un sentimentul de dispreț față de iezuiți, I S Aksakov, nu poate fi bănuit, pe de altă parte, deși Aksakov împărtășea prejudecățile și erorile partidului său, el a stat deasupra panslaviștilor obișnuiți nu numai prin talent, ci și prin conștiinciozitate, în sinceritatea gândirii sale și directitatea cuvintelor sale Îndelung persecutat de administrație, condamnat la tăcere timp de doisprezece ani, abia în ultimii ani ai vieții a primit, ca un privilegiu personal, deși mereu problematic, relativa libertate să spună ce crede în presă VI Să ascultăm, așadar, acest martor onest și de mare autoritate S-a bazat în judecata sa pe o serie lungă de Fapte incontestabile, pe care trebuie să le eliberăm aici; va fi suficient pentru noi ca asta " spune el: Biblioteca "Runivers" VL, SOLOVIEV "Biserica noastră, din partea administrației sale, ni se pare acum un fel de oficiu colosal, care aplică - cu o inevitabil, vai, minciună oficială clericală - ordinele birocrației germane! păstorirea turmei lui Hristos Dar cu organizarea însăși a administrației, adică odată cu organizarea păstoririi sufletelor, la începutul formalismului de stat, după chipul și asemănarea statului, cu socotirea slujitorilor bisericii la oștile slujitorilor statului, se transformă însăși biserica într-una din ramurile statului puterea, nu devine ea una dintre Funcțiile organismului statal - vorbind în mod abstract limbajul sau, mai simplu, nu intră ea însăși în slujba statului? Aparent, bisericii i s-a dat doar bunăstare corectă, în sfârșit, a fost introdusă ordinea necesară Se pare că da, dar s-a întâmplat un singur fleac: sufletul s-a ofilit; idealul a fost schimbat, i e în locul idealului bisericii, a apărut idealul statului, iar adevărul interior a fost înlocuit cu adevărul formal, exterior Ideea este că, împreună cu elementul de stat, viziunea statului, ca în aer, aproape strecurat insensibil în mintea și sufletul aproape tuturor, cu câteva excepții, mediul nostru ecleziastic a fost îngreunat de înțelegerea într-o asemenea măsură, încât sensul viu al adevăratei vocații a bisericii îi devine acum inaccesibil *) Se întâlnesc duhovnici luminați, într-adevăr îndurerați de starea insuficient de bine organizată a bisericii, cerând de la guvern publicarea unui cod de legi bisericești între timp, găsim peste o mie de articole în codul de legi care determină patronajul stării bisericii și atitudinea poliției față de credință și credincioși " "În paza Ortodoxiei Ruse stă puterea de stat, cu o sabie goală, ridicată, -" ține Lucrările lui I S Aksakov T IV, p) Ibid , p ' , Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ & corpul dogmelor credinței predominante și păzitorul fiecărui protopopiat din sfânta biserică / - gata să pedepsească cea mai mică abatere de la acea biserică, pe care o păzește "credința legală", care este stabilită nu numai prin voința Duhul Sfânt, consiliile ecumenice și locale, sfinții părinți și întreaga viață a bisericii, dar, pentru kropost mai mare și cu adaosuri semnificative, precum și arcul legilor din Rossiysk Imperi Expresiile

autentice pe care le-am dat mai sus sunt împrumutate din acest cod Există o unitate interioară vie și un întreg, există introducerea unității și valabilitatea Bisericii nu poate decât să țină) În ceea ce privește persecuția crudă inițiată de autoritățile ecleziastice și civile împotriva sectei protestante locale (Stundiștii) din sudul Rusiei, Aksakov exprimă un sentiment viu de indignare justificată: "A înțărca cu cuțitul de foamea de hrană spirituală, fără a sacrifica nimic în schimb, a răspunde cu cuțitul la nevoia sinceră a credinței, la cerințele gândirii religioase neadormite, a dovedi cu cuțitul corectitudinea Ortodoxiei, aceasta înseamnă a încălca fundamentul cel mai esenţial al sfintei credinţe - temelia sincerităţii şi libertăţii, a submina însăşi doctrina Bisericii Ortodoxe şi a da în mâinile vrăjmaşului tău, protestantismul, o armă biruitoare") Și totuși se dovedește că legile penale, cu "pușcăria" lor, care l-au revoltat atât de mult pe patriotul nostru, sunt absolut necesare pentru a menține "biserica dominantă" Cei mai sinceri și rezonabili apărători ai acestei biserici (cum ar fi, de exemplu, istoricul Pogodin, citat printre mulți alții de autorul nostru) admit deschis că, odată ce libertatea religioasă este permisă în Rusia, jumătate dintre țăranii ortodocși vor) Ibid , p) Ibid , p) Ibid , p Întrebări de filosofie, carte tu : Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV zboară în schismă (schisma Vechilor Credincioși, foarte numeroasă, în ciuda tuturor persecuțiilor), și jumătate din înalta societate va trece la catolicism "Ce evidențiază aceste cuvinte? Aksakov întreabă: faptul că jumătate dintre membrii Bisericii Ortodoxe, jumătate dintre țăranii ruși, jumătate dintre femeile societății educate rusești aparțin Bisericii Ortodoxe doar în aparență și sunt ținuți în ea doar de frica de stat pedeapsa Aceasta este poziția bisericii noastre? Așadar, așa este starea ei actuală? O stare nedemnă, nu numai tristă, ci și cumplită!Ce exces de blasfemie în gardul lăcașului, ipocrizie în loc de adevăr, frică în loc de iubire, corupție în ordinea exterioară, lipsă de conștiință în protecția forțată a conștiinței , ce negare în biserica însăși a tuturor temeliilor vitale ale bisericii, toate cauzele ei fiind - minciuna și necredința acolo unde totul trăiește, este și se mișcă prin adevăr și credință, fără ele în biserică "n-ar fi nimic" Totuși, principalul pericol nu constă în faptul că răul s-a strecurat în mijlocul credincioșilor, ci în faptul că a primit în el dreptul de cetățenie, că o asemenea poziție a Bisericii rezultă din poziția creată pentru ea de legea statului, iar o astfel de anomalie este un produs direct al normei, iubit de ea atât statul cât și societatea noastră însăși" "În general, aici, în Rusia, în afacerile bisericii, ca în orice, plauzibilitatea, decorul este cel mai gelos păzit - și aceasta, în cea mai mare parte, satisface dragostea noastră pentru biserică, dragostea noastră leneșă, credința noastră leneșă ! Închidem de bunăvoie ochii, iar în frica noastră copilărească de "scandal" încercăm să atârnăm pentru ochii noștri și pentru ochii lumii mult, mult rău, care, sub acoperirea "bunătății" exterioare, "decența", "bunătatea" ca cancerul, ca rugina, ascutează și ridică) Ibid , p Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ cel mai elementar nerv al organismului nostru spiritual și social" \ "Nicăieri nu le este atât de frică de adevăr ca în zona guvernării noastre bisericești, nicăieri cei mai tineri nu sunt atât de lași față de bătrâni ca în ierarhia spirituală, nicăieri nu în cursul "minciunii pentru mântuire", precum acolo, unde minciuna ar trebui să fie în dezgust Nicăieri, sub pretextul înțelepciunii serpentine, nu sunt permise atâtea înțelegeri și compromisuri, înjosind demnitatea bisericii, slăbind respectul față de autoritatea ei Toate acestea apar

în principal din lipsa de credință în puterea adevărului " *) "Aceasta este ghinionul nostru teribil, că totul este descoperit-? ceea ce este acum în presă, și chiar incomparabil mai rău - știam și știm toate acestea, și ne-am descurcat și ne-am împăcat, ne-am împăcat și suntem împăcați Dar pe o astfel de lume rușinoasă și afaceri rușinoase lumea primei biserici nu va fi susținută și ei sunt egali în materie de adevăr, dacă nu trădare, atunci înfrângerea ") "Judecând după cuvintele apărătorilor ei, biserica noastră nu mai este o "turmă mică, dar credincioasă", ci o turmă mare, ci una necredincioasă, al cărei "păstor bun" este poliția, cu forța, cu ciugul, conducând oile în turmă! O astfel de imagine a bisericii corespunde?imaginea bisericii lui Hristos? * Dacă nu corespunde, atunci ea nu mai este a lui Hristos, iar dacă nu a lui Hristos, atunci ce este ea? Nu mai este un stat ~ este doar o instituție utilă pentru tipuri de stat, așa cum a privit Napoleon, recunoscând că religia este un lucru foarte potrivit pentru disciplina morală? Dar biserica este un astfel de domeniu în care nu denaturarea fundamentului moral este permisă nu poate fi, și cu atât mai mult în principiu, acolo unde nici o abatere de la principiul vital nu rămâne și nu poate rămâne nepedepsită - unde, dacă este falsă, atunci este deja falsă *) Ibid , p) "Gam", p) Ibid , p * Biblioteca "Runivers" ow Solovyov oamenilor, ci Duhului " Dacă biserica nu este credincioasă legământului lui Hristos, atunci este cel mai zadarnic, cel mai anormal fenomen de pe pământ, condamnat dinainte prin cuvântul lui Hristos" *) "Dacă biserica, în materie de credință, recurge la instrumente non-spirituale, la violență materială grosolană, atunci aceasta înseamnă că renunță la propriul element spiritual, se leapădă de sine, încetează să mai fie "biserică", devine instituție de stat, adică stat, "împărăția acestei lumi" - ea însăși se condamnă la soarta regatelor lumești* * "În Rusia, numai conștiința rusă nu este liberă De aceea stagnează gândirea religioasă, de aceea urâciunea pustiirii se instalează în locul sfânt, iar moartea duhului preia viața duhului, iar cea spirituală sabia - cuvântul - ruginește, desființată de sabia statului, iar la gardul bisericii nu se află îngeri formidabili ai lui Dumnezeu care îi păzesc intrările și ieșirile, ci jandarmi și gardieni, ca niște instrumente ale puterii de stat, acești paznici ai sufletului nostru rus- mântuire, paznici ai dogmelor Bisericii Ortodoxe Ruse, paznici și conducători ai conștiinței ruse ") Și iată, în sfârșit, ultima concluzie din această analiză riguroasă a cazului: "Duhul adevărului, spiritul iubirii, spiritul vieții, spiritul libertății *, Biserica Rusă are nevoie de suflarea lui mântuitoare") ! VII O instituție abandonată de Duhul adevărului nu poate fi adevărata Biserică a lui Dumnezeu Pentru a recunoaște acest lucru, noi *) Ibid , p ,) Ibid , p pct) Ibid , p) Ibid , p , δ) Ibid , p Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ nu este nevoie să renunțăm la religia părinților noștri, să renunțăm la evlavia poporului ortodox, la tradițiile sale sacre, la toate sanctuarele venerate de ei Dimpotrivă, este destul de evident că singurul lucru pe care trebuie să-l sacrificăm de dragul adevărului este instituția pseudo-ecleziastică, atât de bine caracterizată de scriitorul nostru ortodox, o instituție bazată pe servilism și interes material și care funcționează prin înșelăciune și violență Sistemul materialismului guvernamental, care se baza exclusiv pe forța brută a armelor și nu punea nicio valoare pe puterea morală a gândirii și a libertății de exprimare - acest sistem materialist ne-a condus deja o dată la ruina Sevastopolului Conștiința poporului rus și-a găsit o expresie adevărată în fața monarhului său și a vorbit cu voce tare Rusia a adus pocăință și s-a ridicat într-un act de dreptate -

prin eliberarea țăranilor de iobăgie Acest act, care a fost gloria unei mari domnii, este, însă, doar începutul Cauza eliberării sociale nu poate fi limitată la o singură ordine materială Corpul Rusiei este liber, dar spiritul național își așteaptă încă februarie Dar numai cu trupul și cu munca ei pur materială, Rusia nu își poate îndeplini misiunea istorică și nu-și poate dezvălui adevărata sa idee națională Și cum poate să iasă această biată idee rusească când este închisă într-o închisoare înghesuită, lipsită de aer și lumină, când eunuci răi și geloși o păzesc? Fără a ne întoarce la domnia lui Nicolae I și fără a imita marile greșeli ale acestui mare suveran, putem corecta neajunsuri semnificative în treburile neterminate ale lui Alexandru al II-lea Nu trebuie să ispitim Providența uitând prea curând lecțiile istorice pe care ni le-a învățat Este permis să sperăm că sentimentul religios, bunăvoința și bunul simț, care îl deosebesc pe împăratul domnitor în prezent, îl vor proteja de gândirea perversă Biblioteca "Runivers" vl "Soloviev consilieri care doresc să-i impună o politică dezastruoasă, condamnați și condamnați lângă Sevastopol f'*" Eliberarea religioasă și intelectuală a Rusiei este în prezent o problemă de aceeași necesitate urgentă pentru guvernul nostru, cum în urmă cu treizeci de ani eliberarea iobagilor era pentru guvern, guvernul lui Alexandru al II-lea la vremea lui ceva util și În același mod, tutela oficială impusă spiritului național al Rusiei putea fi benefică atunci când acest spirit se afla încă într-o stare copilărească, în momentul de față nu poate decât să-l sugrume Inutil să repetăm și iarăși că organismul nostru național este plin de sănătate și putere, de parcă trebuie neapărat să fie slab și bolnav pentru a te putea sugruma Orice calități inerente ale poporului rus, ei nu se pot manifesta într-un mod normal atâta timp cât întrucât conștiința și gândul ei rămân paralizate de violența dominantă și obscurantismul tuturor, este necesar să se acorde acces liber la aer curat și la lumină, să se înlăture barierele artificiale care țin spiritul religios al națiunii noastre în izolare și inactivitate, ea este necesar să-i deschidă o cale directă către adevărul deplin și viu - Dar ei se tem de adevăr, pentru că este catolic, adică toate- Lena Prin toate mijloacele, vor să aibă propria lor religie specială, credința rusă, Biserica Imperială Nu este valoros în sine, este ținut ca un atribut și o sancțiune a naționalismului exclusiv Dar cei care nu vor să-și sacrifice egoismul național pentru adevărul universal nu pot și nu trebuie să fie numiți creștini Ne pregătim pentru celebrarea solemnă a celei de-a noua sute de ani de creștinism în Rusia Dar se pare că ne-am grăbit cu această vacanță Dacă asculți niște patrioți, vei ajunge la concluzia că Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ botezul Sf Vladimir, atât de eficient pentru prințul însuși, căci neamul lui era doar botez cu apă și că ar fi trebuit să primim un al doilea botez cu duhul adevărului și cu focul iubirii Și într-adevăr, acest al doilea botez este absolut necesar, dacă nu pentru întreaga Rusă, atunci măcar pentru acea parte a societății noastre care vorbește și acționează în prezent Pentru a deveni creștină, ea trebuie să renunțe la noua idolatrie, mai puțin crudă, dar nu mai puțin absurdă și mult mai dăunătoare decât idolatria strămoșilor noștri păgâni, respinsă de Sf Vladimir Vorbesc despre o nouă idolatrie, despre nebunia epidemică a naționalismului, împingând popoarele să-și închine propria imagine, în locul celei mai înalte și universale Zeități VIII Pentru a păstra și a manifesta caracterul creștin al Rusiei, trebuie să renunțăm în cele din urmă la divinitatea falsă a epocii noastre și să sacrificăm egoismul nostru național adevăratului Dumnezeu Providența ne-a pus în condiții speciale care

trebuie să facă acest sacrificiu mai perfect și mai eficient Există * o lege morală elementară, la fel de obligatorie atât pentru indivizi cât și pentru neamuri, și exprimată în cuvintele Evangheliei, poruncindu-ne, înainte de a aduce jertfa la altar, să ne împăcăm cu un frate care are ceva împotriva noastră Poporul rus are un frate care are acuzații grave împotriva lui și trebuie să facem pace cu acest popor - frate și dușman - pentru a începe să sacrificăm egoismul nostru național pe altarul Bisericii universale Nu este o chestiune de simțire, deși sentimentul ar trebui să-și aibă locul în toate relațiile umane Dar între politica sentimentală și politica egoismului și violenței există ceva între ele: politica obligației morale sau a dreptății Nu vreau să mă uit Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV aici pretențiile polonezilor la restaurarea vechiului lor regat și nici acele obiecții pe care rușii le pot opune pe bună dreptate Nu este vorba de realizarea unor planuri problematice, ci de o nedreptate evidentă și de netăgăduit, la care trebuie să renunțăm în orice caz Vorbesc despre sistemul ticălos al rusificării, care nu se mai ocupă de autonomia politică, ci atacă existența națională, însuși sufletul poporului polonez A zdrobi Polonia înseamnă a ucide o națiune care are o conștiință de sine foarte dezvoltată "și are o istorie glorioasă și este înaintea noastră în cultura sa intelectuală, o națiune care nici acum nu ne este inferioară în activitatea științifică și literară Și deși în aceste condiţii scopul final al rusificatorilor noştri este, din fericire, de neatins, dar tot ceea ce se întreprinde pentru implementarea lui nu devine mai puţin criminal şi dăunător din aceasta, adică asupra conştiinţei Rusiei şi paralizându-i puterea morală Au existat cazuri când națiunile mari au câștigat de mult timp victorii într-o cauză greșită Dar Providența, în preocuparea ei deosebită pentru mântuirea sufletului nostru național, se grăbește aparent să ne arate cu deplină evidență că forța, chiar biruitoare, nu este bună la nimic atunci când nu este condusă de o conștiință curată Păcatul nostru istoric a jefuit ultimul nostru război de rezultatele sale practice și, odată cu ele, de valoarea sa morală; a urmărit vulturii noștri biruitori în Balcani și i-a oprit înaintea zidurilor Constantinopolului; lipsindu-ne de încrederea și impulsul unui popor fidel misiunii sale, acest păcat ne-a impus, în locul triumfului cumpărat prin atâtea eforturi eroice, umilirea Congresului de la Berlin și, în cele din urmă, a alungat Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ noi din Serbia și Bulgaria, pe care am vrut să-i protejăm, continuând să oprimăm Polonia Acest sistem de oprimare, aplicat nu numai Poloniei, oricât de rău este în sine, devine încă mult mai rău din cauza contradicției flagrante în care se opune ideilor generoase de emancipare și patronaj dezinteresat, cărora politica rusă și-a pretins întotdeauna pre -drept eminent Această politică este în mod necesar impregnată de falsificare și ipocrizie, care îi răpesc orice prestigiu și fac imposibil orice succes de durată Este interzis'! scrie cu nepedepsire pe steagul tău libertatea slavilor și a altor popoare, luând în același timp libertatea națională de la polonezi, libertatea religioasă de la uniați și schismaticii ruși și drepturile civile de la evrei^ Nu într-o asemenea stare, cu buzele blocate, legat la ochi și cu sufletul sfâșiat de contradicții și dureri de conștiință, Rusia ar trebui să-și continue opera istorică Ni s-au dat deja două lecții grele, două avertismente severe: la Sevastopol, în primul rând, și apoi, în circumstanțe și mai semnificative, la Berlin Nu ar trebui să așteptăm al treilea avertisment, care poate fi ultimul Să se pocăiască de păcatele sale istorice și să satisfacă cerințele justiției, să renunțe la egoismul național, să renunțe la politica de

rusificare și să recunoască libertatea religioasă fără rezerve - acesta este singurul mijloc prin care Rusia se pregătește pentru revelarea și realizarea realului său național idee, care - asta nu suflă de uitat - nu este o idee abstractă sau soartă oarbă, ci mai presus de toate o datorie morală Ideea rusă, știm asta, nu poate fi altceva decât un anumit aspect al ideii creștine, iar misiunea poporului nostru ne poate deveni clară numai atunci când pătrundem în adevăratul sens al creștinismului Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV, IX De vreo treizeci sau patruzeci de ani, scriitori mai mult sau mai puțin respectabili ne propovăduiesc, atât în Franța, cât și în Rusia , un creștinism ideal și o biserică ideală, o împărăție spirituală a fraternității libere și a iubirii desăvârșite Acesta este, desigur, idealul, adică viitorul bisericii Doctrina acestor autori este profeția Dar pentru a nu fi o profeție falsă, ar trebui să ne arate calea directă și mijloacele reale pentru realizarea acestui ideal absolut Idealul, dacă nu este un vis gol, nu poate fi altceva decât perfecțiunea realizabilă a ceea ce este deja dat Se poate ca respingând trecutul Bisericii universale și distrugând Forma ei, așa cum ne este dată în prezent, să putem ajunge la împărăția ideală a fraternității și a iubirii perfecte? Aceasta ar fi doar o aplicare destul de nepotrivită a legii parricidului care guvernează viața noastră muritoare În această viață, determinată de starea de perversiune a naturii, noua generație nu realizează folosirea realității decât prin înlăturarea ignominioasă a strămoșilor săi, dar de aceea această existență criminală durează doar o clipă; iar dacă Kronos, după ce l-a jefuit și l-a strămutat pe vechiul Ouranos, a fost el însuși eliminat la rândul său de Zeus, pe care nu l-a putut înghiți, atunci acest nou zeu a intrat și el pe tronul profanat doar pentru a suferi în cele din urmă o soartă similară Aceasta este legea unei vieți falsificate și pervertite, o viață care nu ar trebui să fie, pentru că este mai degrabă moarte decât viață; si din aceasta cauza umanitatea, epuizata de nesfarsit) Mă refer, cu referire la Franța, ceea ce Anatole Leroy-Beaulieu numea atât de potrivit "școala obscura și neputincioasă a Bordace-du-Moulin și Huet" (vezi catolicii liberali, p) În Rusia, ideile lui Bordas Dumoulin au fost acceptate de Hhomyakov, care și-a pus talentul remarcabil să popularizeze aceste idei, dându-le o aparență falsă a ortodoxiei greco-ruse Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ puntea dezastrului îl aștepta, în chinuri muritoare, ca un adevărat salvator, pe Fiul lui Bosch, care nu avea să fie rival cu Tatăl său Și acum, când acest Fiu adevărat, care nu înlocuiește, ci se manifestă în sine și îl slăvește pe Tatăl, a venit și a dat omenirii renăscute, Biserica universală, legea vieții nemuritoare, ei încearcă, sub o nouă mască, să introduceți în această Biserică însăși, în acest organism al vieții adevărate, legea abolită a morții! De fapt, în Biserica universală, trecutul și viitorul, tradiția și idealul, nu numai că nu se exclud reciproc, ci sunt la fel de esențiale și necesare pentru crearea adevăratei umanități adevărate, bunăstarea ei în acest moment Pietatea, dreptatea și mila, străine de orice invidie și orice rivalitate, trebuie să formeze o legătură stabilă și indisolubilă între cele trei forțe principale active ale umanității sociale și istorice, între reprezentanții unității sale trecute, pluralității sale prezente și integrității sale viitoare Principiul trecutului, sau patronimicul, este practicat în Biserică de către preoți, părinți duhovnicești, prezbiteri sau prezbiteri prin excelență (prêtre de la presbiter-senior), reprezentanți pe pământ ai Tatălui ceresc, Bătrânul de Zile Iar pentru Biserica universală sau catolică trebuie să existe o preoție comună sau internațională,

centralizată și unită în persoana Părintelui comun al tuturor popoarelor, marele preot suprem Este evident, de fapt, că preoția națională nu poate fi, ca atare, reprezentantul unui patronimic comun, care să cuprindă în mod egal toate națiunile Cât despre unificarea diferitelor limpezi naționale într-un singur corp universal, ea nu poate fi realizată decât prin mijlocirea unui centru internațional real și permanent, capabil să se opună de drept și de fapt tuturor tendințelor particulariste Unitatea reală a familiei nu poate exista Biblioteca "Runivers" vl SOLOVIEV într-o manieră viabilă și stabilă fără un tată comun sau cineva care să-l înlocuiască Pentru a crea o familie din indivizi și popoare, o adevărată frățietate, este necesar să se realizeze aici pe pământ principiul patern al religiei într-o monarhie ecleziastică, care ar putea într-adevăr să unească în jurul ei toate elementele naționale și individuale și să le servească drept imagine permanent vie și un instrument liber al patronimului ceresc Preoția ecumenica sau internațională, având ca unic centru pe Marele Preot Suprem, reflectă, spiritualizând-o, prima epocă a omenirii, când toate popoarele erau de fapt unite de o origine comună și de identitatea ideilor religioase și a regulilor de viață Acesta este adevăratul trecut al rasei umane, trecutul care nu asuprește prezentul, ci îi servește drept fundație stabilă și nu exclude viitorul, ci este în esență una cu el; în ceea ce privește umanitatea reală, ea ne prezintă o anumită varietate de națiuni care se străduiesc să se unească în corpuri sau state complete, fiecare având un centru independent separat, o putere seculară sau un guvern secular, reprezentând și conducând activitatea combinată a forțelor naționale Interesele omenirii în ansamblu nu există pentru statul și guvernul secular, ale cărui îndatoriri sunt limitate la acea parte a rasei umane în fruntea căreia se află Biserica universală, fiind prin mijlocirea rangului preotesc, unită în persoana Marelui Preot Suprem, păzitorul religiei patronimului universal, trecutul măreț și veșnic al soiului nostru, nu exclude însă existentul diversitatea națiunilor și statelor Numai în niciun caz Biserica nu poate sancționa - și în acest Ochna este un instrument credincios al adevărului și al voinței lui Dumnezeu - cearta și cearta dintre națiuni ca stare finală a societății umane Adevărata Biserică va condamna întotdeauna doctrina, Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ afirmând că nu există nimic mai înalt decât interesele naționale, acest nou păgânism, creându-și divinitatea supremă din națiune, acest fals patriotism, străduindu-se să ia locul religiei Biserica recunoaște drepturile națiunilor, atacând în același timp egoismul național; respectă puterea statului, dar se opune absolutismului acestuia Diferențele naționale trebuie să reziste până la sfârșitul timpului; popoarele trebuie să rămână de fapt membre izolate ale organismului universal Dar acest organism însuși trebuie să existe și de fapt; marea unitate umană nu trebuie să existe doar ca forță latentă sau ființă abstractă, ci trebuie să fie întruchipată într-un corp social vizibil, a cărui forță centripetă manifestă și neîncetată ar putea contracara multitudinea de forțe centrifuge care sfâșie umanitatea Pentru a realiza idealul unității perfecte, trebuie să se bazeze pe o unitate care nu este perfectă, ci reală Înainte de a te uni în libertate, este necesar uniți-vă în ascultare Pentru a se ridica la fraternitatea universală, națiunile, statele și conducătorii trebuie mai întâi să se supună fiului universal, recunoscând autoritatea morală a tatălui comun Uitarea acelor sentimente pe care ar trebui să le aibă popoarele pentru trecutul religios al omenirii ar fi un prevestitor foarte rău pentru viitorul acesteia din urmă Când semeni

răutate, nu culegi fraternitate Adevăratul viitor al omenirii, asupra căruia trebuie să lucrăm, este fraternitatea universală, pornind de la patronimul universal prin neîncetată ființă morală și socială Acest viitor, care, pentru a realiza idealul deplin, trebuie să împace interesele vieții prezente cu drepturile trecutului, a fost întotdeauna reprezentat în biserica lui Dumnezeu de adevărați profeți Comuniunea lui Dumnezeu cu oamenii sau Biserica universală (în sens larg sensul acestui cuvânt), având în preoție instrumentul unității sale religioase de bază și în puterea temporală instrumentul actualei sale pluralități naționale, trebuie să-și dezvăluie și integritatea sa absolută, unitatea sa liberă și desăvârșită prin profeți, ridicați în mod liber de către Spiritul lui Dumnezeu pentru iluminarea popoarelor și a conducătorilor lor și îndreptându-le constant spre idealul perfect al societății umane X G Astfel, toți cei trei membri ai existenței sociale sunt reprezentați simultan în adevărata viață a Bisericii universale, conduși de totalitatea tuturor celor trei forțe active principale: autoritatea spirituală a marelui preot universal (capul infailibil al preoției), reprezentând trecutul adevărat, nepieritor al omenirii ; puterea seculară a suveranului național (șeful legitim al statului), concentrându-se în sine și personificând interesele, drepturile și obligațiile prezentului; în cele din urmă, slujirea liberă a profetului (capul inspirator al societății umane în ansamblu), deschizând începutul realizării viitorului ideal al umanității Armonia și acțiunea armonioasă a acestor trei Factori majori este prima condiție a adevăratului progres Marele Preot Suprem este reprezentantul patronimului adevărat, etern, și nu patronimicul fals al păgânului Kronos (Timp), devorându-și copiii El, dimpotrivă, își găsește viața doar în viața lor Păzitor fidel al tradiției, afirmând unitatea ei neschimbătoare, marele preot universal nu are nevoie să respingă nici interesele legitime ale prezentului, nici impulsurile nobile către idealul perfect; pentru o bună protecție a trecutului, el nu are nevoie să lege prezentul și să închidă ușa către viitor La rândul său, șeful statului național, dacă este demn de mințit al puterii care i-a fost atribuită, trebuie să gândească și să acționeze ca un adevărat fiu al Bisericii universale (reprezentat de Marele Preot Suprem), iar atunci el este adevărata imagine și instrument al Fiului și al Regelui veșnic, cel care nu propria sa voință, ci voința Tatălui și dorește să fie proslăvit numai pentru a-l slăvi pe Tatăl în Sine În sfârşit, un liber iniţiator al unei mişcări sociale progresiste, un profet, numai dacă este credincios marii sale chemări, dacă își împacă inspiraţia personală cu tradiţia universală şi libertatea sa - adevărata libertate a copiilor lui Dumnezeu - cu reverenţa filială pentru autoritatea sacră și cu respectul just pentru autoritățile și dreptul legitim, devine adevărata opy-j a Duhului Sfânt, vorbind prin gura profeților și inspirând trupul universal al lui Hristos, îndemnându-l să lupte spre perfecțiunea necondiționată Cu cât unitatea acestor trei reprezentanți simultani ai umanității trecute, prezente și viitoare este mai perfectă, cu atât mai decisivă este victoria Bisericii universale asupra legii fatale a timpului și a morții, cu atât mai strânsă este legătura care leagă existența noastră pământească cu cea veșnică viata Treimii divine Ca și în Treime, fiecare dintre cele trei ipostaze este un Dumnezeu desăvârșit și totuși, în virtutea consubstanțialității lor, există un singur Dumnezeu, căci niciuna dintre aceste trei persoane nu are o existență separată și nu se află niciodată în afara unității substanțiale și

inseparabile cu celelalte două, exact în același mod, fiecare dintre cele trei rânduri principale ale societății teocratice are o putere supremă reală, iar aceasta însă nu implică trei puteri absolute diferite în biserica universală sau în nicio parte a acesteia, căci cei trei reprezentanți ai puterii supreme divino-umane trebuie să se solidarizeze necondiționat între ei, fiind doar trei organe principale ale unui singur corp social, îndeplinind trei funcții principale ale unei singure vieți colective Biblioteca "Runivers" vl, Solovyov În Trinitatea divină, persoana a treia le presupune pe primele două în unitatea lor Așa ar trebui să fie în trinitatea socială a umanității Organizarea liberă și perfectă a societății, reprezentând chemarea adevăraților profeți, presupune unirea și solidaritatea între autoritățile spirituale și laice, Biserică și stat, creștinism și naționalitate^) Între timp, această unire și această solidaritate nu mai sunt, sunt distruse de răzvrătirea Fiului împotriva Tatălui, de falsul absolutism al statului național, care a vrut să devină totul, rămânând una și a înghițit autoritatea Bisericii , strangularea libertăţii sociale Falsa regalitate a dat naștere unor falși profeți, iar absolutismul antisocial al statului a dat naștere în mod natural la individualismul antisocial al civilizației progresiste Marea unitate socială ruptă de națiuni și state nu poate dura mult pentru indivizi Întrucât societatea umană nu mai există pentru fiecare persoană ca un fel de ansamblu organic, din care se simte parte solidară, legăturile sociale devin pentru fiecare granițe exterioare și arbitrare, împotriva cărora se revoltă și pe care în cele din urmă le renunță Și acum a ajuns la libertate, dar acea libertate pe care moartea o dă elementelor organice ale unui corp în descompunere Această imagine sumbră, de care slavofilii au abuzat atât de mult în lupta lor cu Occidentul și care se bucura de mândria lor națională, ar fi trebuit să ne inspire sentimentul cu totul opus Nu în Occident, ci în Bizanț, păcatul originar al particularismului naționalist și al cezaropapismului absolut a introdus pentru prima dată moartea în corpul social al lui Hristos Iar succesorul responsabil al lui Vi-j Zantia este Imperiul Rus Și acum Rusia este singura țară creștină în care statul național își afirmă fără rezerve absolutismul exclusiv, făcând din biserică un atribut al naționalității și Biblioteca "Runivers" IDEEA RUSĂ Ze un instrument ascultător de putere temporală, unde această înlăturare a autorității divine nu este echilibrată nici măcar (pe cât posibil) de libertatea spiritului uman Cel de-al doilea membru al trinității sociale, statul sau puterea seculară, în virtutea poziției sale de mijlocire între celelalte două, este principalul instrument de menținere sau distrugere a integrității corpului universal Recunoscând principiul unității și solidarității reprezentat de Biserică și reducând în numele acestei solidarități la o justă măsură toată inegalitatea care rezultă din activitatea liberă a forțelor private, statul este un instrument puternic de adevărată organizare socială Dimpotrivă, închizându-se într-un absolutism izolat și egoist, statul își pierde adevărata fundație indestructibilă și sancțiunea infailibilă activității sale sociale și lasă societatea universală fără apărare împotriva "misterului răutății" În virtutea condițiilor istorice în care este plasată, Rusia este cea mai completă dezvoltare, cea mai pură și mai puternică expresie a unui stat național absolut care respinge unitatea Bisericii și exclude libertatea religioasă Dacă am fi un popor păgân, cu siguranță ne-am putea cristaliza în sfârșit în starea menționată Dar poporul rus este popor creștin în adâncul sufletului său, iar dezvoltarea exorbitantă pe care a primit-o principiul

anticreștin al statului absolut este doar reversul principiului adevăratului, începutul statului creștin, puterea regală a lui Hristos Acesta este al doilea început al Trinității sociale și, pentru a-l manifesta în adevăr și adevăr, Rusia trebuie în primul rând să pună acest început în locul care îi aparține, să-l recunoască și să-l afirme nu ca fiind singurul principiu al naționalității noastre separate existență, ci ca a doua dintre cele trei figuri principale ale vieții sociale universale, în legătură inseparabilă cu care trebuie Întrebări de filosofie, KN ICO Biblioteca "Runivers" VL SOLOVIEV GBP a fi Rusia creștină, imitându-l pe Hristos însuși, trebuie să subordoneze puterea statului (puterea regală a Fiului) autorității bisericii universale (preoția Tatălui) și să acorde un loc cuvenit libertății publice (acțiunea Duhului)) Imperiul Rus, izolat în absolutismul său, este doar amenințarea luptei și a războaielor nesfârșite Imperiul Rus, dorind să slujească Biserica universală și cauza organizării sociale, să le ia sub protecția sa, va aduce pace și binecuvântare familiei popoarelor "Nu este bine ca un om să fie singur " Același lucru se poate spune despre orice neam În urmă cu nouă sute de ani am fost botezați de Sfântul Vladimir în numele Treimii dătătoare de viață, și nu în numele fără rod unitate Ideea rusă nu poate consta în renunțarea la botezul nostru Ideea rusă, cămin istoric al Rusiei, cere de la noi recunoașterea legăturii noastre inseparabile cu familia universală a lui Hristos și convertirea tuturor darurilor noastre naționale, a întregii puteri de imperiul nostru până la implementarea finală a trinității sociale, în care fiecare dintre cele trei unități organice principale, biserică, stat și societate, este necondiționat liberă și suverană, nu> în abaterea noastră de la alte două * absorbind sau distrugând rx, noua aprobare a unui conexiune internă necondiţionată cu ei / A restaura pe pământ această imagine adevărată a Treimii divine - aceasta este ideea rusă Și în faptul că această idee nu are nimic exclusiv și particular în sine, că reprezintă doar un aspect nou al ideii creștine însăși, că pentru a realiza această vocație națională nu este nevoie să acționăm împotriva altor națiuni, ci cu ei și pentru ei - aici stă marea dovadă că această idee este o idee adevărată Căci adevărul este doar Forma binelui, iar Binele nu cunoaşte invidie Vl Solovyov Paris, mai Biblioteca "Runivers" Organismul social eu În științele relațiilor sociale ale oamenilor, întrebarea fundamentală este natura societății, ca subiect al studiului lor Societatea a fost un obiect al cercetării științifice independente de multă vreme, dar există totuși dezacorduri majore cu privire la problemele cele mai de bază care sunt asociate cu studiul ei Ca urmare a acestui fapt, opiniile oamenilor de știință cu privire la metodele care ar trebui utilizate în studiul societății și chiar asupra a ceea ce ar trebui să fie numit știința care se ocupă de acest studiu nu se disting prin claritate și certitudine În timp ce unii vorbesc despre sociologie, alții preferă să numească această știință psihologie socială, alții identifică ambele discipline științifice, iar alții sunt sceptici cu privire la posibilitatea oricărui tip de știință pe acest subiect În special, trei întrebări despre societate, după părerea mea, se dovedesc a fi cele mai elementare în această dispută și le sunt date cele mai variate răspunsuri Primul; Dintre aceste întrebări, s-ar putea numi întrebarea realității societății Constituie societatea umană ceva real, autoexistent sau nu este altceva decât invenția noastră, o ficțiune științifică, care este folosită doar pentru comoditatea prezentării, ca mijloc de a ne exprima gândurile pe scurt? La această întrebare de bază, unii cercetători dau cel mai categoric răspuns Biblioteca

"Runivers" în, m, cozi acest răspuns negativ Astfel, profesorul N I Karev, în "Introduction to the Study of Sociology", p (ed), declară: "Personalitatea este singura ființă reală cu care sociologia are de-a face" Este secundat de prof L I Petrazhitsky, care în Teoria dreptului (vol I, p) învață nu mai puțin categoric: Fantezii" (vezi și pp , , IOI- , - etc) Față de aceasta, nu pot fi formulate afirmații contrare nu mai puțin emfatice Astfel, cunoscutul sociolog Paul Barth, în lucrarea sa The Philosophy of History as Sociology (p), propune următoarea teză: că numai societatea trăiește cu adevărat și că indivizii, în măsura în care asimilarea ideilor și atitudinea față de activitățile lor în rândul contemporanilor, sunt puternic dependente de aceștia din urmă Dacă problema realității societății este rezolvată într-un sens pozitiv, atunci apare o nouă întrebare, atât de strâns legată de ea, încât poate fi considerată pur și simplu o altă ediție a primei Această întrebare este dacă este posibil să considerăm societatea ca un fel special de unitate, ca o singură ființă, sau este o simplă sumă, un simplu agregat de indivizi umani care există ca unități independente? Dacă această întrebare se rezolvă și în favoarea societății ca unitate specială, atunci este imposibil să nu se ridice a treia întrebare: ce fel de unități aparține societatea? În special, este important să se determine dacă societatea poate fi numită o unitate organică și, dacă da, în ce sens? Cu toate acestea, înainte de a trece la rezolvarea tuturor acestor întrebări, este necesar să le puneți corect Pentru aceasta Biblioteca "Runivers" organism social se urmărește stabilirea cu precizie a sensului acelor concepte, a căror aplicare în societate este în speță contestată Astfel de concepte sunt: I) conceptul de realitate,) conceptul de unitate și) conceptul de organism Luarea în considerare a acestor întrebări și definirea acestor concepte ne vor duce cu mult dincolo de întrebarea naturii societății, dar este absolut necesar Din studiul literaturii sociologice și mai ales juridice, am tras concluzia absolut certă că masa disputelor în acest domeniu este cauzată tocmai de faptul că autorii studiilor asupra societății se exprimă într-un sens sau altul, fără a-și lua osteneala preliminară să explice cititorilor lor și, poate, să înțeleagă cu acuratețea cuvenită și pentru sine înțelesul acestor concepte generale Înțeleg, desigur, că toate cele trei concepte menționate mai sus aparțin principalelor categorii epistemologice și logice De asemenea, știu că în filozofie definițiile uniforme ale acestor concepte sunt departe de a fi stabilite și că dezacorduri serioase între diferite sisteme filosofice apar tocmai pe baza acestor definiții Dar nu mi-am propus în acest eseu relativ scurt să intru în critica principalelor probleme filosofice Mă voi mulțumi să prezint acele definiții ale conceptelor necesare nouă, care mi se par personal cele mai corecte, iar apoi voi încerca, din punctul de vedere al acestor defecte, să răspund la întrebările ridicate despre natura societății Nu mă îndoiesc că atât definițiile pe care le-am dat, cât și aplicarea lor în societate vor provoca obiecții și dezacorduri Având în vedere caracterul conflictual și complexitatea problemei, nu poate fi altfel și nu pretind deținerea adevărului absolut Dar vreau ca eseul meu să contribuie, cel puțin, la certitudine și claritate în formularea întrebărilor care sunt fundamentale în științele societății umane Biblioteca "Runivers" V m cozi sso II Deci, să luăm în considerare întrebările generale și de bază despre, i) ce este realitatea,) ce este unitatea și h) ce este unitatea organică sau organismul I Realitatea După cum spuneam, acest concept aparține categoriilor filozofice cele mai elementare, dar și cele mai controversate În cele

ce urmează voi încerca să o caracterizez în forma în care, după părerea mea, este luată ca bază a oricărei științe empirice Prin aceasta nu vreau să spun că toți reprezentanții cunoașterii empirice definesc realitatea în același mod în care o voi defini mai târziu Dimpotrivă, unii dintre ei exprimă opinii care nu sunt de acord cu ale noastre Dar vreau doar să subliniez că nu voi ridica probleme cosmologice sau ontologice Voi vorbi despre realitate în sensul în care acest concept este necesar unui om de știință care se mulțumește cu studiul experienței date și nu o depășește Numai în limitele cunoașterii empirice vom investiga în acest eseu problema naturii societății umane Se pare că adevărata antiteză față de conceptul de realitate în știința empirică este conceptul de stic, de inventat și numai de imaginar Everything Fantastic este o creație arbitrară a gândirii noastre, care combină sinteze din datele experienței care nu sunt întâlnite în experiență În contrast, realul este ceea ce se bazează pe experiență și corespunde în întregime datelor acesteia Aceasta nu înseamnă, desigur, că gândirea nu participă la construirea unei imagini a realului Gândirea este un element inevitabil al cunoștințelor noastre și este indisolubil legată de experiență Gândirea este invariabil implicată în experiența însăși, deoarece fără ajutorul ei nu putem face un singur pas spre disecția materialului îmbinat al experienței Biblioteca "Runivers" ORGANIZATIE SOCIALA în elemente individuale De aceea reflecțiile mi se par infructuoase, precum cele la care se complacă celebrul avocat Jellinek la pagina II din "Doctrina generală a statului" Ajuns la concluzia că unitatea statală este o sinteză logic inevitabilă a gândirii noastre, Jellinek mai departe continuă cu oarecare tristețe: "deține dacă această sinteză are un sens transcendent în raport cu lumea experienței noastre interioare, dacă corespunde cu ceva în natură obiectivă, dacă există sub orice formă și independent de gândirea noastră acele unități pe care le creăm cu necesitate logica prin aplicarea categoriei de scop pe care nu o cunoastem si nu putem cunoaste cu mijloacele pe care gandirea stiintifica le are la dispozitie " Fiind pe deplin de acord în esență cu aceste cuvinte ale venerabilului om de stat, voi observa doar că este în zadar pentru Jellinek să creadă că tot ceea ce a spus el se aplică doar unui fenomen atât de complex precum statul Nu putem, cu deplină certitudine și fără a depăși limitele științei, să spunem despre un singur fenomen decisiv ce îi corespunde exact în lumea transcendentă conștiinței noastre, indiferent de gândirea noastră La urma urmei, toate cunoștințele noastre sunt condiționate de gândire Așadar, sinteza necesară gândirii noastre, dacă ea corespunde în același timp datelor experienței, este singura realitate disponibilă Diferența dintre real și Fantastic constă doar în faptul că sinteza Fantastică nu are loc în experiență, în timp ce acele sinteze ale unui națiune de gândire pe care o considerăm realități corespund datelor experienței, comparate între ele și astfel supuse verificare critică Trebuie să se distingă două categorii ale realului Pe de o parte, avem realitatea lumii exterioare, fizice Această realitate este alcătuită din obiecte la care încercăm să le gândim că există independent de conștiința și percepția noastră și ocupând un anumit loc în spațiu Biblioteca "Runivers" V m cozi Desigur, lumea obiectelor fizice percepute de simțurile noastre, trebuie să construim din elementele experienței, colorate subiectiv, întrucât aceste obiecte le cunoaștem doar prin simțurile exterioare Dar luăm toate măsurile disponibile pentru a elimina elementele subiective din această imagine și pentru a-i conferi caracterul cel mai obiectiv posibil, independent de

particularitățile percepției umane Idealul științei naturii, probabil niciodată complet realizabil, este construirea unui astfel de tablou al Lumii Fizice, în care nu ar rămâne nimic subiectiv, care să corespundă realității transcendente, a cărei existență este subiectul convingerii noastre ferme Pe de altă parte, avem o lume a experienței interioare, o lume a realității spirituale, psihice Când construim o imagine a acestei lumi, nu mai trebuie să eliminăm niciun element Această lume nu este percepută de noi prin simțurile exterioare, ci este experimentată direct de noi Este alcătuită din gândurile, sentimentele, actele noastre de voință* Nu există elemente spațiale în această lume; viața spirituală decurge în timp, iar categoria spațiului se aplică prin gândire numai lumii obiectelor fizice Lumea spirituală nu este susceptibilă > deci la măsurarea exactă: fenomenele spirituale nu pot fi exprimate cu acuratețe în cantități extinse și sunt susceptibile doar de măsurare aproximativă din exterior intensitatea acestuia Este o realitate de așa natură încât nu poate fi percepută prin intermediul simțurilor externe, adică - a vedea, a atinge, căci sentimentele exterioare înseși sunt incluse în componența sa Unitatea Toată experiența noastră în sine este un întreg coeziv Chiar și distincția dintre experiența exterioară și cea internă necesită eforturi ale gândirii și încă nu poate fi considerată complet terminată și, cel mai probabil, nu va fi niciodată terminată, deoarece nu vom putea Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL eliminarea completă a elementelor subiective din tabloul lumii exterioare În acest scop, ne comparăm neobosit propriile percepții cu cele ale altor oameni, dar nu putem ieși din limitele datelor percepției și gândirii subiective Cu atât mai necesar este de remarcat prezența aceleiași fuziuni în limitele experienței externe și interne, luate separat Ambele experiențe constau într-un râu continuu de experiențe, în care nu există o divizare directă dată în elemente și o delimitare ascuțită a elementelor unele de altele O astfel de diviziune este introdusă în experiență prin actele gândirii noastre, care procedează la prelucrarea ei Gândirea noastră este prin natura sa relativă și înțelege totul pentru sine numai cu ajutorul comparației, comparării și abstracției Pentru aceste operații, este necesară împărțirea experienței îmbinate în elemente separate, care apoi sunt aduse în relație între ele prin gândire, ca unități separate Gândirea nu poate face fără crearea unor astfel de unități Desigur, în această activitate de dezmembrare, gândirea folosește datele experienței; ea construiește ca unități ceea ce în experiență este mai mult sau mai puțin strâns legat unul de celălalt Subiectul* pentru noi este întotdeauna o corelație cunoscută a elementelor experienței, mai mult sau mai puțin stabilă Dar vocea nu mai puțin decisivă în aceste întrebări aparține gândirii În experiență, nu există granițe clare între obiecte Prin urmare, recunoașterea unui grup de elemente ca unitate depinde în cele din urmă de punctul de vedere care ne ghidează gândirea în fiecare caz dat În acest sens, se poate spune, urmând lui Wundt (Logik, I, -Q), că "întrebarea dacă un obiect este dat sau nu este, în cele din urmă, aparent constant decisă de verdictul (Machtspruch) al gândirii, care găsește pentru o astfel de acțiune în condiții externe percepe motive suficiente, dar nu găsește niciodată o bază coercitivă Biblioteca "Runivers" c m cozi, niy" Într-adevăr, putem, de exemplu, să privim pământul pe care trăim ca pe o unitate? Există multe motive suficiente pentru o astfel de alocare a terenului ca obiect independent, dar o astfel de construcție este opusă se poate obiecta că pământul, luat separat de sistemul planetar și de soare, nu este un obiect real, ci o simplă abstractizare Dar și

sistemul planetar luat deconectat de întreaga lume, se dovedește a fi aceeași abstracție Astfel, chiar și aceste unități de bază pentru noi se dovedesc a fi în mare măsură condiționate: de fapt, ele sunt indisolubil legate de întreaga lume a experienței și nu există independent Și chiar tipul de unitate la care considerăm materialul cunoscut al "experienței" se poate dovedi a fi diferit, în funcție de punctul de vedere pe care ne aflăm la un moment dat Astfel, un morman de nisip pentru un tehnician se dovedește a fi o unitate doar din punct de vedere al materiei, de exemplu, ca material de construcție care trebuie amestecat cu var; dar pentru copiii care construiesc o fortăreață din ea pe malul mării, este o unitate chiar și cu viziunea Formei - Organism Din cele spuse, este deja clar că putem distinge mai multe tipuri de unități, în funcție de principiul pe care gândirea îl pune la baza unității ' Sigvart în sugestia sa Logic (Logik -te Aufl II, §) desenează următoarea diagramă Putem uni elementele experienței din punctul de vedere al materiei, adică omogenitatea calităților lor și din punct de vedere al structurii individuale, adică ordinea raportului elementelor În acest din urmă caz, putem acorda atenție pur și simplu figurii geometrice a corpului ml și principiului care se află în osshzh raportului părților și prin care acest raport este determinat și explicat Un astfel de principiu poate, la rândul său, fie orice cauză sau scop Dar-este necesar să distingem unitatea individuală la? natura pură și intenționată i (cauzală și teleologică Biblioteca "Runivers" ORGANIZATIE SOCIALA unitate) Construind primul, deducem structura ca urmare a acțiunii unor cauze cunoscute dinainte de noi La construirea celui de-al doilea, combinăm elementele într-o unitate, ținând cont de unicul rezultat al acțiunii comune a părților care ne este vizibilă și care ne interesează și deja, pornind de la rezultat, judecăm acele motive care provoacă Astfel, considerația teleologică nu contrazice sau exclude principiul cauzalității Dar recurgem la el în acele cazuri când sinteza însăși este creată de noi cu atenție la acel rezultat final, care se obține din acțiunea comună a elementelor și în raport cu care cauzele care au provocat-o stau drept mijlocul prin care se atinge rezultatul care ne interesează, adică -e scopul unității Avem cele mai multe date pentru construirea unor astfel de unități în acele cazuri în care părțile în sine, intrând în compoziția unei combinații complexe, își schimbă caracterul sau forma, în funcție de scopul general al acestei combinații Avem asta, de exemplu, într-o mașină complexă, ale cărei părți sunt montate una pe cealaltă Ținând cont de faptul că elementele unei unități complexe, luate dintr-un unghi diferit de vedere, sunt adesea considerate ca obiecte independente, începem să vorbim de unități colective, i e acelea care, in atentia la rezultatul lor comun, sunt unite de noi, dar constau din unitati independente Aplicam conceptul de "individ" la o unitate teleologica in cazul in care o anumita structura, i e o anumită ordine definită a corelării elementelor este necesară pentru atingerea scopului unității, când, cu alte cuvinte, rezultă inevitabil din însăși natura rezultatului general realizat de unitate În acest sens, fiecare organism biologic, animal sau plantă, este un individ Aceeași calificare se aplică, totuși, uneori unităților cauzale, cum ar fi, de exemplu, Biblioteca "Runivers" V m cozi la cristal Deși aici unitatea este creată dintr-un punct de vedere pur cauzal, totuși ordinea ei, în acest caz Forma cristalului, decurge în mod necesar din cauzele care creează unitatea Prin urmare, un cristal formează un fenomen care trece de la natura vie la natura neînsuflețită Continuând aceste considerații în continuare, putem sublinia următoarea distincție între unitățile

teleologice, care este de o importanță imediată pentru scopurile noastre Fiecare astfel de unitate este unită, după cum sa spus, prin rezultatul ei final, scopul său Dar acest scop poate fi stabilit pentru el din exterior, de un agent străin de el, sau poate fi în interiorul său Primul tip de combinație este reprezentat de fiecare mașină construită de om Avem aici o combinație de piese care fac o anumită treabă Dar această combinație este construită în mod conștient de om și servește la atingerea scopului stabilit de constructor Acest tip de unitate teleologică, unită printr-un scop, stabilită din exterior și construită de un constructor extern independent de ele, pe care o numim mecanică Li se opun unitățile sau organismele organice, care diferă prin faptul că se organizează, neavând un constructor extern, separat și independent, care să-și poarte scopul în sine * * Folosesc aici cuvântul "mecanism" în sensul de teleologic unitate, constituind opusul "organismului", și pentru o mai mare Ca să fie clar, ca exemplu de mecanism, iau o mașină construită de om În acest sens, cuvântul mecanism este important atunci când este aplicat societății umane și, în special, statului și face posibilă trasarea unei linii clare și clare între teoriile mecanice și organice ale societății, așa cum se va clarifica mai jos Dar, desigur, cuvântul mecanism poate fi folosit în alte sensuri, mai ample } Un mecanism poate fi numit orice combinație de elemente ale lumii anorganice, care este incapabilă de dezvoltare internă, nu își duce propria viață și este complet epuizată de o explicație fizico-chimică cauzală Totuși, și în acest sens, conceptul de mecanism ORGANIZATIE SOCIALA Între mecanism și organism există o mare asemănare, dar și o diferență semnificativă Atât organismul, cât și mecanismul sunt esența unității teleologice În ambele cazuri, avem o combinație de elemente dispuse în ordinea necesară pentru a obține un anumit rezultat Mașina, în virtutea raportului dintre părțile sale, oferă constructorului său o direcție definită și de dorit către depozitul de energie pe care îl primește din exterior La fel, organismul, cu ajutorul unei anumite aranjamente a elementelor, unei anumite structuri, da o anumita directie rezervei de energie primita din exterior (prin alimentatie si respiratie) Dar în timp ce mecanismul este construit din exterior, organismul se construiește singur și are capacitatea de a crește și chiar de a se înmulți, cu care mecanismul nu este înzestrat Scopul unui organism biologic constă în sine Constă în menținerea vieții, în adaptarea activă la mediu și chiar în influențarea acestui mediu în interesul organismului biologic Într-un cuvânt, fenomenul vieții trasează o linie ascuțită între mecanism și organismul biologic Și această diferență se manifestă prin faptul că însăși legătura părților cu întregul într-un organism biologic este mult mai puternică decât într-un mecanism, dependența părților de întreg este mai mare Fiecare organ al unui organism biologic, fiind separat de întreg, de regulă generală, este distrus, ceea ce nu se poate spune despre părți ale unei mașini Astfel, plecând din analiza opoziției care există între mecanism și organismul biologic, ajungem la concluzia că diferența este capacitatea inerentă a organismului de a trăi independent, exprimată în dezvoltare și reproducere Unitatea organică care să-și poarte rostul în sine și, deși nu mai este cu atâta claritate ca în text, s-ar opune conceptului de organism care își duce propria viață, care nu poate fi epuizată numai prin combinarea proceselor fizico-chimice Vezi k, menționat și în ? Schmidt, Allgemeine Staatslehre, I, SS fgg ( )* c M cozi acţionează în lumea realităţilor ca un factor activ, reacţionând independent la mediu Pe viitor, trebuie să aflăm dacă utilizarea

conceptului de organism, definit în sensul indicat, ar trebui să se limiteze la singura lume a animalelor și a plantelor, unitatea ordinii biologice*? III După ce am stabilit conceptele generale și definițiile necesare pentru noi, putem trece la problema societății umane și ne gândim: I) Este societatea oamenilor o realitate specială?) Ar trebui considerată ca o unitate specială?) Este posibil să calificăm o societate ca organism? Vom începe analiza noastră cu întrebarea dacă societatea umană poate fi privită ca o unitate I) Unitatea societății umane Avem multe motive în experiență pentru a considera societatea oamenilor ca o unitate Ideea este că nu ar corespunde Faptelor dacă am privi societatea pur și simplu ca la suma indivizilor Proprietățile unei societăți nu sunt în întregime determinate de proprietățile acelor oameni din care rykh este compilat; societatea realizează prin activitățile sale astfel de rezultate care sunt inaccesibile persoanelor individuale Să ne oprim asupra acestui fenomen și asupra unui alt fenomen : Profesorul Petrazhitsky afirmă că "orice fenomen mental are loc în psihicul unui individ și numai acolo, iar natura lui nu se schimbă dacă altceva se întâmplă undeva, între indivizi * deasupra lor, în psihicul altor indivizi sau nu, fie că alți indivizi există sau nu* (Teoria dreptului*, I, p) Am avut deja ocazia să subliniez (vezi Studiile mele de etică modernă*, p IQ) că o asemenea viziune este cu siguranță greșită Comunicarea este departe de a fi un lucru atât de indiferent pentru individ Nu numai atât: poți ORGANIZATIE SOCIALA £ a spune că individul uman, ca ființă rațională și vorbitoare, este de conceput numai în societate și a crescut pe pământul vieții sociale În afara societății, oamenii nu puteau vorbi și, fără darul vorbirii articulate, nu puteau gândi abstract Toate acestea sunt de la sine înțelese Și apoi o serie de Fapte binecunoscute ne arată în ce măsură oamenii se schimbă atunci când sunt sub influența directă a comunicării Criminologii au fost primii care au acordat atenție așa-numitului I^hadaiyao al mulțimii Observațiile au arătat că o persoană care este și acționează într-o mulțime face adesea lucruri pe care nu le-ar face dacă nu ar fi influența mulțimii Are mulțimea proprietatea că emoțiile care predomină la majoritatea membrilor săi se intensifică? în mare parte datorită sugestiei reciproce exercitate unul asupra celuilalt de către membrii săi Aceste emoții se transformă în curente spontane, ale căror forțe nu pot fi rezistate decât cu mare dificultate de către indivizii individuali Mulți sunt incapabili de o asemenea rezistență și, sub influența mulțimii, comit cele mai crunte crime sau fac minuni de eroism, de care ei înșiși sunt apoi uimiți Mai mult decât atât, întrucât Siegelle respinge alinierea "mulțimii criminale" (pp -), mulțimea este de obicei "predispusă la rău, ceea ce se întâmplă deoarece oamenii converg în proprietățile negative ale proprietăților negative prin urmare, în timp ce proprietățile pozitive, care sunt diferite la diferiți oameni, într-o mulțime, nu numai că nu se întăresc reciproc, ci, dimpotrivă, se anulează reciproc, proprietățile negative au tendința de a se construi și de a se intensifica o conștiință specială a puterii lor și iresponsabilitatea membrilor individuali, care influențează și comportamentul lor Toate acestea sunt suficiente pentru a ilustra poziția conform căreia societatea nu este un simplu agregat de membri Persoanele care intră în ea se schimbă deja în V m cozi puterea de a fi în societate, iar societatea se distinge prin trăsături speciale ale psihicului, care îi sunt inerente tocmai pentru că este o societate Putem afirma cu deplină justificare că societatea este o unitate cu proprietăți speciale

proprii La fel, nu este greu de demonstrat că societatea, prin activitatea sa, produce rezultate inaccesibile unei persoane individuale Proudhon sugerase deja întrebarea: "Două sute de grenadieri au ridicat obeliscul Luxor în câteva ore; crede cineva că un om ar putea face același lucru în două sute de zile? (citat în Zenker, die Gesellschaft, II,) Beneficiile economice ale cooperării sunt prea bine cunoscute pentru a merita să insistăm - Dintre produsele activităţii sociale * sunt deosebit de importante: limba, obiceiurile, religia, ştiinţa, artă Desigur, creativitatea individuală participă la crearea tuturor acestor produse Dar ele capătă semnificație socială, se transformă în forțe sociale numai atunci când devin proprietatea maselor de oameni În același timp, în procesul de asimilare de către societate, ideile și invențiile oamenilor individuali se schimbă în caracterul lor Nu numai că trebuie să îndure dueluri cu j idei competitive pe care Tarde le-a descris atât de bine în Logica sa socială, dar trebuie să se adapteze la întreaga tradiție socială Acest proces de adaptare a unei idei noi la tradiție, caracterizat; recent de Baldwin *) , constă fie în faptul că ideea obligă tradiția să fie restructurată, fie, de cele mai multe ori, ideea însăși este modificată astfel încât să poată fi inclusă cu ușurință în întreaga masă a tradiției sociale Astfel, cel mai adesea ideea, devenind proprietatea al societății, pierde o cotă semnificativă din originalitatea cu care se deosebea, fiind pentru prima dată) Baldwin, Interpretări sociale și etice în dezvoltarea mentală ( ), p și urm Vezi și Vierkandt, die Stetigkeit im Kulturwandel ( ) Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL exprimată de inventatorul ei individual Acest fenomen duce la faptul că gândurile cristalizate în știință, în morală, în religie, în artă, sunt în ultimă instanță produse sociale, rezultat al cooperării unei mase de oameni, și nu produse ale creativității individuale, care apare în acest proces , la fel de important, dar nu singurul agent Este clar că avem tot dreptul să vorbim despre produse speciale ale creativității sociale Ținând cont de toate acestea, putem afirma că, pe baza datelor experienței, societatea este o unitate, și nu o simplă sumă de indivizi, întrucât are proprietăți proprii, manifestate în legile psihologiei colective, și creează propriile sale produse ale creativității Și, în plus, societatea este o unitate colectivă, deoarece este formată din astfel de elemente pe care noi, pe bună dreptate, le considerăm la fel de bine ca unități Dar, în acest sens, nu există o mare diferență între societatea umană și un organism biologic complex Adevarul este că un organism biologic complex este și o unitate colectivă Reprezintă o societate de celule, dintre care unele sunt conectate în țesuturi mai strâns unite, iar unele sunt într-o stare mobilă (bile de sânge) Fiecare astfel de celulă, chiar dacă nu formează un animal unicelular independent, este totuși un organism viu adaptat să funcționeze ca parte integrantă, organ, a unui organism mai complex Într-un organism multicelular, celulele sunt conectate conform principiului diviziunii muncii: celulele și țesuturile individuale sunt specializate în îndeplinirea anumitor funcții ale unui întreg complex Prin urmare, botanistul Reinke (Reinke, Einleitung in die theoretische Biologie, , S) aseamănă o astfel de plantă ca un stejar cu o stare de unități biologice Este posibil să tragem o serie de analogii particulare între Questions of Philosophy, voi ioo Biblioteca "Runivers" V m, coada societate și un organism animal sau vegetal complex Ici și colo se aplică același principiu al diviziunii muncii Într-o societate umană diferențiată, acest principiu nu este mai puțin evident decât într-o societate a celulelor biologice Pe acest principiu

se bazează întreaga organizare economică și politică a statului modern În plus, existența unui întreg complex, atât aici, cât și acolo, nu depinde de schimbarea continuă a elementelor individuale Într-un organism biologic are loc un schimb constant de substanțe, care nu interferează cu recunoașterea unității acestui organism și a dat naștere unei comparații a unui astfel de organism cu * Fântână, unde Forma este, de asemenea, păstrată cu o schimbare constantă de materie Dar același schimb de materie are loc în societățile umane: generațiile și indivizii se schimbă, dar oamenii ca întreg rămâne același Acest punct a fost deja invocat de juristul roman de la sfârșitul republicii, Alphion, în cunoscutul său discurs despre natura justiției, plasat în Rezumatele lui Iustinian (D , I, L) *) Mai mult, analogia este observată și în sensul că un organism biologic este capabil să crească și să crească în volum; dar creşterea este şi un fenomen normal în evoluţia societăţii umane O oprire a creșterii populației este privită ca un fenomen anormal, ale cărui cauze necesită întotdeauna o clarificare specială În sfârșit, se poate vorbi chiar de capacitatea societății umane de a se reproduce printr-o metodă analogă reproducerii organismelor biologice prin divizare: avem un astfel de caz când o colonie se desparte de stat, care, transformându-se într-o societate independentă, reproduce în sine sistemul social şi politic al metropolei Toate aceste analogii mi se par destul de corecte Vezi Istoria mea a dreptului roman* (ed a IV-a,), , PG Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL Pe baza a tot ceea ce s-a spus, mă consider îndreptățit să afirm că avem absolut suficiente date empirice pentru a recunoaște societatea umană ca unitate) Natura organică a unității sociale Nu este greu de arătat că această unitate colectivă trebuie clasificată drept organică, dacă înțelegem organismul în sensul stabilit mai sus Am văzut că diferența dintre un organism și un mecanism se rezumă la faptul că organismul se construiește singur, este capabil de viață și de dezvoltare, în timp ce mecanismul este construit de un constructor extern independent de acesta și nu este înzestrat cu viață independentă Prin urmare, pentru a aduce o societate a oamenilor în categoria unităților organice, este necesar să se afle dacă societatea duce o viață independentă, supusă propriei sale regularități speciale? Și astfel, de fapt, întrebarea a fost pusă în controversa de lungă durată despre natura societății Teoriile construite pe acest subiect pot fi împărțite în două grupe principale Așa-numitele teorii ale contractului social, în toate variantele lor, au realizat o viziune esențial mecanică asupra naturii societății umane Din punctul de vedere al acestor teorii, societatea pare a fi ceva ca o mașină care este construită în mod conștient de oameni pentru a atinge anumite obiective Societățile nu sunt o formațiune naturală, ci o structură artificială După cum a remarcat pe bună dreptate Espinas (Viața socială a animalelor, ed a II-a, p), acest lucru este deja clar din faptul că gânditorii acestei școli presupun contractul social într-o stare pe care o numesc naturală; în felul acesta ei arată clar că oamenii, unindu-se pentru a trăi sub legile comune, părăsesc acest stat și intră într-o stare artificială Hobbes spune direct: "Acordul sau unanimitatea, stabilită de la sine între animale, este firească, în timp ce între oameni este condiționată de acord și deci art- * Biblioteca "Runivers" V m cozi "(citat de Espinas) Nu este nevoie să extindem faptul că astfel de teorii sunt greșite dacă sunt înțelese istoric sau genetic: statul și societatea, de regulă generală, nu apar ca urmare a unui astfel de acord conștient de oameni Dar ei greșesc și dacă nu acordă o astfel de semnificație genetică, ci le privesc pur și

simplu ca discuții despre natura internă a societății În viața societății, desigur, voința rezonabilă a indivizilor și acordul lor rezonabil, care singur poate fi numit contract, contează Dar o astfel de voinţă "acţionează aici doar ca unul dintre Factori, departe de a avea o importanţă decisivă Departe de orice este determinat de scopurile stabilite în mod conştient de oameni Am văzut deja că gândit la individ, pentru a deveni o proprietate publică, o forță socială, trebuie să se adapteze tradiției sociale și să se schimbe în acest Mai departe, cu acea creativitate constantă care caracterizează fiecare proces mental, fie că are loc la un individ sau este obținut din interacțiunea indivizilor care intră în relații sociale între ei, rezultatele ideilor realizabile * nu răspund niciodată pe deplin așteptărilor acelor oameni cărora aceste idei sunt implementate Fiecare idee trebuie realizată într-o situație deja schimbată prin însuși procesul de punere în practică și, prin urmare, care nu corespunde situației în care s-a născut ideea Numai din acest motiv, rezultatele practice ale unei idei nu pot satisface pe deplin așteptările care i-au fost asociate inițial Și atunci, ideile nu sunt niciodată infailibile; nu am reușit să stăpânim pe deplin nicio parte a lumii din jurul nostru; prin urmare, implementarea unei idei dezvăluie inevitabil acele erori care sunt denumite în ea) Vezi despre aceasta articolul meu "Despre problema liberului arbitru" în "Vspr Phil and Psychic / , cartea Biblioteca "Runivers" organism social * vulpi Toate acestea duc la faptul că consecințele acțiunilor noastre conștiente și calculate sunt întotdeauna mai mult sau mai puțin în contradicție cu așteptările noastre, că obiectivele noastre nu sunt niciodată pe deplin atinse și trebuie să ne stabilim noi obiective, neașteptate Toate acestea constituie conținutul acelei legi de bază a evoluției sociale, pe care Wundt a numit-o legea eterogoniei scopurilor Spencer vorbește despre un principiu analog, dându-i un sens mai larg și "numindu-l legea numărului crescând de efecte" (vezi Wundt, System der Philosophie, I, fgg Logik, III, Cf Spencer, Fundamental Principles, cap II, cap xx) în acele cazuri excepționale, când astfel de formațiuni publice precum statele sunt construite, aparent, prin decizia conștientă a oamenilor - astfel de exemple ne sunt oferite de istoria recentă - în ultimă analiză, soarta o astfel de formare depinde încă de multe motive care nu pot fi explicate în mod conștient educația este capabilă de o viață stabilă și dezvoltarea depinde de cât de capabilă de unificare stabilă a elementelor din care a fost compusă și de cât de mult sunt condițiile externe în care noul public organizaţia va trebui să existe sunt favorabile pentru aceasta Pe baza acestor considerații, trebuie să acordăm preferință decisivă acelui grup de teorii sociale care pot fi numite organice și care datează de la Aristotel (vezi eseul introductiv din cartea menționată a lui Espinas) Din punctul de vedere al acestor teorii, societatea se dovedește a fi o formațiune naturală, un produs al evoluției naturale a lumii Aceasta Biblioteca "Runivers" c m cozi se dezvoltă după legi speciale inerente ei, Are propria sa viață, determinată de condițiile imanente pentru societate, și nu de vreo construcție exterioară În acest sens, societatea aparține, fără îndoială, categoriei unităților organice, și nu mecanic) Societatea oamenilor > ca valoare complet reală După tot ce s-a spus, nu mai este nevoie de o discuție deosebit de detaliată pentru a clarifica întrebarea dacă societatea umană constituie o realitate și în ce sens Desigur, societatea este o cantitate foarte reală Dar numai - aceasta este realitatea nu a lumii exterioare, fizice, ci a lumii spirituale Societatea este un proces cu totul real de interacțiune interpsihică a

indivizilor ei constitutivi, proces pe care îl construim ca unitate specială și, în plus, organic, întrucât în ea se manifestă un tip aparte de regularitate, care nu se încadrează în cadrul psihologiei individuale și se exprimă în conceptul de viață și dezvoltare socială Fiind unitatea lumii mentale, societatea este, desigur, intangibilă, invizibilă, inaudibilă, dar împărtășește toate aceste proprietăți cu alte fenomene ale minții Este de la sine înțeles că activitatea spirituală a societății, ca și cea a unei persoane individuale, primește expresie fizică exterioară în acele lucruri care corespund produselor spiritului: în cărți, statui, picturi, clădiri etc Pe de altă parte, acele condiţii de pace exterioară, în care se desfăşoară activitatea spirituală a societăţii, influenţează natura acestei activităţi Dacă, totuși, numesc societatea un organism spiritual, insist că societatea este invizibilă, inaudibilă etc etc , apoi prin aceasta vreau să spun că însăși legătura care unește societatea, creând o unitate socială din oameni individuali, este, desigur, o conexiune mentală, și nu una fizică Lucrurile fizice și condițiile fizice menționate mai sus prezintă interes pentru studentul societății numai în măsura în care se reflectă în procesele spirituale care au loc în societate Este necesar să subliniem toate acestea, deoarece pentru oamenii care încep să se gândească la societate, de obicei, absența unei legături vizibile, mecanice sau fizice între oamenii care alcătuiesc societatea se dovedește a fi principalul obstacol în calea acceptării punctului de vedere a societăţii ca unitate reală ORGANISMUL SOCIAL lume infernală; căci gândurile, sentimentele, actele noastre de voință sunt și ele neextinse și nu sunt supuse percepției cu ajutorul simțurilor exterioare și toate acestea nu le împiedică să fie realități neîndoielnice Societatea este reală și produsele ei precum limba, obiceiurile, dreptul, religia, știința etc sunt reale Ar fi ciudat și contrar tuturor datelor experienței să negați realitatea acestor fenomene; nu pot fi văzute temeiuri epistemologice pentru o astfel de negare Societatea umană este destul de precis calificată dacă numim nu doar un organism, ci un organism social Atunci acest predicat social ne va arăta că nu avem de-a face cu o unitate biologică, ci cu o unitate de alt fel, o unitate bazată pe o legătură spirituală, psihică Terminologia propusă se rezumă la a considera generic conceptul de organism, adică prin acesta orice unitate teleologică capabilă de viață și dezvoltare În cadrul acestui gen, este necesar să se facă distincția între două concepte specifice: un organism biologic, i e o plantă sau animal, în care întâlnim o legătură fizică spațială a elementelor și un organism social, care este unit exclusiv printr-o legătură spirituală, psihică Această natură diferită a conexiunii care unește elementele uneia sau alteia specii de organisme explică și acele diferențe individuale care trebuie constatate între cele două specii și de care cu siguranță trebuie luate în considerare pentru ca teoria organică a societății să evite pericolul abuzul excesiv de analogii biologice Acest pericol nu a fost evitat de mulți cercetători care au căutat în organismul social asemănarea deplină a organismului biologic; nu au ezitat să vorbească despre sistemele circulator și digestiv al societății, despre căile nervoase și centrii ai organismului social (vezi, de exemplu, Spencer, "The Social Organism", în "Experimente", partea I) și chiar au ajuns V m * cozi până la punctul în care au încercat să măsoare înălțimea societăților umane (vezi Worms, "The Social Organism", i) Un astfel de entuziasm excesiv pentru biologie a dăunat în mare măsură teoriilor organice ale societății, deoarece ideea tocmai

a unei astfel de și imagini neadecvate ale fenomenelor sociale Cu o înțelegere corectă a adevăratei naturi a organismului social, toate obiecțiile la teoriile organice care decurg din astfel de erori dispar Fiind unit printr-o legătură spirituală, psihică, organismul social se dovedește a fi, în general, mult mai mobil decât cel biologic În unitatea biologică, structura este de obicei foarte puțin mobilă și foarte stabilă Prin urmare, putem indica în prealabil toate acele organe care sunt necesare unui animal sau plantă de un anumit tip Dimpotrivă, structura societăților umane este mai puțin stabilă și permite cele mai variate variații și schimbări Este mult mai mobilă și structura societăților animale, deoarece se bazează în principal pe tradiția socială, transmisă prin educația generațiilor mai vechi cei mai tineri, în timp ce la baza societăților animale stă aproape exclusiv excluderea organismului creat de ereditatea fiziologică În cele din urmă, poziția elementelor individuale în societate este mult mai liberă decât poziția celulelor în unitatea biologică La acestea din urmă, celulele sunt ferm atașate de funcțiile lor speciale și este posibil doar, la scară restrânsă, ca o celulă sau organ să preia munca care constituie misiunea altui organ sau celulă Pe de altă parte, în societățile umane, există adesea mai multă libertate în acest sens pentru elementele individuale Desigur, sub regimul de caste și aici, indivizii sunt foarte ferm atașați de anumite profesii Dar în societățile democratice, cum ar fi, de exemplu, Statele Unite Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL statele Sev America, chiar și fenomene precum înlocuirea președinției cu o persoană care și-a început viața ca un simplu muncitor sunt posibile Toate aceste diferențe nu ne vor stârni surprinderea dacă luăm în considerare natura fundamental diferită a conexiunii care unește elementele societății umane, în comparație cu conexiunea elementelor unui organism biologic Nu este nevoie să introducem pentru societatea umană conceptul special de super-organism propus de unii sociologi Particularitățile organismului social sunt suficient puse în evidență tocmai de acest predicat "social sau social" care indică natura psihică a acestei unități IV Procesul de dezvoltare socială constă în interacțiunea psihicului acelor oameni care alcătuiesc societatea Rezultatul acestei interacțiuni este un stoc de idei și sentimente care nu reprezintă proprietatea individuală a nimănui, dar pot fi privite drept proprietatea întregii societăți Aceste idei și sentimente constituie conținutul dreptului, moralei, religiei general recunoscute, științei etc Împreună formează ceea ce s-ar putea numi conștiință socială Nu numai oamenii care trăiesc în acest moment participă la dezvoltarea acestei conștiințe La acest proces participă și generațiile care au părăsit scena Ideile oamenilor morți sunt adesea percepute de societate și devin forțe sociale Așa se face că conștiința publică se transformă într-un fel de forță obiectivă care influențează puternic indivizii Produsele conștiinței sociale, fiind luate în orice moment fără considerație genetică, pot fi studiate pur sistematic, din punctul de vedere al înțelegerii conținutului lor Astfel apar științe sistematice precum gramatica unei limbi, jurisprudența dogmatică, teologia dogmatică etc Biblioteca "Runivers" V m cozi Dacă înseși procesele de apariție a acestor produse devin subiect de cercetare științifică, atunci avem științele istoriei, care consideră aceste procese în toată concretetatea lor, sau discipline precum istoria comparată a dreptului, istoria comparată a religiilor, știința teoretică și istorică a economiei politice: aceste ultime discipline sunt angajate în studiul proceselor sociale tipice care au loc în satisfacerea intereselor individuale: juridice, religioase,

economice În fine, știința care studiază în general procesele care alcătuiesc viața și dezvoltarea socială, indiferent de ce interese speciale sunt urmărite de oamenii care intră în comunicare, se numește sociologie sau știința generală a societății umane Toate aceste științe aparțin științei spiritului și nu văd nicio diferență între sociologie și așa-zisa psihologie socială sau colectivă Conștiința publică, desigur, nu reprezintă o substanță specială Fiind un produs al interacțiunii psihicurilor separate, trăiește în aceste psihicuri Dar acest lucru nu-l împiedică să fie un obiect al său cercetare științifică demnă, deoarece procesul de interacțiune umană este foarte complex, supus unui tipar special și trebuie studiat cu ajutorul unor metode științifice speciale De aceea, psihologia colectivă sau socială, contrar părerii lui Simmel, nu poate fi considerată ca o ramură a psihologiei individuale, ci constituie o știință complet separată a societății Fiecare membru al societății este sub influență *) Vezi articolul meu "Subiectul și metoda sociologiei*" din "Vopr Phil şi Psih * , carte M JW vorbește și el în același sens aproximativ Kovalevsky în volumul I abia publicat din Sociology(r) ( ) El consideră că psihologia colectivă aparține în întregime domeniului sociologiei, iar întrebările ei ar trebui incluse în domeniul sociologiei (pp ib și) Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL constiinta publica După ce s-a înțeles pe sine, fiecare dintre noi trebuie să admită că partea leului din conținutul său interior, viziunea sa asupra lumii este extrasă de el din mediul social înconjurător Acest mediu afectează individul încă de la naștere prin educație și instruire planificată și printr-un impact constant neplanificat asupra lui; individul respiră constant în atmosfera socială care s-a creat în jurul său Marea majoritate a oamenilor rămân pentru tot restul vieții cu viziunea tradițională asupra lumii pe care au dezvoltat-o în acest fel Și doar foarte puține, naturi mai ales puternice, sunt menite, pe baza asimilării concepției sociale tradiționale, să-și creeze propriile sinteze noi, să vină cu noi idei originale Am observat deja că aceste idei, pentru a deveni proprietate socială, trebuie să reziste luptei cu tradiția în care fie se adaptează la ea, fie o adaptează în sine Aceasta din urmă se întâmplă în cazuri rare de mari descoperiri care fac o revoluție în viziunea asupra lumii a oamenilor În asemenea condiții, problema nu mai este realitatea socială, ci individul însuși în sensul unei personalități independente Vedem că individul este aproape în întregime o creație a societății înconjurătoare Prin urmare, se pune întrebarea, de ce nu toți membrii societății sunt la fel între ei în toate detaliile viziunii lor asupra lumii, deoarece toți o trag din același rezervor al conștiinței sociale? Această întrebare este rezolvată prin faptul, în primul rând, că oamenii nu sunt la fel din punct de vedere biologic; vin pe lume cu abilități naturale diferite și din acest motiv deja percep conținutul conștiinței publice nu la fel: printre ei se numără personalități obișnuite, genii și idioți Pe de altă parte, într-o societate mai mult sau mai puțin complexă, indivizii ocupă poziții sociale inegale Prin urmare, ele nu sunt plasate în același Biblioteca "Runivers" V m cozi condiţii privind însăşi percepţia conţinutului conştiinţei publice Unii îl percep într-un volum mai mare, alții într-unul mai mic, pe unii razele emanate din mediul social cad într-un unghi, pe alții - într-un alt unghi Fiecare individ este un Focal plasat în mod special în care aceste raze sunt refractate Prin urmare, rezultatele sunt diferite În orice caz, chiar și conștiința propriei personalități, ca întreg aparte și independent, prețuindu-și propriile caracteristici, este rezultatul evoluției sociale O astfel de

conștiință poate apărea numai în membrii unui organism social complex și diferențiat, care, în ciocniri între ei, încep să-și simtă propriile particularități Această conștiință a personalității este aproape absentă în rândul reprezentanților societăților sau claselor de societate slab cultivate și slab diferențiate *) Ghidați de aceste Fapte, începem să înțelegem îndoielile acelor sociologi care chiar ridică întrebarea, nu este o persoană o simplă abstractizare? Desigur, omul, considerat izolat de mediul social care îl creează, este o abstracție Nu există astfel de oameni Plecând de la considerente similare, compatriotul nostru E V de Roberti (vezi cartea sa New Statement of the Basic Questions of Sociology*,) ajunge la o construcție foarte originală Considerând psihologia ca fiind știința unei personalități umane dezvoltate cultural, a unei personalități morale sau morale, el subliniază că o astfel de personalitate este produsul a doi Factori: biologic și social Personalitatea în acest sens este posibilă doar pe pământul societății și este produsul final al dezvoltării sociale General Vezi despre acest Durkheim, "La division du travail social* Bouye, "Egalitarismul" ( ) Zcmel, "Diferențierea socială" Biblioteca "Runivers" ORGANIZATIE SOCIALA proprietatea este un fenomen supraorganic; la unele ființe vii caracterul său rămâne pur instinctiv și nu este susceptibil de dezvoltare ulterioară, în altele, și anume în rândul oamenilor, caracterul societății este din ce în ce mai conștient și, prin urmare, capabil de schimbare și dezvoltare Dezvoltarea constă în faptul că, pe baza comunicării pur biologice - interacțiunea psihofizică - se dezvoltă treptat acea interacțiune complexă și derivată, pe care de Roberty o numește psihologică Astfel, fenomenul social supraorganic urmează fenomenului vital, dar îl precede pe cel psihologic De aici se concluzionează că sociologia nu ar trebui să se bazeze pe un fundament psihologic Dimpotrivă, psihologia însăși își are rădăcinile în sociologie Reprezintă o știință derivată, care se bazează pe biologie și sociologie Este în același timp o știință concretă, spre deosebire de sociologia abstractă "Un fenomen psihologic presupune în mod necesar existența anterioară a unuia sau mai multor psihicuri colective care și-au lăsat deja amprenta asupra puterilor cerebrale ale indivizilor biologici individuali" (p) Această construcție în întregime nu mi se pare acceptabilă, întrucât autorul, după părerea mea, înțelege sarcinile psihologiei prea îngust, reducându-și rolul la studiul doar a unei personalități morale dezvoltate cultural (p) Prin urmare, el susține, de exemplu, că "experiențele psihologice în sensul strict al cuvântului sunt complet necunoscute și inaccesibile lumii animale, chiar și celei mai înalte, cele mai apropiate omului în organizarea lor psihofizică, neuro-creierală, dar străine de acea puternică cadru colectiv de observații și experiență, în care se dezvoltă ideologia abstractă, cunoașterea coerentă din punct de vedere logic și activitatea oportună însoțitoare "(p) Toate acestea sunt în strânsă dependență de opiniile filozofice generale ale autorului, în analiză Biblioteca "Runivers" c M cozi asupra cărora nu ne putem opri în acest eseu G de Roberti consideră aparent a fi eliminată însăși împărțirea științelor în științe ale naturii și spiritului; cel puțin el vorbește despre "un dualism gol al materiei și spiritului, care și-a pierdut acum sensul inițial și servește doar ca mijloc de a distinge agregatele naturale relativ mai simple de altele, comparativ mai complexe" (p) Dar, lăsând deoparte această terminologie particulară, atunci va rămâne o expresie foarte vie a ideii corecte că psihologia unei persoane cultivate, a unei personalități morale, este în mare măsură un produs al unui proces

social, că o persoană, în sensul unui sine -individualitatea conștientă, este produsul a doi Factori: datele biologice și impactul mediului social Grupul colectiv, spune M de Roberty într-o altă lucrare (Frédéric Nietzsche, ed a -a , p idb), "este cel producerea cauzei pentru individ, pentru personalitatea morală; fiecare societate trebuie să ne apară ca o formă primitivă, treapta cea mai de jos a vieții sociale, iar individul, dimpotrivă, ar trebui să ne pară ca o formă ulterioară, care a apărut târziu, cel mai înalt stadiu social "O persoană sau un individ social este o ființă colectivă prin excelență În fiecare epocă ea reprezintă rezultatul unei lungi serii de grupări, contemporane și istorice" (New Setting*, pp -) v Unii oameni de știință, cum ar fi, de exemplu, Giddings (Giddings, "Principiile de socioiogie", , p), Baldwin- (Baldwin, "Interpreții sociale și etice", iqo , p g sq)> numesc societatea o organizaţie, dorind să o deosebească de un organism biologic Nu cred că această ofertă ar trebui acceptată Termenul de organizare a producției Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL dă impresia a ceva mai puțin natural, mai mecanic decât un organism viu Dar cred că acest termen în sociologie poate fi folosit într-o altă aplicație, urmând aceleași considerații pe care Wundt le exprimă cu privire la acest subiect (Wundt, "Logik", -te Autl , Ili, SS fgg) Legăturile sociale pot fi foarte diverse în natura conexiunii psihice care unește oamenii care le alcătuiesc Facem distincție între uniuni familiale și tribale, teritoriale, politice, culturale, religioase, economice etc În consecință, uniunea poate fi mai mult sau mai puțin puternică, legătura membrilor cu aceasta este mai mult sau mai puțin obligatorie, produsele activității sale pot avea caracter mai mult sau mai puțin independent, nepurtand amprenta individualității nimănui, proprietățile sale pot fi mai mult sau mai puțin îndepărtate din proprietățile personalităților incluse în el Într-un cuvânt, prezența unei vieți sociale independente se poate manifesta în alianță cu un relief mai mare sau mai mic, iar cele mai diverse gradații pot fi urmărite de la un organism social cu un pronunțat caracter de unitate socială până la un simplu agregat de indivizi în care caracteristicile sunt foarte slab manifestate Cu cât o viață socială independentă se manifestă mai puțin într-o alianță, cu atât mai importantă pentru ea este activitatea individuală, conștientă a oamenilor săi individuali, cu atât mai mult începe să semene cu o mașinărie construită artificial de oameni pentru a-și atinge scopurile, sau pare să fie o simplă combinație aleatorie de elemente, în care are o unitate de caracter puțin pronunțată "De aceea, uniunile formate conștient, în care creativitatea personală continuă să joace un rol relativ mare, iar trăsăturile specifice ale regularității vieții sociale sunt relativ puțin manifestate, pot cu un motiv bun să fie numit social Biblioteca "Runivers" V m cozi mi organizațiile și subiectele sunt delimitate de organismele sociale în sensul restrâns al cuvântului, i e din astfel de uniuni, în care trăsăturile specifice ale socialului Unitățile sunt mai pronunțate Sugestia lui Wundt este de a conta organismele sociale sunt doar acele unități sociale care sunt asemănătoare personalității umane prin varietatea scopurilor pe care și le stabilesc și în variabilitatea acestor obiective Astfel de unități pretind o putere foarte largă asupra indivizilor; nimeni nu poate fi membru a două astfel de unități în același timp și uneori însăși apartenența unei persoane la o astfel de unitate capătă un caracter coercitiv Cel mai bun exemplu de astfel de unitate este statul modern, cu caracterul său coercitiv și activitățile sale foarte versatile Un alt grup este grupul organizațiilor sociale ^ - alcătuiesc sindicate

care urmăresc scopuri foarte specifice Individul nu este atât de strâns legat de astfel de uniuni, este în general liber să intre și să părăsească ele și poate aparține mai multor astfel de uniuni în același timp Acestea includ, de exemplu, societățile învățate și industriale, organizațiile caritabile și educaționale etc Gândul lui R Worms se mișcă pe același plan atunci când propune (Worms, "Philosophie dessciences sociales", , I, p, sqq) adică unul care, în caz de nevoie, s-ar putea mulțumi cu propriile forțe Considerații similare îl fac pe Simmel (Social Dioerence, p) să sublinieze că "limitele sociale o ființă goală poate fi văzută unde interacțiunea personalităților între ele se manifestă nu numai în stările sau acțiunile lor subiective, ci creează un obiect; o entitate obiectivă care are o anumită independență față de indivizii implicați Biblioteca "Runivers" ORGANIZATIE SOCIALA Viața politică modernă este complet impregnată de conștiința că statul este o valoare complet reală, un organism social, care acționează cu propria sa individualitate, ca o activitate volitivă puternică Statul este considerat neschimbat, în ciuda schimbării generațiilor, a schimbării persoanelor aflate în fruntea consiliului și chiar a formelor de guvernare în sine Prin urmare, un stat care a supraviețuit unei revoluții care și-a schimbat radical forma de guvernare, nu este totuși eliberat de datoriile și de obligațiile impuse prin tratatele internaționale; până şi toate legile existente în ea, cu excepţia celor care au fost desfiinţate de revoluţia care a avut loc, rămân în vigoare, întrucât statul nu s-a schimbat în individualitatea sa Pe de altă parte, din aceeași idee a statului ca unitate reală, rezultă o viziune a tuturor persoanelor cărora li se încredințează una sau alta funcție publică, ca organe ale statului, chemate să servească nu propriul interes personal , ci interesul întregului stat (Vezi Esmen, "Principii de bază ale dreptului statului", ed Soldatenkov, , I, p urm) În alte asociații sociale, nu atât de puternice și independente ca statul, și care urmăresc scopuri speciale, natura organică a societății nu este atât de clară și evidentă, dar, cu toate acestea, toate aceste organizații sociale (după terminologia lui Wundt) ni se par realități ar fi o mare greșeală să le privim ca simple agregate de persoane sau construcții artificiale și, mai ales, ca ficțiuni Teoria organismului social ne permite să punem corect doctrina dreptului despre așa-numitele entități juridice o Persoană fizică Ambele nu sunt simple Fapte, ci ambele sunt Fapte care au primit o anumită recunoaștere din Questions of Philosophy, Cartea Ioo Biblioteca "Runivers" V m cozi partidelor de drept și calificările juridice corespunzătoare Individul se naște prin naștere naturală • nașterea Dar pentru a obține "valoarea unei persoane fizice, un subiect de drepturi și obligații, o persoană născută trebuie să fie recunoscută ca un drept pentru o ființă capabilă Dreptul îi poate refuza în totalitate o astfel de recunoaștere (sclav antic) sau îi poate recunoaște capacitatea juridică cu restricții și rezerve În același mod, ia naștere o persoană, o persoană juridică Într-un mod firesc, conform legilor vieții sociale, ia naștere unitatea socială Dreptul îl poate recunoaște și îl poate dota cu capacitate juridică; apoi devine persoană juridică Dreptul o poate respinge și recunoaște chiar ca supusă distrugerii; atunci avem o organizație criminală interzisă, care însă nu este mai puţină realitate socială decât uniunea recunoscută Í Legea poate ignora în sfârșit o astfel de organizație Atunci ea acționează Faptic fără a fi protejată; • drepturi Fiind o realitate psihico-socială neîndoielnică, persoana juridică deține toate datele, astfel încât să știe și să fie capabilă pentru a fi recunoscută ca capabilă, o ființă

trebuie să aibă o voință rezonabilă Dar un astfel de testament este într-adevăr posedat de o persoană juridică Numai că această voință nu aparține domeniului psihologiei individuale, ci domeniului psihologiei colective sau sociale Se realizează conform legilor procesului social, prin interacțiunea voințelor acelor persoane care fac parte dintr-o persoană juridică: ca membri sau organe ale acesteia O persoană juridică poate săvârși, așadar, infracțiuni în persoana acesteia organelor și poartă răspunderea pentru ele Desigur, reprimările obișnuite ale dreptului penal, calculate pe voința psihologică individuală, îi sunt inaplicabile Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL skuyu, la voința socialului Și în general, nu numai capacitatea juridică, ci și capacitatea juridică a unei persoane juridice ar trebui determinate de norme speciale, care sunt considerate a fi proprietăți distinctive ale organismului socio-psihologic, cu legile naturale ale vieții și activității sale Astfel, doctrina organismului social oferă o bază solidă acelei teorii a persoanei juridice, care în literatura juridică de specialitate este asociată cu numele de Beseler, Gierke și Regelsberger și care, în ochii mei, este singura construcție corectă a acest fenomen juridic, care este de o importanță capitală în viața practică Este deosebit de important să luăm punctul de vedere al doctrinei organismului social pentru a rezolva corect întrebări practice atât de importante despre responsabilitatea persoanelor juridice pentru acțiunile agenților lor Conform teoriei noastre, acțiunile agenților în limitele autorității lor ar trebui considerate acțiuni ale organizației sociale însăși, din care acești agenți sunt părți constitutive VI Am stabilit că produsul evoluției unui organism social este o personalitate umană care este conștientă de sine și de propriile sale caracteristici O astfel de personalitate nu se estompează într-un grup social Fiind strâns legată de ea și chiar știind că își datorează originea și partea predominantă a stocului său de idei și sentimente societății, ea se consideră totuși o valoare independentă, cere respect pentru sine și pentru ea !) Beseler, "Volksrecht und Juristenrecht" (Γ) p i , ff Gierke, "Deut-sches Privatrecht", I ($), p A lui, "Das Wesen der menschl Verbande ( ) Regelsberger, "Pandekten", p , ff Cf Sistemul meu de drept roman (ed a IV-a g), nr I, § Vezi și Mi-chaud "La théorie de la personnalité morale", · Biblioteca "Runivers" V m cozi particularităților lor, le apără libertatea individuală Numim o astfel de persoană o persoană morală Apariția unei personalități morale, la rândul său, se reflectă în evoluția ulterioară a organismului social Individul gânditor lucrează în mod constant la cunoașterea lui însuși și a întregii lumi înconjurătoare Subiectul de analiză pentru gândirea sa este însăși societatea care i-a dat naștere, cu toate legile vieții și dezvoltării ei Analiza relevă și antagonismul care apare între individ și societate Acest antagonism este inevitabil, deoarece în primele etape o persoană independentă nu va lipsi de a fi de acord în multe dintre opiniile și interesele sale cu acele opinii care au devenit parte a conștiinței publice și cu acele interese; mi, care, după aceeași conștiință, sunt considerate interese ale întregului organism social Conștiința acestui antagonism obligă adesea o persoană să intre într-o luptă cu societatea din jurul său, să nu-și îndeplinească cerințele și să ia măsuri pentru a se sustrage de la ascultarea autorității publice Societatea, la rândul ei, ia măsuri de autoapărare împotriva acestor indivizi, îi supune pedepselor și îi influențează cu forța Dar rezultatele analizei condițiilor vieții sociale, efectuate de indivizi individuali, devin și ele proprietate publică Printr-o astfel de analiză, în care munca unor

indivizi este completată de munca altora, iar ideile exprimate se verifică reciproc, se creează o știință a societății și a comportamentului oamenilor în societate, care ea însăși face parte din domeniul social constiinta Prevederile științifice nu pot decât să influențeze conținutul acelor idealuri care inspiră indivizi și apoi mase întregi de oameni Conținutul acestor idealuri își găsește o manifestare mai mult sau mai puțin completă și reușită în normele de drept, adică în acele reguli prin care organismul social în Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL Fața organelor voinței sale sociale îi reglează structura și poziția membrilor săi individuali Învățând să se înțeleagă mai bine pe sine, organismul social învață să se controleze mai bine El este impregnat treptat de conștiința indezirabilității antagonismului care ia naștere între el și o personalitate conștientă de individualitatea ei, luptă spre libertate Drept urmare, el începe în mod conștient să ia măsuri pentru a reduce acest antagonism Aceste măsuri constau în faptul că își reformează propria structură în spiritul celei mai mari libertăți personale posibile Mai mult, îi pasă și să faciliteze pentru individ cea mai mare adaptare posibilă la cerințele întregului social Pentru a face acest lucru, trebuie să lupte împotriva proprietăților antisociale ale individului Pedeapsa nu este principalul mijloc al acestei lupte Sarcina pedepsei este în primul rând punitivă și se aplică conflictelor deja existente între individ și societate În ceea ce privește remediul preventiv împotriva unor astfel de conflicte, acesta este în principal educație și educație, care ar trebui să conducă fiecare persoană la o înțelegere clară a beneficiilor vieții comunitare și a intereselor organismului social În aceeași direcție, sprijinul pozitiv pe care societatea îl oferă individului operează pentru a asigura fiecărui individ condiții de existență care să corespundă demnității umane Scopul final al dezvoltării organismului social în această direcție este realizarea unei astfel de stări a societății atunci când se stabilește armonie deplină între individ și întregul social și atunci când un astfel de sistem devine fezabil, ceea ce ar oferi libertate deplină fiecăruia individual, fără a pune în pericol integritatea și puterea organismului social Ajunsă în această stare, societatea va fi o masă de oameni, foarte diferențiați, dar totuși strâns uniți Biblioteca "Runivers" V m cozi chennyh respect reciproc și conștiință a solidarității lor sociale Astfel de indivizi își vor trata idiosincraziile unul altuia cu respect și toleranță deplin; ei nu vor da dovadă de înclinații antisociale, deoarece fiecare va fi impregnat de conștiința legăturii lor cu unitatea socială și singur o nouă înțelegere a nevoilor și intereselor sociale comune tuturor, intereselor întregului din care toți sunt membri Dacă binele comun cere anumite sacrificii de la ei, atunci astfel de sacrificii vor fi făcute destul de voluntar, fără nicio constrângere O "solidaritate" complet conștientă va face ca puterea socială coercitivă și toate organizațiile coercitive să fie superflue Indivizii se vor uni în uniuni sociale libere, împinși la aceasta de o comunitate de interese: astfel de uniuni vor forma între ele Federații nu mai puțin libere Pot fi întreaga omenire va intra într-o legătură organică strânsă între ele, legătură care, fără îndoială, este absentă în timpul nostru În această Federație a Umanității, indie-ul nu va dispărea vizualizări ale popoarelor formate istoric, dar acestea indivizii pe baza cooperării culturale comune se vor trata reciproc cu toleranță și respect deplin Desigur, un astfel de sistem de umanitate și de popoare individuale nu va corespunde conceptului de stat în sensul modern al cuvântului, deoarece caracteristica inevitabilă a statului modern este

constrângerea sa inerentă Statul va evolua într-o uniune liberă, care se va dovedi a fi diferit calitativ de dezvoltarea sa a statului Ținând cont de această capacitate a unui organism social de a dezvolta, prin evoluția sa, o personalitate conștientă de sine și susținându-și libertatea personalității și apoi de a evolua în spiritul unui sistem liber, Fullier numește societatea "organism contractual"* (l'organisme) co- Biblioteca "Runivers" ORGANISMUL SOCIAL tractuel) și recunoaște teoria contractului social ca fiind corectă în sensul că pune în evidență tocmai această latură a problemei (vezi Fullier, Modern Science of Society,) Aș considera un astfel de nume periculos pentru societate, deoarece este capabil să dea naștere la ideea că dezvoltarea societății, care a intrat în această etapă de străduință conștientă pentru o ordine liberă, devine un proces artificial sau mecanic O astfel de idee ar fi foarte eronată Procesul de dezvoltare a societății nu încetează niciodată să fie fi organic nu se transformă într-o mașină construită artificial de oameni Ordinea liberă a societății este, după cum am văzut, rezultatul unei evoluții complet naturale și în acest sens organice a societății însăși Dacă ideile oamenilor participă la aceasta proces, atunci nu este nimic ciudat aici: nu am încetat să subliniem că societatea este un organism psihic, nu biologic, în dezvoltarea sa cauzalitatea psihică operează cu legea sa de bază a sintezei creatoare*) Societatea însăși poartă în adâncul ei o persoană care gândește conștient și clarifică astfel conținutul conștiinței sociale Societatea creează, prin evoluția ei legală, atât personalitatea, cât și efortul ei pentru libertate, și pentru ea însăși generează efortul de eliberare de constrângere în sistemul său Într-un cuvânt, dezvoltarea societății pe baza luptei pentru libertatea individului și pentru reconcilierea armonioasă a individului și a societății nu încetează să fie procesul natural care este întotdeauna și pretutindeni Acest proces nu încetează să fie un proces organic, deoarece el manifestă viața independentă inerentă societății, exprimată în capacitatea de organizare și dezvoltare Vezi articolul meu "Despre problema liberului arbitru" din Întrebări Phil și Psych? , carte Biblioteca "Runivers" c m cozi fără participarea unui constructor extern, independent și separat de societatea însăși Coerciția nu este nicidecum o condiție necesară a unității organice O societate în care membrii individuali se dezvoltă liber și în care solidaritatea se stabilește fără constrângere nu încetează să fie o unitate organică Legătura sa organică este întărită doar de o astfel de evoluție către o ordine liberă V M Hvostov Biblioteca "Runivers" Perspectiva socială a lui John Ruskin) Ruskin s-a născut în și a murit în , chiar la începutul secolului nostru Unul dintre marile ziare londoneze, care relata în ianuarie despre moartea sa, spunea astfel: "el era din linia lui Isaia, am pierdut ultimul dintre profeți din el" Și în timp ce presa engleză îl saluta pe decedat ca pe un adevărat profet, opinia publică părea să confirme în unanimitate acest verdict al presei Aproape aceleași cuvinte în care englezii au apreciat semnificația și caracterul lui Carlyle au fost rostite pentru a aprecia fizionomia generală a lui Ruskin Ruskin, spre deosebire de Carlyle, care a venit din popor, s-a născut la Londra într-o familie bogată a unui "negustor cinstit" care a venit din Scoția, dar apoi s-a mutat în sudul Angliei Cu toate acestea, biografia sa se aseamănă cu cea a lui Carlyle prin faptul că mama sa a jucat un rol decisiv în creșterea sa și prin mama sa a intrat în el același spirit de puritanism, independență și bibliocrație care intrase într-o anumită parte a societății engleze în epoca engleză Revoluția și reforma engleză Acea flacără religioasă,

care a fost aprinsă chiar și în trupele din Cromwell, a fost transmisă prin Carlyle și Ruskin datorită mamelor lor și ale noastre) Acest eseu este un capitol dintr-un curs de istoria doctrinelor sociale în secolul al XIX-lea și este tipărit aici în forma în care a fost citit de autorul din caoedră Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV zile Despre cât de mare a fost semnificația elementului puritan și în special influența Bibliei și a biblicalismului în educația lui Ruskin, povestește el însuși în memoriile sale (în Praeterita) "De îndată ce am stăpânit arta de a citi fluent, mama mea a început să citească Biblia cu mine, ceea ce nu s-a oprit până când am intrat la Universitatea Oxford Citim pe rând versurile, iar ea a observat mai întâi intonația vocii mele și a corectat neregulile până când a obținut din partea mea o înțelegere corectă și fermă a acelor versuri pe care am putut să le înțeleg În felul acesta a început cu primul verset din cartea Genezei și a continuat neîntrerupt în toată Biblia până la ultimul verset al Apocalipsei pentru a începe din nou data viitoare cu cartea Genezei Dacă numele a fost dificil, atunci a servit drept cel mai bun exercițiu nu pentru pronunție; dacă capitolul era plictisitor, atunci era o lecție de răbdare; dacă ea ar fi pentru mine nu- , de înțeles, atunci pregătirea mea în credință a beneficiat de acest lucru Acest mod mai degrabă mecanic de a citi, însă, nu sunt eu; - Nu, și-a îndeplinit scopul "Deși", spune Ruskin, "am dobândit mai târziu informații destul de semnificative în matematică, meteorologie și alte științe, am avut mulți profesori, dar recunosc cu îndrăzneală că asimilarea acestor capitole - și asta îi datorez mamei - a fost cea mai de preț și, în cele din urmă, singura parte esențială a întregii mele educații " Fidelitatea lui față de Biblie este uimitoare), apoi pe baza scrierilor sale pe- că era imposibil să-l prindă, pentru că aceeași citare abundentă a Bibliei la fiecare pas rămâne în toate scrierile *) : ■ Una dintre cele mai bune monografii dedicate lui Reskin, scrisă de Brungens, se intitulează: "Reskin și Biblia" și examinează scrierile lui Ruskin și atitudinea lui față de Biblie și biblicalism Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUI JOHN RESKIN Pe lângă Biblie, după obiceiul englez, Ruskin a început să studieze latina de la ani, iar limba greacă la , astfel încât a învățat în glumă mulți dintre clasici pe de rost și a primit în general o educație clasică temeinică Este această combinație, pe de o parte, de biblicalism și, pe de altă parte, de clasicism, pe care o observăm uneori în engleză acolo unde nu ne așteptăm să ne întâlnim (de exemplu, Gladstone, unul dintre cei mai mari oameni din Anglia, a fost un cercetător al lui Homer și, împreună cu acesta, un cunoscător al cărților biblice) Această trăsătură tipică a unei creșteri engleze, o trăsătură a culturii înalte, îl distinge și pe Ruskin De la vârsta de ani era deja influențat de literatura engleză și arta engleză, alături de literatura clasică, dar dragostea lui pentru natură era deosebit de importantă în acest moment Se știe că evaluarea estetică a lui Ruskin, simțul frumosului, joacă un rol central în toate judecățile sale Se știe, de asemenea, că Ruskin și-a dedicat jumătate din viață problemelor de estetică și, cu drepturi egale, este numărat printre reprezentanții săi ai teoriei și istoriei artei, precum și ai istoriei gândirii sociale Acest sentiment al frumosului, în propriile sale cuvinte, a fost adus în el în primul rând de simțul naturii și de o atitudine pătrunzătoare din punct de vedere religios față de ea Aici, din nou, biblicalismul și estetismul sunt combinate într-un întreg inseparabil, iar atunci când descrie frumusețea naturii, trece insensibil la stări cu caracter biblic Pentru a simți aceste stări ale lui Ruskin, voi da cel mai mic pasaj Apropo,

unul dintre gândurile sale preferate este că frumusețea naturii se dezvăluie cel mai puternic nu în Alpi, nu în Caucaz, nu în locuri copleșitoare de măreția naturii, ci în frumusețea ei obișnuită, simplă, și cel care nu știe să aprecieze o floare simplă, nu înțelege nimic în frumusețea naturii "Alegeți un fir simplu de iarbă", spune Ruskin, "uitați-vă cu atenție pentru un minut la această tulpină verde îngustă, în formă de sabie Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV lek, sculptat ca un şanţ Nu este deosebit de puternică, mai degrabă mică, mai multe linii lungi și subțiri se contopesc în ea la un moment dat, departe de a fi perfectă, destul de obscura și neterminată, care nu reprezintă în niciun caz o mostră din acele opere de artă, de care natura are mare grijă și, se pare că acest fir de iarbă a fost creat doar pentru ca tulpina lui palid, goală, slabă și moale, trecând pe nesimțite în dâre triste de rădăcini maro, să fie călcată în picioare astăzi și mâine aruncată în cuptor Cu toate acestea, continuă el, gândiți-vă cu atenție și luați în considerare care dintre toate florile luxuriante care sunt parfumate în aerul verii, care dintre toți copacii puternici și frumoși care încântă ochii și încântă palatul, fie că este un palmier maiestuos, sau un pin, un frasin înalt sau un stejar puternic, un lămâi parfumat sau o viță de vie împovărată de fructe - care dintre ele, repet, este atât de mult iubită de oameni și atât de venerat de Dumnezeu ca această fragedă, slabă, verde iarbă * O dragoste pentru natură, o călătorie prin Anglia, peste dealurile și lacurile sale, iar mai târziu o călătorie prin Alpi, peste continent, au jucat un rol imens în creșterea lui Ruskin La această influenţă i s-a alăturat caracterul estetic general al ■ educaţiei Tatăl decedat timpuriu a încercat să semneze; să-l poarte cu opere de artă, iar Ruskin trăia într-o atmosferă de seră, necunoscând sărăcia, necunoscând greutățile vieții, într-o atmosferă de clasă de negustor cultural și estetic Așa a trecut copilăria și a venit vremea admiterea la universitate, la Oxford, unde, conform tradițiilor înaltei societăți, la care tatăl său a încercat să se alăture, a intrat la facultatea de teologie Anii de universitate nu sunt nimic special aduse Ruskin Politica, atât în acest moment, cât și mai târziu, nu l-a interesat El s-a numit "bătrânul conservator" și a dezaprobat instinctiv instituțiile democratice Atitudinea sa față de democrația parlamentară, Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN viziunea cu privire la "urne de vot" era similară cu atitudinea lui Carlyle Predominanța interesului estetic este semnul său distinctiv în acest moment Primul său tratat este dedicat chestiunilor de estetică și se intitulează "Poezia arhitecturii" Influența lui Turner și Carlyle la începutul anilor ai vieții sale devine decisivă și profundă pentru el În special doctrina lui Carlyle despre eroi și eroic i-a făcut o impresie foarte puternică Douăzeci și trei de ani de rășină publică o carte care este dedicată problemelor de artă și estetică în general, sub denumirea: "Pictori moderni " În această carte, criteriul artei este etnia, adevărul, percepția naturală estetică Desigur, arta nu are ca sarcină o reproducere naturalistă a realității, dimpotrivă, ea reproduce realitatea perfectă, ideile obiectelor Ruskin insistă că "fiecare plantă, fiecare floare și copac are propria sa formă ideală, Forma care caută să se apropie de fiecare membru al speciei, fără influențe sau boli accidentale"? În altă parte scrie: "Fiecare fir de iarbă sau floare de pe câmp are propria sa frumusețe aparte, caracteristică și perfectă Fiecare dintre ele are propria sa Sferă de distribuție, propria sa expresie și propria sa Funcție Cea mai înaltă artă este aceea care este capabilă să înțeleagă aceste trăsături specifice, care

le dezvoltă și le luminează, își găsește locul potrivit în peisaj și, prin urmare, sporește impresia pe care ar trebui să o facă tabloul "Indicând artei sarcina de a reproduce realitatea în idealul ei , Ruskin împreună cu t ƀm pune el are și o altă sarcină, și anume să excite sentimentul moral de înnobilare Frumusețea adevărată, în opinia sa, aduce în evidență sentimentul moral, iar un artist adevărat se distinge prin înălțimea scopului către care munca este îndreptată Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV ness Prin urmare, "adevărata critică artistică nu poate consta niciodată în simpla aplicare a regulilor; ea poate fi justă numai dacă se bazează pe o simpatie vie pentru nenumăratele instincte și aspirațiile schimbătoare ale naturii umane, dacă este înnobilată și păzită de o iubire neschimbătoare pentru fiecare făptură a Creatorului, destinată de El să fie frumoasă și recunoscută de către L drăguț * În consecință, estetica lui Ruskin deschide calea directă către viața umană, idealuri, speranțe și aspirații sociale Iar acest drum, vom vedea, îl conduce în mod firesc și direct prin estetică la întrebări sociale "Caracterul distinctiv al acestor mine? cărțile, ca eseuri despre artă, spune Ruskin, constă în faptul că în ele totul se reduce până la urmă la pasiunile umane sau la speranţă Fiecare principiu din pictură pe care l-am stabilit este urmărit de un fapt al vieții materiale sau spirituale În scrierile mele despre arhitectură, ajung să favorizez o școală față de alta pe baza influenței lor comparative- · ? despre viața unui muncitor, o întrebare de care toată lumea a uitat? alţi autori care au atins acest subiect sau cărora ■ nu s-au demnat să le acorde atenţie * ; Următorul eseu al lui Ruskin despre estetică a fost: "Pietre Venețiane* După cum arată titlul, lucrarea este dedicată monumentelor de arhitectură venețiene și, în același timp, urmărește să clarifice legătura dintre natura acestei arte, caracterul național al venețienilor și starea morală a epocii, și anume ea necredinţă Astfel, problema estetică, istoria artei, este pusă aici ca o problemă morală Cu această producție face următorul pas în abordarea sa asupra chestiunilor sociale ale vieții El a înțeles și a recunoscut această legătură, iar într-una dintre scrierile sale el însuși a caracterizat-o În felul următor Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN mai târziu a vorbit despre succesiunea lucrărilor sale: "La de ani", Ruskin scrie despre sine în Γ > - Am scris "Pictori moderni", la de ani - "Piatrele Veneției", la de ani - "Până la ultimul, în ceea ce privește primul" , în - "Prelegeri introductive Oksoordsky", și dacă voi termina vreodată "Fors Clavigera", atunci starea mea spirituală la vârsta de ani va fi determinată de aceasta că stânca, valul și lama de iarbă sunt elemente esenţiale ale vieţii sale spirituale Acum, evocându-vă să înfrumusețați pământul și să-i protejați toată frumusețea, nu termin decât ceea ce am predat înainte și care este consecința logică a lucrărilor mele anterioare În "Piatrele Veneției" am raportat legile artei clădirii și am învățat cum frumusețea fiecărei creații, a fiecărei clădiri ridicate de oameni, depinde de fericirea vieții muncitorilor adevăr "Prelegerile introductive de la Oxford" ne învață că viața trebuie trăită într-un mod demn și că legile minunate ale frumuseții și muncii trebuie recunoscute atât de clasele superioare, cât și de cele inferioare ale societății engleze; iar în Fors Clavigera stabilesc în sfârșit mutualitatea relațiile acestor două clase și proclamă cu voce tare că pacea și fericirea, atât pentru cei de sus, cât și pentru cei de jos, atât pentru cei bogați, cât și pentru cei săraci, sunt posibile numai în protejarea demnității lor umane sub singura stăpânire a lui Dumnezeu , care observă toți oamenii căzând aici și îngerii, în lanțuri veșnice,

sub întuneric, până la judecata zilei mari și acordând celor care Îi slujesc libertate deplină, moștenirea a tot ceea ce un Creator iubitor le poate dărui creaturilor sale și celor veșnici Tatăl asupra copiilor lui Legătura dintre estetică și problema socială este stabilită aici de către însuși autor cu deplină claritate Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV Manifestarea interesului pentru problemele sociale s-a exprimat în primul rând în atacurile sale la adresa utilitarismului și a înțelegerii mecanice a progresului, în care se aseamănă foarte mult cu Carlyle) Influența lui Carlyle asupra lui Ruskin nu este deloc pusă la îndoială și nu are doar o origine literară, ci se bazează pe cunoștințele lor personale, care a avut loc în Din , i e Din aproximativ anul al vieții lui Ruskin începe cunoașterea lui cu economia politică El însuși vorbește cu mare dispreț despre economia politică ca știință, iar în prefața prelegerilor sale despre economie politică și artă își spune că nu a citit scrieri politico-economice, cu excepția lui Adam Smith Ceea ce a încercat să citească după aceea i-a făcut o impresie, poate, de lucrările sociale necesare, dar atât de sărace și nepoliticose încât le-a tratat cu dispreț Din același , sub influența lui Maurice, celebrul lider al socialiștilor creștini, Ruskin a început să se angajeze în desen cu muncitorii și a fost interesat de educația lor estetică în general În , a publicat un eseu care poartă titlul: "Bucuria pentru veșnicie și prețul ei de piață, sau economia politică a artei " Aici a examinat problema păstrării abilităților artistice ale națiunii În , una dintre cărțile sale importante despre problema socială a fost publicată sub titlul: "Până la ultimul, ca și întâiul" - "Până la acesta din urmă" *) În ceea ce privește natura generală a activităților sale din ultima perioadă din viața lui, putem fi de acord cu John Hobson, (de la un cunoscut economist care a scris o monografie foarte detaliată despre *) Despre Carlyle în general, vezi eseul "Carlyle and Tolstoi" (New Put, decembrie - Questions of Life, ianuarie) O expunere și o critică a utilitarismului social (în special de R Aries) și a perspectivei generale a lui Carlyle sunt prezentate în capitolele anterioare ale acestui curs (publicate în formă litografiată pentru ascultătorii autorului)) Acest titlu este preluat din pilda Evangheliei despre înțelegerea cu lucrătorii Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUI JOHN RESKIN Reskin sub titlul: "Reskin ca reformator social") Hobson spune că "Ruskin și-a dedicat restul vieții muncitoare slujirii ideii sale sociale În istoria literaturii nu există un exemplu mai eroic de om care singur se luptă cu indiferența publicului și cu disprețul nedisimulat al economiștilor de fotoliu majoritar, care au vorbit doctrinar asupra principiilor economiei politice, neavând nici cea mai mică cunoștințe practice despre producție și consum, l-au numit în mod deschis Fanatic ignorant , care i-a iertat gândurile sale îndrăznețe de dragul frumosului limbaj în care erau exprimate, l-a considerat un utopic Cu acest curent ostil, cu această barieră impenetrabilă a indiferenței sau a neînțelegerii, Ruskin a luptat cu curaj timp de de ani, încercând fiecare armă din arsenalul literar să găsească acces la inima și mintea poporului său Aruncând o privire la lista lucrărilor sale publicate, găsim toată aceeași uimitoare varietate de subiecte cu care ne întâlnim în epoca timpurie a activității sale literare; dar oricare ar fi titlurile lor și subiectul lor imediat - istoria picturii, teoria formării stâncii, tehnica desenului, romane în proză și versuri, educație, religie, război, indiferent de public - studenți de la Oxford, școală de arhitectură, oameni de afaceri , elevi ai gimnaziului, muncitori, elevi ai scolilor militare, directia socio-critica a predominat mereu in ei

asupra intrigii formale, mereu animata si deseori absorbita Dintre lucrările lui Ruskin, care sunt de natură socială, pe lângă cea numită "Ultimul, ca primul", merită menționate următoarele: "Muñera Pulveris" (Darurile cenușii), unde el pune individului anumite condiții de caracter - Questions of Philosophy, TsN IOO θ Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV dezvoltarea stvennago, după cum este necesar pentru punerea în aplicare, reforme sociale Apoi, "Susan și crini", unde sunt indicate aceleași condiții pentru reprezentanții claselor iluminate Apoi, în l - , "O coroană de ramuri de măslin sălbatic", unde se pune întrebarea, ce este munca "Timpul" și fluxul "este o prezentare într-un limbaj simplu pentru lucrătorii-facători de plută a opiniilor lui Ruskin și a unor concluzii practice din acestea ciocănind în cuie " Acest nume greoi necesită unele explicaţii Sub titlul general "Fors Clavigera" scrisori publicate de Ruskin v cursul unui număr de ani conform diverselor teoretice şi practice întrebări tic Temele "Fors Clavigera" sunt extrem de variate, tratează probleme teoretice și practice, sociale și estetice etc *) Înainte de a trece la o descriere generală a viziunii lui Ruskin, voi mai spune câteva cuvinte despre stilul său Sunt suficiente titlurile operelor sale date deja de mine arată cât de neobișnuite sunt metodele sale literare,) Numele are următorul înțeles: cuvântul Fors înseamnă în traducere în ■ iar limba engleză conceptul de soartă, i e soarta externă, care determină poziția unei persoane, apoi conceptul de putere a unei persoane care se luptă cu această soartă și, în sfârșit, conceptul de soartă, rezultatul final care se obține ca urmare a luptei dintre soartă și personalitate Atunci când soarta unei personalități este astfel determinată, este ca și cum soarta bate într-un cui, determinându-i în final poziția Același Hobson notează că "Fors Clavigera" ocupă o poziție excepțională nu numai printre operele lui Ruskin, ci și în toată literatura modernă Abundent în strălucire și *; satira meschină, patos care atinge și pătrunde în suflet, studii ascuțite inteligente și filologice și alte studii, analize profunde, cauze și efecte ale fenomenelor de viață - această lucrare este în ansamblul său cea mai completă, liberă și puternică critică a vieții engleze din secolul al XIX-lea Ca toate lucrările mari, această carte trebuie considerată ca ceva întreg, deoarece, în ciuda neregularității formelor și a micilor întreruperi de timp care o despart de părțile sale separate, ea este unită de întregul acelei personalități, a cărei expresie cea mai fidelă este este * Doar o parte din Fors Clavigera * a fost tradusă în rusă, care este un volum destul de gros în ediția Posrednik * '■ Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN expunere În această privință, el poate fi comparat cu Carlyle Așa cum trebuie să te obișnuiești cu limbajul lui Carlyle, trebuie să te împaci cu el, să fii de acord cu el, la fel trebuie să te obișnuiești și să te împaci cu prezentarea lui Ruskin, natura lui împrăștiată, felul său literar de a sări dintr-o complot la altul, combinația sa arbitrară de subiecte și intrigi diferite Nu pot spune personal că sunt un mare admirator al modului de prezentare atât al lui Carlyle, cât și mai mult al lui Ruskin, prin urmare nu pot inspira cu entuziasm pe alții cu această închinare Dacă originalitatea manierei literare a lui Ruskin este incontestabilă, atunci aceeași originalitate este un obstacol considerabil în cunoașterea lui Ruskin În ceea ce privește temeiurile generale ale criticii lui Ruskin asupra ordinii sociale, atunci, așa cum am subliniat deja, acestea sunt Biblia, Vechiul și Noul Testament Premisele sale cele mai de bază sunt derivate din acele sau din alte învățături sau texte biblice Voi cita un loc unde fundamentele și obiectivele fundamentale ale acestei

critici sunt exprimate cel mai clar "Unde", întreabă Ruskin, "este formula pentru îndatoririle noastre în cauza carității?" Deschide Evanghelia după Matei și citește cuvintele lui Hristos: "Mi-e foame și mi-ai dat de mâncare; Eu eram gol și M-ați îmbrăcat; Am fost străin și m-ai primit* Să hrănească pe cei săraci, scrie Ruskin, care nu sunt merituoși, muncitori, buni și binevoitori, ci pur și simplu înfometați Amintește-ți asta de fiecare dată când te așezi la masă Da, doamnelor și domnilor, înainte de a cere binecuvântarea lui Dumnezeu, puneți-vă de fiecare dată întrebarea: cât de mult ați muncit astăzi pentru a vă merita cina? "Îmbracă-i pe gol? " - oamenii țes de mult timp, și ce a rezultat din asta? Fiecare perete gol ar trebui acoperit cu o pânză mov și fiecare cufăr slab protejat de frig cu haine colorate * Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV copii cinstiți, nu sunt ei sacrificați rușinii nenorocirii și sărăciei, în timp ce natura, înțelegându-și mai bine sarcina, acoperă puietul păsărilor în cuib și a lupilor în bârlogurile lor? Și nu îi acoperă zăpada de iarnă pe cei care nu sunt acoperiți de noi și nu servește ca giulgiu pentru cei care nu sunt îngropați de noi? Și nu ridică oare fiecare vânt de iarnă sufletele victimelor la cer pentru a mărturisi împotriva ta în viața viitoare, după cuvintele lui Hristos: "Eu * eram gol și nu M-ați îmbrăcat!" Pentru a-i adăposti pe săraci? am făcut din asta?" Furnicile și fluturii au celule pentru pruncii lor", iar copiii noștri mici se odihnesc pe paie putrezite, în casele care le servesc drept sicrie; iar în fiecare noapte de la colțurile străzilor noastre auzim strigătele celor fără adăpost : Am fost străin și nu M-ați adăpostit" Dar, - continuă Ruskin, după ce i-a hrănit pe oameni, i-a îmbrăcat și le-a dat adăpost, încă nu ne vom îndeplini datoria față de ei: mai trebuie să-i ridicăm la înțelegerea artelor, științelor și a tuturor activităților spirituale, astfel încât găsesc în ei plăcere "Am fost în închisoare și M-ai vizitat", spune Hristos Sărăcia și ignoranța, vicii, aceasta este o închisoare pentru suflet și cine dintre noi crede să elibereze sufletul de ele? în pâinea și strigătele muncitorii, cărora li s-a reținut salariul, ajung la urechile Domnului oștirilor Vai, lipsa de hrană nu este cea mai crudă și strigătele despre ea sunt cele mai puternice - viața este mai prețioasă decât mâncarea, cei bogați privează sărac nu numai de hrană, ci și de virtute, înțelepciune și mântuire Sunteți oi fără păstor, și nu pășunea vă este inaccesibilă, ci prezența lui Hrana!Poate că drepturile dvs asupra ei sunt încă disputate și ar trebui caută alte drepturi Cere firimituri de la masă, dacă vrei, dar cere-le ca niște copii și nu ca câinii Revendică-ți dreptul de a fi hrănit, cere mult mai tare dreptul tău de a fi sfânt, perfect și impecabil curat Cuvinte ciudate Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN în aplicare pentru muncitori! Ce? Sfinți? Acești oameni în haine aspre, cu discursuri aspre pe buze, condamnați la multe slujbe rușinoase și nespus de murdare? Perfect? Aceste creaturi cu ochi morți, membre răsucite și minți care lucrează încet? Pură? Oamenii ăștia, plini de senzualitate și pasiuni joase, cu trupul purpurit și cu sufletul aspru? Toate acestea pot fi adevărate, dar cu toate acestea sunt cele mai sfinte, perfecte și pure ființe de pe pământ în acest moment S-ar putea foarte bine să fie așa cum le descrieți, dar și în acest caz sunt mai puri decât noi, lăsându-i în această poziție Pasajul de mai sus introduce critica lui Ruskin asupra sistemului social și clarifică care sunt fundamentele lui și care este caracterul său Aceste fundații sunt, pe de o parte, religioase, iar pe de altă parte, estetice Ruskin nu a renunțat la dragostea lui pentru frumos și nu a încetat să privească frumusețea ca pe un principiu autosuficient Dar a văzut că această

iluminare a lumii prin frumusețe a întâmpinat un obstacol în dizarmonia socială și, prin urmare, în mod firesc, artistul care luptă spre frumos s-a confruntat cu o problemă socială "Trebuie să iubim nu Frescurile", spune Ruskin, "ci pe Dumnezeu și creaturile Sale Avem nevoie de smerenie, milă, avem nevoie de abnegație, avem nevoie de abstinență Să fie națiunea sănătoasă, fericită, curată în bucuriile sale, curajoasă în faptele sale și maiestuoasă în atracțiile, afecțiunile sale, iar apoi arta în ea și în jurul ei va cânta la fel de liber, ca spuma unui pârâu care se repezi Oamenii au nevoie de virtuți înaintea oricărei cunoștințe și arte; țara are nevoie de o organizare socială bazată pe dreptate și onestitate, înaintea oricărei școli de artă; înainte de a cânta frumusețe oamenilor, trebuie să asculți chemarea teribilă a calamităților umane pentru ajutor , o voce care i se pare lui Ruskin "răușul unui râu sângeros" Cuvintele cărții Genezei capătă apoi un caracter mai larg și mai frumos sens Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV, Dumnezeu nu este imagini privilegiate ale munților, copacilor și florilor, ci o vale a nenorocirii, unde cresc flori fragede, vii, cu frunze rupte și tulpini rupte, "care se ascund acolo - în întunericul străzilor umede* Deci, revenind la problema socială, Ruskin nu a încetat să fie estetician și critic de artă, dar și-a extins înțelegerea sarcinilor artei și, în această formă extinsă, a inclus atât economia politică, cât și problema socială Revenind la economia politică, Ruskin a întâlnit aici, în primul rând, convenționalitatea criteriilor sale și a premiselor sale materialiste, și mai presus de toate, conceptul de "om economic" pe care l-a dezvoltat școala clasică de economie politică, bazându-se, pe de o parte, , despre Bentham și filosofia iluminismului, iar pe de altă parte, la Manchesterism Premisa "omului economic" este că omul în viața economică este ghidat doar de calcul economic, doar de egoism și egoism Pornind de la această premisă, "economia politică" clasică și în general toată economia politică teoretică își construiesc teoriile Ruskin în prelegerile sale "Ultimul ca primul" a refuzat să o accepte pentru că nu corespunde realității, căci oamenii sunt ghidați în viața lor, în acțiunile lor, în aceeași măsură de un sentiment de simpatie, iubire și afectiune, precum si prin iubire de sine Prin urmare, el declară: "Nu resping deloc și nu mă îndoiesc de corectitudinea concluziilor acestei științe, dacă premisele ei sunt acceptate Pur și simplu nu mă interesează aceste concluzii, la fel cum nu m-ar interesa concluziile științei exercițiilor de gimnastică dacă ar pleca de la presupunerea că oamenii sunt lipsiți de schelete În același timp, ar fi posibil să se demonstreze că este extrem de convenabil ca elevii să fie rulați în bile, turtiți într-o prăjitură sau întinși în funii lungi și că, deoarece aceasta va fi extinsă Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN Desigur, puteți intra în calcul și schelet, faceți modificările corespunzătoare în rezultatele obținute Toate aceste raționamente pot fi extrem de logice, concluziile sunt destul de corecte, dar numai toată această știință se va dovedi a fi inaplicabilă la nimic Economia modernă se află cumva într-o asemenea poziție Recunoscând că omul nu este lipsit de schelet, pornește de la propoziția inversă că acesta este alcătuit exclusiv din oase și derivă teoria corespunzătoare a progresului osificată din negația sufletului în om Arătând unde este limita a ceea ce se poate obține din oase și construind o serie de figuri geometrice din cranii și humeri, ea dovedește cu succes inconvenientul înfățișării sufletului Pentru o evaluare corectă a acestei judecăți, precum și a tuturor judecăților ulterioare ale lui Ruskin, este necesar să nu uităm că prin economie

politică Ruskin înseamnă întotdeauna fie economia politică clasică, fie ceea ce se numește școala Manchester, adică acea tendință de gândire economică care era dominantă în Anglia, chiar aproape exclusivă, și care privește ordinea economică existentă ca fiind naturală, neschimbătoare, normală, bazată pe calcul rațional, pe egoism rațional și, prin urmare, autosuficientă Împotriva acestei încrederi în sine și complezență, care era cu atât mai mult cu cât era alimentată de convingerea validității sale științifice, Ruskin își îndreaptă critica distructivă El pune la îndoială și neagă propozițiile sale de bază După ce a început cu un "om economic", el continuă la înțelegerea lui principală și a bogăției Economia politică din Manchester, după cum știm, în înțelegerea sa despre bogăție este condusă și de semne pur introductive, condiționate, adică examinează bogăția într-un mod complet abstract, în afara socialului Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV semnificația socială a acestei bogății Dimpotrivă, Ruskin refuză să recunoască și să admită o astfel de abstracție, refuză să recunoască însuși conceptul de bogăție "După cantitatea de bogăție acumulată", spune el, "nu se poate judeca dacă este bine sau rău pentru națiunea care o deține Valoarea lor reală depinde de proprietățile lor morale, la fel cum valoarea unei mărimi matematice depinde de semnul ei algebric O anumită bogăție industrială acumulată poate servi, pe de o parte, ca un indicator al existenței industriei oneste, a energiei progresive și a inventivității productive și, pe de altă parte, al luxului fatal, al tiraniei nemiloase și al fraudei ruinătoare plouă și alt aur strălucește mai tare decât merită "" O sumă de bani este produsul activității creative, cealaltă este o activitate care a ruinat de ori mai mult decât a produs Datorită lor, multe mâini s-au dovedit a fi paralizate, parcă amorțită de o plantă otrăvitoare, energia unei mase de oameni curajoși - rupte, nenumărate întreprinderi productive - a fost suprimată, o cantitate enormă de muncă a fost direcționată greșit și multe sigilii false ale prosperității au fost impuse deșerturii sterpe și cuptoarelor de topire încinse semn sigur de ruină adâncă, ticălos o mână de bani strânși de pe coastă, pe care s-a spart în mod fraudulos co-rarul, căpăstru de zdrențe, sfâșiat de tâlhari de la soldații cinstiți morți, cu prețul pământului olarului, care servește drept mogida atât pentru cetățenii locali, cât și pentru rătăcitori "Din câte știu", continuă Res kin, "niciodată; nu a existat încă un exemplu în istorie de ceva mai post-modern pentru mintea umană decât cea modernă Biblioteca Runiverse VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN Opinia generală este că regula comercială de a cumpăra în cel mai ieftin și a vinde pe cea mai scumpă piață este sau poate fi, în orice circumstanțe, o regulă utilă a economiei naționale Cumpărați pe cea mai ieftină piață? Da, dar ce face această piață mai ieftină? Cărbunele de la grinzile tale poate fi foarte ieftin după un incendiu, iar cărămizile sunt ieftine pe străzile tale după cutremure, dar nu rezultă că incendiile și cutremurele sunt bune pentru națiune Vindeți pe cele mai scumpe piețe? Da, fără îndoială, dar în virtutea ce au apărut aceste piețe dragi ale tale? Ți-ai vândut pâinea profitabil astăzi, dar cui? Oare săracului muribund care și-a dat ultimii bănuți pentru el și nu va mai avea nevoie niciodată de pâine? sau un om bogat care mâine te va obliga să-l vinzi pe el și Ferma ta; sau, în cele din urmă, unui soldat în drumul său să spargă acea coastă în care ți-ai investit toată averea?" Adevărata bogăție, așadar, este legată de valoarea pe care o are pentru o persoană "Țara aceea este cea mai bogată", argumentează Ruskin , "care hrănește cel mai mare număr de oameni nobili și fericiți; acea persoană este cea mai bogată care și-a

perfecționat mai mult toate aspectele vieții sale și, în același timp, are cea mai largă influență benefică, atât personală, cât și materială, asupra vieții altora oameni Economia politică, care domină, Ruskin o numește mercantil și își îndreaptă critica împotriva acesteia În opinia sa, economia politică mercantilă este opusul adevăratei economii politice Economia politică comercială înseamnă valori de schimb sau bogăție, dar în realitate această bogăție "este o forță care, ca și electricitatea, operează doar în prezența egalității sau a contrariilor Puterea rublei în buzunarul nostru depinde în întregime de absența acesteia în buzunarul vecinului nostru Dacă acesta din urmă nu ar avea nevoie de el, ar fi rămas fără Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV util pentru tine; gradul puterii lui depinde în întregime de cât de mult are nevoie sau dorește să-l posede vecinul tău, iar arta de a te îmbogăți, în sensul obișnuit al economiștilor mercantili, este și arta inevitabila de a-ți menține aproapele în stare de sărăcie* Economia politică, în adevăratul sens al cuvântului, "învață pur și simplu producerea, conservarea și distribuția cea mai perfectă și mai convenabilă a obiectelor care sunt utile și plăcute Un fermier care îndepărtează fânul în timp util, un constructor naval care împinge corect un șurub într-o pădure sănătoasă, un arhitect care ridică o clădire din cărămizi bune și var bine diluat, o gospodină care are grijă de mobilierul sufrageriei sale și ca nimic in bucatarie nu se iroseste, cantaret, drept care isi foloseste vocea fara sa o incalce vreodata, toti acestia sunt politici-economisti in adevaratul si final sens al cuvantului, intrucat contribuie constant la bogatia si bunastarea poporului căruia îi aparţin Dar economia mercantilă, economia negocierilor sau a salariilor, înseamnă acumularea în mâinile individului a unui drept legal sau a unei puteri asupra muncii altora, iar un asemenea drept implică inevitabil sărăcia sau îndatorarea, pe de o parte, și o putere corespunzătoare la bogăţie pe de altă parte De aceea, adevărata economie politică este cea care învaţă poporul să producă obiecte care servesc vieţii şi să dispreţuiască sau să distrugă tot ceea ce duce la moarte* Protestând împotriva convenționalității și abstractizării valorilor economiei politice, Ruskin devine în afara ei Privește știința economică prin ochii unui observator simplu și naiv Aici Ruskin adoptă adesea punctul de vedere pe care, de exemplu, Tolstoi al nostru și alți gânditori de acest tip îl stau atunci când încep să critice sau să analizeze doctrinele economice care au o valoare convențională și un sens convențional, din punct de vedere sau absolutism, sau din simplu bun simt Adesea cu Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN acest lucru duce la neînțelegeri care sunt complet de neînlăturat, deoarece binecunoscuta terminologie condiționată, condiționalitatea conceptelor este complet inevitabil în orice cercetare științifică, studiu special, izolant, și trebuie să suportăm această convenție ca un rău necesar, dar la în același timp, de foarte multe ori, dacă nu întotdeauna, astfel de întrebări și îndoieli din partea bunului simț sunt utile în sensul că se zguduie, forțează să reconsidere astfel de concepte, care altfel, datorită familiarității lor, încep să fie de la sine înțelese Prin urmare, Ruskin are într-un anumit sens dreptate, mai ales în ceea ce privește economia politică din Manchester, și într-un anumit sens complet greșit, pentru că, chiar dacă admitem validitatea unora dintre argumentele sale, ele sunt de puțin folos pentru domeniul științific și tehnic studiul acestor sau altor relaţii specifice, cu care se ocupă economia politică ■ O altă trăsătură a lui Ruskin, precum și a lui Carlyle, Tolstoi și alți gânditori de acest tip, este dorința de a

etiză economia politică, de a face din ea nu doar o știință tehnică, investigând probleme speciale și tehnica mijloacelor, ci și de a o forța să ţină cont de nevoile conştiinţei etice Această străduință de etitizare a economiei politice și a științei sociale în general, dacă nu merge mai departe decât ar trebui, dacă nu duce la distrugerea însăși fundamentele științei, este numai utilă, pentru că într-adevăr economia politică, în ea sarcini și fundamente, poate și ar trebui să fie o știință etică cum ar fi etica aplicată Pe baza unei astfel de înțelegeri extinse a doctrinelor economice, pe care Ruskin le-o oferă, nu vom fi surprinși dacă vom găsi în sfârșit la el o astfel de definiție a bogăției: Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV deniya Oamenii se înșală dacă, la fel ca copiii, presupun că lucrurile inutile, cum ar fi excrescentele pe o cochilie sau bucăți de piatră roșie și albastră, au o valoare și, pentru a le găsi, cheltuiesc o cantitate semnificativă de muncă care ar trebui folosită pentru a dezvolta și decorează viața; noi, dacă își închipuie că condițiile propriei lor existențe, necesare pentru folosirea oricărui lucru - cum ar fi pacea, încrederea, dragostea, ar trebui schimbate cu aur, fier și creșteri de pe cochilii De fapt, ar trebui învățat că adevăratele vene și vene ale bogăției sunt roșii, nu aurii, că sunt în căldură, lah, și nu în pietre și că scopul final al bogăției este de a produce cel mai mare număr posibil de oameni ființe cu sâni puternici, cu o vedere ascuțită, cu o inimă veselă, că cea mai profitabilă dintre toate industriile naționale este fabricarea de suflete de bună calitate Astfel, în loc să considere achiziția de bani drept singura bogăție a țării, economia politică reală, sau mai degrabă economia umană, ar trebui să învețe popoarele să se străduiască și să muncească pentru dobândirea lucrurilor care aduc viață, și să disprețuiască și să distrugă duce la degradare Fundamentul legitim al bogăției, astfel înțeles, nu poate sta decât în muncă și în nevoia de muncă, în faptul că un muncitor ar trebui să primească remunerație integrală pentru munca sa și dacă nu vrea să o cheltuiască astăzi, are dreptul să-l salvez și să-l cheltuiesc mâine Astfel meşterul, care lucrează în fiecare zi şi în fiecare zi economiseşte puţin, devine în sfârşit proprietarul unei sume acumulate, la care are un drept inalienabil Pe tărâmul vieții sociale, este necesar în primul rând să lămurim în conștiința națională adevărul că muncitorul are dreptul să păstreze ceea ce a dobândit pe drept Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN Până în acest punct suntem de acord cu economiștii și admitem cu ușurință inegalitatea averii Dar numai bogăția mare nu este creată în acest fel Nimeni nu devine foarte bogat prin propria sa muncă și prin propria sa frugalitate Aici veniturile din munca altora joacă întotdeauna un rol, iar acesta este deja un fundament nedrept al bogăției: puterea celor care au bani și îi folosesc pentru a dobândi bani peste cei care câștigă bani * Din acest punct de vedere, există o mare diferență dacă una și aceeași valoare de schimb exprimă vreo imagine pornografică, sau vreo rochie ieftină ieftină, sau pâine, sau, ca de exemplu, compară într-un alt loc Ruskin, tablouri de Tintoretto, ceva oleografie proastă Valoarea intrinsecă a unui obiect se realizează prin capacitatea de a-l percepe, așa cum o imagine există doar pentru un cunoscător care este capabil să-i aprecieze frumusețea, așa cum un cal există doar pentru un călăreț Dacă nu există capacitatea de utilizare, apreciați acest obiect, atunci nu are valoare Astfel, persoanele celebre care nu au capacitatea de a percepe anumite impresii, se dovedesc a fi în interior și pentru totdeauna incapabile de avere "În general", spune Ruskin, "niciun lucru nobil nu poate fi bogăție pentru nimeni, cu excepția unei personalități

foarte dezvoltate Pe măsură ce capacitatea consumatorului crește, valoarea reală a obiectului de care se dispune crește, în întregime el nu poate exista decât cu arta folosirii adusă la perfecțiune și cu deplin conformitate firească* Pentru valoarea mărfurilor contează atât cantitatea acestora, cât și distribuția lor corectă Prin urmare, susține Ruskin, dacă un economist mercantil ne vorbește despre o valoare de, să zicem, o mie de lire sterline, trebuie să-l întrebați, mai întâi, pentru satisfacția a ceea ce uman Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV Această mie de lire sterline este destinată nevoilor lumii, pentru cine există aceste obiecte și, în sfârșit, în ce cantitate există Prin urmare, pot exista trei cazuri diferite aici: dacă un anumit tip, valori sau un anumit tip de muncă pentru muncitorul este cu siguranță dăunător, atunci oricare ar fi valoarea sa de schimb, este forța de muncă incalculabil de scumpă și de neapărat; aceeasi munca foarte scumpa este munca grea si plictisitoare pentru muncitori, dimpotriva, munca interesanta si placuta, chiar daca este exprimata in aceleasi subiecte, nu este munca, ci joaca, sau arta, si este totodata adevarata sursa de bogatie creația, ea, potrivit lui Ruskin, este sursa fericirii și bucuriei oamenilor Apoi una și aceeași: munca, în funcție de starea capacității de muncă a muncitorului, poate avea și un alt sens în economia socială; deci munca, usoara pentru adulti, mo-; poate fi dificil pentru copii, caz în care va fi costisitor, în ciuda faptului că munca copiilor este ieftină În sfârșit, valoarea muncii variază în funcție de distribuția muncii în timp În legătură cu studiul relației dintre muncitor și obiectul muncii sale, așadar, în legătură cu atenția pe care Ruskin o acordă nu numai producției de bunuri, ci și consumului, există acea trăsătură a raționamentului și a lui Ruskin , în același timp, meritul său economic științific, că este unul dintre primii apărători în literatura engleză a așa-zisei economie a salariilor mari, cu alte cuvinte, el exprimă și dovedește ideea foarte simplă și adevărată că un muncitor, bine platit, nu suprasolicitat, mai ales a avea un anumit interes pentru MUNCA> este si mai productiv Drept urmare, cea mai plătită forță de muncă este, alături de aceasta, cea mai ieftină forță de muncă Dacă ne amintim ce învățături pe această temă existau în acea economie politică, Biblioteca Runiverse VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN ce a avut Ruskin în față, dacă ne amintim de teoria fondului salarial, în general teoria pesimistă a salariilor, care nu permite îmbunătățirea lui, vom vedea că aspectul neprejudecăți și proaspăt al unei persoane din lateral a văzut iată ce nu au văzut ochii specialiștilor În chestiunea salariilor, Ruskin apără două idei, destul de paradoxale, dar în același timp de o importanță socială capitală În ceea ce privește nivelul salariilor, el pledează pentru egalitatea salariilor pentru toți lucrătorii dintr-un anumit tip de muncă Prelegerile sub titlul "To the Last as to First" au în vedere, așa cum sugerează chiar titlul, această idee Ruskin consideră că "unul dintre cele mai curioase Fapte ale erorii umane este negarea din partea economiștilor politici a posibilitatea unei astfel de plăți precise într-un moment în care în toate cele mai importante și în multe domenii de muncă neimportante de aici pe pământ, ea există deja în realitate El arată că "la urma urmei, nu vindem la licitație funcțiile de prim ministru sau de episcop, nu facem distincție între generali, medici sau avocați, în general, reprezentanți ai muncii spirituale la plata De ce este această diferență în raport cu reprezentanții muncii fizice? Singurul sistem corect de atitudine față de orice fel de muncă constă într-o anumită plată pentru aceasta, caz în care un muncitor bun va fi mereu ocupat, dar nu unul rău Într-un sistem fals, nefiresc și

dezastruos, muncitorul rău are întotdeauna posibilitatea de a-și oferi munca la jumătate din preț și, din această cauză, fie să le înlocuiască pe cele bune, fie să-l oblige pe acesta din urmă să muncească pentru jumătate din salariu implementarea este de mare dificultate În același timp, este imposibil să nu-l punem pe Reskin în mare merit, că el a înțeles în așa fel semnificația acestei întrebări Ruskin se oprește și asupra Biblioteca "Runivers" str BU L G A la v cum să asigurăm acest salariu egal: prin cerere și ofertă normală, adică, pe scurt, pentru a elimina pericolul șomajului grija lui Ruskin; aici constă în păstrarea unui număr fix de muncitori în orice moment, indiferent de accidente , a cererii pentru obiectele producţiei lor Cam așa; întrebarea se rezolvă prin concurență liberă, nu îl mulțumește pe Ruskin și propune ca salariile să fie plătite chim, care le este plătită pentru perioada de muncă, prevedea posibilitatea unei pauze atunci când erau fără forță de muncă, iar pentru o perioadă mai scurtă de muncă să primească o astfel de plată care să le asigure existența nu numai atunci când lucrează, dar si atunci: ? când nu funcționează Poate fi surprins de soluția naivă a acestei întrebări dificile și grozave, pe care Ruskin a trăit să o vadă Dar, desigur, fluctuația constantă a cererii;; există o amenințare constantă la adresa muncii care decurge din relațiile economiei capitaliste și Ruskin a subliniat pe bună dreptate acest lucru (totuși, împreună cu un număr mai mare de socialiști) Și În continuarea criticilor asupra organizării muncii, Ruskin se oprește asupra problemei împărțirea acestuia Modernul/diviziunea muncii tinde să reducă costul producției prin creșterea productivității muncii, dar în același timp mecanizează munca, o descompune în operațiuni separate, necomplicate și neinteresante și, prin urmare, degradează muncitorii din acea stație Coroana, pe care Ruskin o prețuiește cel mai mult, le sărăcește "viața Prin urmare, este firesc ca Ruskin să fie un dușman ireconciliabil al diviziunii moderne a muncii Munca, care ar trebui să fie întruchiparea frumuseții, ideilor, creativității și artei , devine lipsit de sens, greu, de exemplu, uciderea Ruskin este trasat un ideal conform căruia *: fiecare creație a muncii este, parcă, o artistică: o operă, dar artistul își iubește opera, se bucură de ea, pentru el munca nu este muncă grea, ci naturală; Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN o nouă expresie a esenței sale spirituale, adică creare Și să transforme producția economică, munca menită să satisfacă nevoile materiale, într-o asemenea creativitate artistică, să o îmbeți de frumos, așa sunt idealurile lui Ruskin Bineînțeles, aici el se abate într-o așa măsură de realitatea din jurul său, încât nici nu este necesar să o subliniem Dar nu trebuie uitat că fiecare ideal este în contradicție cu realitatea Un ideal este un ideal în măsura în care diverge și contrazice realitatea și îi arată normele ideale a ceea ce ar trebui să fie Dar, în același timp, nici un singur scriitor economic al secolului al XIX-lea nu a exprimat cu atâta forță și durere dorul de o viață întreagă, de armonia și poezia muncii Este imposibil să faci munca productivă mai poetică, să o înțelegi, să o faci atractivă decât a făcut-o Ruskin; dar, desigur, realitatea a devenit mai neagră pentru el Critica estetică a capitalismului s-a dovedit a fi și mai ireconciliabilă decât critica socială, critica socială nu a avut prea mult de-a face cu conținutul ideal al muncii, cu psihologia sa, cu baza ei morală, ea încă nu merge atât de adânc și atât de departe pe cât această critică, bazat pe cererea unei transformari ideale a muncii, merge relatiile omului cu natura, cu obiectele muncii Să remarcăm însă că această critică estetică nu contrazice în niciun caz critica socială Apropo, unul dintre contemporanii mai tineri ai lui Ruskin, Morris,

care a fost atât critic estetic, cât și socialist, combină într-o anumită măsură atât ideile lui Ruskin, cât și idealurile socialismului Revenind la organizarea socială a producției, sau mai bine zis, la dezorganizarea acesteia, deja ne așteptăm în mod firesc să întâlnim la Ruskin o atitudine ireconciliabilă față de principiul liberei concurențe Exagerările lui Ruskin în această critică nu interferează cu justiția sa fundamentală generală Cât despre aceste exagerări, principala este că Ruskin devine Întrebări de filosofie, KN IOO Biblioteca "Runivers" p BULGAKOV într-o atitudine complet ireconciliabilă față de schimb și profitul care decurge din acest schimb, crezând că profitul vine din fraudă: "Sunt două erori principale", spune Ruskin, "a căror proclamare de către proștii acestei lumi mulțumește inimile escrocilor: în primul rând, că prin schimb constant și înșelăciune reciprocă în tranzacțiile de troc, două fețe care se schimbă, începând cu o oală de lut alternând cu un ceaun de fier, pot face două averi; acesta este principiul comertului În al doilea rând, că sacul lui Iuda a devenit un sac de prestidist și că dacă domnul G își pune pălăria de melon în el și așteaptă puțin, va scoate doi meloni plini cu pești; este principiul interesului și creșterii "Jaf evident", spune Ruskin într-un alt loc, "oricât de nepoliticos ar fi, dar dacă este făcut cu îndrăzneală și deschis, nu corupă sufletul unei persoane Dar tâlhăria ascunsă, ascunsă de sine, legitimată, slăbănog și laș, și în același timp bucurându-se de cinste, rupe toate fibrele trupului și sufletului Iar tâlharii Europei, adevărații vinovați ai tuturor războaielor fratricide, sunt capitaliștii, adică oameni care trăiesc din procentul altor persoane, în loc să primească o anumită plată pentru ei Ei i-au ținut tot timpul pe muncitori în sărăcie, neștiință și păcătoșenie pentru a putea, profitând de această neștiință, să-și însuşească produsele muncii lor Dar acum conștiința acestei poziții a lor se trezește ușor în muncitori și, mai devreme sau mai târziu, capitaliștii vor trebui să se întâlnească față în față cu muncitorii așa cum ei înșiși i-au creat * Din aceste cuvinte s-ar putea crede că Ruskin se apropie socialiștii și că a sosit critica lui asupra capitalului poate fi înțeles în sensul socialist Cu toate acestea, o astfel de concluzie este cel mai puțin adevărată; Ruskin poate fi numărat la fel de puțin printre socialiști, la fel ca și Carlyle, adică în esență, el este un susținător al socialismului ca și adversarul său Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUI JOHN RESKIN și, deși abordează socialismul în critica sa față de capitalism, acesta diferă de acesta într-un număr de puncte foarte importante Întrebare de reformă socială pentru Ruskin Formulată astfel: "Cum poate o societate să aranjeze viața membrilor săi în așa fel încât să aibă cel mai mare număr de ființe nobile și mai fericite?" * Răspunzând la această întrebare, Ruskin stabilește câteva condiții în care depinde În primul rând, o astfel de condiție este sănătatea, dar sănătatea este ceva primit sau nu primit de la naștere și, având în vedere faptul că ereditatea grea îi împovărează pe cei care au ghinionul de a fi supuși diferitelor boli, atunci Ruskin nu se oprește înainte de asta , în fața cărora filosofii antici Platon și Aristotel nu se opresc, înaintea nevoii de a stabili uniuni matrimoniale în interesul generației viitoare Nicio formă de promiscuitate nu este mai dăunătoare decât promiscuitatea sub formă de căsătorie, prin urmare Ruskin dezvoltă un proiect privind căsătoria cu permisiunea statului și interzicerea căsătoriilor antisociale Este foarte dificil să vorbim pe scurt despre meritele acestor întrebări și, în special, despre o astfel de formulare a acestora Am avut întotdeauna convingerea că problema

populației și, în consecință, întrebarea pe care Ruskin o ocupă aici, și anume îmbunătățirea populației și ereditatea pe care o primește, este, poate, una dintre cele mai importante întrebări care intră în alcătuirea problemei sociale generale și, cu cât o energie este mai mare pentru a sublinia acest lucru, cu cât i se acordă mai puțină atenție, cu atât mai mult vor să-l întunece și să-l decoloreze Pentru îmbunătățirea societății, Ruskin pune o a doua condiție - o bună educație Ruskin a fost profesor și educator de vocație Este suficient să recitiți diferitele sale scrieri pentru a vedea câtă atenție se acordă aici problemei educației Въ svo- * Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV schemele lor sociale Ruskin acordă un rol important educației A acorda o asemenea importanță educației, mi se pare, înseamnă în general o trăsătură de înțelegere profundă a naturii relațiilor umane și de reflecție profundă asupra problemei sociale Nu degeaba Platon, care a elaborat planul de reformă socială și a construit primul sistem al socialismului, a pus educația ca primă condiție pentru transformarea socială și, desigur, nu se poate decât să fie de acord cu Ruskin în ceea ce privește semnificația educației Acest lucru trebuie subliniat mai ales pentru că, odată cu înțelegerea mecanică a relațiilor economice și sociale, care a fost introdusă cu mâna ușoară a economiei politice din Manchester, oamenii sunt acum mult mai interesați de relațiile externe în care s-a dezvoltat personalitatea umană și mult mai puțin interesați în personalitățile înseşi Și, desigur, cu o atitudine atentă la problema educației, dificultatea acesteia devine clară de la sine Ruskin, în preocuparea sa pentru o bună educație, include, printre altele, asigurarea unei locuințe bune pentru copii și educație până la vârsta adultă, prin care, deși recunoaște familia și acordă o mare importanță educației familiei, dar în același timp permite o oarecum extinderea socialistă a puterii de supraveghere guvernamentală a educației, considerând că o astfel de chestiune socială precum educația nu poate fi încredințată competenței familiilor individuale El acordă o mare importanță îmbunătățirii fizice și educației fizice Aceasta este o trăsătură nu numai a unei estetici aduse pe statui antice, ci și a unui englez După cum se știe, englezii sunt mult mai interesați de dezvoltarea fizică decât tinerii continentali, și mai ales rușii noștri Odată cu îmbunătățirea fizică, ar trebui crescute respectul și compasiunea față de oameni Cum rezolvă Ruskin problema organizării activității industriale? Perspectiva lui generală Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUI JOHN RESKIN nimic aici nu se rezumă la faptul că organizarea socială trebuie să se bazeze pe diferențele de grup care decurg din diferențele de pregătire și date naturale Societatea, așa cum și-o imaginează el, spre deosebire de socialiști și împreună cu Carlyle, nu este construită din material egal, aproximativ identic Nu, aceasta este o clădire cu mai multe etaje în care fiecare etaj își ocupă locul respectiv sau, cu alte cuvinte, aceasta nu este o structură atomică, ci organică a societății Instrumentele muncii, apoi puterea capitalului, proprietatea pământului, toate acestea ar trebui lăsate într-o societate normal organizată celor care știu să le folosească, iar o atenție deosebită trebuie acordată abilităților speciale și dezvoltării acestor abilități Ruskin vorbește despre diferențe ireductibile în materialul din care sunt țesuți oamenii, iar aceste diferențe irezistibile sunt pentru el un argument împotriva egalității, atât în domeniul economic, cât și în cel politic În același timp, egalitatea este înțeleasă de Ruskin în sensul unei egalizări brute sub unul, o nivelare grosieră a indivizilor, în care nu se ia în considerare diferența dintre darurile

lor naturale și abilitățile naturale Egalității, înțeleasă în sensul egalizării ca una, Ruskin îi opune gradației sale speciale în funcție de abilități, ca să spunem așa, ierarhiei umane bazate pe diferența naturală a abilităților După cum puteți vedea, ideea lui Platon, exprimată de el în "Republică" și care stă la baza structurii acesteia: gradarea diferitelor abilități și preferința pentru cele mai înalte talente către cele mai mici, se reflectă în Ruskin, așa cum a fost reflectata mai devreme in Carlyle in cultul eroilor sau aristocratia spirituala inzestrata nu numai cu drepturi, ci si cu indatoriri Aici este finalizarea unei organizatii publice, acea cupola care ar trebui sa incoroneze o cladire publica, dar exista si o Fundatie Acesta Fundația Ruskin consideră Biblioteca "Runivers" p BULGAKOV botu, cel mai sever * si umilitor El spune că este în zadar să negi că nu există lucrări grele și umilitoare, sau, așa cum le definește el, sclave, în sensul de proastă calitate, această lucrare Aceste munci de sclavi pot, într-o societate organizată normal, să fie reduse la minimum și, desigur, trebuie să fie reduse parțial printr-o distribuție mai rezonabilă a muncii, în care anumite tipuri de muncă sclavă vor deveni neprofitabile, parțial din cauza modificări ale consumului De exemplu, munca unui scafandru care sapă după perle poate deveni inutilă "pentru că utilizarea perlelor va înceta Dar, în orice caz, rămâne o anumită parte din munca necesară social, care, datorită poverii și lipsei de interes este un sclav Acestea sunt gândurile care l-au ocupat pe Fourier, care a inventat cohorte speciale de sacrificiu de sine pentru aceste lucrări Pentru munca mai redusă, ar trebui să fie desemnate persoane cu abilități mai mici Cei care nu sunt chemați prin abilitățile lor naturale la vreo muncă superioară sunt obligați să se angajeze în cele inferioare Dacă excludem această fundație a muncii sclavilor, atunci toate celelalte ramuri ale muncii manuale care produc valori în sensul ruskinian, adică obiecte care slujesc vieții: iar pentru vopsirea, expansiunea și bucuria ei, aceste ramuri trebuie înnobilate estetic și deci acele lucrări care în prezent par aspre și mecanice, precum, de exemplu, lucrările din lemn, lut, piatră , etc metalul, ar trebui să devină arte plastice și, prin urmare, educația artistică și industrială, dezvoltarea industriei artei este sarcina societății^ Cum poate fi organizată forța de muncă pentru aceste lucrări? Potrivit lui Ruskin, care rămâne aici neofeudalismul, cea mai bună formă de organizare a muncii sunt breslele industriale sau atelierele medievale El proiectează transformarea sindicatelor, comerțului Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUI JOHN RESKIN sindicate, în bresle industriale, care să-și asume rolul de întreprinzători capitaliști și să stabilească calitatea și cantitatea mărfurilor Organizarea acestor bresle trebuie să se bazeze pe cooperarea voluntară a indivizilor; pentru toate lucrurile trebuie să existe prețuri și salarii fixe anuale și, în consecință, profituri Accesul la breaslă ar trebui să fie liber, iar persoanele care nu doresc să aparțină breslei beneficiază de concurență liberă Breslele controlează nu numai producția, ci și comerțul și țin cu ochiul atât firmele cu amănuntul, cât și pe cele angro Toate întreprinderile publice care răspund nevoilor societății ar trebui să fie sub controlul societății însăși Ruskin se gândește să învingă concurența, așadar, nu printr-o transformare socialistă a societății, ci printr-o întoarcere la ordine când aceasta nu exista deloc Reforma funciară trebuie să stea la baza reformei sociale Având în vedere atitudinea negativă a lui Ruskin față de orașe, viața urbană, concentrarea urbană, este clar că reforma funciară trebuie să joace un rol deosebit în sistemul lui

Ruskin Dar și aici, când elaborăm un plan de reformă funciară, întâlnim același romantism cu care Ruskin, idealizând sistemul feudal, caută să-l restabilească în vremurile moderne Pentru asigurarea folosirii terenurilor și protejarea dreptului de arendare ar trebui instituită o legislație adecvată, dar nu trebuie să elimine existența unei aristocrații funciare sau a marilor proprietari de terenuri, care, în acest caz, primesc importanța funcționarilor de stat, a pensionarilor de stat "Atitudinea corectă a statului față de chestiunea agrară", spune Ruskin, "este, fără îndoială, că ar trebui să ofere cetățenilor săi care merită, loturi de teren de diferite dimensiuni, conform lor Biblioteca "Runivers" p BULGAKOV dorințe corecte și capacitate dovedită; și apoi, după ce a asigurat astfel pământ pentru fiecare, statul trebuie să aibă o supraveghere la fel de vigilentă asupra relațiilor sale cu pământul, precum și asupra relațiilor sale cu soția și slujitorii săi Oferind tuturor o libertate cât mai deplină, ar trebui să intervină în cazurile de tulburări majore ale economiei sau abuz de putere În ceea ce privește vechile familii nobiliare, care ar trebui să fie întotdeauna, într-o anumită măsură, deși mai slabă, sunt acum cu adevărat cele mai nobile, monumentale, structuri arhitecturale ale statului, temple vii ale tradițiilor sacre și cultul eroilor, atunci ar trebui să li se acorde atâta pământ pentru folosință permanentă atât cât este necesar ca să poată duce o viață demnă de rangul lor; - dar veniturile lor nu trebuie să fie în niciun caz formate din chiria pământului și nici nu trebuie să ia vreo parte (chiar și cea mai îndepărtată și mediocră) la colectarea chiriei Aceasta este o afacere care nu se potrivește nobilimii Venitul lor, ca și cel al regelui, trebuie să fie determinat și plătit de stat "Ce motivează, se întreabă cineva, aceste privilegii ciudate, romantice, nejustificate pentru aceste clanuri? Întrucât Ruskin nu concepe niciun drept fără un corespondent datoria, pentru această parte privilegiată a populației pornind de la presupunerea, desigur, mai degrabă arbitrară, că familiile aristocratice de pământeni, în virtutea culturii ereditare, reprezintă elementul cel mai cult, gânditor și, în general, rafinat spiritual al țării, el ierarhește ei sunt cele mai înalte sarcini în societate, și anume, în primul rând, să protejeze legile și ordinele, să lupte împotriva criminalității, în al doilea rând, cu previziunea și diligența lor, așa cum spune el, să îndeplinească, parcă, rolul Providenței pentru cei nerezonabil, slab Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN fiind şi leneş Ar trebui să fie datoria lor să creeze un astfel de sistem de producție și distribuție a bogăției care să protejeze clasele inferioare de moarte, boli, foame și alte consecințe și nebunie; trebuie să găsească pentru fiecare, după abilitățile fiecăruia, un tip de activitate potrivit Pentru o evaluare corectă a acestui proiect, totuși, este necesar să se țină cont de acele tradiții istorice deosebite ale Angliei și atmosfera sa de libertate politică În cele din urmă, a treia sarcină pe care trebuie să o îndeplinească această clasă este de a fi oameni de știință și artiști, de a oferi cunoștințe și plăceri estetice maselor mai puțin dezvoltate Desigur, Ruskin așteaptă toate acestea de la aristocrația ideală, dar chiar și de la contemporanul său, "în ciuda tot declinul său", el așteaptă totuși niște servicii în această direcție și trebuie spus că în istoria Angliei legătura dintre cele mai personalități proeminente din diferite ramuri ale cunoașterii cu aristocrația funciară a fost recunoscută de multe ori, astfel încât Ruskin să poată găsi baze istorice binecunoscute în apărarea gândirii sale Astfel, planul lui Ruskin este construirea feudalismului, dar restaurat și

modernizat, și s-a născut din el sub impresia spectacolului anarhiei, a dezorganizării societății, "în momentul de față, când fiecare are grijă de sine și nu are grijă îi pasă deloc de frații săi " În această condamnare a sistemului existent, Ruskin ar fi de acord cu socialiștii, dar el caută o astfel de ordine care să fie liberă de concurența nestăpânită nu în față, ci în spate și la fel ca Carlyle în Trecut și prezent pune în contrast sistemul economic organic, cotidian al unei mănăstiri medievale cu prezentul, așa că Ruskin, idealizând relațiile feudale, caută să le restabilească pentru a învinge libertatea concurenței La fel ca Platon în "Republică", spre deosebire de ultimele sisteme - democrat, socialist și apoi Biblioteca "Runivers" S, BULGAKOV, mai anarhic, Ruskin și-a bazat idealul pe idei nu de egalitate, ci de ierarhie, autoritate, subordonare, supunere, ordine - aceste expresii nu ies din gura lui Ruskin "Nu ar trebui să ne luptăm pentru un asemenea ideal de viață populară, în care urcarea pe treptele scării sociale nu va captiva, ci îi va înspăimânta pe cei mai buni oameni și când principala aspirație a fiecărui cetățean nu va fi o cale de ieșire situație considerată dezonorantă, dar îndeplinirea îndatoririi încredințate dreptului său de naștere?" "Recunoașterea disciplinei și amestecului", spune Ruskin în altă parte, "stă la rădăcina însăși a pro-ului uman; al progresului și al puterii, iar principiul neintervenției sau al lăsării omului în puterea sa în toate sferele activității umane este principiul morții; că moartea îl amenință, o moarte de netăgăduit și definitivă, dacă își lasă țara, frații, propriul suflet în mila propriilor sale forțe, că întreaga viață a unei persoane, dacă este o viață sănătoasă, ar trebui să fie dedicată ară și curăță în mod constant, învinuiește și ajută, guvernează și pedepsește și că doar recunoscând marele principiu al constrângerii și amestecului în activitatea națională poate spera să găsească protecție secretă împotriva necinstei naționale Constat, continuă el, că oamenii au dreptul să ceară educație de la guvern, dar numai în măsura în care se recunosc obligați să se supună guvernului respectiv Cred că are dreptul de a cere muncă de la conducătorii săi, dar numai în măsura în care îi recunoaște dreptul acestora de a-și conduce și disciplina munca; și numai în măsura în care masele acordă poporului, recunoscut de ei drept conducători, autoritatea paternă care înfrânează copilăria Fanteziei naționale și dirijează capriciul energiei naționale, în măsura în care au dreptul să ceară ca nici unul dintre bolile naționale ar trebui lăsate fără ajutor, nici Biblioteca Runiverse VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN & una dintre nenorociri - necorectat; astfel încât cu fiecare durere, cu fiecare goliciunea, cu fiecare moarte, o mână de ajutor întinsă și un scut protector ridicat al tatălui sunt vizibile Și însăși ideea de socialism, organizarea socialistă a producției și relațiile sociale bazate pe acesta , se bazează pe constrângere, autoritatea statului, iar puterile statului sunt purtate aici și mai profund și mai departe decât în prezent Dacă începem să căutăm o cale de ieșire din această dificultate, atunci nu va trebui decât să luăm un punct de vedere și mai radical , anarhism individualist consistent, care distruge atât statulitatea, cât și socialismul însuși voturi, drepturi majorității Se poate pune la îndoială dacă un principiu etic ferm este într-adevăr introdus printr-o astfel de rezolvare a problemei Reson și Carlyle, în încercările lor paradoxale și îndrăznețe de a rezolva această problemă pe baza ideii ierarhice, prin restaurarea sistemului medieval feudal, pun cea mai arzătoare problemă a relației dintre individ și societate, a drepturilor statului și cetăţeni individuali Esența acestei probleme

constă tocmai în faptul pe ce bază poate fi organizată puterea, deținând nu numai autoritatea de forță, pe care o deține orice putere de stat în general, ci și autoritate morală, deci, putere care își transformă cerințele în îndatoriri morale pentru subiecte Și dacă eliberăm ideea lui Ruskin de paradoxalul ei Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV, Formulare neo-feudalistă, este greu de obiectat în principiu la ideea că drepturile și obligațiile în mod egal pentru reprezentanții puterii de stat, și pentru subiecții subordonați acestei puteri, ar trebui să fie într-o oarecare armonie morală; și numai în măsura în care această armonie a ierarhismului este menținută în societate este asigurată împotriva despotismului purtătorilor de putere, chiar dacă această putere se bazează pe principii majoritare și democratice La Ruskin găsim, în continuare, aceeași idee de organizare a industriei, care a fost exprimată și în Carlyle, și anume ideea de "căpitani de industrie", ca și eroi (în sensul carlyleian) ai vieții industriale , care, datorită caracteristicilor lor personale, sunt preponderent potrivite pentru această afacere și își duc îndatoririle sociale cu simțul responsabilității față de societate "Guvernarea și cooperarea în toate treburile sunt legile vieții, anarhia și competiția sunt legile morții " "Nu libertatea, ci ascultarea neîndoielnică de o lege cunoscută și de persoane desemnate; nu egalitatea, ci recunoașterea a tot ceea ce este mai bun și respingerea a tot ceea ce este rău " Iată care sunt aorismele în care ideea principală a lui Ruskin poate fi exprimată pe scurt La fel ca Carlyle, Ruskin apără aristocrația spirituală în interesul poporului, democrația, în interesul majorității societății Iar la Ruskin găsim o serie întreagă de ridiculizări la parlament, la partide, la "sala de discuție" parlamentară, așa cum spune el În scrisorile lui către Fors Clavigera, el se autointitulează deschis oponent al liberalismului, deși, totuși, el adaugă la aceasta că a distrus de bunăvoie multe lucruri Ruskin îi avertizează pe muncitori să nu fie duși de "sala de vorbire" goală a parlamentului, deși el consideră totuși alegerile și votul universal cel mai bun mod de a alege un guvern, dar numai se pronunță împotriva egalității de vot, în care nu se ia vot Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN atenție la vârstă, starea proprietății, experiență și minte Astfel, una dintre "cozile" Formulei "cu patru cozi", tocmai votul egal, Ruskin, din punctul său de vedere, a recunoscut-o ca supus eliminării Ruskin crede că pentru majoritatea oamenilor "supunerea neîngrădită și fără îndoială față de voința superioară a guvernului sau a puterii, care exprimă forțele spirituale ale națiunii, este, după cum spune el, proprietatea naturală și eternă înnăscută a majorității rasei umane și, cu cât îi lași liberului arbitru, cu atât devin mai sclavi " Adevăratul instrument al progresului este mintea "căpitanilor de industrie", care trebuie să mențină ordinea în rândul celor inferiori și să-i ridice mereu la nivelul la care acești inferiori sunt capabili să se ridice În același timp, adevăratul stimul al progresului social pentru Ruskin, ca și pentru Carlyle, este voința umană personală și disciplina individului "Orice apropiere reală a rasei umane de adevărata fericire", spune Ruskin, "trebuie făcută prin eforturi individuale, și nu sociale Unele măsuri generale pot ajuta această mișcare Unele legi revizuite îi pot servi drept ghid, dar atât măsura, cât și legea, care trebuie stabilită în primul rând, privesc viața privată a fiecăruia " Prin urmare, ideea de responsabilitate personală și de îndatorire personală este extrem de dragă lui Ruskin Pe baza celor spuse, este ușor de determinat relația sa cu socialismul În măsura în care socialismul este o viziune asupra

lumii care neagă libertatea concurenței, Ruskin nu merge doar mână în mână cu socialiștii, ci într-o anumită măsură chiar și mai departe decât ei, dar se deosebește de socialiști prin modalitățile practice de rezolvare a acestor probleme liberalism și Manchesterism, el numește nebunie inepuizabilă, nemărginită, de neînțeles Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV unde este masa cu vinuri fine și fructe, dintre care unele sunt otrăvite? Îi vei spune: alege liber, dragă copil! Este atât de util pentru tine să ai libertatea de a alege, îți formează caracterul, îți formează individualitatea Dacă iei un pahar otrăvit sau gusti căpșuni otrăvite, vei muri înainte să vină ziua, dar vei dobândi demnitatea de copil liber!* În altă parte, despre libertate spune următoarele: la libertate? Da, pensula lui Tintoretto, Correggio, Reynolds și Velasquez este liberă ca aerul și în același timp adevărată, dar doar disciplina moștenită de cinci secole le permite să fie liberi și să facă minuni Ascultă-te și vei fi și tu liber, dar în lucrurile mari și mici adevărata libertate stă în doar ascultare* Este curios că aceste idei sunt exprimate de Ruskin în scrisori către muncitori, în prelegeri către muncitori și, în general, în acele scrieri despre problema muncii, care, din cauza radicalismului, nu și-au găsit loc în unele reviste engleze În ceea ce privește diferitele angajamente practice ale lui Ruskin, apoi, așa cum este ușor și a priori de ghicit, aici avem o serie de excentricități foarte înfundate, adesea fascinante; în primul rând, aceasta este relația lui Ruskin cu mavi£ noi Poate că se poate face fără povești amuzante despre călătoria sa din în nordul Angliei, în mod demodat, călare, pe cai lungi, despre dorința lui, totuși exprimată într-o formă semi-glumă, de a distruge căile ferate din Anglia Nu ne vom opri asupra dorinței sale de a reînvia fabricarea de țesături manual și cu unelte de mână Ruskin nutrenea o ură pentru puterea aburului, care este principalul nerv al capitalismului industrial Ruskin a considerat și, pornind de la el: premisele principale, în felul său SPrague, este corect că forța națională, adică co de producție de mașini* Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN USD toate ramurile muncii legate de ea și, mai ales, extragerea minereurilor din subteran, minele de cărbune, industria metalurgică, toate acestea otrăvește viața modernă și omoară omul modern Condițiile groaznice de lucru în mine, efectul uluitor al acestei lucrări, duhoarea de fum care atârna peste orașele Angliei, desfigurarea peisajului, căruia Ruskin i-a acordat o importanță atât de mare, atât de supremă, apoi absorbția Rezervă de energie națională prin acest serviciu la puterea materială a aburului și este în general vulgarizată, adică viața căreia i se contribuie nivelarea mașinii - asta îl face inamicul mașinii Aici nu este necesar să cheltuiți multe cuvinte pentru a critica această latură a opiniilor lui Ruskin, deoarece relativa corectitudine a lui este evidentă, iar naivitatea propunerilor sale practice este suficient dezvăluită de economia politică reală Denunţarea şi critica industriei urbane, care este obişnuită în gura lui Tolstoi, auzim şi de pe buzele lui Ruskin; Nu e de mirare că Tolstoi îl iubește și îl recomandă atât de mult pe Ruskin Această critică se bazează, pe de o parte, pe cele mai înalte motive umane, iar pe de altă parte, pe o atenție insuficientă acordată realității dure Există un anumit gust de nobilime socială în această judecată (ca la Tolstoi); greutățile reale ale vieții umane și dificultatea reală a luptei cu natura pentru viață nu sunt subestimate aici, iar interesele acestei lupte sunt prea ușor sacrificate intereselor estetice; dar oricât de valoroase ar fi acestea din urmă, totuși, în comparație cu această primă nevoie de bază, nevoia de pâine

zilnică, ele nu sunt decisive Dacă scriitorii menționați mai sus, împreună cu critica lor la adresa mașinilor, critica lor la adresa industriei urbane și concentrarea urbană a populației, ar arăta și calea de a ușura această povară, atunci ar fi imposibil să nu simpatizăm cu ei în cel mai înalt grad Dacă au arătat o modalitate de creștere a capacității teritoriului în raport cu populația, cu alte cuvinte, o modalitate de a hrăni numărul tot mai mare de guri din sat, Biblioteca "Runivers" p BULGAKOV, desigur, această critică ar fi acceptată de omenire, dar până acum astfel de indicii rămân chijotismul social, care este cu atât mai ciudat, cu cât ține mai puțin în considerare dificultățile reale ale situației Critica ulterioară a lui Ruskin asupra mașinilor este în general aliniată cu critica socialistă, care nu neagă părțile întunecate ale producției de mașini, dar în același timp recunoaște pe deplin necesitatea generală a acesteia Critica socialistă în acest sens se încadrează poate în extrema opusă În mecanizarea întregii vieți umane, a relației omului cu natura și relațiile sociale, ea acordă în general prea mult spațiu mașinii în proiecțiile sale ideale Mașina încă mai desparte omul de viață cu natura, care este atât de scumpă în agricultură Aproape se contopește cu socialistul din Ruskin o critică a leneviei sociale moderne, care se bazează pe producția de mașini care îi îmbogățește pe capitaliști Ruskin descrie viața proprietarilor de dachas bogate și de case învecinate suburbiilor Londrei, după cum urmează: "Din bărbați", spune el, "soțiile și copiii lor - lucrează masculin sau feminin, care înțeleg ce este fericirea și care știu să obțină aceasta Bărbații, desigur, pot scrie și calcula; zilnic merg la oraș pentru a obține mijloacele de existență necesare; femeile și copiii pot, poate, să citească ceva ușor, să danseze vulgar și să cânte prost la pian, pentru spectacol; dar nici un singur membru al unei astfel de familii, în general, nu știe să gătească, sau să se răzbune, sau să bată un cui într-un perete, sau să bată o grămadă, sau să îndrepte un fir Ei sunt și mai puțin capabili de orice lucru bun Ei nu au nici cea mai mică idee despre pictură, sau sculptură sau arhitectură; dintre științe ei știu atât de mult, și nu chiar, cât se cere pentru a explica mai mult sau mai puțin spiritul domnului Pepper Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA SOCIALĂ A LUMII LUI JOHN RESKIN Magicianul Cerului, arătând spirite cu ajutorul unui sistem de oglinzi), și pentru a nu crede în niciun alt spirit în afară de acesta, mai ales în Duhul Sfânt; sunt complet nefamiliarizați cu literatura clasică a noastră sau a oricărei alte țări; grădinile lor nu le fac nicio plăcere, pentru că nu au nici dispoziţia, nici puterea de a lucra în aceste grădini Femeile și fetele se mulțumesc doar cu vizitele una la alta, în păr fals, în rochii ieftine făcute la mașină din țesături colorate, în cizme cu toc înalt, mostre din care au luat de la prostituate pariziene de cel mai jos rang; bărbații sunt incapabili de orice altceva, cu excepția faptului că trișează în afaceri; ei nu cunosc alte plăceri decât fumatul și mâncatul și nu au nici cea mai mică idee și nici cea mai mică capacitate de a-și face o idee că s-au făcut lucruri mari în această lume sau că s-au întâmplat lucruri bune societatea modernă inactivă și, într-adevăr, din punctul de vedere al dezvoltării individului, poziția celui leneș în această societate este și mai puțin de invidiat decât cea a celor trudiți și împovărați În ceea ce privește angajamentele practice ale lui Ruskin, acestea au o dublă natură: pe de o parte, filantropice, iar pe de altă parte, romantic-antreprenoriale Broad Philanthropy, ajutându-i pe cei nevoiași, a absorbit uriașele fonduri ale lui Ruskin și uriașele sale câștiguri Ruskin aparține numărului de

oameni care au desfășurat în cea mai mare măsură caritate personală monetară în timpul vieții lor Dintre angajamentele sale sistematice, trebuie menționată editarea manuală de cărți fără publicitate Aceste tehnici artistice s-au reflectat ulterior în afacerile tipografice Ruskin a vrut să-și publice scrierile în cel mai bun mod posibil, așa cum i s-a părut demn, și au fost tipărite într-unul dintre sate pe un boom făcut manual-Questions of Philosophy, KN tu θ Biblioteca "Runivers" S BULGAKOV ge, tipărirea manuală, și erau foarte scumpe și distribuite în cantități mari numai datorită popularității excepționale a lui Ruskin Cu toate acestea, această experiență a fost de puțină valoare O altă experiență mai interesantă este încercarea de a înființa așa-numita Breasla Sf George Sub acest nume, * Ruskin și reskinienii visau să formeze ceva asemănător coloniilor lui Tolstoi în efortul de a se întoarce pe pământ și de a combina agricultura cu comerțul manual · Proiectul acestei bresle a St George a fost dezvoltat de Ruskin în scrisori către muncitori sub titlul Fors Clavigera #: a fost elaborată o declarație specială în care au fost exprimate principiile religioase și etice ale acestei bresle, dar această breaslă aproape că nu s-a concretizat în realitate, iar după o încercare eșuată , din care nimic nu a ieșit, proiectul în sine a fost predat istoriei A treia întreprindere a fost muzeu, numit după Ruskin, în Shfffild, fondat de el însuși, pentru industria artei A patra inițiativă, legată de antipatia lui față de oraș, înființarea unei fabrici de pânze cu muncă casnică pe insula Main, este din nou un fleac, interesant doar în legătură cu perspectiva generală a lui Ruskin În fine, cum cu el: | viata, iar dupa moartea sa, o serie de societate | | numele lui; deosebit de mare valoare, iar acum este | general recunoscut, are influența lui Ruskin pentru dezvoltarea industriei artistice și pentru dezvoltarea gustului (În acest sens, semnificația lui Ruskin este remarcată în binecunoscuta carte a lui Sombart Despre capitalismul modern, în capitolul despre industria artei) Pentru societatea rusă, următoarele aspecte ale viziunii despre lume a lui Ruskin sunt cele mai valoroase și fructuoase: general înțelegerea religioasă și etică a politicii și sociale /? întrebări, ideea unei structuri ierarhice a societății I)? guvern, spre deosebire de formal mecanic * ■ egalitatea skomu, și indicii ale valorii individului și ei ' · creștere spirituală și auto-îmbunătățire pentru întreaga comunitate ' viața naturala Λ S Bulgakov Biblioteca "Runivers" Doctrina lui Schopenhauer a dreptului şi a statului) "Sentimus reperimurque nos aeternos esse" Spinoza Problema politică și juridică Înțelegerea lumii de către Schopenhauer reprezintă încă o descoperire majoră în istoria filozofiei dreptului: un fel de încercare a strălucitului apostol al pesimismului de a concilia apologia inexistenței cu postulatele construcției sociale și încă nu a găsit niciun fel de strălucitor acoperire în literatură, deși un bibliograf stăruitor Schopenhauer - Ferdinand Laban - conduce la trecerea în revistă cronologică a literaturii despre el ("Die Schopenhauer-Literatur" Versuch einer chronologischen Uebersicht der-selben von Ferdinand Laban Leipzig) despre o mie de monografii devotate la cele mai diverse probleme ale sistemului său Printr-o nefericită neînțelegere, istoria filozofiei dreptului încă refuză cu încăpățânare să recunoască drepturile de cetățenie ale lui Schopenhauer în această știință tânără și în curs de dezvoltare: conform justei remarci a lui Oscar Damm, "ideile politice și juridice ale lui Schopenhauer au trăit aceeași soartă ca și sistemul său : au rămas zeci de ani la rând acestea sunt necunoscute de nimeni și nu au fost studiate de nimeni Știința riguroasă a dreptului încă nu acordă nicio

importanță gânditorului de la Frankfurt O astfel de uitare insultătoare a idealurilor sociale ale lui Schopenhauer pare cu atât mai de neînțeles decât politica și juridică Raport citit la Societatea Filosofică de la Universitatea din Sankt Petersburg Întrebări de filosofie, carte tu Biblioteca "Runivers" SEMEN GRUZENBERG Întregul credo al "Buddha de Vest" merită cea mai serioasă atenție - ca o aberație extrem de instructivă și poate chiar singura aberație de acest gen în gândirea filozofică: din punctul de vedere al patologiei construcției socio-politice, încercarea îndrăzneață a lui Schopenhauer de a construi o construcție particulară a "botului de stat" ascetic, o construcție, evident insuportabilă în structura sa însăși logică, marchează unul dintre cele mai instructive și dramatice episoade din istoria stabilirii idealurilor socio-politice) Abia în ultimul deceniu au fost observate încercări timide în literatura germană de a elucida concepția politică a lui Schopenhauer ca un episod mai mult sau mai puțin independent din istoria filosofiei dreptului Prima încercare în această direcție, monografia lui Carl Veigt (^Political and social views of Schopenhauer" ("Dîe politischen und socialen Anschauungen Schopenhauer's" von Karl Weigt Erlangen), arată totuși cât de riscant este să luminezi politica politică și credo-ul juridic al filosofului colț în prealabil, având în vedere perspectiva istorică: operând pe material fără nici un sistem sau fler critic, Veigt consideră că analiza continuității între opiniile juridice și principalele prevederi ale pesimismului lui Schopenhauer nu "urmează deloc cu inexorabil necesitate" din sarcina criticului -> urletul filozofiei i se pare lui Veigt a nu fi sumbru, o cupolă,) Cititorul va găsi o scurtă prezentare a opiniilor lui Schopenhauer asupra naturii dreptului și a statului în scrierile lui Adolf Trendelenburg ("Naturrecht auf dem Grunde der Ethik*), Immanuel Hermann Fichte ("Die philosophischen Lehren von Recht, Staat und Sitte in Deutschland, Frankreich und England") ', Julia Frauesptedt (Schopenhauers Geschichtsphilosophie*), Carl Otto Erdmann (Das monarchische Gefühl), Eduard Hartmann (Das sitliche Bewusstsein*), Rudolf Lehmann (^Schopenhauer*), Adolf Wenkstern Magha), precum și în scrierile lui Kuno Fischer, Johann Volkelt și alți istorici ai lui Schopenhauer Autorii ruși (cu excepția lui Vl Stein și parțial a prof N M Korkunov), ocolesc în cea mai mare parte această problemă în tăcere deplină Un raport interesant al Prof V N Speransky's Teachings: No Schopenhauer on Law and Morality*, citit la o reuniune a Societății de Psihologie din Moscova din noiembrie , este, dacă nu mă înșel, singura monografie din literatura noastră dedicată acestui lucru emisiune (Vezi în "Probleme de filosofie și psihologie * raportul despre reuniunile Societății de Psihologie din Moscova * din noiembrie) Biblioteca "Runivers" DOCTRINA SCHOPENHAUER DESPRE DREPT ȘI STAT încununând clădirea maiestuoasă a sistemului său, ci mai degrabă ceva inspirat de situația istorică și mediul cultural și social în care a trăit și a lucrat acest "geniu sumbru" Însăși referirea autorului la "Revoluția Franceză și domnia lui Napoleon", la "influența curgerii timpului", ca și la motivele istorice ale pesimismului lui Schopenhauer, mărturisește cunoașterea extrem de superficială a lui Weigt cu istoria pesimismului în generală şi geneza istorică a sistemului Schopenhauer în special Nu mai are succes a doua încercare în această direcție - monografia lui Oskar Damm și Filosofia dreptului și a statului a lui Schopenhauer" ("Schopenhauer's Rechts und Staats-Philosophie " Darstel-lung unb Kritik derselben Eine Monographie von Oskar Damm Halle a Ș Verlag von Kaemerer) Damm își stabilește ca sarcină "o trecere în revistă critică nu a concepțiilor sociale și

politice ale lui Schopenhauer, ci a lui (^ filozofia dreptului * și, în același timp, recunoaște * totuși că ideile juridice ale creatorului "Lumea ca voință" și reprezentare" - spre deosebire de Kant, Fichte, Schelling, Hegel și Herbart - "sunt de natură fragmentară și rudimentară", întrucât "Schopenhauer nu a fost în niciun caz un om de stat prin vocație și nu a creat un sistem complet de filozofie a drept"; cu greu se poate vorbi însă în asemenea condiții despre ce - sau "filozofia dreptului" în sensul unui concept coerent, complet al înțelegerii juridice, cu atât mai mult cu cât "Schopenhauer", în cuvintele lui Damm însuși, "a ales viața și suferința în general ca subiect al gândurilor sale" - adică indiferent de cutare sau cutare idealuri socio-politice, "fiind interesat de problemele de drept și de construcție socială doar în măsura în care acestea erau incluse, ca elemente constitutive , în sistemul său" O încercare "de a oferi, pe de o parte, o trecere în revistă critică a opiniilor lui Schopenhauer despre drept și stat și, pe de altă parte, de a urmări legătura dintre aceste opinii și întregul său sistem în general" îl conduce pe autor la concluzia pesimistă că "a aduce sub anumite titluri și construcții logice remarcile disparate și superficiale ale lui Schopenhauer asupra chestiunii naturii dreptului și a statului și a reconcilia contradicția dintre ele este o chestiune foarte dificilă * Biblioteca "Runivers" SEMEN GRUZENBERG Din păcate, Damm, ca și Weigt, nu a relevat această contradicție, care, în opinia sa, a dat naștere unei indiferențe atât de insultătoare a istoricilor filozofiei dreptului față de Schopenhauer: cel mai puțin, desigur, poate dezvălui și concilia această contradicție (cum ar fi autorul crede naiv) indicație asupra unei asemănări pur exterioare (recunoscută, totuși, de însuși Schopenhauer) între unele trăsături ale viziunii asupra lumii a lui Aristotel, Hobbes * s, Seneca și a altor gânditori și ideile "pustnicului de la Frankfurt" despre natura lui dreptul și statul; între timp, în dezvăluirea continuității interne dintre construcțiile metafizice și concepțiile lui Schopenhauer asupra naturii dreptului și a statului, stă cheia explicării antinomiei interne ireconciliabile dintre moral mi = ^prYa O este un fenomen juridic care slăbește shoch^dreptul este corect-x este X) Defectul logic indicat (definido per idem) al definiției lui Schopenhauer a dreptului se explică, după cum vom vedea, printr-o confuzie tăcută a conceptelor de drept și morală, o confuzie care străbate ca un fir roșu întreaga sa teorie a dreptului și x) Analiza prețului epistemologic al mișcării antinomiei interne indicate între înțelegerea morală a lumii și concepțiile politice și juridice Cititorul va găsi filozofia lui Schopenhauer în cercetările mele Critica principiilor principale ale filosofiei lui Schopenhauer P P Soikin Ъ și statului, iar acest articol este dedicat * ; Biblioteca "Runivers" DOCTRINA SCHOPENHAUER DESPRE DREPT ȘI STAT state Contrastând legea cu conceptul de nedreptate, Schopenhauer construiește acest ultim concept ca inițial și pozitiv, iar primul, dimpotrivă, ca derivat și negativ: legea nu este posibilă decât ca negație a greșelii (Unrecht) - spune teza principală a lui Schopenhauer doctrina dreptului și a statului Construind conceptul de drept ca experiență pur morală, Schopenhauer ajunge destul de consecvent la concluzia că însăși diferența dintre fas și nefas, dintre tărâmul binelui și al răului, este de neconceput fără un criteriu moral al comportamentului nostru Natura negativă a dreptului este caracterizată, în cel mai scurt mod posibil, ca o respingere a nedreptății și o latură pur pasivă a conflictului dintre voințe individuale Fiecare ofensă, provocându-mi durere, mărturisește toro genere despre imensa putere de

a confirma voința de a trăi (Bejahung des Willens zum Leben) a infractorului, ajungând la negarea completă (Verneinung) a voinței mele "Acest sens pur moral", spune Schopenhauer în The World as Will and Representation, "este singurul drept și nedreptate pentru om, ca om, și nu ca cetățean, și care, în consecință, ar rămâne în stare naturală (comunitate)): constituie conținutul și temeiul a tot ceea ce se numește lege naturală, deși mai corect ar fi să o numim lege morală, întrucât puterea ei se extinde numai asupra faptelor unei persoane și conștiinței de sine a voinței sale individuale care decurge din ei, numiti constiinta> (p) Cu o astfel de înțelegere a dreptului ca element moral, Schopenhauer, așa cum s-ar putea aștepta, privește știința dreptului ca pe o disciplină morală și filozofică, al cărei subiect este studiul voinței individuale ca mediu al motivelor sociale de comportament Conflictul dintre voințe individuale, care constituie tema belli omnium contra omnes, este reglementat de normele de comportament predate de rațiune: pentru a evita suferința pe care ne-o provoacă pătrunderea altor oameni în sfera voinței noastre, o persoană a refuzat voluntar să provoace suferință altora doar pentru a Toate citatele din Lumea lui Schopenhauer ca voință și reprezentare sunt din ediția rusă (Tradus de A Fet Ediția a treia M ,) Biblioteca "Runivers" SEMEN GRUZENBERG pentru a preveni propria suferință cu prețul unui astfel de refuz: "un astfel de mijloc, ușor de inventat de rațiune și îmbunătățit treptat de egoismul metodic", spune Schopenhauer (ibid , p), "este un acord sau o lege de stat " Schogg Penhauer consideră acordul contractual ca fiind momentul apariției comunității de stat - teză inspirată, fără îndoială, de filosofia socială a lui Rousseau Gradul de perfecțiune al modului de viață statal este determinat de faptul dacă la principiul contractual se adaugă anarhie sau despotism: republicile gravitează spre anarhie, monarhiile către despotism; tipul mediu de viață de stat - monarhia constituțională - până la dominația partidelor "Pentru a stabili o stare perfectă", spune Penhauer, "trebuie în primul rând să creeze astfel de creaturi, a căror natură le permite să-și sacrifice pretutindeni propria bunăstare în numele bunăstării publice" (ibid , p); Cel mai apropiat de un astfel de ideal este monarhia ereditară; "Este deja posibil să se obțină un oarecare succes prin faptul că există un singur nume de familie, a cărui bunăstare este complet inseparabilă de binecuvântările statului de stat al țării, astfel încât, cel puțin în principal, nu poate dar contribuie la unul fără prieten- apoi" (ibid , p) ' Dacă, pentru morală, doar impulsurile interne sunt importante, atunci pentru drept, ca și pentru "morala pe dinafară", interesează doar latura obiectivă a comportamentului uman; asta explică de ce - în cuvintele lui Gouer Chope - "statul nu interzice nimănui să se gândească constant să omoare și să otrăvească pe altul, atâta timp cât OCR este sigur că teama de un topor sau de o roată va înfrâna constant manifestările unor astfel de o intenție" (ibid , p $ ' Sarcina justiției penale se rezumă în întregime la faptul că orice motiv posibil s-ar opune greșitului: un alt contramotiv, care îl depășește pe primul; în acest sens, codul penal nu este altceva decât poate o listă completă de motive opuse tuturor presupuselor fapte penale Construirea statului, ca condiție a libertății morale, i se pare lui Schopenhauer a fi o completă neînțelegere, bazată pe Biblioteca "Runivers" DOCTRINA SCHOPENHAUER DESPRE DREPT ȘI STAT bazată pe o confuzie grosolană a conceptelor de libertate morală și politică: dacă legea protejează autoritatea normelor morale, atunci o face nu din motive morale, ci numai din calcul egoist, așa cum a subliniat Aristotel în binecunoscutul maximă:

"scopul statului este bunăstarea cetățenilor" și Hobbes în Leviatanii săi: "Să fie bunăstarea publică prima lege" ("Salus publica prima lex esto")* Întrucât baza oricărei uniuni juridice și legislație este pur naturală sau, așa cum o numește Schopenhauer, "drept moral", atunci filosofia ar trebui să ofere competența științei dreptului de a studia întrebări despre originea și conținutul conceptului de drept, despre forța obligatorie a contractelor, despre scopul și natura statului și, în sfârșit, despre așa-numitul "drept la pedeapsă" (jus ripiepf) Părerile lui Schopenhauer asupra naturii și scopului justiției penale sunt curioase: trăgându-și justificarea din legislația pozitivă, sfințită de autoritatea morală a contractului social, instituția pedepsei are ca scop executarea legii, ca amenințare la adresa infractorului Comparativ În literatura germană, viziunea lui Schopenhauer despre natura criminalității și sarcinile justiției penale este împărtășită de Kuno Fischer în monografia sa "Ueber das Verhãltniss ţtuischen WiUen und Verstand im Menschen": "Teoria lui Schopenhauer a dreptului penal, asimilată de Kuno Fischer în întregul său - am scris în prefața mea la traducerea acestei monografii (Kuno Fischer: "Will and Discord Tradus din a -a ed germană S O Gruzenberg cu o anexă a unui eseu critic biografic de S O Gruzenberg: "Kuno Fischer, features from viața lui și Activitatea didactică(r), Sankt Petersburg, V Rotenstern, , pp -) se bazează pe o confuzie grosolană de concepte (quatemio terminorum), care subminează orice valoare științifică a acestei doctrine învechite: Schopenhauer, și după el Kuno Fischer, plecând în tăcere de la premisele determinismului empiric, proclamă prezumția dominației irevocabile a legii cauzalității asupra lumii fenomenelor; astfel se explică de ce ambii predetermină în sens negativ problema liberului arbitru, și, în consecință, a răspunderii morale a criminalului și permit inevitabil o confuzie grosolană a conceptelor de "vinovăție" și "crimă", "responsabilitate morală" și "libertatea morală", între totuși, potrivit lui Schopenhauer însuși, diferența fundamentală dintre drept și morală se bazează pe opoziția și delimitarea acestor concepte Biblioteca "Runivers" SEMYON GRUZENBERG dând din cap statul cu "botul public" care înfrânează arbitrariul și "egoismul" cetățenilor, Schopenhauer consideră că atât legea, cât și executarea ei vizează nu prezentul, ci exclusiv perspectiva viitorului: acest ultim moment este un ideea viitorului - și diferite "Legea tânjește după răzbunare, care este epuizată în întregime de momentul* trecutului Formula răzbunării răului pentru rău - "ochi pentru ochi, dinte pentru dinte" - i se pare lui Schopenhauer ca o "poruncă anti-morală": chiar și pentru a explica această formulă pe orice temei rezonabil: "niciun om nu este autorizat" - în cuvintele sale - "să acționeze ca un chi; o sută de judecător și pedeaps moral și pedepsește pe greșelile altuia cu durerea pe care i-o provoacă și, în consecință, Îl mint pentru această pocăință Ar fi mai degrabă aroganță; de unde biblic: "răzbunarea este a mea și eu voi răsplăti"; negarea statului dreptul la "judecata morală" asupra cetățenilor, Schopenhauer îi recunoaște, totuși, dreptul de a impune vetó în domeniul infracțiunii: în aceste tipuri, învață Schopenhauer, statul are dreptul de a recurge la represiune penală, al cărei scop este pentru a intimida infractorul Statul nu este o condiție a libertății morale, ci doar "un mijloc prin care egoismul, înarmat cu rațiune, încearcă să evite propriile consecințe rele îndreptate asupra sa, în timp ce fiecare contribuie la bunăstarea fiecăruia, pentru că vede în el o garanție a propriei sale stări de bine" (ibid ,) Statul este însă neputincios să-și atingă vreodată realizarea deplină a scopului său, căci suferința, ca miez

metafizic al vieții, și după ce și-a stins plictiseala, este soarta inevitabilă a văii pământești a omului Flacăra vrăjmașiei omenești - izvorul eternei discordiae naturae - nu se stinge niciodată în inima omului: "Exilat din afară, atotputernicul Eris se întoarce în afară, se întoarce în stat, ca un formidabil flagel de război, cerând într-un mod mai mare mărime și deodată, sub formă de datorii acumulate, sacrificii sângeroase, care i-au fost luate în cazuri individuale prin măsuri guvernamentale înțelepte" (ibid, p) Aceasta este, pe scurt, viziunea lui Schopenhauer asupra naturii statului ca purtător al dreptății temporale; "dar cu Biblioteca "Runivers" • DOCTRINA LUI SCHOEPENGAUER PRIVIND DREPT ȘI STAT Dreptatea este o chestiune cu totul diferită, ea domnește - în cuvintele lui Schopenhauer - "nu în stat, ci în univers, - independent de instituțiile umane, nesupusă întâmplării sau erorii infailibil și de neclintit" (ibid, p) Antiteza dintre dreptatea trecătoare și cea veșnică a lumii, gravitând asupra "principatului întunericului în pandemoniul lui Milton", dezvăluie conștiinței noastre o dublă perspectivă a înțelegerii lumii - antiteza dintre lume ca "lvlgjagkmg" (Erschei-nung) și lumea ca ashshyuv însuți (Ding an sich) Ca fenomen, "procesul lumii îi apare lui Schopenhauer ca o manifestare a unei forțe elementare creatoare - "voința de a trăi" (Wille zum Leben), apărând în conștiința noastră ca un principiu universal universal care a chemat la viață lumea pestriță a fenomenelor ; acest "conducere la viață", care este esența (primum moyens) a întregii vieți - prin și printr-o dorință nesățioasă, un impuls ireprimabil (Diiang) - fără acțiune, fără măsură, fără motiv: este o sete oarbă, inexplicabilă de a Trăi; doar transformarea ei exterioară este imprimată în creierul nostru, ca fenomene care cad sub strânsoarea timpului, a spațiului și a legii de fier a cauzalității; însăși voința de a trăi, ca prototip metafizic, ca model logic al lumii, prin natura ei este absolut independentă de timp, spațiu și legea cauzalității, care îi îngăduie toate manifestările") Întrucât voința de a trăi, fiind prin însăși natura ei o sursă de suferință incurabilă, este absolut incapabilă să se dezvolte sau să sufere vreo schimbare în timp, nu poate fi vorba de îmbunătățirea ordinii morale mondiale: aceasta este teza principală a pesimismului lui Schopenhauer Această teză spune: "În esență, toată viața este suferință" Pornind de la această poziție, Schopenhauer ajunge în mod destul de consecvent la concluzia că inexistența lumii ar trebui să fie preferată ființei sale și că singura modalitate de a scăpa de chinul și suferința vieții este suprimarea absolută a lumii și toata fiinta) Vezi monografia mea: "Pesimismul ca credință și înțelegere a lumii* Experiență de analiză critică și clasificare a fundamentelor și concluziilor pesimismului Moscova, , p , ı$> SL^D (publicat în cărțile din aprilie și iunie "Întrebări de filosofie" pentru) S G Biblioteca "Runivers" SEMYON GRUZENBERG Predicarea ascezei ca modalitate de suprimare completă a voinței de a trăi și "singurul medicament" pentru a scăpa de durerile ființei, îl conduce inevitabil pe Schopenhauer la o apologie pentru "sinuciderea cosmică a lumii": "împreună cu negarea și desființarea voinței, - chit Schopenhauer, este anulată (în asceză) și toate manifestările ei, chiar și, în cele din urmă, formele sale generale - timp și spațiu - precum și ultima sa formă - subiect și obiect Nu există voință, nu există idee, nu există lume: nimic nu rămâne înaintea noastră! nimic! " *) Pesimismul, ca predicare a suprimării ființei și a "sinuciderii cosmice a lumii", nu numai că face zadarnică stabilirea idealurilor politice și sociale, dar exclude chiar și posibilitatea construcției sociale și nu numai posibilitatea, ci și nevoia oricărui mod de viață în general "Orice

studiu de viață moral (și politico-legal)", am scris în alt loc *), "oricare ar fi fundamentele și concluziile sale finale, este posibil doar într-o condiție tacită și inalienabilă și se bazează pe un postulat - că merită a trăi că viața este cel mai înalt bine În acest sens, orice morală (ca orice filozofie politico-juridică) este optimistă, întrucât spune un "da" victorios lumii și vieții și în acest fel creează pentru prima dată posibilitatea progresului conștient și rațional îndreptat spre realizarea maxim posibil al fericirii umane Fără acest postulat tăcut al vieții, fără această apologie pentru lume, nu există etică, nici cultură, pentru că orice morală și creștere culturală a omenirii sunt posibile și necesare numai în măsura în care existența pământească a omului este recunoscută ca necesară și valoroasă" Propovăduind renunțarea la lume, negând însăși necesitatea vieții și a culturii, pesimismul face imposibilă și chiar inutilă însăși setarea socială Ibid , p - ■) Ibid , p - mier Vezi și studiul meu "Filosofia morală a lui Schopenhauer(r) Critica principalelor principii ale filozofiei lui Schopenhauer Ediția P P Soikin SPb " pp - S G Biblioteca "Runivers" DOCTRINA SCHOPENHAUER DESPRE DREPT ȘI STAT idealurilor și pune capăt aspirațiilor culturale și normelor politice și juridice ale oricărei comunități Este imposibil să te întristezi pentru îmbunătățirea tipului social al unei persoane, este imposibil să predici lupta pentru fericirea socială a omenirii, propovăduind în același timp renunțarea la viață și suprimarea tuturor ființelor Credo-ul politico-juridic al lui Schopenhauer, în măsura în care se sprijină pe premisele filozofice ale pesimismului său, se rezolvă astfel într-o antinomie internă ireconciliabilă (recunoașterea și negarea simultană a culturii și a progresului social) Teza acestei antinomii spune: ultimul scop al procesului mondial este suprimarea absolută a oricărei ființe și renunțarea ascetică la viață: de aceea, toate eforturile culturii umane ar trebui reduse nu la confirmare, ci, dimpotrivă, la negarea completă a oricăror stropiri ale voinței de viață, dar cât de social - postulatele politice ale omenirii prețuiesc visul de a atinge maximul posibil al fericirii umane și se străduiesc să stabilească voința de a trăi prin îmbunătățirea structurii sociale a comunității, atunci Prin urmare, ei merg împotriva scopului final al procesului mondial (suprimarea absolută a oricărei ființe) și, prin urmare, înstrăinează umanitatea de tranziția lumii de la ceva la nimic Așa spune teza Antiteza, dimpotrivă, afirmă: întrucât scopul oricărei comunități de stat este bunăstarea publică, iar nedreptatea și orice ofensă, amenințarea bunăstării publice, ne rănesc, negând, suprimând voința noastră de a trăi în noi, atunci legea ar trebui să fie să fie o apărare împotriva oricărei nedreptăți; întrucât, în plus, cel mai convenabil și "mijloc metodic îmbunătățit" pentru atingerea acestui scop este "acordul de stat sau legea", atunci statul trebuie să-și tragă rațiunea de a fi din el, ca "boț public" care îi înfrânează pe nesățiul egoismul cetățenilor; și întrucât, dintre toate formele de viață publică, "monarhia ereditară" corespunde cel mai îndeaproape acestui scop, această ultimă formă de guvernare trebuie recunoscută ca fiind cel mai potrivit "mijloc prin care un Biblioteca "Runivers" SEMEN GRUZENBERG prin rațiune egoismul încearcă să evite propriile sale consecințe îndreptate asupra lui" și contribuie astfel la cea mai intensă confirmare a voinței de a trăi Teza postulează o încetare absolută a lumii și profetizează o negare completă a voinței de a trăi; antiteza, dimpotrivă, pleacă de la apologia ființei și postulează modul de viață statal ca "instrument metodologic îmbunătățit" pentru o confirmare mai rafinată și mai rafinată a voinței de a trăi; тезисъ

исключаетъ toto genere всякую, вообще, возможность культурнаго роста человѣчеста человѣчестава всякую, вообще, возможность культурнаго роста человѣчестава всякую, вообще, какомъ бы то ни было укладѣ государственнаго общежитія и,' превращая міръ въ кландбих бщежитія и соціальныхъ стремленій, съ логической неизбѣжностью раз рѣшается въ пропоповсадого анархизма; antiteza, dimpotrivă, postulează "monarhia ereditară" ca singurul tip acceptabil de construcție socială și, transformând statul într-un "bot public", cu inevitabilitate logică i se permite să predice social * monarhismul politic Antinomia internă indicată între postulatele morale și concepțiile politice și juridice ale lui Schopenhauer, o antinomie - din câte știu eu cel puțin - a ocolit chiar și pe cei mai perspicaci istorici ai filozofiei dreptului și încă nu a găsit nicio explicație satisfăcătoare pentru sine în bogata literatură despre Scholin Gauer, atrage involuntar atenția criticilor ca fiind cu totul excepțională și aproape singura aberație a gândirii filosofice din istoria filozofiei dreptului Din această parte, încercarea nereușită a lui Schopenhauer de a construi un fel de construcție a unui "stare bot" (o construcție evident insuportabilă în structura ei însăși logică) și de a o concilia cu o apologia inexistenței capătă un interes deosebit, o tendință instructivă pentru istoricul destinului gândirii filozofice ruse, - datorită relației strânse dintre concepțiile morale ale lui Schopenhauer și Leo Nikolaevici Tolstoi: în acest sens, asemănarea dintre înțelegerea morală a vieții lui Schopenhauer și Tolstoi este departe de a fi un accident , desigur, în ochii istoricului pesimismului: nu este- Biblioteca "Runivers" DOCTRINA LUI SCHOEPENGAUER PRIVIND DREPTURI ȘI STATE rezultă inevitabil din întreaga construcție logică a pesimismului, ca o construcție insuportabilă, prin însăși natura sa, speculativă, rezolvată to genere într-o apologie a inexistenței sociale și excluzând la rădăcină ratio essendi a oricărei culturi, a oricărui progres și social construcție: Negarea statului, familiei și proprietății, - am scris într-un alt articol despre pesimismul lui L N Tolstoi, - aceste rădăcini care hrănesc arborele oricărei comunități umane, negând însăși nevoia existenței pământești a omului, Tolstoi predică, totuși , în același timp (ca și Schopenhauer) o dragoste activă pentru oameni cerând în același timp confirmarea dorinței de a trăi În acest sens, "amândoi gânditori (Schopenhauer și Tolstoi) cad într-o antinomie internă ireconciliabilă: amândoi cer, pe de o parte, o renunțare completă la lume și suprimarea vieții și, pe de altă parte, predică compasiune și dragoste activă pentru oameni, cerând confirmarea intensivă a voinței de a trăi Din acest punct de vedere, nu numai Schopenhauer, ci și orice pesimism în general, deoarece necesită negarea vieții și a lumii, cu inevitabilitate logică se rezolvă în antinomia internă indicată - cerința simultană a și negarea vieții" Eroarea fundamentală (πρότερόν ψευδός) a învățăturilor lui Schopenhauer și L N Tolstoi despre stat, care se rezolvă într-o antinomie internă ireconciliabilă, constă, așa cum am arătat-o în altă parte, în conceptul logic insuportabil (în limba lor) de " progresul" ca teme ale istoriei mondiale *): în acea antinomie, orice pesimism este inevitabil rezolvat, deoarece postulează "sinuciderea cosmică" - ca ultimul scop care încununează cupola istoriei lumii Singurul tip de cămin de stat, logic posibil din punctul de vedere al propovăduirii suprimării ființei și tăgăduirii voinței de a trăi, este un stat-schet, o mănăstire; singurul tip de canon moral acceptabil din punctul de vedere al) Vezi conversația mea cu Max Nordau despre pesimismul lui Lev Tolstoi în scrisoarea mea de la Paris, tipărită în Nr "Știri * sa ,

p) Cititorul va găsi o analiză mai detaliată a acestei antinomii în monografia mea Pesimism as Faith and World Understanding, M , pp ib-
 a inexistenței - etica nihilismului cu predicarea sa severă a suprimării ascetice a oricărei scărcări ale voinței de a trăi Pentru o evaluare corectă a perspectivei istorice a pesimismului lui Schopenhauer și L N Tolstoi, o trăsătură instructivă inerentă înțelegerii vieții ambilor gânditori este foarte caracteristică; în filosofia lui Schopenhauer, ca și în predicarea lui L N Tolstoi, antinomia dintre vederile morale și postulatele politico-sociale își găsește reconcilierea în cea mai înaltă sinteză - etica compasiunii și a iubirii active pentru oameni, filosofia tristeții lumii este rezolvată în predicarea iubirii universale pentru o persoană Cu toate acestea, este imposibil să-ți iubești aproapele fără să iubești viața însăși ca pe cel mai înalt bine de sine: "este imposibil să predici iubirea pentru oameni", am scris în alt loc J), în același timp, predicând dezgustul pentru toate viețuitoarele - ura față de viața însăși A predica iubirea față de oameni împreună cu negarea însăși a vieții înseamnă a predica iubirea în cimitire, printre morți! pesimismul, în sensul predicării inexistenței și suprimarii ascetice a voinței de a trăi, exclude toro genere toată etica, deoarece toată morala, toată filosofia socială este în primul rând optimistă și, în acest sens, este permisă în apologia vieții ca cel mai înalt bine valoros de sine: legea iubirii universale, eros - în sensul platonic al acestui cuvânt - este în același timp legea imuabilă a iubirii sociale pentru om: numai în ea orice creativitate socială își va trage justificarea: fără aceasta dragoste pentru om, fără credință în nemurirea socială a individului și în valoarea autosuficientă a vieții Fiind cel mai înalt bine, toate tăblițele eticii sociale sunt moarte, fiecare luptă pentru fericirea pământească și îmbunătățirea socială a omului este zadarnică Cu instinctul intuitiv al marelui artist-moralist, Lev Tolstoi a văzut prin acest adevăr, care l-a împăcat cu viața și a înăbușit răzvrătirea pe care o ridicase în sufletul său împotriva lumii În acest sens, prețioasele rânduri ale "Schopenhauer-ului rus" sunt foarte instructive, care *) Mier cercetarea mea "Filosofia morală a lui Schopsniauerai Critica principalelor principii ale filozofiei lui Schopenhauer Publicat de P P Soikin SPb , , p -

Îmi permit să citez textual, împrumutându-le dintr-o scrisoare către mine a lui L N , cu cât trăiesc mai mult și cu cât mă apropii de moarte, conștiința acestui bine devine din ce în ce mai puternică în mine Unul dintre "ultimii mohicani ai pesimismului" - Eduard Hartmann, care în "Filosofia inconștientului" a adus postulatele pesimiste ale lui Schopenhauer la pes plus ultra, merge chiar mai departe și afirmă că, în esență, "pesimismul este doar o utilizare greșită a cuvântul "optimism" Aceeași contradicție psihologică s-a reflectat și în înfățișarea socială a lui Schopenhauer: ruptura dramatică dintre filosofia "Buddha occidental" și situația politică din secolul al X-lea a semănat în sufletul acestui om îndurerat o discordie ireconciliabilă între lume ca idee) și lumea ca voință, între lumea așa cum a trăit el în imaginația sa și lumea, așa cum a trăit el însuși în ea, cu voința sa nestăpânită și uraganul nestăpânit de pasiuni, bucurii și suferințe: respins de familia sa și de mediul academic , acest "îmblânzitor de neînfrânat al lumii" a trăit și a murit ca un pustnic singuratic - înstrăinat de viața politică zbuciumată a patriei sale, a trăit în sine, în "lumea lui ca reprezentare" fantomatică, neștiind dragostea și bucuriile familiei fericire Când, în , un uragan teribil de revoluție a

cuprins patria sa și toată Germania înaintată a vărsat sânge pentru libertate pe baricade, el, frumusețea și mândria epocii sale a poporului, a experimentat în sufletul său un altul, și mai formidabil și revoluție zdrobitoare, o rebeliune de nestins împotriva lumii, precum văile răului, suferința incurabilă și deșertăciunea fără sens a vieții "Ce nu am experimentat!" - exclamă patetic Schopenhauer într-o scrisoare către "primul său apostol" - Julius Frauenstedt, din martie : "Imaginați-vă Îmi permit să citez rânduri prețioase dintr-o scrisoare către mine a unui mare scriitor, având în vedere interesul lor psihologic și autobiografic excepțional S G; Biblioteca "Runivers" SEMEN GRUZENBERG, construiește-ți o baricadă pe pod și apărătorii lui, stând chiar lângă casa mea, țintând și trăgând în trupele care ocupă Faargasse, împușcături de întoarcere, zguduind casa, vuietul vocilor la ușa încuiată a camerei mele "*) - așa descrie Schopenhauer cu calmul epic al unui istoric impasibil, unul dintre cele mai strălucitoare episoade ale revoltei naționale din memorabilă zi de septembrie "Ce nu au experimentat!" - Ce amară ironie sună în acest "lsh"! Străin în familia sa, străin de patria sa, de anxietățile și bucuriile ei politice, străin de întreaga lume, de acest "principat al întunericului în pandemoniul lui Milton", el, acest dușman implacabil al vieții, nu știa, nu știa realizați ce simfonie profundă și maiestuoasă de delicii sociale sună în acest "noi" victorios! Ca un spectator indiferent, privea impasibil marea de capete, marea de inimi, fuzionandu-se pe baricade într-o singură bătaie, într-un singur impuls Care au fost extazele și clicurile victorioase ale fraților săi care și-au vărsat sângele în lupta pentru libertatea patriei lor, necunoscută lui? La urma urmei, patria lui era întreaga "lumea ca voință și idee"! Și cine știe - poate că în acele momente "pustnicul de la Frankfurt" era mai dureros ca niciodată, trăind angoasa acută a singurătății, realizând cu durere arzătoare ce prăpastie adâncă zăcea în sufletul lui între doi dușmani ireconciliabili: "eu" și "noi" ! Așa a trăit acest prizonier singuratic, lânceind în sumbru "Pactul demoniului al lui Milton", a trăit drama mondială "Când tinerii germani au vărsat sânge pentru libertatea patriei lor", spune Kuno Fischer, "Schopenhauer, de parcă nu ar fi aparținut deloc acestui tineret, s-a retras în solitudinea filozofică în Rudolfstadt și a scris un eseu despre legea rațiunii suficiente În curriculum vitae, el a declarat că "patria lui este mai largă decât Germania și că este chemat să slujească omenirea nu cu pumnul, ci cu capul"),) ' Vezi Kuno Fischer: "Apmypz Schopenhauer" Publicat de Societatea Psihologică din Moscova M , p ') Vezi Kuno Fischer: "Arthur Schopenhauer" Moscow Psych Biblioteca "Runivers" DOCTRINA SCHOPENHAUER DESPRE DREPT ȘI STAT - Mai lat decât Germania! Într-adevăr, patria sa a fost "întreaga lume cu toți sorii și căile ei lactee", toată această "lume atât de reală", țesută din visele strălucitoare ale unui artist-gânditor! Și în această lume, în lumea ideilor platonice , Schopenhauer se simțea nu un prizonier singuratic, ci un mândru "învingător al lumii" și mai profund decât oricare dintre contemporanii săi, era conștient de toată puterea, de toată frumusețea iubirii intelectuale pentru o persoană ' Indiferent față de pământul cu bucuriile și tristețile lui iluzorii, Schopenhauer a fost în această lume eterică a "ideilor niciodată existente și mereu existente" un comandant curajos care a provocat cu curaj "lumea ca voință", cu magia puterii sale și strălucirea nestingherită de un geniu sumbru a captivat masele de oameni într-o luptă formidabilă pentru libertatea umanității suferinde, legată cu lanțuri de fier din voința universală a lumii Când, cu puțin timp înainte de moartea sa, prietenii filozofului care

se stinge l-au întrebat unde ar vrea să se odihnească după moarte, Schopenhauer a răspuns: "Nu contează: mă vor găsi" \) "Mă vor găsi!" - cât de neînnorat emană măreția acestor cuvinte înduioșătoare! Ce veste bună jubilatoare a vieții răsună în această anticipare bucuroasă a nemuririi sociale! Și cine știe - poate, într-un moment de despărțire de lume, când buzele reci și senile ale filosofului au șoptit neputincioase ultimul "iartă-mă", poate poate abia atunci - pentru prima și ultima oară - doi fioroși, urâți vrai^ a er ca ceva independent, fie direct, fie prin abstracție logică, în scopul cercetării științifice De fapt, în orice proces mental, toate cele trei aspecte ale reacției mentale primare sunt prezente invariabil, într-o măsură mai mare sau mai mică Și numai în experiențele mai complexe, grație includerii unui număr mare de verigi intermediare, aceste aspecte ale aceluiași proces ni se par separate și posedă o anumită independență (pp -) În sfârșit, o serie de alți autori văd în conceptul de abilitate mentală doar un termen de clasificare, un fel de etichetă pentru desemnarea unui grup de fenomene similare În același timp, se subliniază cu atenție că este imposibil să se considere abilitățile individuale ca factori independenți, separați unul de celălalt, în plus) Lehrbucli der Psychology Stuttgart Biblioteca "Runivers" TEORIA ABILITĂȚILOR ÎN PSIHOLOGIA MODERNĂ Ca o dovadă în acest sens, sunt prezentate de obicei următoarele două propoziții: în primul rând, conștiința directă a fiecărei persoane mărturisește unitatea experiențelor spirituale, despre faptul că orice proces mental este invariabil legat de noi de eul nostru, ca un centru de percepere, simțire și reacție; în al doilea rând, în fiecare act psihic fără excepție, întâlnim cu siguranță toate cele trei abilități sau aspecte de bază ale vieții mentale, senzație, simțire, efort, și numai prin abstracție, datorită predominării uneia sau alteia laturi, poate fi evidențiat ca ceva independent Interesant este acest al doilea argument, care ține de numărul de favorite și este dat foarte des Mai jos, cititorul va vedea că noi înșine nu suntem deloc înclinați să recunoaștem independența completă a facultăților mintale individuale și, fără a prejudeca definitiv această întrebare dinainte, credem, totuși, că există relații reciproce destul de clare între ele, care în sfârșitul se rezumă la o unitate funcțională și poate chiar genetică Totuși, în același timp, nu putem în niciun fel să recunoaștem ca fiind convingătoare considerația că, dacă manifestările abilităților individuale (respectiv aspecte individuale sau forme de viață psihică) apar întotdeauna împreună, atunci aceasta înseamnă că abilitățile în sine reprezintă ceva unic, omogen Căci doctrina facultăților sau înclinațiilor presupune în mod necesar că fiecare facultate are stimuli definiți, fie externi sau interni Și întrucât mediul extern din jurul nostru, la fel ca și cel intern (conținutul conștiinței) este întotdeauna extrem de complex, nu este de mirare dacă la un moment dat există stimuli pentru toate abilitățile noastre de bază Adevărat, gradul de influență a diferiților stimuli în momente diferite se poate schimba foarte brusc, dar exact asta corespunde faptului că în fiecare proces mental găsim mai întâi una, apoi cealaltă latură mai pronunțată Astfel, prezența comună constantă în fiecare act mental a anumitor manifestări nu mărturisește neapărat omogenitatea abilităților care stau la baza acestor manifestări Biblioteca "Runivers" A L A W PCKI I Oricum ar fi, vedem că conceptul de capacitate sau înclinație mentală nu se numără în niciun caz printre cei uitați sau complet abandonați de psihologia modernă Și dacă mulți autori îl folosesc exclusiv în scopuri de clasificare, pentru a desemna o clasă binecunoscută de fenomene

omogene, atunci alții pun în ea, dimpotrivă, un conținut cu totul real Unii reduc acest conținut doar la caracteristicile organizării fizice, în timp ce alții, dimpotrivă, consideră că este necesară recunoașterea existenței atât a înclinațiilor fizice, cât și a celor mentale Există o altă împrejurare care, după părerea noastră, mărturisește și marele decalaj care s-a format în psihologia științifică după căderea vechii teorii a facultăților mintale Aceasta este o extensie semnificativă a teoriei psihologice a apercepției, așa cum o găsim, de exemplu, la Wundt, Lipps și alți susținători ai acesteia Pentru a arăta cum conceptul de apercepție activă în psihologie este, parcă, un substitut pentru vechea doctrină a facultăților mintale, să rezumam aici pe scurt principalele trăsături ale teoriei aperceptive, luând-o din expunerea uneia dintre ei cei mai autoriți reprezentanți, și anume, V Wundt Doctrina apercepției din Wundt este indisolubil legată de doctrina conștiinței, deoarece primul și cel mai semnificativ rezultat al activității apercepției este o conștientizare mai clară a unei impresii date sau, așa cum spune Wundt în mod figurat, intrarea acestei impresii în punctul de fixare al conștiinței Prin urmare, pentru a clarifica conceptul de apercepție, este necesar să se abordeze și problema conștiinței și a diferitelor sale grade În primul rând, Wundt critică aspru viziunea larg răspândită conform căreia ideile individuale, precum și legăturile lor, odată percepute de noi, continuă să existe în aceeași formă și în afara conștiinței noastre, influențând și curgând procesele conștiente și fiind pregătite, cu unele favorabile condițiile, reapar peste pragul conștiinței *) Grundzuge d fiziol Psih $che Aufl bd III Biblioteca "Runivers" i TEORIA ABILITĂȚILOR ÎN PSIHOLOGIA MODERNĂ O astfel de înțelegere, potrivit lui Wundt, nu corespunde deloc nici cu datele experienței interne, nici cu starea actuală a cunoștințelor noastre despre activitatea sistemului nervos central Este imposibil să considerăm reprezentările separate ca un fel de entități separate, substanțe care, odată apărute, continuă să existe pentru totdeauna, fie apărând în conștiință, fie dispărând din nou din ea Ar fi mult mai corect să vedem în fiecare reprezentare individuală nu o substanță elementară, ci mai degrabă o activitate complexă, o funcție pe care o asimilăm treptat nouă înșine prin experiență și exercițiu și din care, în absența repetării, putem dezvălui treptat din nou Această activitate este percepută de conștiința noastră ca o reprezentare; când reprezentarea dispare din conștiință, aceasta înseamnă că activitatea ca atare a încetat, iar în locul ei rămâne o "dispoziție psihică" (psihische dispoziție), a cărei esență ne va rămâne pentru totdeauna necunoscută La fel, din punct de vedere fiziologic, ar fi absurd să presupunem că amprenta fiziologică corespunzătoare cutare sau cutare idei se depune undeva într-un anumit loc, de exemplu, într-o celulă specială a scoarței cerebrale Și aici nu avem de-a face cu amprente elementare, omogene, ci cu activități complexe care se răspândesc simultan în diferite părți ale cortexului și, după încetarea lor, lasă în urmă o predispoziție la reapariția lor Această predispoziție, potrivit lui Wundt, se reduce cel mai probabil la o anumită mișcare a moleculelor, la fel cum la explozivi o aranjare specială a moleculelor face posibilă, în anumite condiții, să se producă o explozie, chiar dacă la un moment dat această explozie nu nu apar Diferența dintre dispozițiile fizice și dispozițiile mentale constă în faptul că, în raport cu cele dintâi, putem spera să le cunoaștem în timp esența mai detaliat, în timp ce esența celor din urmă va rămâne pentru totdeauna un mister pentru noi, întrucât se află în spatele conștiinței, iar activitatea psihologiei este o dată pentru

totdeauna limitată limitele conștiinței (p - · · ·:·· Toți acei compuși care tocmai au fost menționați, și anume, Întrebări de filosofie, KN Q
  combinarea unui grup de senzații într-o reprezentare, sau a mai multor reprezentări legate asociativ într-o serie mai mult sau mai puțin complexă, are loc spontan, independent de sinele nostru Odată cu aceasta însă, experiența interioară arată că în toate actele mai mult sau mai puțin complexe ale vieții mintale este implicat invariabil un alt factor, care este de obicei numit atenție și pe care Wundt își propune să-l numească apercepție "Există o nevoie neîndoielnică, pe lângă simpla conștientizare a unei reprezentări sau percepții, de a desemna printr-un nume special și captarea (Erfassung) a atenției acesteia - motiv pentru care îmi permit să folosesc termenul de apercepție tocmai în acest sens mai larg " (pag) Pe latura subiectivă, atenția sau apercepția "este întotdeauna însoțită de un sentiment aparte, care, ca toate senzațiile și sentimentele elementare, nu poate fi definită imediat; autoobservarea directă ne mărturisește că acest sentiment este asemănător cu cele care însoțesc fiecare act volițional, motiv pentru care poate fi numit "simțul activității (Thãtigkeitsgefühl)i În unele cazuri, acest sentiment de activitate este deja de la bun început inclus în procesul atenției, astfel încât evenimentele irelevante care apar ulterior în conștiință (intrarea uneia sau alteia idei în punctul de fixare al conștiinței) par a fi produse de noi înșine; astfel de cazuri Wundt numește apercepție activă Spre deosebire de acest termen, apercepția pasivă denotă acele cazuri în care sentimentul de activitate apare deja într-un mod secundar, ca reacție la o impresie exterioară care a apărut brusc în conștiință și nu a corespuns întregului său conținut Atât apercepția activă, cât și cea pasivă au ca efect creșterea clarității impresiei și creșterea intensității acesteia ' Pe lângă simțul activității, analiza ulterioară a procesului de apercepție indică și prezența altor elemente, mai mult sau mai puțin permanente Astfel, printre altele, sunt reținerea tuturor celorlalte reprezentări care nu au legătură directă cu reprezentarea care la momentul dat constituie obiectul "apercepțiilor"; senzații musculare de tensiune și tonusul senzual asociat cu acestea, întărind simțul primar al activității; în sfârșit, apariția în conștiință

•reprezentări reproduse legate prin asociere cu senzaţiile musculare şi prin acţiunea acestora sporind intensitatea imaginii percepute Cu toate acestea, toate aceste elemente sunt secundare, suplimentare, în timp ce trăsătura centrală, caracteristică a întregului proces este simțul de activitate menționat mai sus Această împrejurare îl obligă pe Wundt să considere procesul de apercepție ca un act de voință, mai mult sau mai puțin complex în componența sa apercepția activă este echivalată cu un act volițional complex, în care motivele acțiunii sunt însăși urmele impresiilor anterioare, sau predispoziții mentale, despre care am vorbit mai sus^ Astfel, problema apercepției se reduce în cele din urmă la problema esenței sentimentului de activitate, care este, ca să spunem așa, miezul întregului proces Ar trebui considerat un simplu simptom, un semn sau, așa cum spune Wundt, una dintre condițiile (deși cele mai esențiale) necesare pentru apariția unei conexiuni aperceptive a reprezentărilor? Sau avem de-a face aici cu o cauză, cu un principiu activ, a cărui activitate implică cutare sau cutare schimbare a conștiinței? În acest sens, Wundt, așa cum au subliniat deja de mai multe ori adversarii săi, nu se exprimă întotdeauna la fel de clar și categoric: în polemicile cu adversarii săi, protestează energic împotriva încercărilor de a-i atribui crearea unei noi abilități

mentale și subliniază caracterul fenomenal-stic al "activităților" de simțire Între timp, în chiar descrierea procesului de apercepție, există peste tot tendința de a izola sentimentul de activitate de? număr al tuturor celorlalte conținuturi ale conștiinței "și să-i atribuim un rol remarcabil, deosebit de important" doar sub forma unui sentiment de activitate, dar pe care, în același timp, dacă ne gândim mai profund, trebuie identificați-vă cu predispoziția complexă generală a conștiinței (Zusammengefasste Ap- * Biblioteca "Runivers" A L A y PO KI y lage des Bewusstseins), pe care o desemnăm de obicei prin cuvântul "eu" Având în vedere aceasta, ni se par corecte acele reproșuri de inconsecvență și contradicții cu sine, care îi sunt trimise lui Wundt de unii dintre criticii săi) Dar să presupunem chiar că în sensul activității vom vedea doar fenomenul conștiinței, care însoțește întotdeauna legătura aperceptivă a reprezentărilor În acest caz, ea, ca toate celelalte conținuturi ale conștiinței, trebuie să corespundă propriei sale dispoziții mentale, similare celor menționate mai sus De fapt, ar fi ciudat să recunoaștem existența unor astfel de dispoziții pentru unele experiențe emoționale și să le negăm pentru altele; de altfel, ar fi de neînțeles cum sentimentul de activitate se poate baza, ca motive, pe urme de idei percepute anterior, adică pe aceeași dispoziție psihică Mai mult, întrucât simțul activității are o importanță deosebită în viața noastră mentală, dispoziția care îi corespunde trebuie, de asemenea, să stea deasupra altor dispoziții, influențându-le și reglementându-le activitatea Drept urmare, noi primim nu numai o serie de înclinații sau abilități spirituale, ci chiar și o ierarhie particulară a acestor abilități Deci, teoria psihologică a apercepției, fiind adusă la la ultimele sale concluzii logice, ne readuce inevitabil la aceeași doctrină a înclinațiilor sau abilităților mentale III Întrebarea este acum cum să explicăm o asemenea vitalitate a conceptului de înclinație sau abilitate mentală, o atracție atât de ciudată a psihologilor din cele mai diverse direcții față de utilizarea termenilor și conceptelor care, s-ar părea, au devenit de mult învechite și și-au pierdut sensul? Poate că aceasta este forța tradiției, stabilitatea vechilor obiceiuri și prejudecăți, care în domeniul științific este uneori puțin mai mică decât în viața de zi cu zi? * '/Vezi, de exemplu, o revizuire critică a teoriei apercepției în Pillsbuty L'attention Paris - Biblioteca "Runivers" TEORIA ABILITĂȚILOR ÎN PSIHOLOGIA MODERNĂ Ni se pare că o astfel de explicație ar fi nedreaptă și că folosirea frecventă a acestor termeni nu se datorează obișnuinței, ci unei nevoi reale, care este recunoscută sau, mai degrabă, resimțită de mulți psihologi moderni În cele ce urmează ne vom strădui să arătăm că această nevoie există cu adevărat și că conceptul de înclinație sau facultate mentală poate fi de mare ajutor în rezolvarea unora dintre cele mai obscure și enigmatice întrebări din psihologia modernă În același timp, vom încerca tot timpul să aderăm la un punct de vedere pur empiric, adică să considerăm abilitățile mentale exclusiv ca o acceptare auxiliară, o ipoteză de lucru, utilă doar în măsura în care ajută la înțelegerea fenomenelor conștiinței și clarifică legăturile și relațiile lor În unele cazuri (de exemplu, în chestiunea laturii anatomice și fiziologice a principalelor abilități), va trebui să exprimăm câteva considerații care privesc și latura materială a proceselor mentale; totuși, punctul de plecare și aici vor rămâne totuși pentru noi fenomenele conștiinței, iar scopul principal este clarificarea cât mai completă și distinctă a tuturor acelor condiții, externe și interne, care influențează într-un fel sau altul apariția și cursul acestora fenomene Pentru a arăta în ce

cazuri particulare conceptul de înclinație sau capacitate mentală poate fi util în scopurile analizei psihologice, voi da aici câteva exemple și voi începe cu o observație; făcut recent de mine asupra mea A fost odată ca niciodată stătea în cameră, cufundat în lectura și meditația la un tratat special de psihologie Eseul a fost scris într-un limbaj sec, abstract și mi-a costat un efort destul de considerabil să urmăresc gândurile autorului Eforturile mele principale au fost îndreptate spre a face, pentru a compara gândurile exprimate de autor și, combinându-le între ele, pentru a prinde ideea generală, de bază, a întregii opere De altfel, din când în când mi-am amintit gândurile exprimate de același autor într-o altă lucrare a lui; citesc mai multe de mine și am încercat să le aduc în legătură cu subiectul lecturii mele actuale După ceva timp am lăsat cartea Biblioteca "Runivers" A L A U P CK II și, ieșind în grădină, a mers pe potecă până la o mică poiană înconjurată de copaci Văzusem acești copaci de multe ori deja și, așa cum se întâmplă cu obiectele cunoscute, de obicei eram interesat nu atât de întreg, cât de detalii, de trăsăturile individuale și de modificările parțiale; de exemplu: cum cresc fructele pe un măr, dacă au început să tundă fânul într-o poiană, de ce s-a rupt o ramură dintr-un mesteacăn sau cât de frumos ies în evidență frunzele de un verde închis și ramurile de stejar cu noduri negre pe un fundal de cer albastru închis, cât de puternică este aroma ierburilor încălzite de soarele amiezii etc De data aceasta, când m-am oprit și m-am uitat în jur, poienița, împreună cu copacii care o înconjura, mi s-au prezentat deodată ca ceva întreg, ca un tablou general Această conștiință sau sentiment de unitate era atât de viu și atât de diferit de percepțiile anterioare rezultate din aceleași obiecte, încât mi-a atras involuntar atenția asupra ei · · b Să încercăm să ne dăm seama despre ceea ce s-a întâmplat exact în acest caz Citirea unui tratat de psihologie, însoțită de încercări obositoare de a compara și de a le aduce în legătură reciprocă pe cele separate gânduri, a provocat o activitate intensificată a acestuia înclinaţia sau acel mecanism necunoscut nouă, a cărui acţiune o numim activitate unificatoare a conştiinţei ("apercepţia complexă a unităţii" în terminologia lui Lipps) În același timp, diverse gânduri și considerații abstracte legate de studiul proceselor mentale și în timpul lecturii mi-au umplut aproape complet conștiința au servit drept subiect de asociere Când am ieșit în grădină, conținutul conștiinței s-a schimbat dramatic: în locul gândurilor abstracte * legate de psihologie, atenția mea era în întregime "cs- Același lucru este valabil pentru toată gândirea și conștiința noastră; gândirea există întotdeauna împreună cu obiectul său și pe el și "a întreba cum, neavând obiect și conținut, dar gândirea sau conștiința deja reală poate absorbi ceva care se află în afara conștiinței și face din el obiectul său, este complet lipsit de sens")^ "A gândi și a fi cyïb sunt momente pur abstracte ale aceleiași unități obiective și în niciun caz lucruri independente") ; Conștiința este întotdeauna este inseparabil legat de obiectul său și formează cu el un întreg inseparabil, "întregul original al ființei în general" f) Este nevoie de unul ■ presupune altceva, tocmai pentru că ambele sunt fundamental una şi aceeaşi) Un obiect este doar o stare specială de conștiință, doar definiția sau "conținutul" lui concret Conceptul de conținut al lui Schuppe este fundamental diferit de același concept din școala transcendentală; trebuie să fie strict distins de conceptul de obiect intenționat al lui Husserl și Meinong Tocmai relația intenționată a conștiinței cu obiectul (sau conținutul, oricare ar fi) este cea care este complet absentă) Ib S Cf vol S ;) Ib , S) Ib ,

S , , , etc) "Grundriss der Erkenntnisstheorie und Logik", S) Că această identificare a subiectului și obiectului este punctul de vedere principal al lui Schuppe rezultă deja din conceptul său fundamental de "eu ca obiect", ca stare specifică a conceptului general de "conștiință" Biblioteca "Runivers" G LANTS la Shuppe Obiectul nu este "prins" de conștiință, nu se "întâlnește" *) cu el și nu este "direcționat" către el; dar de la început formează cu ea un întreg indivizibil și un întreg · Conștiința nu poate fi "direcționată" către un obiect doar pentru că nu este de conceput în sine, în afara obiectului său; actul intenționat, oricât de legat în mod necesar de obiectul său, este în sine o unitate definită și poate fi analizat complet independent de obiectul său, așa cum face Husserl în al -lea și al -lea din "Cercetarea" lui Schuppe, pe de altă parte, nu se poate gândi niciodată să-și imagineze un gând separat de obiectul său, pentru că obiectul este dat imediat împreună cu gândul și este conținut în el Nu este că el zace înăuntrul ei (ca și cum altceva ar putea rămâne dintr-un gând după ce obiectul este îndepărtat!), dar el constă din ea, ființa lui este complet epuizată de acest gând Obiectul nu este destinat și nici măcar creat de categorii *), ca de unele funcții sau forțe misterioase ale spiritului, ci este format în întregime din categorii, care nu sunt nicidecum forme sau elemente ale unei substanțe spirituale, ci tocmai elemente ale obiectivului lume, elemente care constituie nu conceptul de spirit, ci și anume de materie) Categoriile (adică, forme de conștiință precum lucrul, cauzalitatea etc) sunt prezente în esență nu în "noi", ci în obiectele înseși), pentru că din ele se constituie pentru prima dată înțelepciunea reală), care nu constă în nimic altceva, ca din manifestările și combinațiile lor concrete, în nici un caz transformându-se în ceva necorporal și imaterial din această cauză Categoriile apar în judecată Dar aceasta este și o circumstanță " Logike, S , urm) Folosim acest termen într-un sens complet kantian pentru a desemna elementele a priori ale obiectivității sau metodele de bază de obiectivare (realitatea, lucrul, cauzalitatea etc) elemente care constituie acest concept, le numim categorii "Waș durch die Art der Aneignung (Kategorien) produciert worden iat, kann ja immer wie, im voorban Decep sau im Objekte enthalten dargestellt werden* "Logic", S) "Grundriss der Erkenntnisstheorie", S Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ nu le încalcă obiectivitatea și nu le transformă într-un fel de formă spiritual-subiectivă independentă de lumea materială, căci judecata în sens epistemologic nu este nicidecum un act psihic, ci mai degrabă un act de conștiință pură, un act de obiectivarea Judecata nu este altceva decât legătura obiectivă a datelor sensibile și nu este o legătură, ci o legătură "Nu reunește ceea ce a fost separat anterior, ci doar numește felul de coexistență a datelor sensibile?) Judecata este conștiința conexiunii sau conștiința unității, iar această legătură însăși în obiect sau unitatea obiectului nu este, la rândul său, altceva decât o formă de conștiință sau judecată] Astfel, lumea nu este creată și nu este intenționată prin gândire, ci constă în acte separate de gândire sau "sens" / i e din judecăţi Nu există altă obiectivitate decât obiectivitatea judecăţii însăşi Judecata = Obiect și invers: obiect = judecată^ Între gând și obiect există întotdeauna un semn egal și nicidecum un semn de dependență intenționată "Gândirea de a fi - la ființa imaginabilă" /) Un obiect este o stare de gândire complet definită (în sensul larg al conștiinței în general), iar gândirea este tocmai conștiința unei legături obiective complet definite Formele gândirii sunt în același

timp forme ale realității), căci realitatea nu este altceva decât adevăr în gândire , , ,) Nicolaus Cusanus alin Ausg De non aliud S , (Citat de Cassirer), etc Întrebări de filosofie, carte ιoo Biblioteca "Runivers" G LANTS şi un obiect care să justifice identitatea parmenidiană a fiinţei şi gândirii Filosofia greacă este plină de această tendință și numai la desăvârșirea ei, în fața sistemului aristotelic, se abate de la principiul său fundamental Doctrina sa a două minți, dintre care una (νους παθητικός) este o funcție exclusiv pasivă a sufletului, percepând impresiile individuale, cealaltă (νους ποιητικός), dimpotrivă, activă, creatoare, dar pentru asta întreaga lume senzuală este transcendentă forța dent, creând doar principiile generale ale cunoașterii metafizice - a stat această doctrină baza tuturor tendințelor dualiste ulterioare ale scolasticii și misticismului medieval?) ιητικός se opune lumii senzoriale a experienței, ca forță cognitivă independentă și independentă) Totuși, deja printre aristotelicii medievali înșiși - în special cei din direcția alexandriană - tendința este din nou de a returna rațiunea lumii și de a înțelege realitatea sensibilă ca un produs al prelucrării intelectuale *) Platonismul medieval, crescut în școala lui Plotin, dimpotrivă, este impregnat de ideea de identitate Intelectul și obiectul inteligibil nu se opun unul altuia ca entități străine și independente; sunt identice ca origine şi în cea mai înaltă unitate se contopesc într-una) Pe de altă parte, obiectele inteligibile în sine, adică ideile nu sunt altceva decât forme ale lumii sensibile, rămânând în acelaşi timp "forme înnăscute" ale spiritului nostru) Astfel, adevărata esență a lumii reale este transferată intelectului, care creează ideile ca cele mai înalte premise pentru procesarea și înțelegerea realității empirice O nouă eră începe cu un sistem filozofic, în dezvoltare *) Sm Ernst Cassirer, "Erkenntnissproblem in der Philosophie und Wissenschaft der neueren Zeit" B I, S io - g) "Înteligibilul însuși este perfecțiunea intelectului, de unde intelectul în act și inteligibilul în faptă sunt una" Marsilius Ficinus: "Teologia platoniciană despre nemurirea sufletelor, lib XI Capitol I (Citat de casier)) Cm Cassirer B ; - Biblioteca "Runiverse" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ care evidențiază cel mai clar lupta acestor două principii; acesta este sistemul lui Nicolae din Cusa Ideea de identitate este atât de complicat și strâns împletită în sistemul său cu ideea activității reflexive a conștiinței, încât devine aproape imposibil să înțelegem sistemul său ca fiind unificat și complet Dar indiferent de modul în care înțelege el esența spiritului nostru cunoaștere, în orice caz în intelectul divin el elimină orice diferență dintre subiect și obiect *), prezent în întregime în fiecare dintre creațiile sau obiectele sale și legat de lume de obiecte în același mod în care o singură lumină se raportează la mai multe culori diferite, fiind prezentă în fiecare dintre ele, ca conceptul lor comun s) Această idee monistă apare cu o claritate deosebită la Campanella și la mistici Spiritul poate, conform învățăturii lui Campanella, să înțeleagă lucrurile exterioare doar pentru că se transformă în ele, ca să spunem așa, se pierde, devenind obiect; cunoaşterea, spune el, este transformarea în obiect şi pierderea propriei individualităţi) Cognoscere est fieri rem cognitam - a cunoaște - înseamnă a deveni cel mai cunoscut lucru - un gând, al cărui sens și valoare încă nu sunt pe deplin recunoscute K Fischer, în expunerea sa despre Fichte, a formulat strălucit această idee în următoarele cuvinte: "lucru real nu este altceva, * ca pierdut în contemplarea lui Eu") Este "Eul" care trebuie să dispară și să se piardă pentru ca lucrul să apară; trebuie să-și

rupă nemărginirea și sfârșitul) Sm A fiului lui Dumnezeu fol c "Cel mai pur intelect face pe cale orală intelectul inteligibil să fie: întrucât tot ceea ce este inteligibil este în sine intelect!" să fie înțelegerea însăși") Или "зрѣния", какъ выражается Кузанский Vezi De queerendo Deum foh a ·*) Sm : Pe vârful teoriei fol a) "A cunoaște ceea ce este înstrăinat înseamnă a fi înstrăinat și a-ți distruge propria ființă și a egaliza pe a altuia: de aceea nu este înțelept să cunoști lucrurile așa cum sunt, ci să devii lucruri și înstrăinat" Dar înstrăinarea este furie şi nebunie, căci atunci omul devine nebun când se transformă într-o altă fiinţă" Campanella: Metaphisica PI Lib I Cap I Art IX) K Fischer, "Geschichte der neueren Philosophie" B VI, S * G LANTS centru în obiect Un obiect este conștiința limitată în activitatea sa, starea sa concretă Această idee de concretizare pare să apară pentru prima dată la Bruno Așa cum mintea noastră poate ajunge la conceptul de unitate absolută doar prin "abstracție" treptată, tot așa, dimpotrivă, această unitate însăși poate crea lumea doar prin "concretizare" *) Între unitatea absolută și lumea lucrurilor individuale, Bruno stabilește exact aceeași relație pe care o stabilește Fichte între "eu" și lume); și realitatea), atunci Bruno va fi incomparabil mai aproape de Fichte și Schelling decât de Spinoza Nu e de mirare că Schelling și-a intitulat una dintre principalele sale lucrări "Bruno" Neoplatonismul, împreună cu modificarea sa ulterioară, misticismul, este un campion deosebit de tipic al ideii de identitate Rudenia dintre cunoscător și cunoscut, proclamată de Meister Eckart drept principalul principiu filosofic, este poziția principală a neoplatonismului, mai ales în persoana principalului său reprezentant și fondator Plotin Ființa este posibilă numai ca ființă a gândirii*) Existența unei lumi inteligibile este un produs al activității intelectuale, "energia" gândirii ') "Așa că," spune Bruno, "pe măsură ce ne ridicăm la cunoașterea perfectă, simplificăm mulțimea, deoarece unitatea, coborând la creația lucrurilor, capătă imagini concrete Procesul de coborâre are loc de la o singură ființă la infinit de indivizi şi nenumărate specii, în timp ce ascensiunea, dimpotrivă, de la acestea la întuneric A Lassontf, S Cp nr "Sigillus sigîllorum* Op lat II , f) "Und ebenso ist auch das Vermõgen immer auf Eine Wirklichkeit be-schrankt, weil es immer nur ein specifisches und besonderes Dasein hate Ib S) "Der Gõttliche Verstand und die absolute Einheit ist ohne irgend eine Vorstellung das was versteht und das was verstanden wird in einem zugleich*! Ib S) "Este în ciuda lui și de la el înțelege, sunt 'à noei" Plotin Eneades Enn V, " , WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ la lumea albă, ca ființă independentă de ea, care ar reflecta realitatea separată de ea; dar această realitate inteligibilă în sine nu este altceva decât intelect; coincide complet cu ea!), nefiind altceva decât tărâmul conceptelor pure în spiritul divin - Ceea ce dă o valoare deosebită și "modernitate" sistemului lui Plotin este aceasta identificarea fundamentală a ființei și adevărului Ființa este posibilă numai prin adevăr și nu este altceva decât adevărul însuși "Adevărul absolut nu este de acord cu nimic altceva, ci numai cu el însuși și nu exprimă altceva decât el însuși; ea este; și ce este, se spune" *) Adevărul și ființa sunt una și aceeași; ființa este conținutul adevărului În aceste rudimente ale unei noi filozofii se spune tot ce este mare Raționaliștii prekantiani au trebuit să se dezvolte și să se gândească pentru a-i transmite aceste stropiri de gândire lui Kant însuși, în mâinile căruia erau destinați să se dezvolte într-un sistem După ce Spinoza a identificat ordinea lucrurilor cu ordinea logică a

ideilor, iar Leibniz în Nouveaux Essais a arătat că natura lucrurilor nu este altceva decât natura minții noastre și "ideile înnăscute" ale acesteia, abia după aceea Kant și-a putut rosti mândru sintagma că "rațiunea prescrie legile naturii" și să unească lumea întreagă în temelia supremă a criticii sale la adresa "eu gândesc" Această scurtă schiță istorică a ideii de monism ne arată că filosofia imanentă în sensul cel mai larg nu poate fi înțeleasă ca o "școală", ca un sistem tranzitoriu Ideea de imanență universală este în același timp ideea universală a întregii filosofii vest-europene; a ei rădăcinile se află în cea mai profundă antichitate, primele ei priviri au rătăcit indistinct deja în mintea lui Parmenide și Heraclit (λορς), mișcarea și dezvoltarea sa este mișcarea și dezvoltarea filozofiei europene În lumina acestei idei, este înțeleasă acea schimbare pestriță a "sistemelor care se contrazic între ele", în care amatorul filozofic) "nu par să fie în afara inteligibililor" când spun că tipurile din ființe nu sunt nici din adevăr, lipsindu-l de ignoranța inteligibililor care și de inexistența acestei minți Enn V, ,) "pentru ca adevărul real să nu fie amestecat cu altceva, iar ceea ce se spune prin el este ceea ce este și ceea ce spune " Enn V • Biblioteca "Runivers" G ЛАНЦЪ tizm caută de obicei o justificare pentru starea sa de spirit sceptic Filosofia primește în ea unitatea dezvoltării sale și sensul progresului său A da fundamentele filozofice ale cunoașterii imanente exacte, adică a da o teorie științifică a cunoașterii, aceasta este sarcina principală a filosofiei În acest sens, tendința imanentă contemporană este moștenitorul și purtătorul marii tradiții istorice Și oricât de mult încearcă ea, în persoana reprezentanților săi extremi, să se protejeze de "trecut", oricât de mult ar critica aceștia din urmă pe Kant și speculația germană, ei rămân impregnați până în măduva de conceptele și sarcinile filosofice ale acel timp Deci, ideea de bază a filosofiei imanente este ideea identității ființei și a conștiinței; și tocmai în sensul că conștiința este ființa, ci în sensul că ființa este întotdeauna ființa conștiinței Toată obiectivitatea provine din subiect și este doar un caz special de manifestare a activității sale generale, nelimitate ("Diferitele aspecte sau momente ale obiectivității sunt doar o "direcție a conștiinței" (Richtungen des Bewusstseins), așa cum spune Cohen Formulând pe scurt această idee în termenii lui Schuppe, putem spune că un obiect este întotdeauna un obiect al unei specii , adică o manifestare concretă sau definirea cunoașterii în general În această formulă, Schuppe intră în contact direct cu Fichte / "Nu-Eu, obiectul este doar un accident al Sinelui" - aceasta este cea mai profundă poziție a lui Fichte filozofie; iar în această privință școala imanentă este doar o renaștere a fichteismului prăpastia dintre obiectivitate și subiectivitate este eliminată și ultima fantomă a lucrului-în-sine este expulzată} Esența însăși a obiectivității constă în faptul că este o anumită stare de conștiință; și anume, tot ceea ce "obiectiv" în obiect este ^ conștiință pură (Obiectul este în esența sa gândit (sau sensul este mai bun); el constă dintr-o serie întreagă de momente obiectivate (spațiu, timp, realitate) , etc); și fiecare dintre aceste momente nu este altceva decât o stare de conștiință } Nu se poate spune că un obiect este produs de conștiință Vezi colecția completă op Fichte B I "Grundlage der gesammten Wissen-schaftslehre*, S Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ eat, creat de el, ca forță independentă Ea nu este creată, ci constă în întregime din elemente conștiente, fără a înceta totuși să fie un obiect material - Așa cum nimic nu rămâne dintr-o linie dreaptă dacă înlăturăm din ea momentul de directitate, tot așa nimic nu va rămâne

din obiect dacă înlăturăm momentul din conștiința lui ') Un obiect nu este altceva decât concentrat, condensat "la concretețe, la conștiința definitivă Conceptul general de conștiință, ca să spunem așa, este specializat în diverse direcții; ea ia forma fie a spațiului, fie a timpului, fie a unui lucru etc Aceste manifestări concrete ale conceptului general și ale conștiinței sunt aspecte sau momente diferite de obiectivitate (categorii)) și în diferitele lor combinații cu senzațiile dau un obiect (Astfel, că conceptul general de "conștiință" ia imagini definite, concrete, se transformă în obiect; nu creează un obiect, ci se transformă în el, se realizează în el, ca concept general de linie dreaptă, se realizează într-o linie dreaptă dată, specifică) Aceasta este esența conceptului lui Fichte de "limitare" este esența atât a obiectivității, cât și a conștiinței - ele sunt în esență una și aceeași* "Eu sunt identitatea necesară a subiectului și obiectului : subiect-obiect" *) În această înțelegere, întrebarea de bază a filozofiei transcendentale este extrem de simplu rezolvată: de ce obiectele sunt de acord cu cunoașterea? de ce cunoasterea are dreptul de a pretinde obiectivitate? Da, pentru că obiectivitatea nu este altceva decât cunoașterea însăși "Are un sens pentru tot ceea ce există, tocmai pentru că ea însăși este cea care există ") Necesitatea care domină obiectele înseși este tocmai necesitatea cunoașterii "Ființa nu se odihnește în sine; dar gândirea o face mai întâi să apară !) Această concretizare și specificare a conștiinței, "limitările*" ei sunt cele pe care Schuppe le numește forate ale gândirii ' Vezi "Logic" S , urm , etc *) Grundlage der gesanimten Wissenschaftșlehre B IS (Notă)) Schuppe "Logic", S) Cohen "Logik ¿ er reinen Erkenntniss, S Biblioteca "Runivers" lanz Nu există dualism între un obiect și cunoașterea lui, deoarece un obiect este posibil doar ca cunoaștere sau sub formă de cunoaștere Cognoscere est fieri rem cognitam/jEonn Eu percep un copac, atunci "sunt" în această percepție (din moment ce sunt abstrasă de alte percepții) arborele însuși? Un copac, ca percepție, este același copac, ca obiect, r Mental și fizic nu sunt două lucruri diferite, ci doar două moduri diferite de a considera același lucru Prin urmare, nu cunosc nicio intenție, nicio direcție a mea percepții asupra subiectului; Sunt fie o percepție, fie un obiect, după punctul de vedere ales, fie chiar ambele împreună, dar niciodată nu am direcția unuia către celălalt "Eu" pot cunoaște percepția o dată, alta dată un obiect, dar niciodată un obiect nu este cunoscut prin percepție sau prin percepție, pentru că în general nu este cunoscut de nimeni și de nimic, deoarece este însăși cunoașterea Fiecare obiect nu este în cunoaștere și nu se datorează cunoașterii, ci este cunoașterea însăși, adică constiinta unei anumite sinteze Obiectul este complet identic cu cunoașterea, iar în afara ei se dovedește a fi nimic absolut "Ființa este ființa gândirii" *); numai ceea ce gândirea a recunoscut ca existent poate fi existent; și numai în sine, în legile sale interne, trebuie să găsească temeiurile acestei recunoașteri "Bazele gândirii sunt fundamentele ființei"), deoarece a asuma metodele și tehnicile de bază ale gândirii (forme de gândire) înseamnă a asuma momente sau aspecte ale obiectivității Presupunând, de exemplu, legea cauzalității, presupunem astfel pentru prima dată posibilitatea unei lumi obiective; Introducând metoda numărării infinitezimale în cercetarea științifică, gândirea creează pentru prima dată posibilitatea logică a unei întregi serii de legi științifice naturale Astfel, avem dreptul să spunem, împreună cu Cohen, că "gândirea creează bazele ființei" *), căci nu există ființă în afara acestor elemente de bază Această idee, se pare, pentru prima dată, formulată clar de

Avenarius, acceptată în vremea noastră de un număr de gânditori de seamă, și-a găsit acum o recunoaștere generală Deosebit de importante în acest sens sunt: Mach, "Analysis der Empfìndungen, Vezi pp , , , , , ; Lipps "Logică"; Rickert, "Grenzen der natnrwissenschaftlichen Begrifsbildung", S -) Cohen "Logica d frâu Erk", S J Ib , S) Ib , S Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ de forme create prin gândire "Sursa întregii realități este "eu" *) Ceea ce numim obiect este conținutul cunoașterii, este adevărul Adevărul și realitatea sunt una și aceeași Realitatea este doar un tip special de adevăr Dintr-o astfel de înțelegere a obiectivității ca stare de conștiință, lumea nu se transformă deloc într-o iluzie goală, în ceva necorporal, spiritual Din faptul că toate elementele lumii sunt dizolvate în conștiință, ele nu își pierd câtuși de puțin tangibilitatea și corporalitatea; un lucru extins nu se transformă într-o simplă "reprezentare" și nu este făcut dintr-o altă latură meta-fizico-filozofică a neextinsului; rămâne același lucru spațial cu toate proprietățile sale reale și nu se mută într-un centru neextins al psihicului nostru; se explică doar esenţa însuşi a extensiei şi se afirmă că nu este altceva decât o formă sau modificare a conştiinţei; dar ea nu încetează din aceasta să fie o extensie, iar materia nu se transformă în spirit din faptul că este percepută în conștiință; trebuie amintit că conștiința nu este un spirit și nu este un psihic, iar obiectele nu devin ființe spirituale din ceea ce intră în conștiință Ale voastre există exact așa cum sunt date conștiinței, pentru că în această dăruire a lor se află întreaga lor ființă Ele "nu ne apar" ca albe, negre, extinse etc , ci există de fapt ca atare; nu sunt stările noastre mentale și nu sunt conținute în spiritul nostru, sub forma unor vise necorporale și apariții imateriale (Schein); nu sunt în noi, ci doar acolo, chiar în acel loc al spațiului și al timpului, unde, în expresia idealiștilor visători, ei doar ni se "apar" *) În acest gând / se află "justificarea realismului naiv", pe care Schuppe a întreprins-o într-unul din articolele sale de jurnal) Ea !) "Conținutul conștiinței este conținutul perceput, absolut așa cum se arată, în realitate cea mai deplină, tangibilă, plină de spațiu, netransfigurată sau redusă la o simplă aparență "Logică* p) "În conștiință, deoarece conținutul său este acum de la sine înțeles întregul lumea așa cum stă trupește în* spațiu și timp în fața noastră și asta Acolo unde senzațiile individuale sunt în realitate destul de acolo, unde este doar prea lui seemu "Logic", p , * * * *) revistă trimestrială de filozofie științifică, herasg de R Ave- narius XVII, ; S" - ' "Confirmarea realismului naiv" Biblioteca "Runivers" Г, ЛАНЦЪ tipărită sub forma unei scrisori publice către R Avenarius Aici Schuppe, cu mare entuziasm și sinceritate, îl întâmpină pe Avenarius drept primul și consecvent susținător "în justificarea științifică a realismului naiv" De atunci, această tendință de a distruge această iluzie filozofică naivă a "apariției" lumii a devenit tendința principală a întregului imanent școli Lumea este imanentă conștiinței și în niciun caz psihicului nostru și nu "noi"; psihicul, după cum vom vedea mai târziu, nu poate fi identificat cu conștiința, deoarece este doar o parte a lumii conștiente în general Pentru Schuppe, obiectul nu este nicidecum o stare interioară, mentală de senzație, ci întotdeauna lucrul real în sine*) Natura iluzorie a idealismului lui Berkeley și Schopenhauer nu este deloc compatibilă cu filosofia imanentă Kant-Fichteană Atât pentru Berkeley, cât și pentru Lumea lui Schopenhauer este o iluzie, în cuvintele lui Nietzsche, "fum multicolor în fața ochilor unui Dumnezeu nemulțumit" doar pentru că ei încearcă să

privească lumea dintr-o "cealaltă" parte, dintr-un punct de vedere transcendent, exterior; apoi din partea imanentului (ca fenomen) se dovedește a fi spațial, din partea esenței sale metafizice (ca lucru în sine) este o ceață neîntinsă și atemporală de substanță spirituală Ei uită că nu poate exista un alt punct de vedere și că lumea nu poate fi privită din nicio parte "din afară", pentru că are o singură latură El este un fenomen nu numai "pentru; noi", dar și în "eși" Dacă el cu imanenta lui latura este spațială, atunci rămâne doar spațială, chiar dacă spațiul însuși ar fi conștiință Orice obiectivitate este inevitabil conștiință; din aceasta nu încetează să fie obiectivitate; mai degrabă, dimpotrivă, tocmai pentru că este obiectivitate, că este conștiință Obiectivitatea este esența conștiinței și este absolut de neconceput în afara ei Prin urmare, "lucru în sine" este complet imposibil, întrucât orice obiectivitate este apanajul exclusiv al conștiinței Conceptele de obiectivitate, ființă și "lucruri" sunt feluri de conștiință; cum poate exista un obiect în afara conștiinței când "obiectul" este conștiința?! "Bestätigung des naiven Realismos*, S Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ Deci, a considera lucrurile dintr-un punct de vedere imanent nu înseamnă deloc a le considera sub pretextul spiritualității / Transformarea conștiinței în spirit și a "lucrurilor" în "reprezentări" este, așa cum a arătat cu strălucire Avenarius, doar rezultatul cea mai mare naivitate filozofică - introiecție introiecție, există o dublare complet inutilă și de neînțeles a lumii Dorința de a distruge acest dualism fundamental este tendința principală a celor mai bune dintre lucrările lui Avenarius "Conceptul uman al lumii") Această tendință îl face un reprezentant tipic al realismului imanent Desigur, spune el, experiențele și percepțiile semenilor mei sunt dincolo de experiența mea imediată Dar aceasta nu se datorează în niciun caz pentru că sunt ceva fundamental diferit de mediul din jurul meu și direct cunoscut de mine, ceva spiritual, invizibil, ci doar pentru că reprezintă doar o presupunere ipotetică; admitem că mișcările și cuvintele vecinilor corespund acelorași "gânduri" și "lucruri" ca ale noastre; sunt situate și în spațiu, la fel de vizibile și tangibile În consecință, conținutul ipotezei noastre nu conține deloc ceva diferit de lumea corporală pe care o percepem, ci este aceeași lume unificată numeric, considerată doar într-o altă legătură, într-o altă coordonare empirio-critică, așa cum spune Avenarius În raport cu alți indivizi, această ipoteză nu acceptă nicio substanță spirituală nouă, Conceptul de lucruri, ca ceva spiritual, îi apare lui Avenarius ca urmare a "investirii" lor într-un subiect psihofizic Tocmai prin acceptarea anumitor experiențe și percepții legate de vecinii mei am pus (introject) aceste experiențe în corpurile și gândirea lor apoi, că percepțiile astfel introiectate sunt inaccesibile experienței mele, trag concluzia că ele trebuie să fie fundamental diferite de lumea pe care o percep, că ele, ca și percepțiile altcuiva, sunt invizibile, intangibile, neextinse ceva spiritual, non-spațial rezultat al introjecției, se obține un dualism inevitabil al spiritului și trupului, percepției și perceput Conceptul natural al lumii (realismul naiv) este distorsionat prin introducerea unei noi esențe spirituale, invizibile și absolut necunoscute Vezi R Avenarius, " Der Menschliche We ltbegriff Biblioteca "Runivers" G LANTS ce afirmații "interne", ci exact aceleași lucruri și evenimente "externe" Desigur, ele sunt "invizibile" pentru noi, dar interiorul incandescent al globului este la fel de invizibil pentru noi, iar structura internă a soarelui este, de asemenea, invizibilă Ele sunt invizibile, nu pentru că ar fi ceva diferit de natura din jurul nostru,

ci doar pentru că sunt ipotetice; dar conținutul ipotezei (însuși interiorul pământului) rămâne un lucru spațial La fel, atunci când presupun că o altă persoană vede un copac, nu presupun deloc că vede o esență spirituală, sau că posedă ceva din afara acestei lumi, ci presupun în relație cu el același copac extins, pe care eu și eu văd eu însumi Lucrurile nu-și pierd deloc realitatea empirică din faptul că sunt privite ca experiențe sau stări de conștiință (E Werte); dizolvându-se în conștiință, "fizicul" nu se transformă în "mental", deoarece însăși esența obiectivității fizice constă în faptul că este o stare de conștiință, "caracter" Nu orice stare de conștiință este un fenomen mental obligatoriu; obiectele fizice sunt exact aceeași stare de conștiință, deoarece obiectul lor, toată obiectivitatea lor nu este altceva decât o formă de conștiință Acesta este un gând simplu, dar greu de înțeles în forma sa potrivită Nu degeaba Schuppe se plânge în scrisoarea sa către Avenarius că înainte de apariția sa "Critica experienței pure" nu a găsit nicăieri modalitatea corectă: înțelegerea propriilor gânduri Fie păreau prea simple și elementare, fie prea paradoxale și de neînțeles Până atunci, atâta timp cât se afirmă că obiectul este o stare de conștiință, până atunci totul merge bine; când începe să se afirme că această stare materială de conștiință este extinsă, că ea se află chiar în locul spațiului în care ni se pare, atunci acesta pare a fi cel mai paradoxal sofism?) Acest lucru se întâmplă pentru că suntem prea obișnuiți cu imaginează-ți conștiința sub formă de spirit, uitând că "materia este aceeași conștiință ca și spiritul" La urma urmei, mișcarea este și un anumit "tip de conștiință" *), !) Cohen "Etica voinței pure" P "Mișcarea și gândirea sunt ambele conștiință" "Logica erk pure" P și urm Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ Datorită acestui fapt, nu se transformă într-un spirit, într-un psihic și nu se oprește în mișcarea sa, zburând din lumea spațială Esența filozofiei critice nu va fi niciodată înțeleasă de cel care își imaginează spațiul ca non-spațial și timpul ca atemporal pe motiv că, din punct de vedere transcendent, ambele sunt forme de conștiință ; nu din punct de vedere transcendental, ci din punct de vedere imanent, sunt forme ale conștiinței Întreaga natură paradoxală a afirmației lui Kant că timpul este o formă de conștiință dispare de îndată ce ne dăm seama că nu încetează să fie același timp pe care îl cunoaștem cu toții, a cărui esență este doar aceea că este contemplat ca timp Împotriva idealității timpului, se mai poate obiecta în felul următor: stările conștiinței noastre sunt necondiționat reale și nu pot fi o simplă aparență, căci orice aparență, ca atare, este reală; prin urmare, trebuie să existe un timp absolut real în care conștiința noastră însăși să poată fi și să curgă cu toate formele și fanteziile sale, timpul este o condiție a proceselor conștiente în sine, de aceea nu poate să zacă în ele, ci trebuie să fie real Desigur, timpul în care trec toate stările noastre este cu siguranță cel mai real timp; numai că acest timp real nu este altceva decât o formă de conștiință; din această cauză, nu încetează să fie chiar acel timp în care totul se întâmplă și totul curge; este atemporal numai în sensul că ea însăși nu poate fi concepută într-un alt timp, dar la urma urmei, orice timp transcendent s-ar afla într-o asemenea poziție În acest sens, timpul este înțeles ca spațiul atemporal este non-spațial, căci numai ceea ce se află în timp și spațiu este temporal și non-spațial; timpul și spațiul înșiși sunt legi abstracte ale succesiunii și ordinii Această tendință realistă distinge fiecare sistem de idealism critic de idealismul "dogmatic" al lui Kant "Idealismul critic combină idealismul și realismul în conceptul de

experiență x), și numai această combinație îl face un sistem cu adevărat științific, deoarece numai datorită acestui "Grundriss der Erkenntnisstheorie und Logic" S Logike Biblioteca "Runivers" G LANTS conexiune, el poate pretinde că fundamentează cunoștințele empirice Aceasta este valoarea sa pozitivă În acest moment, trebuie să atingem o altă întrebare foarte importantă Ideea este că, dacă fiecare stare a conștiinței perceptive este la fel de obiectivă, atunci unde este criteriul pentru a distinge adevărul de iluzie și realitatea de vis? În polemica sa cu idealismul visător, prin distrugerea caracterului iluzoriu al lumii obiective, realismul imanent ne amenință cu cealaltă extremă: să ne transformăm toate iluziile în lucruri reale Unde este criteriul realității adevărate? Care este diferența dintre realitate și iluzie? Acest criteriu nu poate fi căutat în fiecare percepție, căci, ca atare, el există întotdeauna așa cum mi se pare Numai legătura sa cu întregul sistem de experiență poate transforma o percepție separată într-o iluzie sau o înșelăciune alte percepții posibile cu ajutorul altor simțuri, de exemplu, atingerea, nu pot căpăta niciodată caracterul de iluzorie; pentru ochi, bastonul rămâne rupt Doar legătura acestei impresii vizuale cu impresiile altor simțuri, precum și cu toată experiența cunoscută de mine, conform căreia sunt necesare anumite condiții și o anumită forță pentru a sparge un băț, doar această legătură poate caracteriza o impresie vizuală dată ca iluzie de adevăr și iluzorie poate fi pur empiric; constă într-o legătură cauzală şi libertate de contradicţii * Jl Ceea ce este real trebuie inclus în sistemul de legi ale naturii cunoscut de noi, adevărul sau realitatea unui fenomen este complet identic cu legalitatea lui "Dacă nu există lege, atunci nu există nici conceptul de adevăr și minciună, de real sau invalid") Dacă am putea forma un sistem obișnuit din visele noastre, atunci nu ar fi diferit de E "Grundriss", S - "Logik", S -) "Logik", , , , etc) "Logic", S Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ realitate; visele sunt doar atât și diferă de acțiune că nu sunt supuse unei legături cauzale continue Să elaborăm din percepțiile noastre un sistem coerent și consistent - aceasta este sarcina științei Pentru a face acest lucru, de fapt, trebuie să recreeze întreaga lume și numai asta poate fi recunoscută din punct de vedere științific ca adevărat și valid, care este creat prin gândirea însăși, ca membru al acestui sistem unic al lumii dacă această unitate a sistemului lumii este posibilă, ce modificări trebuie să dobândească și ce trebuie să devină - la asta nu încearcă să răspundă filosofia lui Schuppe Aceasta este principala problemă a școlii de la Marburg, iar profunzimea și complexitatea cu care este rezolvată aici lasă mult în urmă încercările de schematizare generală a conceptului acea știință propusă de Schuppe · Până acum ne-am oprit în primul rând asupra conceptului de obiectivitate, încercând să arătăm că toată obiectivitatea decurge din subiect și este în esență identică cu acesta; Să ne îndreptăm acum atenția asupra subiectului în sine sau conștiinței Am spus deja că conștiința nu este o entitate sau o substanță independentă, obiectivă; nu are nici un purtător obiectiv al căruia ar fi proprietate sau stat În primul rând, nu este deloc a fi (în sensul unui proces obiectiv care are loc în timp), nu este un lucru existent, ci doar activitatea pură a conștiinței; toată ființa devine posibilă pentru prima dată prin această activitate pură; ființa nu este nimic în afara conștiinței, pentru că este una dintre formele conștiinței Astfel, activitatea este primordială pentru a fi *); aceasta din urmă este doar o "limitare" a acestei activități a conștiinței - o "limitare" în sensul de mai sus a determinității

conștiinței, manifestarea ei într-o anumită formă, și anume sub forma de ființă Această activitate nu trece niciodată într-un lucru, Acest lucru nu contrazice deloc principiul identității de mai sus; conștiința nu este ființă, pentru că este în egală măsură cauzalitate, necesitate, spațiu, timp etc Ființa este una dintre formele conștiinței) Fichte - te Einleitung in die Wissenschaftslehre B IS Biblioteca "Runivers" G LANTS nu se depășește niciodată"), ea rămâne mereu activitate de gândire și este complet epuizată de aceasta Eul este caracterul pur al activității; a-l transforma într-un lucru, în ființă, înseamnă a-i distruge însăși esența, înseamnă a-l transforma din subiect în obiect Ființa lui este epuizată de activitatea gândirii sale, iar rezultatul acestei activități este chiar această activitate, adică gândirea sau sensul sau unitatea sensului "Sunt împreună atât activul, cât și produsul activității") "Actul de creație este în același timp și rezultatul său") Aceasta înseamnă că gândirea nu are nici un purtător și niciun obiect în afară de ea însăși; ca urmare a gândirii, obținem unitatea unei judecăți adevărate (obiective), care în esență nu este altceva decât același act de gândire sau un act de sens; iar la acest act, ca atare, nu se adaugă nimic pentru că este completat și adus la capăt; iar în completarea lui rămâne doar un act, adică sens, și în niciun caz nu se transformă într-o stare mentală, într-un lucru sau ființă Rămâne o semnificație care are în sine atât conținut, cât și purtător "Conținutul activității este această activitate în sine") Deci, conștiința nu este o substanță, nu este un "substrat", căci orice substrat este posibil doar în conștiință; de aceea nu coincide deloc cu conceptul antic de spirit sau suflet; materia și mișcarea sunt, de asemenea, feluri de conștiință, cu toate acestea, ele sunt opuse clare ale spiritului În această tendință polemică împotriva spiritualizării conștiinței, termenul de "activitate" a apărut la Fichte, care mai târziu a primit drepturi depline de cetățenie în toată filozofia și, prin aceasta, i-a cauzat nu puțin rău Trebuie amintit că numai în această polemică împotriva substanței își păstrează sensul și sensul; în esenţă însă, conştiinţa este la fel de puţină activitate, pe cât este o substanţă; este doar o expresie picturală, a cărei adevăr și validitate rezidă numai în) Gohen "Logica lui Pure Erk ", p) Cohen "Logica descoperirii pure, p s) molid "Fundația pentru întreaga teorie a științei") Cohen "Logica", p Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ din Opusele sale de substanță și ființă Activitatea conștiinței poate însemna, pe de o parte, unitatea logică a sensului său (συνΘεσις είς εν) - și, ca atare, se înțelege că nu este o realitate și nu o activitate în sensul literal al cuvântului, ci este identitatea absolută a unei anumite stări de conștiință pură; pe de altă parte, ca și în Schuppe, ea exprimă doar definiția generală a oricărei ființe imanente (Astfel, conștiința nu este nici o entitate independentă, nici o activitate în sens literal, nici o forță este posibilă doar ca starea sa concretă Numai prin aceasta nu se poate concepe ca un fel de "funcție" sau "organizație", pentru că fiecare organism este un obiect și ca obiect este posibil doar în conștiință - "un subiect care nu se lasă făcut obiect")j nu poate fi niciodată conceput în sau pe nimic, pentru că totul trebuie să fie conceput în el; conștiința este tocmai esența interioară a tuturor lucrurilor sau modul general de existență a tuturor obiectelor imanente (An des Sinns) Nu poate fi atașat ca proprietate la altceva), la vreun purtător transcendent al acestuia, căci acest purtător ne rămâne absolut necunoscut, eternul x; & pentru o presupusă explicație a ceea ce ne este cel mai bine cunoscut în lume, va trebui să postulăm ceva, așa cum

susține Remke, triplu necunoscut - "și se obține ceva absurd din punct de vedere logic, care lasă mult în urmă toate celelalte acte întunecate ale speculației metafizice ") Conștiința este un moment pur abstract, un "concept generic de gândire" *), în raport cu care fiecare obiect este) Totuși, pe alocuri psihologismul lui Schuppe, care este foarte clar vizibil, îl conduce uneori către astfel de afirmații, conform cărora mă transform necondiționat într-un obiect Deci, de exemplu, la pagina spune: "Diese Bestimmtheiten (Kategorich) sind, wenn wir auch das Denken selbs zum Gegenstande der CJntersuchung machen, selbst gegeben mier Vezi și pagina uz "Logik") "Logica", S) Remke "Sufletul omului" (Editura "Biblioteci de autoeditare*) Pagină Ibid , p $) Schuppe "Logik*, S Întrebări de filosofie, carte ioo θ Biblioteca "Runivers" G LANTS doar concretizarea ei, cazul special al manifestării sale În sine, ca dat izolat, ea nu poate fi deci niciodată imaginabilă "Conștiința de sine a "eu" gol este o totală de neconceput; conștiința este posibilă numai împreună cu conținutul ei" *) "Eu" fără definiție nu este nimic, "și nu există deloc" Nu putem da acestui concept nicio definiție, pentru că orice definiție va fi forma sa specifică Nu este ființa, pentru că ființa este doar un caz special al conceptului general de "conștiință", nu este nici un nimic absolut, pentru că nimic nu este posibil doar ca formă specială de conștiință, categoria ei, nu este unitate, pentru că in aceeasi masura este o gramada de Este "cel mai sărac în conținut din întreaga lume" *) Există o singură definiție în ea, care nu este supusă nici unei descrieri - ■ - este tocmai conștiința Construcția acestui concept de către Schuppe și Fichte amintește foarte mult de conceptul antic al Plotin de substanță, ca unic, reconciliind în sine toate contrariile - esența, lipsită de orice calități specifice "Din însăși esența acestui concept rezultă că momentul abstract al "Eului", ca subiect, nu poate avea absolut niciun conținut Dacă ceva ar putea fi găsit ca atribut, atunci ar trebui să fim conștienți de acest atribut și atunci ar aparține deja obiectului "eu") Conștiința este totul și în același timp nimic; este cea mai generală definiție a ființei imanente și, ca atare, este indeterminarea și vidul absolută") În acest sens, Hegel a avut dreptate când a identificat ființa pură cu neantul pur); și anume, întrucât ființa pură este o formă pură a existenței imanente, este o conștiință complet goală, lipsită de orice conținut și orice definiție, în general; și ca nedeterminare și vid absolută, este / se înțelege a fi pur neant Și totuși, în același timp, este "totul", căci este începutul absolut al tuturor (lumea j este autodezvoltarea ideii absolute) Conștiința este "posesorul" Fichte, i-te Einleitung C IS) Schuppe "Logik", p) "Grundriss" S) Hegel "Vollstandige Ausgabe*" V Sh "Logik*, S) Hegel "Logic" B III S Biblioteca Runiverse WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ a tuturor, întrucât Schuppe exprimă același gând și se deosebește de ceilalți posesori doar prin aceea că nu poate fi conceput fără lucrul posedat, adică fără conținutul sau obiectul său "Ființa lui este epuizată de posesiunea lui" x), formulează astfel toate aceste gânduri Schuppe d Din toate acestea rezultă consecinţa clară că, dacă conştiinţa nu este fiinţă, atunci nu este un fenomen psihic sau un individ psihic "Eu și individualitatea", spune Fichte, "sunt două concepte complet diferite" Tot ceea ce este mental este și rămâne întotdeauna un obiect al gândirii, un obiect al cunoașterii; apare în procesul de prelucrare științifică a realității empirice obiective și numai știința (și nu conștiința directă) poate realiza această împărțire a lumii în fizic și mental; înainte de această prelucrare științifică, nu există conștiință psihică; există doar lumea și "eu"

Individul psihic este, așadar, un produs al reflecției științifice și, în principiu, nu se deosebește deloc de obiectele fizice, întrucât el a apărut din aceeași lume a realității obiective Individul este întotdeauna un anumit conținut al conștiinței și, în consecință, nu poate include niciun alt conținut în el însuși, nu poate fi direcționat către altceva decât însuși Ea nu poate deveni niciodată conștiință pură, pentru că rămâne întotdeauna conținutul ei Subiectul absolut, conștiința însăși, nu poate fi niciodată conceput ca obiect mental, deoarece în acest caz am fi forțați să postulăm din nou un subiect pentru acest obiect etc la infinit; dacă acest proces de subiectificare s-ar fi putut sau pune la capăt, atunci am fi ajuns la subiectul cunoașterii, care el însuși nu mai poate fi obiect, care trebuia demonstrat; sau acest proces rămâne nesfârșit - atunci întreaga lume se transformă într-o serie nesfârșită de obiecte fără subiect, ceea ce este imposibil Conștiința, ca subiect absolut, nu poate deveni niciodată obiect și nu se poate transforma niciodată într-un lucru psihic, existent Dacă "noi" existăm, atunci existăm întotdeauna, ca obiecte ale gândirii, ca conținuturi ale conștiinței; în psihologic) Schiappe "Grundriss der Erkenntnisstheorie, S * Biblioteca "Runivers" G L, A N Ts în sensul "noi" nu suntem altceva decât o parte a realității obiective; ca subiecte gânditoare și cunoscătoare, noi nu posedă existența și anume doar gândirea Se poate spune doar că gândirea și cunoașterea există în măsura în care trăiesc și se manifestă în obiectele lor, în măsura în care se transformă în obiecte Există doar obiecte ale conștiinței - fizice sau mentale, nu are nicio diferență; conștiința însăși nu este un obiect; de aceea nu poate fi considerată ca ceva ce curge în timp, ceva cu adevărat existent "În măsura în care gândim, suntem una și aceeași gândire pură *) și în aceeași măsură ne ridicăm deasupra sferei psihicului și a obiectivului în general În măsura în care gândim, în măsura în care suntem conștiință, în măsura în care nu existăm Cogito ergo non sum Natura aparent paradoxală a acestei consecințe este eliminată printr-o simplă transformare verbală a formulei carteziene: "cogitatus sum ergo sum" - se poate spune; dar "sum cogitans" este cu siguranță un produs al naivității epistemologice Atâta timp cât stăm din punctul de vedere al obiectivității temporale, până atunci nu avem nici un concept de conștiință, ci doar conceptul de lucruri Conceptul de conștiință se naște numai acolo unde lucrurile sunt considerate sub specie aeternitatis "Un lucru este absolut clar", spune Meister Eckhart, "de fiecare dată trebuie îndepărtată locul unde urmează să aibă loc această naștere" * *) H Cohen și întreaga așa-numită școală din Marburg) face o consecință inacceptabilă din aceasta: neagă posibilitatea psihologiei empirice Cohen a dat o scurtă expresie acestei negații în cererea principală a Logicii sale: Also fort mit der Bewusstheit * *) "BewusstheitR) este mitul, Bewusst-) Nu trebuie să uităm că "noi" ne deosebim unul de celălalt doar ca obiecte, dar nu ca subiect) Meister Eckhart Herausgeg von Büttner (tradus din germană veche), etr) În special, Paul sen, "Das Problem der Empímdung Phil Arbeiten, herausgegeben von Cohen und Natorp, S - A) H Cohen, "Logik der reinen Erkenntniss", S $) Refuzam aici să transmitem acest termen complex de Marburg filozofie în rusă, deoarece fiecare termen rusesc fără prealabil explicațiile telefonice și detaliate ar trebui să provoace neînțelegeri De Definiția lui Natorp ("Allgemeine Psychologie in Leitsätzen", S) el exprimă Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ seinist Wissenschaft este unul dintre cele mai strălucite și mai periculoase aforisme ale logicii sale Cu toate acestea, aceasta este o extremă greșită Nu se poate nega pur și simplu

realitatea subiectului psihologic; trebuie doar să-i stabiliți cu exactitate esența, să o transferați în lumea obiectelor și să o examinați, ? ca parte a realității obiective Psihicul/individulul este un anume "conținut" al conștiinței, mai mult sau mai puțin o "experiență constantă", pentru Schuppe, un "lucru"), pentru Avenarius, "E-sens", r -e un anumit complex de elemente conștiente Dar niciun conținut nu poate avea un alt conținut prin conținutul său; aceasta decurge imediat din însuși conceptul de conținut ca "restricții" sau "concretizări", căci ceea ce este limitat și concret nu poate fi din nou limitat și concretizat; prin urmare, orice relație cu "conținut" pentru individul psihic este complet exclusă Avenarius a fost primul dintre filozofii imanenți care a făcut această consecință în mod destul de conștient; Schuppe abia mai târziu, în scrisoarea sa către Avenarius, a semnat sub gândurile sale, arătând că în "Logică" a aderat deja în principiu la aceeași viziune și doar "nepăsarea" în alegerea anumitor termeni și expresii i-a lăsat gândurile ascunse pt majoritatea cititorilor Poate că are parțial dreptate; nimic nu este niciodată exprimat imediat și destul de clar, iar legătura dintre Schuppe și Avenarius atrage atenția tuturor, chiar și indiferent scrisoarea de mai sus Cu toate acestea, nu există nicio îndoială că nu numai "nepăsarea" este de vină pentru neînțelegerea cititorilor, ci și unele inconsecvențe fundamentale în însuși sistemul său capul să reprezinte "conștiința în general" ca o abstracție din conștiința individuală, pentru această conștiință poate fi în egală măsură o abstracție care exprimă relația obiectului cu centrul conștient comun al "Eului", adică, cu alte cuvinte, sentimentul de apartenență a unui anumit conținut la subiect, sau pe scurt, "sentimentul de conștiință" " Ca stare mentală, este cel mai îndeaproape exprimată de termenul de "prevalență" al lui Avenarius !) Cohen "Logic", S) Schuppe nGrundriss", S - Biblioteca "Runivers" G LANTS a oricărei ființe și se raportează la individul psihic nu altfel decât la orice alt obiect, așa cum se discută mai jos Avenarius, se pare, a fost primul care a exprimat destul de clar acele indicii vagi pe care le are Schuppe "Ar fi o concesie în utilizarea limbajului să spun: găsesc în numerar dintr-un punct de vedere ales o parte integrantă a mediului o parte integrantă a mediului este a mea care se află în numerarul meu "Eu" semnificat de cuvânt nu este în sine altceva decât ceva dat în numerar și, în plus, dat în același sens ca, de exemplu, cuvântul "copac" Deci nu este adevărat că ceea ce este semnificat prin cuvântul "Eu" găsește arborele: nu, ceea ce este semnificat prin cuvântul "Eu" și arborele sunt în egală măsură conținutul aceluiași prezent "Și, de asemenea, nu este adevărat că mi-a fost dat pomul" J) Astfel, lumea fizică nu se reflectă în niciun caz în psihicul nostru și nici nu este cunoscută prin ea sau în ea; este un conținut la fel de direct al conștiinței ca și psihicul nostru însuși Nu se poate spune că individul își reprezintă lumea obiectivă sau o obiectivează; se poate spune doar că lumea deja reprezentată obiectiv intră în relații definite cu individualitatea, ca și cu un complex destul de definit și, la rândul său, obiectivat de E-sensuri în conștiință, adică anumite conținuturi sau experiențe Pentru a-și clarifica la prima vedere un gând oarecum ciudat, trebuie doar să te obișnuiești cu un mod ușor diferit de a te raporta la lume și la propriul "eu" individual Întreaga lume a realității obiective, empirice, este formată din elemente de senzație și reprezentare, care gravitează spre un anumit centru, pe care îl numim individ și care este constituit în sine din aceleași elemente obiective, deosebindu-se de primul doar prin aceea că elementele simțirii și vor predomina în ele

În acest centru de gravitație metafizică universală se află punctele celei mai concentrate obiectivități; aici au loc cele mai puternice procese de reprezentare și sentimente, toate senzațiile și toate "undeva" în cadrul unor dispoziții nedefinit localizate intră aici în cele mai complexe relații între ele Avenarius, "Der menschliche Weltbegriff", § Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ și cu acel complex cel mai complex de "elemente" și "personaje" care în acest proces de schimbare eternă rămâne un moment mai mult sau mai puțin constant și pe care îl numim "Eul" nostru Individul însuși nu este, așadar, altceva decât o experiență foarte complexă și comparativ constantă (E-sens), care nu diferă fundamental deloc de celelalte E-sensuri din care constă întreaga lume sensibilă; este un obiect printre alte obiecte, la fel de "pregăsibil" (Vorgefìmdenes) ca orice alt lucru Întreaga lume, desigur, se află "în afara ei și este legată de ea doar prin relații mentale deosebite, adesea de nedescris, care domină întreaga lume a realității imediate cu mai mult sau mai puțină forță și diferă de relațiile pur spațiale și mecanice care domină lumea realității științifice, prin caracterul lor asociativ și prin capacitatea ei de a acționa mereu în lumina "Eului" nostru personal, afectându-i într-un fel sau altul starea În niciun caz nu se poate spune că elementele realității obiective care formează mediul care înconjoară individul se găsesc, îi sunt conștiente sau îi apar; la fel de direct ca și individul însuși, ele sunt localizate și recunoscute de "conștiința însăși" și numai, așa cum s-a recunoscut deja, pot intra în anumite relații cu individul și pot modifica stările acestuia într-un anumit fel "Eul" meu personal este închis în cadrul corpului meu, al amintirilor și ideilor mele și nu poate include niciodată "în sine" întreaga lume infinită *) Această realitate empirică, percepută direct, nu este în niciun caz supusă doar legilor mecanice, căci, așa cum am spus deja, ea poate fi considerată dintr-un alt punct de vedere (nemecanic), într-o altă legătură, tocmai în legătură cu corpul nostru și cu eul nostru mental În acest sens, nu este un obiect al fizicii, ci al psihologiei și este supus unor legi complet diferite Una dintre aceste două legi nu interferează în nici un fel cu sau încalcă necesitatea celeilalte, atâta timp cât nu face o intruziune ilegală în teritoriul altuia Unul și același fenomen poate fi considerat o dată ca obiect fizic în raport cu alte obiecte, alta dată ca percepție în legătura sa asociativă cu ideile noastre Biblioteca "Runivers" G LANTS senzații și, obținute ca urmare a prelucrării sale științifice, lumea atomilor și a forțelor / În aceste puncte de obiectivitate cea mai concentrată (la individ) se află maximul conștiinței, ca să folosim termenul de Avenarius, maximul caracteristicii predominante; de aceea apare această iluzie că individul este conștient și cunoaște lumea? Tocmai maximul de prevalență, pe de o parte, și constanța și coerența comparativă, pe de altă parte, sunt cele care, după toate probabilitățile, dau naștere acestei iluzii, pentru prima dată posibilă relația ei cu alte obiecte Astfel, lumea este în esență recunoscută nu de individul "eu", ci de aceeași conștiință, care recunoaște însuși acest "eu"': Conștiința inundă întreaga lume, căci lumea este lumea conștiinței Nu poate fi considerată ca o prerogativă specială a unui anumit tip de obiecte psihice, căci toate obiectele sunt obiecte ale conștiinței Pe de altă parte, niciun obiect nu poate fi "purtător" al conștiinței, tocmai pentru că este un obiect, nu un subiect Cum poti sa nu intri; a proiecta conștiința în corpul uman, de asemenea, nu; este legitim să-l investim în interiorul individualităţii psihice Această introiecţie

psihologică este presupoziţia dogmatică, de la sine înţeleasă, a tuturor sistemelor epistemologice, neexcluzând măcar pe Avenarius Conștiința este introiectată în subiectul psihologic, el este recunoscut drept purtător propriu și direct de identitate (Ichheit) Nici Avenarius și Rickert, care au recunoscut atât de clar obiectivitatea psihicului, nu rămân străini acestei concepții naive Ei omit faptul că obiectul, "pregăsitul", nu poate fi niciodată considerat, în virtutea obiectivității sale, ca subiect, ca unul care găsește Filosofia trebuie să respingă odată pentru totdeauna orice introiecție E U-Avenarius, acest concept este punctul lui de vedere fundamental, deoarece nu cunoaște altă conștiință decât cea psihică În Rickert, însă, conștiința empirică este chiar propriul purtător și creator de știință Vezi Rickert "Gegenstand der Erkenntniss" IV S - Biblioteca "Runivers" WILHELM SHUPPE SI IDEA UNIVERSALA IMANENŢĂ Așa cum este imposibil în domeniul fizic, este la fel de imposibil și în domeniul psihicului) Psihicul nostru aparține lumii obiectelor și, ca obiect, este întotdeauna în conștiință și nu poate include conștiința în sine Conștiința este imanentă în întreaga lume, la fel și în același sens în care este imanentă în lumea fizică Dar nu invers! - nici un singur obiect nu poate fi purtător de conștiință în sensul introjecției, cii Întreaga lume este lumea conștiinței, dar din aceasta nu se poate trage concluzia panpsihică că întreaga lume este conștientă De asemenea, lumea mentală este lumea conștiinței, dar afirmația inversă că conștiința este imanentă în psihicul nostru nu este deloc inacceptabilă Conștiința nu are nevoie de alt purtător decât ea însăși și nu poate avea nicio fundație în afara ei Relația lui cu subiectul este absolut directă și din-? Nimic nu se face cu ajutorul psihicului uman Conform punctului de vedere de mai sus, conștiința unui obiect este obiectul însuși, numai, ca să spunem așa, în iluminarea sa filozofică; conștiința unui obiect este totalitatea adevărurilor despre obiect, iar adevărul nu poate fi separat de obiect și încorporat în ceva diferit de el, în psihicul nostru, din care începe să-și prezinte pretențiile ciudate față de obiect "A ne înainta sufletul ca intermediar între lume și conștiință înseamnă nu a rezolva problema, ci doar a o împinge înapoi; / căci ne întrebăm mai departe: cum este posibilă această relație j a conștiinței cu psihicul nostru? La urma urmei, psihicul este și el un obiect! Prin ce este construit psihicul nostru însuși? Poate prin intermediul unui alt psihic superior?! Dar atunci suntem forțați să postulăm cea mai mare nesimțire logică - o serie nesfârșită de subiecte psihice! - Nu! nu există nici un mediator între conștiință și obiectul ei și nu poate exista niciunul "Eu" produce din sine, spontan, cu ajutorul propriilor categorii de "El-Eu" Aceasta este esența fiecărei categorii, pe care o obiectivează în mod necesar conținutul său, că este un subiect, adică el însuși, face un obiect o Samara Terskaya Total Astrahan Trans-Baikal (Liber și schimb) Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII și ZAMTOK, TIPARAT IN REVISTA "Probleme de filosofie și psihologie" pentru cei douăzeci de ani - *) Abrikosov, N A - Relația dintre sociologie și psihologie LXX, - Autobiografie de Alexander Bain Londra LXXV - - Recenzii: - Creier, p IX, - ; p şi XIII, - ; p XIV, - ; Philosophical Review, ianuarie , vol I, nr -XII, - -Clasificarea personajelor lui Ribot (Art Ribot, în No I din Revue philosophique,) XVII, - Sanitatea și Sanitatea De Charles Mercier Londra VII, - -B Kidd evolutia sociala Lond XXV, '- Franclin Henry Giddings Principiile sociologiei New York XXXVI, - Avrlin, M K - Secretul creativității (Notă) XVII, - Adolf, A V - Recenzii:- Windelband Geschichte der alten Philosophie Nordingen I, - Lud Stein

Die Erkenntnisstheorie der Stoa Berlin I, - Aikhenvald, Yu I - Eseu despre concepțiile etice ale lui N Ya Grot LI, - Recenzii: Ch Adam La philosophie en France (première moitié du XIX siècle) Paris XXVIII, - - Revue philosophique de la France et de l'etranger nr - XXXII, - ; nr - XXXIII , - ; nr - XXXVI, - ; nr - XXXVIII, - ; nr - XXXIX, - ; nr - XLIII, - ; nr - XLIV, - ; Nr IA XLV, - ; nr - XLVII , - ; nr - XLVIII, - ; Nr IA XLIX - -I, Taine Filosofia franceză din prima jumătate a secolului al XIX-lea Tradusă din a -a franceză, publicată de Yu V , editată de E Vaskovsky Publicat de librăria juridică N K Martynov SPb XXXIII, - - Curente filozofice ale poeziei ruse Alcătuit de P Pertsov SPb XXXIV, \/ S - - Aforisme din opere Herbert Spencer Tradus din engleză de A Goyzhovskiy, ed Vl Solovyov SPb XXXIV, - - Alexandru Vvedensky Condiția pentru admisibilitatea credinței în sensul vieții SPb XXXVI, - - Á t Cai În ultimii ani SPb XXXVI, - Alois Riehl Friedrich Nietzsche-der Künstler und der Denker Frommanns Klassiker der Philosophie Stuttgart XXXIX, - - Harald Hoffding Soren Kirkegaard Harald Hoffding Rousseau und Seine Philosophie Otto Gaupp Herbert Spencer (Frommanns Klassiker der Philosophie) XL, - Friedrich Paulsen Immanuel Kant *) Numerele cărților revistei pentru toți cei douăzeci de ani sunt indicate cu cifre romane (I-C) Paginile primei secțiuni sunt marcate cu caractere normale, iar cele din a doua secțiune cu caractere cursive Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE Sein Leben und seine Lehre Stuttgart, (Frommanns Klassiker der Philosophie) Aceeași carte în traducere rusă de N Lossgogo Ediția redacției revistei "Educație* XLVII, - -Scrisoare către redactor (răspuns la Í Gobchansky) XLVII, - (Stiri si note) V V Rozanov Amurgul Iluminismului Culegere de articole pe probleme de educație SPb Eseuri literare Culegere de articole SPb LII, - lohannes Volkelt Arthur Schopenhauer Seine Persõnlichkeit, seine Lehre, sein Glaube Mit Bildniss Stuttgart, (Frommanns Klassiker der Philosophie) LVII, - ■ A P Nechaev, Privatdozent al Imperialului Sankt Petersburg universitate Psihologia experimentală modernă în relația sa cu problemele educației școlare Cu de tabele în text SPb LIX, - Câteva cuvinte despre articolul domnului Nechaev LX, - Thomas Carlyle Sartor Resartus Viața și gândurile domnului Teifolsdreck, în trei cărți Discurs rostit la inaugurarea Lordului Provost al Universității din Edinburgh, aprilie Trad din engleza N Gorbova Moscova LXIV, - probleme de idealism Culegere de articole Ed P I Novgorodtseva Ediția Moscova Psiho total M : LXVÏÎ, - Aleksev, H N Filosofia socială a lui Rudolf Shtampler XCVI, - Andreev, N Rets A Bogdanov Empiriomonism Carte I, Iζ M Carte III SPb HSP, - Anisheva* H Archiw fur Geschichte der Philosophie LXXIX, - LXXXIII, - , LXXXIX, - Jahresbericht iiber sammtli-che Erscheinungen auf dem Gebiete der Geschichte der Ppilosophie Jahresbericht über Neuerscheinungen ans dem Bereiche der arabischen Philosophie von M Horten LXXXIX, - Archiv fur Geschichte der Philosophie - Jahresbericht über samm-tliche Erscheinungen auf dem Gebiete der Geschichte der Philosophie XCVI, - Anisimov, A -Prințul CH Trubetskoy și studenți de la Moscova LXXXI, - Henri, V -Chestionar pentru psihologic orice studiu al primelor amintiri din copilărie XXVI, - - Starea actuală a psihologiei experimentale, metodele și sarcinile ei XXVII, - - Apoc : G 'Dumas Les états intellectuels dans la melancolie Paris XXV, - -A Binet Psychologie des grands calculateurs et joueurs d'échecs / Paris XXVII, - -L Arieat Memorie și imaginație Paris XXVII, - / Antonie, arhimandrit - Cum se leagă slujirea binelui public cu grija pentru mântuirea propriului suflet? XII, - · Ap : Prefață la "Recenzia articolelor cu conținut filozofic în reviste spirituale rusești pentru prima jumătate

a anului " I, - Ardashev, P N - Psihologia în istorie ■ rii (Cea mai recentă încercare de fundamentare psihologică a istoriei) XXVIII, - ' Arkin, E -Rec : Contrasts and Symmetries (G Tard L'opposition universelle Essai d'une théorie des contraires) LXIII, - Askoldov, L - Gândirea ca proces determinat obiectiv LXVI, - În apărarea miraculosului LXX, -¡ LXXI, - Teoria criticii moderne (Aproximativ două cărți) | LXXIV, , LXXV, - Despre iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproape LXXXVI, ON - La problema intuiţionismului epistemologic XIV, - Astafiev, P E - Doctrina morală a gr L N Tolstoi și ultimii săi critici IV, - - Voinţa în cunoaştere şi voinţa în credinţă KhPI, - ; XIV, - - Geneza idealului moral al decadentului XVI, - Ultimele umbre ale trecutului XIX - Ap : Cuvânt propriu (colecție filozofică și literară) prof A A Kozlova Kiev Nr U, - -Problema etică de dr Paul Carus Chicago VI, - B -Rec : Ibərvag-Heinzə Istoria noii filosofii într-un eseu concis Transl din a -a ed Ya N Kolubovsky SPb V, - h Balaban, A Pragmatism XCIX, - Bazhenov, H N , Dr -Al Doilea Congres Internațional de Penal Biblioteca "Runiverse" întrebări de filozofie și psihologie antropologie II, - - Regiunea și limitele sugestiei VS, - Gabriel Tarde, personalitate, idei și creativitate LXXVIII, - Baltalon, Ts P Observații și experimente asupra esteticii percepției vizuale LII, - LH, - LV, - Experiențele lui Karl Stumpf și ale școlii sale LXVIII, - Bao, A - Idealul eticii moderne (Wundt, Ethik) VII, - Rec : Bosch Das Menschliche Mit-gefiihl Winterthur , X, - - H Bender Ueber das Wesen der Sittlichkeit halle XI, - -"G Runze Ethik I Practische Ethik Berlin XII, - -A Ganser Die Freiheit des Willens, die Moral und das Uebel Graz XIII, - Bartenev, Yu - Ret : Alfred Fouillée Viitorul metafizicii bazat pe experiență Paris III, - -Alfred Fouillée Filosofia lui Platon Paris - III - -Alfred Fouillée Evoluţia ideilor-forţe Paris VI, - Б-въ, A - Monistul Nr (octombrie) Arhivă pentru filosofia sistematică ( ) LXV, - LXIX, - LXX, - Apoc : Dr J Baumann Phă-donul lui Platon, explicat filozofic și completat de - dovezile de mai târziu pentru nemurire Gotha II, - -Dr Edmund König Dezvoltarea problemei cauzale de la Cartesius la Kant Lp II, - - J Frohschammer Filosofia lui Toma d'Aquino Lp III, - Basistov, A -Rec : Philosophische Mo-natshefte XX, - ; B , H - -XXIII, - - Zeitschrift f Filosofie u philosophische Kritik B - XXII, - - P Felix Toma La philosophie de Gassendi Paris , III, - - Monistul Vol Vil, Nr - XXXVIII, - Batiușkov, F D -Utopia artei populare XLVI, - Baoulier, A - E Lauvrière Edgar Poe Sa vie et son oeuvre Etude le-psychologie pathologique Paris LXXVI, - Bachinsky, A - Scrisori despre filosofia științelor naturale Litera I: Ce este idealismul naturalist lxx, - Scrisoarea II: Despre posibila influență a metodelor matematice asupra trăsăturilor înțelegerii lumii științifice (Dedicat memoriei profesorului meu NV Bugaev) LXXVI, - Bezobrazova, M V - Ce este o introducere în filozofie? XXXVII, - Beketov, A N - Moralitate și științe naturale VI, - Berdnikov, A -Rec ; Ueber Willensfrei-cheit Zwõlf Vorlesungen von Wilhelm Windelband LXXVI, - Berdyaev, HA - O notă despre cartea lui Dumnezeu-V dată "Cunoașterea din istoric eu punctul de vedere" LXIV, - Despre noul idealism rusesc LXXV, - Socialismul ca religie LXXXV, - Marele Inchizitor LXXXVI, - Despre epistemologia ontologică KhSSh, - Originea răului și sensul istoriei XIV, - XCV, - Despre o carte remarcabilă XVIII, - Bernshtein, A N - Lumea sunetelor ca obiect al percepției și gândirii XXXII, - - Despre percepţia stimulilor constanţi şi variabili XXXVI, - - Noi tendinţe în teoria percepţiei XLI - Ardalion Ardalionovich Tokarsky (Necrolog) LIX, V - XI Întoarcerea psihologică și filozofică a lui S S Korsakov LX, L-LXXVIII Bekhterev, V - Ce este psihologia obiectivă XSIX, - Pliant

bibliografic - Despre cărţi: Alfred Fulier Istoria filozofiei "Trad P Nikolaev Ed a II-a-Cuvânt propriu Culegere filosofică și literară publicată de prof A A Kozlov -I Gobchansky Psihologie experimentală în două părți Sankt Petersburg -D S Mill Sistemul logicii silogistice și inductive Re-rev din engleza S I Ershova, ed V N Ivanovskago -Prof V Minto Logica deductivă și inductivă Peru, engleză S A Kotlyarevskago, pod ed V N Ivanovskago a -a ed - N Lange Logica manualelor Odesa -P Nejdanov Moralitate M -Ts Baltalon Estetica B G Bѣlinskago M - Ts Baltalon Principiul criticii B G Bѣlinskago M - p K Nu merge Rezultatul tehnic este din secolul al XIX-lea M -P K Engelmeyer Critica științifică și artistică Biblioteca "Runiverse ARTICOLE INSTRUCȚIONALE, RECENZII ȘI SUPLIMENTARE ных учений gr L N Tolstoi M XLV, - -R Bogdaşevski Filosofia lui Kant Eliberați primul Analiza criticii rațiunii pure și a criticii rațiunii practice Kiev - T Ribot Filosofia lui Schopenhauer Transl M Superansky SPb -Arthur Schopenhauer Lumea este ca voința și imaginația Transl A Feta Ed IV -M Guyot Lucrări adunate Volumul I Istoria și critica învățăturilor engleze moderne despre moralitate Transl N Yuzhina SPb -"În apărarea idealurilor rațiunii" I Ernest Naville Ce este filosofia? M II Ole-Laprun Valoarea vieții Harkov III Caro Ideile lui Dumnezeu și nemurirea sufletului în faţa curţii ultimilor critici Harkov, - Dr Karl Duprel ' a unei ființe umane Transl cu nѣm M S Aksenova M , - Valery Bryusov despre artă M XLVI, ^ , - "În apărarea idealurilor raţiunii" IV J Krol; Baza filozofică a evoluţiei Traducere de conf univ P P Sokolov Harkov -S L Kulyukin Legile șoarecelui-; lenea din punct de vedere psihologic niya Harkov - Biblioteca darwiniană Problema I Darwinismul și teoria cunoașterii a lui Georg Simmel^ Friedrich Nietzsche și Alois Riehl SPb - Despre constanţa sentimentelor Eseu psihologic despre romanul lui Goethe "Afinitatea sufletelor" Tradus din franceză SPb , p - L Shestov Shakespeare și criticul său Brandes SPb XLVII, - - M Guyot Opere de colecție Volumul II Originea ideii de timp Morala lui Epicur și legătura ei cu învățăturile moderne -M Guyot Sarcini ale esteticii moderne Schiță de morală -V Bolin Spinoza Biografice și cultural-Schiță istorică Sankt Petersburg, - Richard Avenarius, "Filosofia ca gândire a lumii conform principiului celei mai mici măsuri de forță Prolegomene la critica experienței pure** XLVIII, - Herbert Spencer Lucrări Sankt Petersburg - Kuno Fpshjr Despre libertatea omului Transl Semințele Gruzenberg SPb Blaise Pascal Gânduri despre religie Transl din franceza P D, Pervo-va M -V Wundt Hipdotiză și sugestie Transl din germană ' N Colu- ! bovskoy -A Binet şi V Henri mental- oboseală nouă Transl din franceza Eк Henric M XLIX, - -A Lange Istoria materialismului Transl H N Strakhova, ed a II-a-V Banda Windel Istoria filozofiei Transl P Rudina -Ilariou Sokoliou Dualism psiho-fiziologic Pe V Denish L, - , Blonsky - Ht-Problemă etică în Ed Hartmann LXXXVIII, - Friedrich Paulsen, ca filozof și profesor XC V, V-XXXII Editor: George Berkeley Tratat despre începuturile cunoașterii umane Transl E T Dөbolskoy, sub conducerea lui N G Debolsky SPb LXXXVIII, - -B Schmid Cititor filozofic Indemnizație pentru instituțiile de învățământ secundar și autoeducație Transl cu el Yu A Govsev, ed si cu prefata prof N Lange Odesa XC, - -Etudes of moral philosophy of the th century Transl din franceză, ed N Solovyov şi I Lindemann M XCV, - - M Guyot Necredința viitorului Cercetarea sociologică Cu o notă biografică despre Guyot A, Fulth și cu o prefață de D N Ovsyaniko-Kulikovskii Transl din franceza (ed II) ed Da L Sakfra SPb XCVI, - Boborykin, P D - Frumusețe, viață și creativitate XVI, - ; XVШ, - - Formule și termeni în domeniul frumosului XXII, - - Natura frumuseții XXVI, - - Filosofia

în gimnazii XLVII, - - Nietzscheanismul LIV, - Bobrov, E A - Artă și morală XX, - -Revizuit: Nene Grund-legung der Psychologie und Logik von Gustav Teichmüller Breslau IX, - Prof A A Kozlov Religie gr LN Tolstoi, doctrina sa despre viață și iubire SPb al -lea "^'-XXIX, - - Dr Morjcz v Straszew-ski Ueber die Bedeutung der Forschun-gen auf dem Gebiete der orientali-schen Philosophie tur das Vestand-niss der geschichtlichen Entwiklung der Philosophie im Allgemeinen Viena • u Lpz XXX, - Bogdanov, -A, La întrebarea ultimelor tendințe filosofice (Răspuns domnului Berdyaev) LXV, - - Idealul cunoașterii (Empirio-criticism * Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE și empiriomonism) LXVII, - - Viața și psihicul (Empiriomonismul în doctrina vieții) LXIX, - , LXX, - - Selecția psihică (Empiriomonismul în doctrina psihicului) LXXIII, - LXXIV, - Bogomolov, S - Doctrina spațială a lui Kant și pangeometria lui Lobaciovski LXXX, - Borisov, P - Ce este adevăratul naționalism? Dedicat memoriei lui V S Solovyov LIX, - Bornchevsky, Evg - Rev : Ernst Laas idealism și pozitivism Primul parte generală și principală Prev cu; nѣm sub roșu S N Everling Dr S Meshpapu Einführung in die Aesthetik der Gegenwart Lpz HSP, - - Borovko, H - Percepția ușurării XC, - o Borozdi n, I -R ots : Monumente ale acestei tutele a scrisului I "Cercetarea lui Zar-Jakob"* Mărturisirea unui liber gânditor abisinian din secolul al XV-lea Ediția textului și traducerea de B Turaev SPb LXXXIV, - Bronzov, Alexandru - Retz - Adolph Bonfioffer Die Ethik des Stoikers Epictet Stuttgart XXXII, - Bugaev, HB-Principii de bază ale monadologiei evolutive XVП, - , - Matematică și științific-filosofic viziunea asupra lumii, XLV, - L gakov, S N - Despre regularitatea fenomenelor sociale XXXV, - - Ivar Karamazov (în romanul lui Do-Stoievski Frații Karamazov*), ca tip filozofic LXI, - -Drama emoțională a lui Herzen, LXIV, - , LXV, - -Ce înseamnă filosofia lui Vl Solovyov LXVI, - LXVII, - - ideal social LXVIII, - -Despre viziuni reale asupra lumii (Câteva cuvinte despre lansarea colecţiei, "Eseuri despre o viziune realistă asupra lumii* Spb) LXXIII, - Sub steagul universităţii LXXXV, - - Creștinismul timpuriu și socialismul modern XVIII, - - Perspectiva socială a lui John Ryoshkin S, - Butsne, V R - Analiza condițiilor spațiale condiţii şi timp în asociaţiile de copii XXII, - - Analiză condiţii de bază pentru asocierea ideilor XXVII, - B-ch, M A -Cu privire la articolul domnului Kozlov: "Analiza ultimei lucrări a Contelui L N Tolstoi "Proprietarul și muncitorul* XXX, - Belkin, A S - M M Troitsky, LII, z - i/^gmad VD - Probleme de zoopsihologie - Geneza instinctului XIV, - XV, - - Natura psihologică a instinctului conform noilor date de fiziologie experimentală XX, - ; XXIV, - - Geneza și dezvoltarea muzicii XXVIII, - - Despre frumosul în muzică (Ed Hanslick Vom musikalisch Schonen) XXIX, - - Psihologia insectelor XLV, - ; XLN, - - Suferință fizică și sentiment de frică LIII, - -Renan şi Nietzsche Despre fiara din om LVII, - Waldenberg V - Fundamentele machiavelianismului XXXVII, - - Despre sarcinile filozofiei dreptului XL, - - S A Bershadsky f XXXIII, - -Revizuit: Rivista Italiana di filosofia , august și octombrie XXV, - ; noiembrie-XXVI, - ; , ianuarie-XXVII, - ; martie-iulie, XXX, - ; , septembrie-XXXI, - ; noiembrie , ianuarie -XXXII, - ; martie şi iulie - XXXIV, - ; octombrie și decembrie -XXXVI, - - André Godfernaux Le sentiment et la pensee Paris XXVI, - ,-B F Zalsky Puterea și legea Filosofia dreptului obiectiv Kazan XXXVII, - * Waldenberg, N K -G Tarantino Saggio sulle idee morali e politice di Tommaso Hobbes Napoli, LVII, - Rivista filosofica ianuarie-februarie ( ) LIX, - martie-iunie ( ) LX, - - Rivista filosofica noiembrie - decembrie LXII; - -ianuarie-februarie LXIV, - , - martie-aprilie LXVI, - -mai-decembrie LXIX, - -

ianuarie-aprilie LXX, - , - Giuseppe Rossi La dottrina kantiana de U'ducazione Torino LXXII, - Rivista filosofica mai - decembrie r LXXIII, - , - ianuarie - martie LXXIV, - - aprilie - iunie Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE LXX VI, - -septembrie-februarie - LXXIX, - Vasiliev, A V -Opiniile lui Auguste Comte asupra filozofiei matematicii XLIX, - Vvedensky ^ Al-dr I - Provocare secundară a disputei despre legea animației și răspunsul adversarilor XVIII, - - Despre tipurile de credință în relația ei cu cunoașterea XX, - ; XXI, - -Despre Kant, Real și Imaginar (Referitor la cartea domnului Karinsky: Despre adevăruri evidente*) XXV, - - Învățăturile lui Kant despre schimbarea fenomenelor mentale (Răspuns la articolul de apărare al domnului Karinsky) XXIX, - - New Philosophical Journal (Kantstudien) XXXIV, - - Despre ateismul în filosofia lui Spinoza XXXVII, - - Soarta filosofiei în Rusia XLII, - - Despre mistică și critică în teoria cunoașterii de V S Solovyov LVI, - Vvedensky, А-ѢЙ I - Fulier și metaficțiunea viitorului X, - ; XI, - - Întemeietorul sistemului monismului transcendental XIV, - ; XV, - - Despre sarcinile filosofiei moderne, în legătură cu chestiunea posibilității și direcției filozofiei originale ruse XX, - \uⱣѳts : M I Karinsky Anaximandru infinit SPb IX, - - James Croll Baza filozofică a evoluției Londra XI, - - Prof M I Karinskyi Despre adevăruri evidente SPb XXII, - Wentzel, K L -Doctrina voinței în noua psihologie (după Art Külpe, Philosophische Studien Band V, Heft și) V, - ; VI, - - Morala vieţii şi idealul liber VS, - ; IX, - -Sistemul filozofiei lui Wundt XI, - Rec : Vterteljahrsschrift fur wis-senschaftliche Philosophie , tetra - XII, - \ , tetra - XV, - - Monistul XIII, - -M Guyan Educație și ereditate Paris III - -Paul Barth Die Geschichtsphi-losophie Hegefs und der Hegelianer bis auf Marx und Hartmann Lpz XII, - - Joseph Pachoski Metoda de clasificare și unitatea științelor Kiev KhPI, - -Emil Gen-nѳkѳn Experiență în construcția criticii științifice (Estophologie) Pe din franceza D Strunina SPb XIV, - Vernadsky, V I - Despre perspectiva științifică LXV, - -Kant și știința naturii din secolul al XVIII-lea LXXVI, - Veselovski, S -B Spinoza Tratat teologic și politic Transl din lat M Lopatkin LXXXV, - Victor, V, D , V - În memoria lui N Ya Grot ca profesor LI, - - Vederi filozofice ale lui Ernst Mach LXXIII, - - Critica experienței pure LXXVII, - -Seria legea vieţii LXXXIX, - - Principiul celei mai mici măsuri de forță, s; '/ HSP, - - Rev : W Wundt logică II B I L Abth , XXXII, - -W Wundt Úeber die Definition der Psychologie (Philosophische Studien B XП, HI) XXXII, - -Prof V Bekhterev Valoarea organelor de echilibru în formarea ideilor despre spațiu SPb XXXIV, - - Iv Gvozdev Despre proprietățile înnăscute și dobândite ale copiilor, ca începuturile criminalității la adulți XXXIV, - -Th Rihot La psychologie des sentiments Paris XXXVI, - Ein Beitrag zur experimentellen Psychologie Berlin XL, - - J Locke Un experiment asupra minții umane Transl D N Savina M XLII, - - Dr S G Shah-Nazarov Fundamentele psihologiei fiziologice după Wundt, Ziegen și Meinert I Teoria apercepţiei lui Wundt M HILI, - -Theodor Ziehen Psihofiziologische Erkenntnisstheorie Jena XLVI, - - Richard Avenarius Filosofia ca gândire despre lume după principiul celui mai mic/măsuri de forță Pe I Fedorova XLIX, - - Friedrich Carstany Introducere în Critica experienței pure Traducere de V Leswitsch XLIX, - - Wilhelm Wundt Võlkerpsychologie ' Eine Untersuchung der Entwicklungs-gesetze von Sprache, Mythus und Sitte LV, T-Dr - Ferdinand Schmidt Grundziigè der konstitutiven Erfahrungsphilosophie al s théorie des immanenten Erfahrungsmonismus Brin Biblioteca "Runivers " - întrebări de FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE -Dr Broder Christiansen Erkennt-nisstheorie und

Psychologie der Erken-nens Hanau -Dr Richard Honigswald Zur Kritik der Machschen Philosophie Eine Erkenntnisstheorie Studie Brin LXX, - - Joseph Petzold Einführung in die Philosophie der reinen Erfahrung I B Die Bestimmtheit der Seele Il B Auf dcmWege zum Dauernden Lpz - -Dr Theodor Veet Die Welt-anschauung eines modernen Natur-forschers Dresda u Leipzig LXXV, - - Richard Avenarius Critica experienței pure TI Transl cu el IV Fedorov SPb XCI, - -François Pica-vet Esquisse d'une histoire generale et composee des philosophies médiévales Paris KhSIP, - -Richard Avenarius Conceptul uman despre lume Transl din a -a ( ) ediţie postumă a lui N Samsonov M XCVI, - Vilkins, A I - Una dintre viziuni posibile asupra lumii XII, - Vinogradov, N D - Cercetări psihofiziologice asupra microorganismelor XXXIII, - -Mecanism biologic și materialism XXXVIII, - scepticismul lui Hume LXIV, - - Teoria emoţiilor a lui James-Lapge LXIX, - Leslie Steven LXXX, - -The Ethical View of Pieftsbury LXXXII - LXXXIII, - - Bernard Mandeville și "Fabula albinelor" sa LXXXV , - LXXXVIII - -Viziuni etice ale lui F Hutcheson XCVI, - - Concepții etice ale lui Joseph Butler XCVISH, - Sarcini imediate ale pedagogiei experimentale XCIX, - Editor: Armand Sabatier Essai sur l'immortalité au point de vue du naturalisme evoluționiste Paris XXXIII, - -Vl Wagner Întrebări de zoopsihologie SPb XXXIV, - - Ya Oze Personalism și proiectivism în metafizica lui Lotze Iuriev XXXV, - - Prof V Ya Danilevsky, Suflet și natură a -a ed Harkov XXXV, - - Henry Drudamonde, Evoluția și progresul omului Pe din engleză, Pr -Conf Moscova Univ N A Ivantsova M XXXVI, - Felix Le Dante Teoria nouă da la vie Paris XXXVII, - -B M Bekhterev Despre localizarea activității conștiente la animale și la oameni Spb XXXVIII, - Marcus Dormán De la materie la minte XXXIX, - -G A Girn Analiza universului în elementele sale M XLI, - - Ivan Popov Legea morală naturală XLII, - - Felix Le Dantec Le determinisme biologique et la personnalité consciente Paris XLIII, - Famintsyn, A Ştiinţe naturale şi psihologie moderne XLV, - - L Morgan Obiceiul și instinctul Pe din engleza M Chepinskaya SPb XLVII, - Paris - XLVIII, v' - -F Tracy Psihologia primei copilării Transl P G Mizhueva SPb L, -L'année psychologique -ème année Paris , I LIII, - - Vladimir Wagner, Psihologia animalelor (Prelegeri populare) M LVIII, - - Friedrich Jodl David Yum, viața și filosofia lui Transl cu el A Mayer Ed A Yu Manotskaya M LVXII, - , L'année psychologique -ème année Paris , LIX, - - -ème année Paris LXIII, - - William James, prof Universitatea Harvard Psihologia în conversațiile cu profesorii Transl din engleza V N Ivanovski M LXIII, - David Yum O anchetă asupra minții umane Transl din engleza S I Tsereteli SPb -L'année psychologique, -ème année* LXIX, - -C Zingfir J St Mill, viața și lucrările lui Transl cu el L Ivanova, ed E Maksimova Ed ed revistă "Educația(r) SPb LXXI, - Bauman, S Deutsche und ausserdeutsche Philosophie der lezten Jahrzehnte dargestellt und beurteilt Ein Buch zur Orientirung auch fiir Gebildete Gotha LXXIII, - - L'année psychologique -ème année Paris LXX VII, - - L'année psychol -emé annee Paris LXXIX, - - Câteva observații la recenzia prof L M Lopatina LXXXIV, - - David Yum Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE Tratat despre natura umană Cartea I Despre minte Prev din engleza S Tsereteli Iuriev LXXXVI, - - David Yum Dialoguri despre religia naturală, cu o anexă de articole despre sinucidere și nemurirea sufletului Transl din engleza S M Rogovina M -S M Rogovin Deism și David Hume Analysis of the Dialogue on Natural Religion M XIV, - Vinogradov, P G,-I V Kirevskiy şi începutul slavofilismului moscovit XI, - - Despre progres XLII, - Vipper, R Yu - Câteva observații despre teoria cunoașterii istorice LIII, - Волковичъ, А и Столица, а -а-Revue philosophique г LXIII, - - Jurnal de filozofie

și critică filozofică r LXIV, - - Revue philosophique - Jurnal pentru phil and philos critical LXVI, - -Revue philosophique -Zeitschr f Phil şi philos Critica LXVII, - -Revue philosophique LXXIII, - -R>wwlq philosophique (-) Journal of Philosophy and Philosophical Criticism , LXXV, - Revue philosophique r LXXVI, - LXXXIII, - - Jurnal de filosofie şi critică filozofică -Revue philosophique , LXXXIV, - -Zeitschrift fur Phil und phil Critică LXXXV, - Revue philosophique Revue de philosophie LXXXVIH, - XCIX, - Volzhsky Imoralitate triumfătoare (Cu privire la "Faust rusesc" de A Lunacharsky) LXIV, - Volynsky, A -Filosofie morală gr Lev Tolstoi V, - Vorobyov, VV - Clasificarea experimentală a mișcărilor expresive în funcție de geneza lor XL, - -Oymy of energy worldview (W Ost-wald Vorlesungenüber Naturphilo-sophie Leipzig LXXIII, - LXXIV, - Wulfert, A K -O obiecție la eseul Dr Bazhenov "Despre Congresul de antropologie criminală" II, - I ^tseslavtsev, Fundamentarea socială I lisma în Fichte XCV, - ' Gabrilovich, L - Cea mai recentă metafizică rusă (Disputa despre posibilitatea metafizicii) LXXV, - - concepte de adevăr și certitudine în teoria cunoașterii XIV, - - Problema abstractizării (Pe baza fiabilității \/ niyah a judecăților, excepții de la care sunt de neimaginat) XCBIП, - Gadi, - Revizuit: Philosophische Monats-hefte V, - HGerasimov, , A - Eseu despre viața interioară a lui Lermontov după lucrările sale III, - repbe^JL-JL - Filosofia istoriei a lui Herder XXXII, - ; XXXIП, - - O Kont și semnificația sa în știința istorică XLII, - ; XLIII, - ; XLIV, - ; XLV, - - Despre chestiunea esenței teocrației (Cu privire la articolul prințului E N Trubetskoy: "Despre chestiunea lui Augustin și Grigorie al VII-lea", în Cartea I a gândirii rusești pentru) XLVIII, - -În memoria lui V P Preobrazhensky LIV, - -Scrisoare către redactor LXXXVII, - Gershenzon, M, -Gândurile a doi filozofi despre școală W Humboldt şi Condorcet LXI, - - Ts A Chaadaev Scrisori filozofice ■/ Transl ed M O Gershenzon LXXXII, - - Scrieri filozofice - ma Scuzele unui nebun LXXXIV, £P-PO Gets, F - Despre relația lui Vl S Solovyov la problema evreiască LVI, - Gilyarov, A N - Gânduri de moarte ale secolului nostru în Franța XXXVII, - ; XXXVIII, - ; XXXIX, - - Noi lucrări despre atomistică XL, - - Ce este filosofia, ce poate ea și ce nu poate da?XLVI, - -Revizuit de John Bumet, Early Greek Philosophy, L a Ed , -Ch Bénard, Platon, Paris, , Lightfoot Dissertations on the Apostolic Age London Farter Paganism and Christianity Lond a Ed Alb Stockl Geschichte der Christlichen Philosophie zur Zeit der Kirchenvater Mainz XX lit- - Jos Royce, The Spirit of modem Philosophy, Boston and New-York, XXI Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE losophie der mittleren Stoa Berlin XXI, - - Aulard Le Culte de la Raison et le Culte de l'être SuprêmeJ -) Paris XXI, Î ; Mjïràftk La transmigration des âmes Paris -Enigmele Sfinxului Londra - Petavel-Oliff Le problemème de l'immortalite Paris - Souriau Sugestia în artă Paris XXII, - - W Pater Platon și platonismul Lond și New-York -A Jachetă J -J Rousseau Paris -L Lyon La Philosophie de Hobbes Paris XXIII, - - S M Williams O revizuire a sistemelor de etică bazate pe teoria evoluției Londra - L Milhaud Lecons, sur les origines de la science grècque Paris XXIV, - Edw caird Evoluția religiei Glassg -Ch Huit La vie et l'oeuvre de Platon Paris -Pohlmann Geschichte des antiken Kommunismus und Socialismus Munch XXVI, - - Paul Deussen Allgemeine Geschichte d filozofie L B , Abth Leipz Bogat - Garbe Die Samkya Philosophie Leipz - Max Muller Trei Prelegeri din Filosofia Vedanta Lond - W *R Scott O simplă istorie a filosofiei antice Londra XXVIII, - -Platos Republic, editat de R Jowet și Campbell Oxford - John Locke Un eseu privind înțelegerea umană (editat de AC Fraser) Oxford

Goldfriedrich Estetica Kanfs Leipzig -Kühnemann Kants und Schillers Begründung der Aesthetik Munchen -R Allier La philosophie d'Ernest Renan Paris -J Spiegler Die unsterblichkeit der Seele Leipzig XXXI, -Sb -Alfred Wiedemann Vechea doctrină egipteană a nemuririi sufletului Londra - Thomas B Strong Filosofii antici principali Platonism Londra -Bernard Bosanquet A Companion la Republica lui Platon Londra -Alice Gardner Eroii națiunilor Iulian, Filosof și Împărat New-York și Londra -Wilhelm Ostwald, sj Eșecul materialismului științific Ed prof Universitatea Politehnică din Riga învățat P I Walden a fost tradus de studenții A Edelman și A bronzat Riga XXXII, - GilyarovJpatanov, H P - Ontologia Гө-""gel? VIII, - ; X, - ; XI, - Gintsberg, V - Învățăturile lui L I Petrazhit-kago despre lege și premisele sale (Studiu critic și metodologic) Λ XCVII, g- Gintsburg, D G , baron - Cabala, filosofia mistică a evreilor Cu o prefaţă de Vl S Solovyova XXXIII, - Giatsintov, V E - Despre relația dintre artă și realitate LV, - Glagolev, S S - Întrebarea nemuririi sufletului XIX, - } XX, - Gobchansky, I - Scrisoare către editor (Răspuns la o notă bibliografică despre cartea "Psihologie experimentală") XLVII, - (Știri și note) Godytsky-Tsvirko, A -Expresia exactă a legii Weber-Fechner folosind funcții discontinue LXXXII, - Goltsev, V A - Idealuri și realitate VII, - -O notă despre recenzia domnului Timkovsky III, ' - - Psihologia ideilor-forţe (A Fouillée La psychologie des idées-forces P) XXIV, - - Samuel Puffindorf XXVI, - -În amintirea lui Hugo Gretius XXX, - - Câteva cuvinte în obiecție la adresa lui N Ya Grot (cu privire la articolul lui N Ya Grot The Foundations of Experimental Psychology și propria sa recenzie a cărții lui Ladd din a XXX-a ediție a Voprosy Philosophy) XXXI, - - N N Strahov, ca critic de artă XXXIII, - - Referitor la articolul domnului Obolensky "Conștiința de sine a claselor în progresul social" XXXIV, - -Obiecție la P A Nekrasov LXIX, - Recenzător: E De-Roberty L'inconnaissable, sa metaphysique et sa psychologie Paris IV, - -E De Roberty La philosophie du siecle Paris X, ' - - V Løsevich Ce este filosofia științifică? SPb XI, - Referitor la articolul lui P D Boborykin XVIII, - - E De Roberty Etica Le bien et le mal XXXV, - roniycb,tE - Filosofia lui Mbskovskaya filozofică și matematică* scoli" Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE și relația sa cu intelectualismul filozofilor secolului al XVIII-lea și cu materialismul economic al lui K Marx LXXIX, - Gorbov, N M -Recenzie: Berthold Hartmann Die Analyse des kindlichen Gedan-kenkreises etc vermehrte Aufl Anaberg XVII, - Gordon, G - Rev : A Yarosh Originea sufletului și elementele cunoașterii Experiență de viziune paralelă asupra lumii SPb XS, - Gorodetsky, I D - Yakov Froshammer (necrolog) XIX, - Grinbaum, A - Psihologie funcțională (Cu privire la opera lui Stumpf: Erscheinungen und psychische Funktio-nen) XCVII, - I - Despre sarcinile jurnalului eu; V -XX p -Congresul Psihologic la Paris I, - - Ce este metafizica? I, - -Ediția a III-a, p I-III; IV, p V-VIII; XXV, p I; XXV, - (Scrisori de la Prof V T Chizh și un răspuns din partea editorilor) - Sarcini vitale ale psihologiei IV, - Mai multe despre jurnalul de sarcini bani gheata pp I-VI -Introducere în istoria noii filosofii VP, - -Momente principale în dezvoltarea unei noi filozofii VS, - ; IX, - ; X - - ; XIII, - ; XVIII, - ; XX, - - Baza datoriei morale XII, - ; XV, - - Idealurile morale ale timpului nostru (Friedrich Nietzsche și Lev Tolstoi) XVI, - - Necrolog P E Astafiev XVIII, - -Despre problema semnificației ideii de paralelism în psihologie XXI, - -Nota editorului XXII, - - Cam pe vremea aceea XXIII, - ; XXIV, - ; XXV, - - Fundamentele vieții și activității morale XXVII, - - Pentru cititori XXX, I-IV, Fundamentele psihologiei experimentale

XXX, - În memoria lui N N Strahov La caracteristicile concepției sale filozofice XXXII, - - Câteva cuvinte ca răspuns la V A Goltsev (pe nota lui V A Goltsev din Cartea XXXI a Questions of Philosophy) XXXII, - - Despre viața și personalitatea lui Descartes XXXV, - -'Conceptul de suflet și energie psihică în psihologie, XXXVII, - ; XXXIX, - - Critica conceptului de progres XLV, - Rev Philosophique P, - și - Annales des sciences psychiques VIII, - - Cartea S Trubetskoy Metafizica în Grecia antică M II, - -G Struve Enciclopedie de filozofie, științe și direcții în legătură cu introducerea în filosofie Partea I Introducere în filosofie Varşovia IV, - - Will James Principiile psihologiei New-York vol V, - -G W Leibnitz Lucrări filozofice alese Cu portret Transl membrii Psych General, ed V P Preobrajenski M V, - - Paul Carus Sufletul omului Chicago VIII, - -L Lopatină Sarcini pozitive ale filosofiei Partea a II-a Legea cauzalității ca bază a cunoașterii speculative a realității M X, - , - Windelband Istoria filosofiei antice Pe ed prof A I Vvedensky SPb XX, - -Ladd Un eseu despre metafizica psihologiei Lond , XXX, - -Wundt logică Methoden-lehre Abth august Lpz XXX, - -(H G) G I Chelpanov Problema percepției spațiului în legătură cu doctrina priorității și a nașterii Partea I Kiev XXXV, - - Vladimir Solovyov Justificarea binelui Filosofia morală XXXVI, - Gruzenbvrg, S - Pesimismul ca credință și înțelegere a lumii HSP, - > CXIII, - Doctrina lui Schopenhauer a dreptului și a statului C, - Gurevici, A - Starea actuală a sociologiei Apariția și dezvoltarea sociologiei LXVI, - LXVII, - Idealurile și realitatea LXXn, - Darkshevich, L - Despre sfera intelectuală a unei femei XXVI, - D-v - Apoc : G Paulsen System der Ethik mit Umriss der Staats- und Ge-sellschafts - Lehre Berlin I, - Debolsky, H G Despre idealul estetic LV, - De-Robrrty, E V - Teorii moderne pesimiste: critică, pozitivism VSh, - Dzhivelegov A K - Vico și sistemul său de filozofie a istoriei XXXIV, - Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Marxismul și filozofia critică LVIII, - / Recenzător: X Rappoport Filosofia istoriei în principalele sale tendințe XLVI, - Nikolai Berdyaev "Subijectivism and individualism in Social Philosophy" Un studiu critic despre N K Mikhailovsky Cu o prefață de Peter Struve LXI, - John Stan, V V - Extrase din Upani Shad XXXX^I- -Shri-Shankara-Acharya, înțelept indian XXXVI, - - Eseu despre Bhagavad Gita XLVII, - ; XLVIII, - Noua traducere a Upanishad-urilor LI, - Elpidinski, Ya - Rec : Aleksey Strun-k/ushkov Începuturile filozofiei M ^Jtl, - -M E Sokolov Scurtă istorie a filosofiei Simbirsk II, - - V Kudryavtsev Introducere în filozofie M III, - -II Dusep Principiile de bază ale metafizicii Pe cu el SPb IV, - -Hohryakov Limbă și psihologie Kazan - - Domnule Kudryavtsev Fundamentele primare ale filosofiei Emisiune II Pe-Bazele de bază ale cosmologiei, psihologiei raționale și filosofiei morale M V, - v Efimenko^D I - Personalitatea lui G S Skovoroda ca gânditor XXV, - Zhakov, K - Conceptul de infinit în algebră, în analiză, în geometrie, în filosofie; problema infinitului spațiului; problema infinitului materiei LXI, - Zhitsky, P I -V Humboldt în istoria lingvisticii filozofice LI, - Занцевичъ, К Р - Рец : Albert Lévy Psihologia caracterului Contribuția la etologie Paris XXXV, - - Pr Paulhan tipuri intelectuale Minți logice și minți false Paris XXXV, - - Alfred Fouillée Temperament și caractere în funcție de indivizi, secte și rase Paris -Fr Queyrat Caracterele și educația morală Paris XXXVI, - -Oswald Külpe Einleitung in die Philosophy Leipzig - G Le Bon Psihologia mulțimilor Paris XXXVII, - -Johannes Volkelt Esthe-tik des Tragischen Munchen XXXVIII, - Звѣревъ, НА- Къ вопросу о свободѣ voi II, - - (L M Lopatin) La întrebarea despre viziunea despre lume a

Fericitului Augustin (privind cartea prințului E Trubetskoy: "Idealul religios și social al creștinismului occidental în secolul al V-lea: viziunea despre lume a Fericitului Augustin M) XVIII, - Zgtsrsniy, N V - Psihofiziologic • teoria sentimentelor LIII, - LV, - \f Zelenogorsk, θ A - Filosofia lui G S Skovoroda, filozof ucrainean al secolului al XVIII-lea XXIII, - ; XXIV, - - Iv G Shad XXVII, - ; XXX, - Zngvr, G - Ret : Diverse direcții în logică și principalele sarcini ale acestei științe op P Leikfeld Harkov VII, - uZelinsky, - Wilhelm Wundt și psihologia limbajului LXI, - LXII, - Creștinismul antic și filosofia romană LXVI, - ZЂnkovsniY, V -O nouă lucrare asupra * su despre idei de asociere (A Nechaev Asociații de idei) LXXXII, - Recenzător: E Vasman Rezultatele comparației V noah psihologie Partea I Instinctul și raționalitatea în regnul animal Partea a II-a Studii comparative ale vieții mentale a furnicilor și a animalelor superioare Transl cu el V Karavaev, cu adăugarea traducătorului "Viziuni zoopsihologice ale lui W Wagner" Kiev LXXXIX, - M Ettlinger Untersuchungen über die Bedeutung der Deszendenztheorie fiir die Psychologie XC, - Interpretarea lui Platon P Natorp XCV, - I - Rec ; K Lange Educația artistică în creșă Pe cu nЂ-mөck I D Gorodetsky Din revista "Buletinul Educaţiei" M XXXI, - Ivanovsky, VV - Societate și stat XXXVI, - Ivanovsky, V N - False secundare senzații XX, - - Despre istoria doctrinei apercepției în psihologie XXXVI, - - Despre problema mişcării autoeducative XLIII, - - M M Troitsky (Necrolog) XLVII, p VI-XVI Eseu despre viața și opera lui N Ya Grot LI, - La caracteristicile lui M M Troitsky Lpp, - Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE Recenzie: Revue philosophique Nr - XV, - ; Nr - XVI, - } Nr - XVII, - , Nr - XIX, x - ; Nr - XXII, - } Nr - XXIV - } Nr - XXIX, - - Revista științifică ; XXVII, - - E de Roberty Agnosticisme, essai sur câteva teorii pesimiste de la cunoaștere Deuxieme ed Paris XIII, - -M V Bezobrazov Studii filozofice M XIV, - -W James Manual de psihologie Londra XV, - -M F Wendt U Sufletul unei femei Traducere S SPb XV, - - Bernard Perez Le caractère de l'enfant à l'homme Paris XVII, - - Rosenbach, P Ya Misticismul modern Critic op SPb XVII, - -Veniamin Snegiryev Psihologie Harkov XIX, - - Biblioteca biografică a lui F Pavlenkov (Aristotel, Bacon, Locke, Hume, Mill) SPb - XIX, - -Prof A Vasiliev Din istoria și filosofia conceptului de număr întreg pozitiv Kazan ,-și (propriile) traduceri ale art Helmholtz și Kroncker XX, - A Binet (avec la collaboration de Mm Philippe, Courtier et V Henri) Introducere în psihologia experimentală Paris XXIV, - - Alexandru Bain Simțurile și Intelectul Londra XXV, - - (-) Sărbătoarea Împăratului Kazansky un centenarul nașterii lui N I Lobaciovski Kazan XXV, - -Prof A I SMIRNOV Estetica ca știință a frumuseții în natură și artă Dep I Kaz -A lui Valoarea estetică a formei în operele naturii și artă Kazan XXVI, - - Sochin Grigory Savvich Skovoroda, col și editor prof D I Bagalem Ediție aniversară (-) Harkov XXIX, -J -A θ Kanter Proprietățile mentale ale femeilor SPb XXX, - - Binet, V Henri, Courtt, Philip Introducere în experiment, psihologie Pe cu fr E I Maksimova, ed prof A I Vvedensky SPb XXX, - -A Laland Studii de Filosofie fii nauk Transl din franceză, ed ed revista "Educaţie* SPb XXXI, - - Prof D Ovsyannikov-Kulikovski Limbă și artă ("Biblioteca Rusă") Nr SPb XXXII, - Ossip Lourié, docteur de la Faculté des lettres de F Université de Paris, membre de la Société de philosophie de Γ Université de St Petersbourg La philosophie russe contemporaine (Bibliothèque de philosophie contemporaine) Paris LXV, - LXXXII, - Ivanov, I, I -Search for the world-viewer-•^niem LII,' - LIII, - LV, - Experienţa doctrinei religioase şi sociale ştiinţifico-filosofice LVII, - LVIII, - Ivantsov N A -Relația dintre filozofie și

știință II, - -Memorii ale punctelor de vedere ale SA Usov asupra art Ili, - -Huxley, ca reprezentant al viziunii științifice moderne asupra lumii XII, - ; XIII, - ; XIV, - -Problema existenţei lumii exterioare XVII, - ; XVIII, - - Principiul de bază al frumuseții XXXIII, - - Sarcinile art XXXIV, - - Câteva cuvinte despre idealuri în artă XLVII, - - Francis Bacon și semnificația sa istorică XLIX, - ; L, - - Răspuns prof A A Kozlov VI, - - Despre problema originii și naturii matematicii Adevărat (Cu privire la cartea lui L Lopatin: Positive Problems of Philosophy Part II, M) XIII, - - Ce este inducția? (Răspuns L M Lopatin) XVI, - (partea a III-a) - Confessions of a Naturalist (Ernst Haeckel Der Monismus ais Band zwischen Religion und Wissenschaft Glaubenser-kenntniss eines Naturforschers) XVIII, - - Obiecție XIX, - - Scrisoare către editor și rezumate către ref "The Four Methods of Mill" XXI, - - Art and Nature (V Sherbul'f Art and Nature New Theory of Fine Arts Traducere din franceză M Kalmykov Sankt Petersburg) XXIX , - Leibniz, LIV, - Извѣстия и замѣтки - XV, - } XVI, - } XVПI, ; , ; XX, - } XXI, ; , } Biblioteca "Runivers ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE XXIII, - ; , ; , ; XXIX, ; , ; , - ; , ; , ; , - ; , ; , ; XL, - ; , - ; , ; , ; , - ; , - ; , - ; , - ; , - ; L, ; LI, ; III, - ; ; , - ; , ; , ; , ; , ; ' , ; , ; , - ; , - ; XC, - ; , - K C -Peu : Monistul V III, nr - Chicago XXI, - ; v III, nr , v IV, nr - XXIV, - ; v IV, nr u - XXV, - - Godlevsky Fundamentele dezvoltării moderne XX, - fizyanliiy, domnul Rev : Friedrich Kirch-nər Calea spre fericire Transl cu el Alexei Markov, ed A A Bykova XLI, - A Sutherland Originea și dezvoltarea instinctului moral LV, - Kadeipn P A -Doctrina lui Schiller despre frumusețe și plăcere estetică VII, - - Credință și cunoaștere XVПI, - - Disputa între rațiune și credință XXII, - - Viața este ca o luptă morală XXVII, - - Frumuseţea şi arta XLIV, - ; XLV, - Komarovsky, L A , contele Pe problema filozofiei războiului LIII, - Kamburov, V - Peu : Henry Michel L'idee de l'état XLVIII, - Nan nya b ih i) V - La problema libertăţii ·' de will LXXXVII, - - Ap : Raoul Pictet* Étude critique du materialisme et du spiritualismfe par la physique experimentale Geneve XXXVII, - v Kaplan, Ya - Plyushkin, analiza lui psihologică LXIII, - - Plyushkin și moșierii din Lumea Veche (Referitor la articolul prof Chizh "The Significance of Plushkin's Disease") LXVIII, - Karavaev, V -Revizuit: Karl Groos Die Spiele der Tiere nd Auf Jena XCV - ' I^rinsky, M I - Referitor la articolul domnului prof A I Vvedensky "Despre Kant, realul și imaginarul" XXVI, - ; XXVI, - : XXVIII, - ■ Karpov, V - Vitalismul și sarcinile biologiei științifice în problema vieții "XCBIII, - XCIX, - Karus, P -Despre recenzia domnului As-*tafiev VIII, - Nuriev, N I - La problema libertăţii voinţei din punctul de vedere al teoriei procesului istoric IV, - - Materialismul economic și regularitatea fenomenelor sociale (Cu privire la articolul lui S N Bulgakov "Despre regularitatea fenomenelor sociale"), XXXVI, - - Mică obiecție a lui F V Sofronov XLI, - - Nouă lucrare istorică și filosofică (Ś S Arnoldy : Sarcini de înțelegere a istoriei) XLV, - Shtsdshshsiiyu, B - Stat juridic și socialist LXXXV, - -În apărarea idealismului științific-filosofic LXXXVI, - Klyuchevsky ^ V - Influența occidentală în "Rusia secolului al XVII-lea (Eseu psihologic istoric) XXXVI, - ; XXXVIII, - ; XXXIX, - - M S Korelin (necrolog) XLVI , p VIII-XIX Davya leyay^M JW - Dezvoltarea ideilor despre necesitatea statului și adevărul public în Italia Botfro și Campanella XXXI, - Kozhevnikov, A Ya - Tulburări circulatorii sub influența tulburărilor mintale XLV, - Kozlov A A - Reflecții provocate de o voce neașteptată din domeniul științelor naturii I, - -Eseu despre viața și filosofia lui Leibniz bazat pe opera lui Merz III, - -

Scrisori despre carte gr L N Tolstoi "Despre viață" V, - ; VI, - ; VII, - , VIII, - - Ultimul studiu despre Platon XI, - - Pozitivismul lui Comte XV, - ;XVI, - - Necrologul lui P E Astafiev XVIII, - - Pozitivismul francez (Taine, Ribot, Podan) XIX, - - Pozitivismul francez Semipozitivisti I Al- • fred Plin XXI, - ; P Guyot şi Tarde XXII, - -Gustav Teichmüller XXIV, - ; XXV, - - Teoria artei din punctul de vedere al lui Teichmüller (E Bobrov Despre conceptul de artă Cercetări psihologice speculative Yuryev) XXVII, - - Analiza ultimei lucrări a c L N Tolstoi: "Proprietarul și munca- Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE nik" XXVIII, - -Conștiința lui Dumnezeu și cunoașterea despre Dumnezeu Amintirea dovezii ontologice a existenței lui Dumnezeu XXIX, - ; XXX, - Revizuit: Archiv fur Geschichte der Philosophie I Band - - K Uphues Ueber die Erinnerimg Untersuohungen zur empirischen Psihologie Lpz IV, - - Observații asupra articolului domnului Ivantsov: "Relația dintre filosofie și știință " V, - - Scrisoare către editor VI, - I S Andreevsky Genesis of Science, er Principii și metode, Partea I, Moscova, , VII, - , M Guyot, Originea ideii de timp, tradus din franceză, AI E-va, Smolensk, , IX, - - ÎN În Serebrennikov, Doctrina lui Locke despre principiile înnăscute ale cunoașterii și activității Sub XIII, - - W Lutoslawski Sur o nouă metodă pentru a determina cronologia dialogurilor de Platon Paris XXXIV, - Koigen, X - Filosofia socială din punctul de vedere al lui Platon - idealismul lui Kant LXXI, - Einleitung in die Philosophie von Hans Cornelius Leipzig LXXII, - Kolubovsky, Ya N - Necrolog A K Bao XXII, - Editor: Vierteljahrsschrift fur wiss filozofie I Heft III, - , - Wundt despre hipnotism și sugestie (Philosophische Studien, vol VIII, Buletinul IV, vol I, numărul I XVIII, - -(Ja - -(Ya K-sky), Cartea D N Tsertelev, Filosofia morală a contelui L N Tolstoi, M , П, - -(Ya Aristov, Psihologie experimentală, numărul , Riga, , II, -(J K), M Massonius, Ueber Kanfs transcendentale Aesthetik, Lpz, , V*V, - ,-(K) Thoughts on the upbringing of John Locke, tradus din engleză de Peter Weinberg, St Petersburg VII, - Watson SPb VP, - (K) Mesaje transmise pe oct în primul public întâlniri societatea de neuropatologi si psihiatri, comp la Moscova univers M VII, - (K) A N Derevitsky Despre noul tratat al lui Aristotel și semnificația lui pentru democrația ateniană Harkov VIII, -(K) Cartea S Trubetskoy Păgânismul imaginar sau creștinism fals? Răspunde despre Butkevici M VII, -Prof G Struve Feedback despre master disertaţiile lui Privatdozent Imi Khark univ P Leikfeld Varşovia VIII, - Hermann Gruber SJ-August Comte, der Begriinder des Po-sitivismus Freiburg în Br - Al lui Der Positivismus vom Tode August Comte s bie auf unsere Tage (-) Freiburg în Br XIV, - - (Ya K-sky și E P-v) Pliant bibliografic pentru P, - - Bibliografice pliant III, - ; V, - (div III); VP, - (div III); IX, - (div III); XI, - ; XIV, - , XVII, - -Materiale 'pentru filosofia istorică în Rusia (-) IV, - (θ A Golubinsky, V N Karpov, S S Gogotsky, V D Kudryavtsev) - V, - (P D Yurkevich) - VI, - (Slavofili: I V Kirѣevskii, A S Khomyakov, Yu θ Samarin); VII, - (H N Strahov); VIII, - (Arh-Ep Nikanor, V V Lesevici) XLIV, - (P L Dragoste- - K-II, S -Rec : S L Shestov Apoteoza lipsei de temei Experiență de dogmatic gândindu-se skago SPb LXXVII, - Georg Simmel Schopenhauer și Nietsche Leipzig LXXXVI - Zubitsky, A - Doctrina lui Plotin despre gândire și ființă XCVII, - Lazarev, Λ - Apoc : Ludw autobuze Geist și Korper Seele și Leib Leipz LXXII, - Willian James Varietățile de religii experiență A Studiu în natura umană Londra New York și Bombay XC, - -Nikolai Berdyaev Nouă conștiință religioasă și public SPb XIV, - Lazursniy, A F - Despre relația dintre proprietățile mentale și metodele de studiu ale acesteia LIII, - -

Teoria abilităţilor în psihologia modernă C, - L^nga, DN - Despre acţiunea haşişului^ I, - Ü - Elemente ale voinţei IV, - -Legea percepției XIII, - ; XIV, - ; XV, - ; XVI, - Revista: Revue Philosophique I, - nr - V, - -Nr - IX, - -Hugo Münsterberg Beitrage zur experimentellen Psihologie ridicare - Freiburg în Br VI, - -Răspuns domnului G Chelpanov VIII, - - Scrisoare către redactor XXVI, - Daltschts, I I - Despre lașitatea în gândire? Nu LV, ^ - Lanz, G - Edmund Husserl și psihologia zilelor noastre XCBПI, - -Wilhelm Schuppe și ideea imanenței universale C, - Lebedev, A S -G S Skovoroda ca teolog XXVII, - Leonova, V - O viziune modernă asupra localizării funcțiilor în cortexul cerebral VI, - (ed a III-a) - Câteva remarci critice asupra articolului domnului Suhanov despre teoria neuronilor XXXV, - Lurevia VV - Libertatea religioasă conform edictelor regelui Ahsoka cel Mare I, - - Unde să cauți "budhismul adevărat?" II, - L M - Vierteljahrsschrift fur wissen-schaftliche Philosophie und Soziologie ( ) și ( ) LXXXVI, - ombwozo, П -Secvență mhcj lei la copii (traducere din manuscrisul italian al Mariei Iv Rossolimo) XLI, - ; XLII, - Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE Lopatin, / I, M -Poziție de etică • "sarcini în filosofia modernă II, - - Critica principiilor empirice ale moralei III, - - Învățăturile morale ale lui Kant IV, - - Fundamentele teoretice ale vieții morale conștiente V, - - Despre întrebarea adevărurilor matematice (Răspuns la N A Ivantsov) XIV - -Sick sincerity (O notă despre art V, P Preobrazhensky "Friedrich Nietzsche") XVI, - -Conceptul de inducție (Răspuns la N A Ivantsov) XVI, - (III otd) - (și N A Zverev) La întrebarea despre viziunea despre lume a fericitului Augustin (Cu privire la cartea prințului E N Trubetskoy: - idealul creștinismului occidental Și în secolul al V-lea: mirosozertsanie cca august- zid" M) XVIII, - -* Asociaţii mobile prezentate XIX, - - Noua lege psihofiziologică a orașului Vvedensky XIX, - -Teoria paralelistă a vieţii mentale XXVIII, - - Fenomen și esență în viața conștiinței XXX, - - Conceptul de suflet conform experienței interioare XXXII, ' - - Descartes, ca fondator al unei noi perspective filozofice și științifice asupra lumii XXXIV, - Spiritualismul ca ipoteză psihologică XXXVIII, - -N I Grot (necrolog) XLVIII, IX-XX -Chestiunea unității reale a conștiinței XL X, - ; L, - Vasili Petrovici Preobrajenski LII, I-IX În memoria lui S S Korsakov LIII, V-VIII Pe problema vieții inconștiente, mentale L V, - Viziunea filozofică asupra lumii a lui V S Solovyova LVI, - memorie A A Tokarsky LIX, XII-XIV / Personalitatea și viziunea asupra lumii a lui S S Korsakov LX, XXXIX-XLIX Metoda de autoobservare în psihologie LXI, - Perspectivă științifică și filozofie LXIX, - LXX, - LXXI, - Viziunea filozofică asupra lumii a lui N V Bugaev LXXII, - Doctrina chemării a lui Kant LXXVI, - În memoria prințului S N Trubetskoy LXX X, I-V •- Axiome ale filosofiei LXXX, - Prințul S N Trubetskoy și perspectiva sa filozofică generală LXXXI, - Sisteme tipice de filo, Sophia (Viziunea științifică asupra lumii și fi filozofie) LXXXII, - Noua teorie a cunoașterii, LXXXV I, - Fizician-idealist (În memoria lui N I Shishkin) LXXXIX, - KhS, - KhSP, - Vederi filozofice ale lui V Ya Tsinger KhSPI, - Rev -N D Vinogradov Filosofia lui David Hume Partea I Filosofia teoretică a lui D Hume M LXXXIII, - A D Gulieev Învățătura etică în Gândurile lui Pascal LXXXIX, - ♦ L-cer, V -Rets -G Stuart Fullerton Despre asemănarea și identitatea Philadelphia V, - Lossky HL Deficiențe în teorie ■ "Emoţiile lui James LVII, - A A Kozlov şi panpsihismul său" V / LVIII, - Doctrina voluntaristă a voinţei LXII, - LXIII, - Învățături de bază ale psihologiei din punctul de vedere al voluntarismului LXIV, - LXV, - LXVI, - Justificarea empirismului mistic

LXXII, - LXXIII, - LXXIV, - LXXV, - LXXVII, - LXXVIII, - LXXIX, - Individualismul gnoseologic în noua filozofie și depășirea lui în cea mai nouă filozofie LXXXVin, - În apărarea intuiționismului (Cu privire la articolul lui S Askoldov "The New Epistemological Theory of N O Lossky" și articolul Prof L Lopatin "The New Theory of Cognition) KhSPI, - Recenzător: Ya Kolubovsky Anuarul filosofic Anul doi M XXXVI - Lapshin Legile gândirii și formele cunoașterii SPb LXXXVIII, - Lukyanov, S M -O Biologia și filosofia pozitivă a lui Comte XLII, - Ltsnacharsky, A -Faust rus LXIII, - Lurie, Osip -Rec -Th Ribot L'évolution des idees generale Paris XLI, - - Emile Durkheim Le sinucidere Paris XLIV, - Lurie, S - Principiile evoluționismului și limitele aplicării lor în știința socială LXXII, - LnrbavsChy, M - Aleksey Sergeevich Bed-kinGhOiKh, I-X Lyutoslavskyyd V^ F -Despre sensul și sarcinile istoriei filozofiei III, - Lrshkhevych, L - Rec - Dr Broder Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Christiansen Psihologie și teoria cunoașterii Transl E Borichevski, ed B A Fekhta HSP, - Maz-rovich, N -Rec -Eduard von Hart-man Zur Geschichte und Begrindung des Pessimismus Lpz XVI, - - Boutroux De l'idee de la loi naturelle Paris XXXIV, - Manuylov, D -Iz' și-a amintit despre carte (OL Trubetskom LXXXI, - Marin, H V - Despre influența oboselii asupra percepției relațiilor spațiale VIII, - -Despre un fenomen neexplicat XVIII, - -Influența sentimentului asupra trecerii timpului XXVII, - ^ Markovnikov, V -Din cea mai recentă literatură despre cunoaşterea istorică LXXXV, - Materiale pentru statistica revistei: IX, (partea a III-a); XIV, ; XX, - ; XXV, - ; XXX, ; XXXV, ; XL, ; XLV, ; L, ; LV, - ; LX, - ; LXV, - ; LXX, - ; LXXV, ; LXXX, ; LXXXV, ; XC, ; XCV, ; C, Melioransky, B -Filosofie teoretică S II Trubetskoy LXXXII, - Latura filozofică a iconoclasmului LXXXVII, - Menabir^ M A -Eseu istoric asupra vederilor asupra naturii X, - ; XI, - Milyukov, A N -Descompunerea slavofilismului (Danilevsky, Leontiev, Vl Solovyov) XVШ, - -Cu privire la "Observaţiile" lui Vl S Solovyov XIX, - Minor, L S - Despre modificările fizionomiei în bolile nervoase și psihice XVII, - ; XVШ, - Mihailovski, I V - Pedeapsa ca factor de cultură LXXVII, - Mokivsky, P V - Rev : Mintea ianuarie-III, - ; aprilie ^ - IV, - ; iulie-V, - ; octombrie - VI, - ian-VII, - ; aprilie-IX, - ; Iulie- X, - ; octombrie-XII, - ianuarie-XIV, - ; aprilie-XVI, - ; iulie-XVII, ; octombrie-XVIII, - ianuarie și aprilie-XIX, - , iulie- XX, - ; octombrie-XXII, ^- ianuarie-XXIV - ; aprilie-octombrie-XXVII, - ianuarie-octombrie XXXI, - ianuarie-octombrie XXXVI, - ian-oct-XLI, - ; ianuarie-octombrie-XLVI, - ; ian-oct-LI, - ; - ianuarie - octombrie - LVIII, - ; - ianuarie - octombrie - LXII, - ; - ianuarie - octombrie - LXVni, - ; -ianuarie-octombrie-LXXIV, - ; - ianuarie-octombrie-LXXIX, - ; -ianuarie-octombrie-LXXXV, - ; -ianuarie-octombrie XSI, - Rivista di filosofia scientifica XIII, - - Un epitome al filosofiei sintetice de F Howard Collins Londra III, PI- -Pierre Janet Psihologie automată Paris Il, - - Darwinism de Alfred Russell Wallace VIII, - - Alfred Binet Les alterations de la personnalite Paris XV, - -Herbert Spenser Principiile Eticii T L XVII, - Molchanov, H -Rec - Georg Simmel Kant Sechzehn Vorlesungen gehalteu an der Berliner üniversitat Leipzig LXXVI I, - Montelli, A -Influența acomodarii și convergenței asupra percepției profunzimii LXXXVIII, - Mdrduhai-Boltov&kyi, D -Despre legea neanvelopei LXXXVII, - Psihologia gândirii matematice XIV, - Mrrev, I, - Rep - Credință și rațiune , septembrie-decembrie VIII, - Nekrasov, P A - Răspuns la observații * și obiecții la fundamentele filozofice și logice ale fizicii sociale LXVIII, - Logica oamenilor înțelepți și moralitatea (Din replica lui V Goltsev)

LXX, - Niplyuvv, H, N -Christian Harmony of the Spirit (studiu etic și psihologic) XXXII, - Nechaev, A - Date experimentale despre atenție și sugestie LII, - Gustav Storring Vor* lesungen über Psychopathologie in ih-rer Bedeutung fiir die normale Psychologie mit Einschluss der psycholo-gischen Grundlagen der Erkenntniss-theorie LV, - În memoria lui AA Tokarsky LIX, XVIII-XX Răspuns domnului Eichenwald LX, - Al doilea răspuns pentru domnul Eichenwald LXI, - Scrisoare către redactor Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE LXXI V, "D - friedrich Nietzshθ * Critica moralitatii altruismului XV, - Rec : Cohen Kants Begrundung der Aesthetik Berlin -Lose Blatter ans Kants Nachlass, mitgetheilt von R Reicke I Heft Konigsbergs I, - -E W Simson Der Be-griff der Seele bei Plato Lpz II, - -Ioan Venn Principiile logicii empirice sau inductive Londra IV, - Corespondența lui Benedict de Spinoza cu ap biografia lui Spinoza I Cole-rus Pe din lat L Ia Gurevici, ed si cu nota A L Volynsky SPb VP, - -Prof Dr Ludwig Stein Leibniz şi Spinoza Berlin IX, - -N Guyot Arta din punct de vedere al sociologiei Cu prefață A Fuljo Pe ed A I Pypin SPb X - -Fr Nietzsche Așa a vorbit Zarathustra Nouă pasaje traduse de S P Nani SPb XLVI, - Procesele-verbale ale ședințelor Societății Ruse de Psihologie Experimentală din - (primul an de existență, într-o anexă specială} , XII, - ; XIII, - - Proces-verbal pentru - , XXII, foi și ; YIIIIII, fila ; XXIV, fila P R -Rec Naturwissenschaftund Welt-anschauung Eine Rede von Max Ver-purtat Zweite Auflage Leipzig LXXVI, - Societatea Psihologică "- Rezumate citite la Moscova Psiholog Societatea încă de la înființare (pentru -) I, - - Lista membrilor Psih Tot până la noiembrie I, - -Rezumate citite de la noiembrie până la mai III, - - Lista membrilor cuprinși în General de la noiembrie până la aprilie III, - - Raport asupra stării sumelor Psih Tot III, - - Condiţii pentru concursul unui premiu pentru eseu pe o temă din filosofia ştiinţei III, - -Rezumate pentru rezumate de V R teoria logică a memoriei"; N I Kartseva: "La problema liberului arbitru din punctul de vedere al teoriei procesului istoric"; L M Lopatina: "On the modern philosophical outlook" și procesele verbale ale dezbaterii pe ultimele două rezumate IV, - (secțiunea a III-a) - Rezumate pentru rezumate L M Lopatin: "Despre ipoteza originii inductive a conceptelor matematice" și" Teoria cunoașterii matematice a lui Kant " V, - (ed III) - Rezumate la rezumatul lui N Ya V A Goltseva VI, - (ed a III-a) -Rezumate pentru rezumatul lui G I Chelpanov: "Teoria apercepției și a activității mentale în psihologia modernă" VI, - (div a III-a) - Raport asupra activității Psih general în și o listă de membri incluși în componența sa de la aprilie până la decembrie VI, - (III sec) -Procese verbale a două (și) ședințe de Psihologie VII, - (a III-a div)-Proces-verbal ale celor patru (-) ședințe Proces-verbal a trei (-) ședințe X, - - Proces-verbal a trei ședințe (-) XI, - Premiu D A Stolypin pentru un eseu despre filosofia științei XII, - - Proces-verbal ale celor șase (-) ședințe XIII, - - Proces-verbal al ședinței a XV, - - Proces-verbal din cinci (-) şedinţe, regulamente A I Vvedensky la eseul său "On the Limits and Signs of Animation" și prevederile lui N Ya Grot îndreptate împotriva lor XVI, - -Protocol suplimentar al dezbaterii asupra rezumatului lui N V Bugaev "Basic principii ale monadologiei evolutive" (în a -a întâlnire, noiembrie) Procesele-verbale a trei (-) ședințe ale Societății și o listă a membrilor Psych Tot la ianuarie XVII, - -Procese verbale de zece (-) şedinţe XVШ, - - Procesul-verbal al celei de-a -a reuniuni XIX, L - - Rapoarte la și * Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE întâlniri XX, - - Extras din procesul-verbal al ședinței - ; extrage din raportul

comisiei de transfer al juriului "Întrebări de filosofie și psihologie" în propriul său Psycho General Teze ale lui N Ya Grot cu privire la problema "Semnificația ideii de paralelism în psihologie" XXI, - - Extras din procesele-verbale ale şedinţelor și și un rezumat al dezbaterii referitor la referire P D Boborykin "Formulele și termenii în domeniul frumuseții"; V R Budke: "Analiza condițiilor locului și timpului în asocierea ideilor", I Ya Grot: "Despre sensul ideii de paralelism în psihologie" XXII, - - Rapoarte asupra ședințelor - , teze pentru un rezumat de P AGKalenova: "O dispută între rațiune și credință" și o listă de membri XXIII, - -Condiţii pentru "concursul premiului II de D A Stolypin XXIV, - - Rapoarte despre "sesiunile - și dezbateri despre" se referă carte D N Tserteleva: "Spațiul și timpul ca forme de fenomen"; A A Tokarskago: "Despre problema asociațiilor de idei" și "Rolul voinței în procesul psihic" XXV, - - Înregistrările ședințelor -*-L și un rezumat al dezbaterii pe două se referă N Ya Grota: "E vremea" XXVI, - - Prezentarea dezbaterii asupra rezumatelor: V R Butske: "Analiza principalelor condiții în asocierea ideilor" și P D Boborykin: "Natura frumuseții" - Raport despre întâlnire - și un scurt raport despre activitățile Moscovei Psiho Tot pentru XXVII, - - Revizuirea activităților Moscovei Psiho Tot pentru primul şi deceniul (-) XXVII, I - - Rapoarte de ședință - | și condițiile pentru concursul pentru premiul II; Mii D A Stolypin XXVIII, - | ,-Rapoarte cu privire la sesiunile - Viya pentru premiul II D A ! Stolypin și dezbatere pe ref P A , Kalenova: "Viața ca luptă morală J" și N Ya Grota: "Bazele vieții și activității guvernamentale" · XXX, - -Rapoarte despre cele - adunări XXXI, - -Rapoarte | aproximativ - de sedinte; rapoarte anuale ale Secretarului şi Trezorierului Societăţii pt ; lista membrilor până la martie ; dezbatere asupra rezumatului lui Ts P Baltalop: "Sentimentul asemănării ca sursă de emoție estetică și frumusețe" și rezumatul lui S A Sukhanov "Doctrina neuronilor în aplicarea la explicarea unor fenomene psihice" XXXI], - - Raport asupra celei de-a - a reuniuni și condițiile concursului Premiului D A Stolypin XXXIII, - - Dezbatere asupra rezumat L Lopatin: "Conceptul de suflet după experiența interioară a lui Channy" și condițiile pentru concursul Premiului D A Stolypin XXXIV, - -Rapoarte despre - de întâlniri si conditii pentru premiul II al lui D A Stolypin XXXV, - - Raport asupra a de ședințe, dezbatere pe rezumat V N Ivanovsky: "Despre istoria doctrinei apercepției" XXXVI, - -Rapoarte despre - de ședințe ale Societății (reprezentări privind alegerea membrilor de onoare ai Societății), dezbateri pe rezumatul A N Bernstein: "Despre percepția iritațiilor constante și variabile", teze la mesajul lui N Ya Grot: "Despre sensul conceptului de energie mentală", un scurt raport despre activitățile Societății de Psihologie pentru , o listă a membrilor Societății din martie , XXXVII, - - Raport asupra ședințelor și , XXXVIII, - ședințe, rapoarte ale secretarului și trezorierului Societății pentru , listă de membri până la februarie , dezbatere pe rezumatul dr Vorobyov: "Experiența în clasificarea mișcărilor expresive după geneza lor", dezbatere pe rezumatul cărții S N Trubetskoy: "Semnificația filozofiei lui Hegel" XLI, - ' -Referat despre cele și adunări și condiții pentru acordarea premiului D A Stolypin a XLII, - - Condiții pentru acordarea premiului D A Stolypin XLIII, - -Referat despre de şedinţe şi condiţii pentru acordarea premiului XLIV, - - Referat despre şi de şedinţe Perspectivă ştiinţifică şi filosofică" şi P A Kalen va: "Despre frumuseţe şi artă" XLV, - - Raport la - de ședințe, raport al secretarului și vistiernicului despre activitățile Societății în , propuneri de alegere a membrilor de onoare, lista

membrilor Societății la februarie XLVI, Biblioteca "Runivers INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI CONCLUZII - -Rapoarte despre cele și adunări XLVIII, - -Condiții pentru concursul pentru Premiul D A Stolypin XL X, - -Rapoarte ale - de întâlniri L, - Raport la - ședințe, raport al secretarului și vistiernierului despre activitățile Societății în , propuneri de alegere a membrilor de onoare ai Societății, lista membrilor Societății la februarie LI, - Raport pe pentru- | șezând; raport asupra dezbaterii asupra rezumatului Ts P Baltalon "Experimente în estetica percepțiilor vizuale* L I, - Raportul celei de-a -a întâlniri LV, - Raport la - de ședințe LVI, - Rapoarte la - ședințe Rapoarte ale secretarului si vistiernierului O-va pe anul , lista membrilor Psih O-va, conditii pentru concursul premiului II D A Stolypin LVII, - Raport asupra - ședințe LX, - Raport asupra - ședințe ale TBHI, I - Raport pe - , zasъ- | daniyah Raportul secretarului și trezoreriei | al cărui O-va pentru , o listă de membri 'Psych Oh, condiții pentru premiul II A Stolypin LXIII, - Rapoarte la ședințele - LXVI, - Rapoarte la ședințele - Fundamentele filozofice și logice ale fizicii sociale Rezumate pentru eseul II A Nekrasov Discurs II A Nekrasov despre teze și despre sarcina eseului său Obiecții la teze II A Nekra-I bufniță: carte D II Tserteleva, II V Preobrazhensky, V A Goltsev, P II Sokolov, B K Mlodzevsky Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul secretarului si vistiernierului O-va pe anul Lista membrilor Psih Oh LXVIII -h Rapoarte la ședințe - / LXIX, - Rapoarte pe - | întâlniri Cuvântul de deschidere a lui L Y Lopatină LXX, - Rapoarte la ședințele - LXXI, Û- , Raport asupra celei de-a -a ședințe Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul secretarului si vistiernierului O-va pe anul Lista membrilor Psih Oh Condiții pentru concursul premiului II D A Stolypin LXXII, - Raportul şedinţei comune - Psih Insulele și insulele neurologilor și psihiatrilor Raportul Comisiei Unite Psych Insulele și Insulele Neurologilor și Psihiatrilor cu privire la problemele înaintate spre permisiunea lor de către Biroul Permanent al Congresului Reprezentanților Instituțiilor Corecționale Ruse, adoptate la o reuniune comună a ambelor Insule la februarie , LXXIII, - Rapoarte la - întâlniri Raport despre cea de-a -a întâlnire solemnă dedicată memoriei lui Kant LXXVI, - Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul secretarului si vistiernierului O-va pe anul Lista membrilor Psih Oh LXX X, - Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative de urgență Raport asupra celei de-a -a ședințe închise de urgență cu ocazia morții tovarășului președinte Prince S N Trubetskoy LXXXII, - Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul Secretarului şi Trezorierului O-va pe anul Lista membrilor O-va Raport asupra celei de-a -a întâlniri LXXXV, - Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul Secretarului şi Trezorierului O-va pe anul Lista membrilor O-va LXXXVII, - Raport asupra - ședințe XS, - Raport la - de întâlniri Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul Secretarului și Trezorierului Insulei Raport despre cea de-a -a întâlnire Lista membrilor O-va Condiții pentru concursul pentru Premiul D A Stolypin Rapoarte la - de întâlniri XCV, - Rapoarte la - întâlniri Raport asupra celei de-a -a reuniuni administrative anuale Raportul Secretarului şi Trezorierului O-va pe anul Lista membrilor O-va Rapoarte la - de întâlniri KhSVP, - Rapoarte la - ședințe, C, - Pyaskovsniy, N Ya, - Pirogov ca psiholog, filozof și teolog XVI, -¿ , - Principii filozofice în fiziologia modernă și relația filozofiei cu știința naturii și medicina XXI, - Scrisoare catre editor XXII, -

Raddov, E L -Voltaire şi Rousseau P, G- ; IV, - Congresul de Bibliografie II, - - Despre pasajele etice ale lui Democrit XII, - ,- Eseuri din istoria scepticismului Hieronymus Girngheim XVIЦ, - - Teoria naturalistă Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE, cunoştinţe (Cu privire la articolele prof I M Sechenov) XXV, - - Eseu despre istoriografia istoriei filozofiei XLIX, - Recenzător: N A Lyubimov Istoria fizicii Prima parte Perioada științei grecești SPb XV, - VC Schmidt Lpz XVII, - -Răspunsul prof A I Vvedensky XIX, - Rachknsky G A În memoria lui V P Preobrazhensky LII, X-XI Tragedia lui Nietzsche Experiență în psihologia personalității Partea I Dionysos și Apollo LV, - Viziunea lui V S Solovyov asupra frumuseții LVI, - În memoria lui A A Tokarsky LIX, XIV-XVII Rozhnov, N Semnificația și soarta idealismului modern în Rusia (Cu privire la cartea "Probleme ale idealismului") LXVII, - Rozanov, V, V - Însemnări despre curentele importante ale gândirii filozofice ruse în legătură cu literatura noastră tradusă de filozofie III, - - Despre lupta cu Occidentul în legătură cu activitatea literară a unuia dintre slavofili IV, - - Scopul vieții umane XIV, - ; XV, - ςπηηηπMMη; Domnul I - La fiziologia talentului muzical XIX, - Pfljb, FL- K -Neurastenia și lenea XXXV, - În memoria lui S S Korsakov LIII, VIII-X S Korsakov, ca persoană și persoană publică LX, I-XII RubinpitvDts m Fundamentele logice ale sistemului hegelian și sfârșitul istoriei, LXXX, - "Heinrich Rickert LXXXVI, - Cu privire la problema metodologiei și epistemologiei lui Descartes XSVII, - Ryzhkov, K -Recenzie: Cea mai recentă lucrare despre Epictetus (Ed M Schranka Der Stoiker Epictet und seine Philosophie Frankfurt -Ad Bonhôffer Epictet und Stoa Stuttgart -W Luthe Die Erkenntnis der Stoiker Lpz) XVIII, - C -Rec : Beaunis Les sensations internes Paris I, - -Walter Die Geschichte der Aesthetik im Altertum Leipzig XXXII, - Q, T Rec Friedrich Jodl Istoria eticii în noua filozofie TI Per cu el ed V S Solovyov M XXXV, - Oavodnik, V Nietzschean patruzeci de ani ~ ani Max Stirner și filosofia sa a egoismului LIX, - LX, - Apoc : Despre istoria filosofiei greceşti (Alessandro Chiapellí Per la storia della Sofistica Greca Arch f Gesch d Philos B HI H -) XXVII, - -A Doring Die Lehre des Sokrates als social Rcformsystem Munchen XXX, - -Th Gompprz Griechische Denker Leipzig XXXI, - - F A Lange Geschichte des Materia-lismus und Kritik seiner Bedeutung in der Gegenwart Leipzig XXXIII, - -Archiv fur syste-matische Philosophie B I, Heft - Berlin XXXIII, - -Câteva observații despre cartea domnului Chelpanov "Problema percepției spațiului " XXXV, - -D XXXVII, - - Archiv fur systematische Philosophie II Band, XL, - - Karl Bûcher Arbeit și Rhythmus Leipzig XLV, - -Ernst Grosse Originea artei Transl A E Gruzinsky XLIX, - D N Ovsyaniko-Kulikovski Întrebări de psihologie a creativității SPb LXV, - Saminsky, L La întrebarea fundamentelor aritmeticii LXXXII, - Critica generalizărilor metaghomometrice LXXXVII - ^USvѢchin, θ A - Mărturisirea unui fost bolnav psihic XIX, - Selitrennikov, A - Despre creșterea aparentă a luminilor din apropierea orizontului LXXVII, - S^mvntkovskiV R I - Modnaya teoriya *XVI, - -Scrisoare către redactor XIX, - Sârbă, Vl, P - Viziunea psihologică a lui Theodor Meinert XIX, - ; XX - -Al IV-lea Congres Internaţional de Antropologie Criminală la Geneva XXXIV, - ; XXXV, - - Oameni criminali și cinstiți XXXV, - Despre caracteristicile semnificației științifice a lui S S Korsakov LX, XIII-XXXVIП S -Rec : O nouă carte despre filosofia lui Kant (M I Karinsky Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE Despre adevăruri evidente SPb) XXIII, - -B Wundt Prelegeri despre sufletul omului și al animalelor, Trad de la ed a -a P Ya Rosenbach SPb XXVIII - Slobodsky, I -Rep :

Faith and Reason, ; ianuarie-iunie I, - ; iulie-noiembrie II, - ; ianuarie-mai , - ; iunie-august V, - Suirnov^N -Recenzie: Christian Reading ianuarie-august I, - - Lecturi în societatea iubitorilor de iluminare spirituală noiembrie şi decembrie III, - Smirnor-Pdatonov, G P -În memoria protopopului A M Ivantsov-Platonov XXV, - Sobolevsky, S- Rec : S A Ananyin Sofist Dialogul lui Platon Transl din greaca cu introducere istorică şi literară şi remarci la dialog Kiev HSP, - Sokolov, A P -La chestiunea sarcinilor și metodelor psihologiei (Cu privire la cartea lui Munsterberg: Ueber Aufgaben und Methoden der Psychologie Leipzig) XVI, - -Fapte și teoria "auzirii culorilor" XXXVII, - ; XXXVIII, - N Ya Grot, ca gânditor LI, - Vera Studiu psihologic LXII , - LXIII, - , LXIV, - Recenzător: K Kroman Kurzgefasste Logik u Psihologie, übers von Bendixen Kopongagen-Leipzig VII, - -Paul Carus Sufletul omului Chicago XV, - -Wilhelm Ierusalim Laura Bridgman Erzie-hung einer Taub-stumm-blind Wien XV, -Franz Brentano Das Genie Lpz XVI, - Sollertinsky, S A - Despre originea operei educaționale și despre pilonii principali ai existenței sale în istoria omenirii XLIX, - Solovyov, Vl Sl-Frumusețe în natură , - -Sens general al art V, - - Despre falsuri VSh, - Din filosofia istoriei v IX, - - Sensul iubirii XIV, - ; XV, - ; XVI, - ; XVII, - ; XXI, - -Date primare ale moralei XXIV, - ' - Început ascetic în morală XXVI, - - Despre virtuți XXIII, - - Începuturi imaginare ale comportamentului corect (critica diferitelor tipuri de eudemonism) XXIX, - , Scrisoare către redactor Despre contribuția lui V V Lesevici la educația filozofică din Rusia V, - -Gânduri călăuzitoare ale revistei istorice X - -Remarci la o prelegere a lui P N Milyukov XVIII, - -Starea actuală a problemei mediumului (A N Aksakov Animism and spiritualism Sankt Petersburg, XXIII, - -Începutul necondiționat al moralității XXX, - - Realitatea ordinii morale XXXI, - ,-Prefață la articolul baronului D G mistic filosofia evreilor" XXXIII, - -Organizarea morală a omenirii XXXIV, - ; XXXV, - - Conceptul de Dumnezeu (În apărarea filozofiei lui Spinoza) XXXVIII, - -Observaţii asupra articolului prof G ' F Shershenevici (polemica) XXXVI, - -Critică imaginară (replică la B N Chicherin) XXXIX, - - Primul principiu al filosofiei teoretice XL, - Remarci necesare pentru câteva cuvinte de B N Chicherin XL, - - Certitudinea rațiunii XLIII, - -Din note despre dialogurile lui Platon XLVII, - Forma rațiunii și rațiunea adevărului L, - h Despre autorul dialogului Protagoras LIII, - Ultima prelegere din Sib universitate LIV, - Rezumat susținut la ședința Societății de Psihologie din Moscova din octombrie LVI, - Conținutul discursului rostit la Sankt Petersburg Cursuri superioare pentru femei la martie (LVI, - Dintr-o scrisoare a lui L V S Solovyov către marele L N Tolstoi LXXIX, - Ideea rusă C, - Solovyov, Vs S - Care este doctrina generalului teosofic? XVIII, - Solovyov, N -Credință și gândire (Referitor la articolul lui A I Bachinsky "Ce este idealismul naturalist") LXXII, - Sofronov, F V - Corelația forțelor sociale XXXIX, - Răspuns către Prof Karev XLII, - - Teoria cunoașterii bazată pe empirismul critic XLVIPN, - -Teoria cunoașterii bazată pe Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE XXIV, - ; XXV XXVI, - ; XXVII, - ; XLIII, - : "Ї XLV, - : - ; XLVII, - : empirism tic LVII, - Mecanica idealurilor sociale LIX, - LX, - Heinrich Rickert și cartea sa "Limitele educației în științe naturale a conceptelor" LXXVIII, - Spektorsky, E - Despre sarcinile științelor sociale LXXII, - Din domeniul eticii pure LXXVIII, - Lista cărților trimise la redacție (Cărți și broșuri noi trimise editorilor) IV, ; VI, ; XIX, - ; XX, - ; XXI, - ; XXII, - ; XXIII, - ; - ; - ; , - ; XXIX, - ; , - ; , - ; , - ; , - ; XXXIV, - ; , - ; , - ; , - , ,

- , , - ; - SOI; , - ; , Ш - , - : , , - , , - ; L, LI - III, - , , - , - , , - , , - , - , - - , - , - , - , - , - * , - , - LXXII, - LXXIII, - , - , - , - , , - , - , , - LXXXIII, LXXXIV, - , LXXXV, - LXXXVI, - LXXXVII, LXXXVIII, LXXXIX, - XC, - , XCI, XCII, - HSS, XCIV, - XCV, - XCVI, - XCVII, - XVII, - XCIX, - C, Capital, -Vierteljahrsschrift f îr wis-senschaftliche Philosophie LXII, - Strahov, HH-O zakonѣ zahravaniya energii VI, - -Tolkii și L N Tolstoi IX, - XI, - - Filosofia istorică a sarcinilor XXI, - - Scrisori filozofice LXI, - Struve, G E - Abilitățile și dezvoltarea minții filozofatoare XXXVIII, - ; XXXIX, - - Despre logica lui Platon în legătură cu cronologia și stilometria operei sale (Cu privire la cartea lui V Lutoslavsky Originea și creșterea logicii lui Platon) XLIII, - Struve, P, J - Libertate și necesitate istorică XXXVI, - / Sukhanov, S A - Doctrina neuronilor în aplicarea la explicarea unor fenomene mentale (cu desene) XXXIV, - - Răspuns de O V Leonova (la remarcile ei critice asupra articolului domnului Suhanov despre teoria neuronilor) XXXV, |/ - - Despre un personaj anxios și suspicios XC, - -Stare mentală obsesivă și sferă psiho-i/motorie XCI, - -Psi-, rapiditate și stări mentale obsesive XIII, - - Raționament patologic XCV, - Teplov, N V - Scolastica ca fenomen cultural și psihologic LVHI, - Timnovsky, N I - Rev : pr Brentano, Vom Ürsprung sitlicher Erkenntniss Leipzig Il, - -B Minster-berg Der Ursprung der Sittlichkeit Freiburg II, - - Paul Hensel Ethisches Wissen und ethi-sches Handeln Freiburg II, - -Arthur Seidl Zur Geschichte des Erhabenheiisbegriffes seit Kant Leip II, - -B A Goltsev Despre art M II, - -Blaise Pascal Gânduri SPb II, - -(II T) Cartea D P Lvov Principii de etică M III, - - (II T-sky) IL M Minsky Cu lumina conștiinței Gânduri și vise despre cântecul vieții SPb ¡ Ili, - -Wilhelm Nicolai Ist der Begriff des Schonen boi Kant consequent entwickelt? Lpz III, - - Doctrina creștină a moralității expusă de domnul Martens În două volume Traducere de A P Lopukhin SPb V, - -Cap Benard L'esthótique d'Aristote et de ses successeurs Paris IV, - - Stanton Coit Die ethische Bewegung in der Religion, Ubers von Georg von Gizycki Lpz V , - , Tihomirov P, V, - Caracter logic Biblioteca "Runivers " INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI NOTE ter judecăți existențiale XLII, - - Epistemologia lui Riel' ' LV II, - - Eduard von Hartmann (ț mai) LXXXIII, - ; LXXXIV, - - Apoc : W Kniht Aspecte ale teismului Lond XXVII , - -W Davidson Teismul întemeiat pe natura umană Lond XXVII, - -G K Uphues Psihologia Erkennens I B Leipz XXVIII, - - Eisler, R Einfiihrung in die Erkenntnissthoorie Darstellung nnd Kritik der erkenntnisstheoretischen Richtungen Leipzig LXXXVIH, - Toyarsky, AA - Congresul Internațional despre hipnotismul experimental și terapeutic la Paris II, - - Hipnotismul în ne-V Dagogie IV, - Epidemiile psihice XX, - - "Vrajă cu săgeată de de lama tibetani XXII, - -Despre problema asociaţiilor de idei XXIII, - - Conștiință și voință XXIV, - -Originea și dezvoltarea sentimentelor morale XXVI, - -O ■ temperamentul XXXI, - , - Despre adânc post XXXV, - -Al treilea ■ congres internaţional de psihologie la München XXXV, - - Supliment la jurnal - "Note ale Laboratorului de Psihologie al Clinicii de Psihiatrie a Universității Imperiale din Moscova" XXXI, - ; XXXII, - ; / XXXIII, - ; XXXIV, - ; XXXV, - - Teama de moarte XL, - - În memoria lui OA Kop-sakov LIII, X-XIX Ap : Gilyarov Hipnotismul după învăţăturile şcolii Piarko şi ale şcolii psihologice Kiev XX, - Tolstoi* gr , L, H -Prima etapă XII, - - Despre problema liberului arbitru XXI, - -Ce este arta? XL, - ; XLI, - Tozornov, A Rep : - Harald Geff-ding Probleme filozofice Transl cu el G Ya Kotlyar M LXXVI, - Tronin, V - Rev : Vierteljahrsschrift · tur wissenschaftliche Philosophie nr - XLIII, - Troshin, G - Geniu și

sănătate II V Gogol LXXVI, - ; LXXVII, - ; LXXVIII, - Trubetskoy, Prince, E N - Politic idealurile lui Platon şi Aristotel în sensul lor universal-istoric IV, - - Filosofia teocrației creștine în secolul al V-lea IX, - ; X, - ; KhPI, - ; XIV, - - Filosofia dreptului a profesorului L I Petrazhytskago LVII, - - Noi cercetări asupra filozofiei dreptului a lui Kant și Hegel LXI, - -Filosofia lui Nietzsche LXVI, - ; XXВП, - ; LXVIII, - ; LXIX, - -Studiile lui B N Chicherin despre esenţa şi sensul dreptului LXXX, I - -Libertate și nemurire K aniversarea morții cărții S N Trubetsky LXXXIV, - - Utopia socială a lui Platon Khsi, - ; KhSP, - - Panmetodismul în etică (Către caracteristicile învăţăturii lui Cohen) XCVIL, - Khrubenko, el S N - despre natura conștiinței umane I, - ; III, Í - ; VI, - ; VII, - - Determinism psihologic și libertate morală XXV, - - Activitatea științifică a lui A M Ivantsov-Platonov XXVII, - - Etica si dogmatica XXIX, - - Despre chestiunea semnelor conștiinței (Alexander Vvedensky Despre limitele și semnele animației Noua lege psihofiziologică în legătură cu problema posibilității metafizicii Sankt Petersburg,) XVI, - - Carte nouă de B I Chicherin "Fundamentals of Logic and Metaphysics", M XXI, - - O nouă carte despre istoria religiei greceşti (Erwin Rohde Psyché Seelencult u Unsterblichkeitsglaube d Griechen Freib) XXVI, - - Gmmiasi of Idealism XXXI, - XXXII, - ; XXXIII, - ; XXXIV, - ; XXXV, - -Doctrina Logosului în filosofia antică în legătură cu dezvoltarea idealismului XXXVI, - -Către o bibliografie a istoriei religiilor XXXVI, - , În apărarea idealismului, Răspuns lui B N Chicherin, XXXVII, - , Câteva cuvinte în replică lui B N Chicherin, XXXVIII, - , Filon și predecesorii săi, XL, - ; XLI, - - Idealul mesianic al evreilor în legătură cu doctrina Logosului XLIII, - - Idealul religios al evreilor XLIV , - - În memoria lui V P Preobrazhensky LIV, - - Început de bază Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE învățăturile lui V Solovyov LVI, - - Protagoras al lui Platon în legătură cu dezvoltarea gândirii sale morale LVIII, - - Credinţa în nemurire LXIII, - ; LXX, - ; LXXI, - ; LXXV, - L - Pitagora si pitagoreicii LXXVII, cap - Rec : E v Hartman Das Grundproblem der Erkenntnisstheorie Leipzig II, - -Chantepie de la Saussaye Lehrbuch der Religions-gdschichte Eu și IL Freiburg - II, Z - -Vl Solovyov Trei conversații despre războinic, progres și sfârșitul istoriei lumii, cu includerea unei nuvele despre Antihrist în cu aplicații SPb LUI, - Umov, N A -Probleme ale cunoașterii în domeniul științelor fizice XXII, - - Semnificaţia lui Descartes în istoria ştiinţelor fizice XXXIV, - Umanets, S - Metafizica religioasă a Orientului musulman VII, - ; VIII, - Societatea Filosofică, care este atașată Universității Imperiale din Sankt Petersburg Procesul-verbal al ședinței - a Societății -Proces-verbal al adunării generale LI, - h Flerov, A P - psihiatru rus despre Turgheniev LIII, - Frkht, Ș, - În memoria prințului S N Trubetskoy LXXXI, - / Fot, M - La întrebarea naturii dra-PshGHSVP, - Frannig-S - Date noi despre caracteristicile concepțiilor cultural-istorice, sociologice și filozofice ale lui Lassalle LXV, - Rep : P Struve Pe diverse teme (-) Culegere de articole SPb LXVI, - Khaoikmshv^-F -Despre problema conștiinței * Câteva observații și concluzii din acestea XIV, - ; XV, - Khvalynsky, K - Procesul de formare a dreptului LXVIII, - țeacToaiț, V -În amintirea unui tovarăș drag, Domn S N Trubetskoy LXXXI, - - Despre chestiunea liberului arbitru XSVI, - - Subiectul și metoda sociologiei XXIX, - - Organism social C, Zo - Khlopina, E A -Rec -Fr Paulhan Les caractere Paris XXIII, - Frig, H -A K Shimansky (Necrolog) XC, - Hholchev I H - Despre fluctuațiile individuale ale atenției LVII, - / - O minciună

visătoare LXVII, - Tsertelev, Prinț, D N - Spațiul și timpul ca forme de fenomene XXIII, - -În memoria lui V S Solovyov, LVI, Tsinghir, V Ya -Neînțelegeri în vederile despre fundamentele geometriei XXII, - Chelpanov, G I - Măsurarea actelor mentale simple IX, - - Helmholtz ca filozof și psiholog X, - - Ochiul și iluziile vederii XVII, - ; XVIII, - - Despre natura timpului XIX, - - Eseu despre învățăturile contemporane despre suflet LII, - - Despre elementele a priori ale cunoaşterii (Conceptul de număr) LIX, - ; LX, - -Neogeometria și semnificația ei pentru teoria cunoașterii LXII, - ; LXIII, - ; LXIV, - -Psihologie şi teoria cunoaşterii LXVI, - ; LXVII, - ; LXVIII, - - Primul Congres Internaţional de Filosofie de la Geneva LXXIV, - - Despre organizarea predării psihologiei în liceu LXXXIII, - - Despre relaţia psihologiei cu philo-v'-ul Sophiei LXXXIX, - - Despre mintea animalelor XI, - - Pe subiectul psihologiei KhSPI, - - Despre studiul experimental al proceselor mentale superioare XCVI, - - Sarcini ale psihologiei moderne XCIX, - VIII, - -(Controversa) Obiecție la o notă a HH Lange VSh, - -Higier Experi-montelle Prüfung der psychophysischen Methoden im Bcreiche des Raumsin-nes der Netzhaut Dorpat IX, -C X Kandinsky Despre pseudohalucinații SPb X, - - James Principiile psihologiei New York XI, - -Ladd Contururi ale psihologiei fiziologice Londra Xi, - - A Kazansky Doctrina lui Aristotel despre valoarea experienței în cunoaștere Odesa XII, - -Baldwin Manual de psihologie New York Partea I, ed a II-a Partea a II-a, XII, - -Lloyd Morgan Viața animală și inteligența Londra - XIII, - -Loronz Fischer Theorie der Gesichts-wahrnehmung Mainz XV, - - Sully Mintea umană vol Londra XVI, - -Stumpf Psihologie und Erkenntnisstheorie Munchen XVI, - - L'année psychologique ( ), publiée par H Beaunis et A Binet Paris XXIII, - - Wundt Vorlesun-gen über die Menschen-und Thierseele Auflaj Leipzig XXI, - - Tsigen Psihologie fiziologică Traducere din germana M Miloslavsky, ed V G Chizha SPb XXI, - - Ribot Psihologia germană modernă, trad Roizman SPb XXVIII, - Scrisoare catre editor XXIX, - - La problema percepției spațiului (Controversa) XXXVII, - "Sunt necesare laboratoare psihologice pentru cercetarea independentă în instituțiile de învățământ secundar?" Răspunsul lui A Ts Nechaev C, - Chernov, V, m - Materialism economic și filozofie critică XXXIX, - '-¿Chizh, VF - Moralitatea bolnavilor mintali VP, - - Al doilea Congres Internațional de Psihologie Experimentală la Londra XV, - -Al treilea Congres Internațional de Antropologie Criminală la Bruxelles XVI, - - De ce punctele de vedere ale spațiului și timpului sunt constante și indispensabile? XXXIII, - -XLVin, - ,- J Turgheniev ca psihopatolog XLIX, - ; L, - - Al IV-lea Congres Internațional de Psihologie de la Paris ( ) LV, - - Al V-lea Congres Internațional de Antropologie Criminală la Amsterdam ( ) LIX, -v - Semnificaţia bolii Plushkin (Cu privire la articolul dr Ya Kaplan "Plushkin - o analiză psihologică a lui ") LXIV, - -Răspuns domnului Kaplan (Cu privire la articolul "Plyushkin și proprietarii de pământ din Vechea Lume") LXIX, - - Boala lui N V Gogol LXX, - ; În LXXI, - - Psihologia fanatismului (Fotius Spassky) LXXVI, - xJ ; LXXVII, - - Psihologia unui hoț (Contele Aleksey Andreevici Arakcheev) LXXXII, - ; XXXШ, V - - Psihologia poporului nostru drept LXXXIV, - ; LXXXV, - - Împăratul Pavel I LXXXVIII, - ; LXXXIX, - ; XC, - - Nietzsche ca moralist Khsiv, - ; Hsv, - Chicherin, BN - Filosofia pozitivă și unitatea științei IX, - ; X, - ; XI, - ; XII, - ; XIII, - - Spațiu și timp XXVI, - - Câteva cuvinte despre concepțiile filozofice și istorice ale lui Granovsky XXXVI, - - Esența și metodele idealismului (Cu privire la articolele din "Fundațiile idealismului" de G N Trubetskoy) XXXVII, Biblioteca

"Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE - - Mai multe despre idealism (polemică) XXXVIII, - - Despre principiile eticii (Referitor la Justificarea binelui* a principelui Vl S Solovyov) XXXIX, - - Câteva cuvinte despre răspunsul domnului Solovyov XL, - -Realitate și conștiință de sine XLIV, - - Filosofia dreptului XLV, - ; XLVI, - ; XLVII, - ; XLVIII, - ; XLIX, - ; L, - ; LI, - Este metafizica o știință? LIV, - - Eseuri despre filosofia dreptului de L I Petrazhitsky SPb LV, - -Saint-Simon și școala lui LX, - °- Chuiko, V V - Ernest Renan XVII, Editor: Paul Janet La philosophie de Lamennais Paris VI, - -Rene Worms La morale de Spinoza Paris XIV, - - W)q Roberty E La recherche de l'unité Paris XIX, - - A Fouillée Descartes XX, - Shaikevmch, M - Metoda psihopatologică în critica literară rusă Dedicat memoriei lui IL K Mihailovski LXXIII, - ; LXXIV*, - -Câteva abateri în psihologia mișcării de eliberare LXXXIV, - Shdpir, N -Cehov ca realist-inovator (Experienţa criticii ştiinţifico-psihologice) LXXIX, - ; LXXX, - - Geniu scandinav XCI, - ; HSP, - Şatalov, N T -Activitatea mentală inconștientă și rolul ei în viața umană XLIII, - Schwartz, M N - Ideea de evoluție în filosofia modernă LVII, - - Idealurile culturale și etice ale lui Guyot și Nietzsche LXV - - Ap : Eduard fop-Hartmann ; Psihologie modernă Istoria critică a psihologiei germane în a doua jumătate a secolului al XIX-lea Transl cu el G A Kotlyar LXVIII, - - Ostwald Külpe Filosofia modernă în Germania Caracteristicile direcțiilor sale principale Transl cu el M Lemberka, ed si cu pre-disl N N Lange LXXI, - - Alois Riel Introducere în filosofia modernă Transl cu el S Steinberg LXXII, - - Ernst Mah Cunoaștere și amăgire Eseuri despre cercetarea psihologiei niya Transl G Kotlyar, ed prof N Lange XSVI, - Shershenevich, G F - Despre carte "Vl S Solovyov "Justificarea binelui" XXXVIII, - Shishkin, N I - Despre fenomenele psihologice din punctul de vedere al teoriei mecanice - ; II, - ; III, - ("Considerații suplimentare" la acest articol III, - } - despre determinism în legătură cu psihologia matematică VIII, - - Spațiul Lobaciovski XXI, - Shperk, θ, Ed -Rep : N G Debolsky "Filosofia formalismului fenomenal I Metafizica Emisiune primul SPb XVIII, - - Schopen-hauer-Briefe Lpz XIX, - -T Solovyov Teoria reprezentărilor volitive SPb XXII, Shpett^G -Rec : A Rogers "O scurtă introducere în istoria noii filosofii" Transl S S Zelinskaya, ed Y Aikhenwald M - "Biblioteca Educaţională" G F Lipis Fundamentele Psihofizicii Traducere de G Kotlyar Sankt Petersburg LXIX, - editor al revistei "Lumea lui Dumnezeu" SPb LXX, - - Zu Kants Gedãchtniss Zwolf Festga-ben zu seinem -jührigen Todesta-ge von O Liebmann, W Windelband, F Paulsen, A Riehl, E Kühnemann, E Troltsch, F Heman, F Staudinger, G Runze , B Bauch, F A Schmid, E V Aster, herausgegeben von H Vaihinger und B Bauch Mit vier Bei lagen Berlin LXXIII, - - Immanuel Kant Critica rațiunii pure Transl H M Sokolova a - a ed SPb - Kant Visele unui vizionar, explicate prin visele metafizicii Transl cu el B P Burdes Sub gen A A Volynsky SPb LXXIV, - Shtein, V I - Contele J Leopardi și pesimismul eului X, - ; XI, - Shcherbina, A - Este posibilă psihologia fără auto-observare Hsiv, - Shchunarev, A N - Eseuri despre filosofia științelor naturale LII, - ; LVII - ; LXII, - V, LXVI, - ; LXIX, - ; LXXVIII, - ЯядвёШШг-К-Къ critica teoriei cunoașterii Biblioteca "Runivers INDEX DE ARTICOLE, RECENZII ȘI REZUME nu Rickert HSIP, - Revizuit de Hugo Munsterberg Philosophie der Werthe Grundziige einer Weltanschauung Lpz KhSVP, - Irmerstedt, B - Contemplarea lumii a cercului lui Stankevici și a poeziei lui Koltsov XX, - ; XXII, - Rec - (V Ya) Book science, un jurnal bibliografic lunar Nr - XXIII, - Irotsky^A - Necesitatea obiectivă a progresului LIX, - ; LX, - Isakov, Ț A, - Ren : În memoria părintelui pedagogiei

moderne, Ya A Komensk merge SPb XXII, - - K Gilti Fericire slb XXII, - I Yastrebtsov, V A -E B Tichiner Eseuri despre psihologie Transl cu el Chepinskaya XLIX, - -G Gefding Etică Transl ed L E Obolensky L, - Yu A - Rev : V A Goltsev Legislația și obiceiurile în Rusia secolului al XVIII-lea Biblioteca culturală și istorică SPb XXXIII, Engedmayesch", P K - Teoria cunoașterii a lui Ernst Mach XXXVIII, - Erikson, E - Despre psihicul arahnidelor LXXXII, -~ Erichsen, - Rev : R Falkenberg Istoria noii filosofii Transl din germană Inozempev SPb , XL, - O CARTE NOUA: S TORMAZOV Fericire și progres din punctul de vedere al selecției naturale În librăriile "Timpului Nou" și altele PRET I RUB Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE În toate librăriile cunoscute DE VÂNZARE: Prof A I Vvedensky Eseuri filozofice Emisiune I Despre filozofie în Rusia, despre misticismul și critica lui V S Solovyov, despre liberul arbitru, despre sensul vieții, despre raportul dintre credință și cunoaștere Prețul pe care îl frec V Windlband Istoria filosofiei antice Traducere din germană, ed prof A I Vvedensky a -a ed Preț ruble V Windelband Istoria noii filosofii în legătură cu cultura generală și științele individuale Ed a II-a, reeditată de Prof A I Vvedensky pe a -a germană volume Pret ruble LUCRĂRI Societatea filozofică din Sankt Petersburg: Problema I Descartes Reflecții metafizice Transl editat și cu un articol de Prof A I Vvedensky Descartes și raționalismul Preț I p Problema II și III Malebranche Căutarea adevărului Transl ed şi cu un articol de E L Radlov Pret ruble Problema P Berkeley Tratat despre începuturile cunoașterii umane Transl ed iar cu articolul IL > G Debolsky Pret cop Problema T Aristotel Etică Transl si introductiv? articol de E L Radlov Prețul pe care îl frec cop ; Biblioteca "Runivers" ANUNTURI £ VESTNIN DE FIZICI EXPERIMENTALE ȘI MATEMATICĂ ELEMENTARĂ Publicat de de ori pe an în numere separate, de nu mai puțin de de pagini fiecare, editat de Privatdozent VF Kagan Programul jurnalului: articole originale și traduse din domeniul fizicii și matematicii elementare Articole dedicate problemelor predării matematicii și fizicii Experimente și dispozitive Cronica stiintifica Teme pentru angajați Probleme de rezolvat Rezolvari ale sarcinilor propuse cu numele celor care le-au rezolvat Atribuții de premii Departamentul bibliografic Revizuirea revistelor speciale Articolele sunt scrise cât mai popular posibil, fără a aduce atingere laturii științifice a problemei Semestrele precedente au fost recomandate: Uchen Com Min Nar etc pentru imn soțul și feminin, real uch , lrohymn , oraș, uch , învață Internet și seminarii; Principal Ex Militar-educativ Cap - pentru militari - uch unități; Uchen Com la Sfântul Sinod - pentru duh seminarii și școli Un număr de probă este trimis gratuit la cerere Condiții de abonament Prețul abonamentului cu poștă: ruble pe an, ruble pe șase luni Profesorii și profesorii școlilor inferioare și toți elevii care se abonează la jurnal direct de la redacție plătesc ruble pe an, ruble pe șase luni Adresă de corespondență: Odesa Colegiului editorial al Buletinului de fizică experimentală ABONAMENTUL ESTE DESCHIS PENTRU PE REVISTA Modern Psychiatry, publicat cu participarea lui N A Vyrubov, V A Gilyarovsky, V I Semidalov, S S Stupin, S A Sukhanov, editat de A N Bernshtein și IL B Gannushkin Al patrulea an de publicare Revista va continua să fie publicată lunar în cărți de aproximativ foi Prețul abonamentului pentru un an cu livrare și expediere șapte ruble, în străinătate ruble Prețul unei cărți separate este de de copeici Abonamentele sunt acceptate la biroul editorilor Psihiatriei Moderne (Moscova, B Levshinsky per , Tel -) și în toate librăriile gg abonații nerezidenți sunt rugați să trimită bani de abonament direct la redacție; la primirea banilor, se

va trimite o chitanță Este permisă instalarea taxei de abonament cu condiția contactului direct cu biroul revistei: pentru abonament ruble iar până la iunie - ruble Articolele în colete la comandă se solicită a fi trimise la adresa redacției Editorii își rezervă dreptul de a face unele abrevieri în articolele trimise Autorii articolelor originale publicate în revistă primesc gratuit de reeditări Despre toate cărțile trimise la redacție se tipărește un anunț în cea mai apropiată carte a revistei Taxa de publicitate! Înainte de text și a mâncat copertă: pagini Vi- rub Va pagini- rub , pagină- rub După text: / pagină - ruble, pagini Vz - ruble, pagină - ruble Cu reclame repetate, reducerea corespunzătoare Distribuție de aplicații cântărind până la dolari loturi - de ruble Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Abonamentul pentru la reviste este deschis:) "Tânăra Rusia" ("TSTSKOE TEHIEО revistă lunară ilustrată pentru familii și școli PATRICEȘI DOILEA AN DE EDITARE Revista este permisă a fi eliberată, prin abonament prealabil, bibliotecilor studențești ale instituțiilor de învățământ secundar, școlilor orășenești, conform Regulamentului din , precum și sălilor și bibliotecilor publice gratuite În anul p k fără expediere, ruble cu redirecționare În , revista "Rusia tânără" ("Lectură pentru copii") oferă tuturor abonaților: CĂRȚI LUNAR, care includ: a) povești, povești și basme; b) poezii; c) eseuri și biografii istorice; d) articole științifice de popularitate; e) fotografii din portrete ale unor oameni remarcabili, din picturi ale unor artiști celebri etc APLICAȚII GRATUITE: I Lucrări alese de S T Aksakov P Poetul iubirii și milei Charles Dickens și vulturul poeziei franceze Victor Hugo Eseuri literare și biografice cu aplicații de portrete și lucrări selectate Comp N Ya Abramovici III A A Pleșcheev Culegere de poezii cu portret și biografie a poetului, editată de D II Tihomirov IV* A S Hhomyakov, K S Aksakov și I S Aksakov Culegere de poezii cu portrete ale poeților, editată de D I Tikhomirov Seturile rămase ale revistei "CITIREA COPIILOR" pentru anii anteriori - pentru ruble cu expediere în limitele Rusiei europene revista pentru educatori si profesori populari PATRICEȘI DOILEA AN DE EDITARE Ministerul Învățământului Public este permis să fie emis, prin abonament prealabil, pentru bibliotecile profesorilor și sălile publice de lectură gratuite p k fără expediere, ruble cu redirecționare Revista apare de ori pe an, în cărți de până la coli ADRESA EDITORIALĂ: Nr , Bolshaya Molchanovka, Moscova Abonamentele sunt acceptate și în toate librăriile cunoscute Librării % concesiune · Taxă pentru reclame în revistele "Rusia tânără" și "Listok pedagogic": Pentru pagina ruble, pentru */ pagina ruble, pentru í/i pagini ruble, pentru i/ pagini ruble Editura E N Tikhomirova Editor D I Tihomirov În cadrul revistelor "Tânăra Rusia" și "Listok pedagogic" a organizat o contribuție de carte la publicațiile lui D I Tikhomirov:) Biblioteca pentru familie și școală) Biblioteca profesorului) Manuale de D I Tihomirov Catalogul se trimite gratuit la cerere Biblioteca "Runivers " ANUNTURI DESPRE GÂNDIREA RUSĂ Abonamentul pentru este deschis Cartea decembrie (a douăsprezecea) a fost publicată Cuprins: I· EA Poezie în versuri -Boris Sadovsky II DEAD Swell Roman -Oh Mirtov Sfârşit III VITA SOMN UM BREVE Rom Rickard Guh Din germană -Trad E S Khokhlova Sfârşit IV Scrisorile lui Cehov V CHIK-PER FERICIT Roman Pontoshhidan Din daneză - Transl M P Blagoveshchenskaya Sfârşit VI GOGOL ȘI GOYA - S K Sham bi gol VII F F MARTENS - Bar B Nolde VIII ILUZII ALE SOCIALISMULUI ("The Hlusions of socialism") Bernard Shaw Din engleză - Transl S I Rapoport IX ORIENTUL NOSTRU ȘI COLONIZAREA SA - A A Kaufman ' L Pogodina XI SCRISOARE DIN GERMANIA Noi taxe imperiale -Elizabeth Wilentz-Horowitz XII NOTE PRIVIND LITERATURA MODERNĂ Anatema* de L

Andreev -Câteva cuvinte despre criza literară care se trăiește -L Ya Gurevich XIII LUMEA JUcăriilor (Despre expoziția de jucării de la Moscova a artistului Bartram) - V G Malahievyeva-Mirovich, XIV Despre Vsevolod Garshin (Introducere în caracterizare) - K I Chukovsky, XV Atemporalitate - A S Izgoeva XVI ÎNTREBĂRI ACTUALE ALE VIEȚII INTERNE I Soarta constituţiei ruse -K N Sokolova P Sindicatele industriale din Rusia și condițiile dezvoltării lor - V Gefding XVII DOUĂ CUVINTE PE ARTICOL DE A A KAUFMAN - Kn G E Lvova XVIII LIBERTATEA DE CĂUTARE ȘI UN APEL LA INTOLERANȚĂ (Scrisoare către editor) - P I Novgorodtseva XIX PE DIVERSE TEME "Cererile vieții", "Însemnări istorice" de M O Gershenzon -Peter Struve XX POLITICA EXTERNĂ - L I Halberstadt XXI BIBLIOGRAFĂ DIVIZIA XXII ANUNTURI TERMENI DE ABONAREA: ' Anul luni- luni luni lună Cu ven şi Peres : p p p r p In strainatate p p k str r k p k Abonamentul este acceptat la Moscova - în biroul revistei: Vagankovsky per , Kumanina În Sankt Petersburg, Vilna și Varșovia - în carte magazin Karbasnikov și prieten Cel mai bun magazin Moscova, Petersburg, Odesa și Kiev O CARTE NOUĂ A UTILIZAT și "Gândirea Rusă" - Diverse zie experiență religioasă -Vidyama James Întrebări de filosofie, KN IOO ■ Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE ^ediția** ABONAȚI ACCEPTAT PENTRU |A -a VGPV Ti Singurul din Rusia YASHGPP À TíГI мIГШ*иI) popular-științific Mΰ́íПAoIί́) pe probleme de spiritualism, psihism, mediumnitate și misticism O trecere în revistă și studiu a unor teorii și fapte puțin cunoscute: telepatie, clarviziune, transmitere a gândirii, personalitate divizată, obsesie, somnambulism, magnetism animal, mediumism, hipnotism, fenomenul spiritismului și alte fenomene și fantezii nenuletice) Un cuvânt independent în afara școlilor și a partidelor pe toate problemele controversate ale științei și vieții Iese de cel puțin ori pe lună în numere de la una la coli tipărite Articolele sunt însoțite de desene explicative, desene și portrete, după caz Sunt postate recenzii ale cărților noi și vechi; clarificări și răspunsuri editoriale la întrebările și scrisorile abonaților Secțiunea literară va conține nuvele, nuvele, romane, poezii și nuvele care corespund direcției revistei Plppipiyap piiz-v Rusia: pentru un an ruble, pentru V ani ruble IIIDiIILpal tsla în străinătate timp de un an ruble, pentru % din anul ruble - k Emisiune separată la vânzare copeici (pot fi trimise cu timbre pont) Lllpimge ppiiimeatla 'la Moscova: în redacția revistei - Arbat, casa Neidgart IiiDIIlpy IIµИprlIYlaG I лL · m , și în toate librăriile din Rusia Al patruzeci și cincilea an de publicare "ASTRAKHAN LISTOK" va fi publicată în sub ediţia anterioară şi cu aceeaşi componenţă de angajaţi permanenţi Ziar de direcție progresivă, dar independent de orice partide și cerc Reprezentarea activă a intereselor regionale Cunoaștere largă a afacerilor locale Studii complete ale industriei și comerțului regional Anunturi din provincii: Nizhegorsk, Kazansk, Simbirsk, Samarsk și Sarat și din Zakasliysk regiune și Caucaz, precum și anunțuri guvernamentale, bancare birou, cale ferată drumurile și ziarele sunt acceptate direct de redacție (Malo-Demid;, sob d), dar restul este exclusiv de biroul central al L și E Metzl și Co (Moscova, Myasnitsk , satul Sytova) Taxă pentru reclame din linia minion: înainte de text copeici, după text copeici Prețul abonamentului cu poștă: an- ruble de copeici, Va ani- frecați de copeici, luni - ruble de copeici, lună- frec , Editor-editor V I Sklabinekiy Biblioteca "Runivers " ANUNTURI Anul publicării al X-lea Abonament pentru acceptat pe revista Nshchiilgy I Ishiy numit după S S Korsakov, publicat de Societatea Neurologilor și Psihiatrilor, formată din Împărat Universitatea din Moscova, SUB EDIȚIE prof V K Rota și V I

Serbsky, asistenți A N Bernstein, L S Minor, P A Preobrazhensky, G I Rossolimo și Dr V I Yakovenko Revista este publicată de ori pe an în cărți de pagini și conține:) articole originale de neuropatologie și psihiatrie, antropologie criminală, psihopatologie criminalistică, psihologie, probleme pedagogice) Rezumate) Corespondența și rapoartele congreselor și ședințelor societăților) Recenzii de cărți) Cronica şi amestec, b) Anunţuri -Anexe: a) Index bibliografic al articolelor şi cărţilor de neuropatologie şi psihiatrie; c) Protocoale ale Societății Neurologilor și Psihiatrilor de la Universitatea din Moscova Prețul abonamentului pe an cu transport și livrare - ruble; în străinătate - ruble Prețul pentru anunțuri într-o pagină este de ruble, pentru% din pagină este de ruble Se acceptă abonament în biroul redacției: Moscova, Câmpul Fecioarei, Clinica Nervous boala În , publicarea (anul) a REVISTĂ "Izvestia Dumei orașului Moscova" Revista este publicată de două ori pe lună în cărți de la la buc foi și este împărțit în două departamente, câte camere fiecare: un departament general, dedicat dezvoltării problemelor vieții urbane în Rusia și în străinătate, și un departament oficial de referință Prețul revistei cu livrare în toate orașele Rusiei: Departamentul general - Departamentul de birou - referință Ambele departamente Timp de luni ruble KOP rub cutie de frecați - La " " " " " "-" I "L" η " " "- " " "-" "-" "-" " Lanțul revistei p timp de un an si p timp de δ luni, cu prima, și livrare Se acceptă abonament: Moscova, Consiliul Local, Voskresensk-pdosch , Clădirea Duma * Biblioteca "Runivers" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Abonamentul pentru este deschis XXI editii este o revistă XXI editii "VESTNIK EDUCATION" Revista își propune să clarifice problemele educației și creșterii pe baza pedagogiei științifice, în spiritul societății, al democrației și al liberei dezvoltări a individului În acest scop, revista urmărește dezvoltarea ideilor pedagogice, starea actuală a educației și educației în Rusia și în străinătate și oferă, de asemenea, recenzii sistematice ale cărților nou publicate despre pedagogie, științe naturale, științe sociale și altele, despre reviste pentru copii, publicații publice și cărți pentru copii În plus, revista conține articole de știință de popularitate despre diferite ramuri ale cunoașterii și artei, eseuri literare și pedagogice, povești, memorii și așa mai departe Revista este publicată de ori pe an (în lunile de vară revista nu este publicată); în fiecare carte a revistei există mai mult de de coli tipărite Prețul abonamentului: pe an fără livrare ruble, cu livrare și expediere ruble, în jumătate de an ruble; cu expediere în străinătate p k ; pentru studenți și persoane insuficiente, prețul pe an cu și fără livrare este de ruble Se acceptă abonament: în biroul redacției (Moscova, Arbat, Staro-Konyushenny per , d Nr) și în toate librăriile importante din ambele capitale gg Nerezidenții sunt rugați să contacteze direct editorul Editor-editor Dr H F Mihailov · Abonament pentru acceptat la jurnalul lunar literar şi socio-politic EDUCAȚIE NOUĂ În cadrul programului de mari reviste lunare, Novoe Obrazovanie va urma direcția și caracterul pe care jurnalul Obrazovanie le-a avut cândva sub răposatul A Ya Oetrogorek Forțe literare și științifice binecunoscute vor lua parte la reviste TERMENI DE ABONAREA: Pagodă eu Cu dost, și transfer în Rusia p eu În străinătate Jur ¡ Pentru ani p k S " " Timp de luni p k " " Timp de luna - k eu p " Se acceptă abonamente: în Sankt Petersburg, Zabalkansky pr , , în biroul revistei "New Education" *, precum și în toate librăriile cunoscute ale imperiului, care deduc ° / din prețul abonamentului în favoarea lor , Biblioteca "Runivers " ANUNTURI Abonamentul pentru este deschis (AL ȘASELE AN DE EDIȚIE)

PENTRU REVISTA LUNAR ILUSTRATA PENTRU COPII "FAMILIE ŞI ŞCOALA" Revista este destinată în primul rând copiilor de vârstă mijlocie (- ani), care au încă puțin acces la reviste mai vechi care există la noi În același timp, "Familia și școala" își stabilește ca sarcină să se aplice în mod egal atât intereselor copiilor care studiază în clasele inferioare ale instituțiilor de învățământ secundar, cât și înțelegerii elevilor din școlile publice elementare "Familie și școală" se compune din cărți lunare ale revistei și cărți separate ale "Bibliotecii de familie și școală" Fără a-și atrage abonații cu niciun fel de prime sau așa-zise aplicații gratuite, redacția "Familiei și școlii" acordă o atenție excepțională demnității interne a revistei în sine, selecției atentă a materialelor accesibile și distractive pentru copii și susținute într-o atitudine pedagogică, precum și la eleganta sa În acest din urmă scop, textul revistei este atent ilustrat cu desene executate artistic și, în plus, în fiecare carte sunt plasate imagini separate Ținând cont de distribuția revistei în școli, fiecare carte din Familia și școala este compilată în așa fel încât să poată fi împărțită cu ușurință în părți, dacă se dorește, iar lucrările mari tipărite în mai multe numere ar putea fi legate într-o singură carte la sfarsitul anului La "Familie și școală" participă: E A Bakunina, I A Belousov, E Volkova, N A Goltseva, S G Grigoriev, S D Drozhzhin, P Zaso-dimsky, P P Infantiev, V V Kapelkin, O Karysheva, A A A Kizve Knyazkov, N K Koltsov, M A Krukovsky, T N Lvov, Vl N Mamin-Sibiryak, I I Mitropolsky, N Novich, Yury Novoselov, K D Nosilov, Sergey Orlovsky, O P Runova, S I Rerberg, A G N Runovad , P N Sakulin, A Serafimovich, V D Sokolov, P P Sushkin, N D Teleshev, M V Tilicheeva, V N Kharuzina etc PREȚ DE ABONAMENT pentru cărți "Familie și școală" și pentru cărți "Biblioteci pentru familie și școală": cu livrare și expediere ruble intr-un an Fără livrare la Moscova p k În străinătate p Abonament pe șase luni p k (acceptat exclusiv în redacţie) Abonamentul fără livrare este acceptat la Moscova: în redacție, în biroul lui N Pechkovskaya și în librăriile "Trud" și N Karbasnikov Seturile rămase ale revistei pentru anii anteriori sunt vândute în redacția și biroul lui N Pechkovskaya pentru ruble, cu excepția anului , care, după ce aproape toate exemplarele sunt epuizate, este vândut la un preț mai mare pentru cinci ruble ": Moscova, str Goncharnaya, d Nr , Editor-Editor Vl Lvov Biblioteca "Runiverse" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE IH gad "cladiri ABONAMENTUL ESTE DESCHIS PENTRU edițiile IM W la un mare ziar politic, economic, public și literar "VOCEA MOSCOVEI" Prețul abonamentului: la " eu " " " unsprezece lună ' La Vatra preferentiala, pentru persoane spirituale gradate, militari, profesori și P< " stud LA pe luni p La Cei care prescriu în străinătate plătesc de două ori Semnătura preferenţială pentru persoanele spirituale gradate, militari, profesori și studenți La " " " " " R " eu Responsabil redactor P I Smirnov Editura: "Parteneriatul de la Moscova pentru editarea de cărți și ziare" Anul XVI în Anul XVI "Jurnalul MINISTERULUI JUSTITIEI" va fi publicat lunar, cu exceptia lunilor iulie si august, in carti de aproximativ de coli Anul abonamentului incepe in ianuarie Taxa de abonament ruble pe an cu livrare si expediere Funcționarii, atunci când se abonează prin trezorieri, beneficiază de un plan de rate de până la rublă pe lună, cu scopul ca toată plata să fie efectuată în primele luni ale fiecărui an Toți ceilalți abonați, atunci când se abonează exclusiv la Biroul principal, beneficiază de un plan de rate de până la ruble pe lună, astfel încât întreaga plată să fie efectuată în primele patru luni ale fiecărui an Candidați pentru posturi în departamentul judiciar, persoane lăsate la universități pentru a se pregăti pentru o

profesie, precum și studenți ai Universităților Imperiale și ai Liceului Juridic Demidov, absolvenți ai Școlilor Imperiale de Drept și ai Liceului Alexandru și studenți ai Academiei de Drept Militar plătiți, la abonament în biroul principal, ruble pe an Cărțile individuale se vând pentru rublă, cu anexe, pentru ruble Librăriile beneficiază de o concesiune de °/o pentru acceptarea abonamentelor și a anunțurilor și de % pentru vânzarea cărților individuale Sediul principal: Librăria M M Stasyulevich, Sankt Petersburg, Insula Vasilyevsky, linia , Anunțurile pentru tipărire în "Jurnal" sunt acceptate la Biroul Principal cu o taxă de de copeici pe linie, ruble pe pagină și ruble pe jumătate de pagină Redacția "Jurnalului Ministerului Justiției" este situată în centrul orașului Sankt Petersburg, pe strada Ekaterininskaya, în clădirea Ministerului Justiției Editor V O Deryuzhinsniy Biblioteca "Runivers " ANUNTURI, Abonament deschis pentru LA REVISTA SĂPTĂMÂNALĂ "Solicitări <Viața", un buletin de cultură și politică, publicat din octombrie a acestui an la Sankt Petersburg, cu participarea strânsă a lui M M Kovalevsky și R M Blank și cooperare: K K Arsenyeva, θ D Batyushkova, A B Benois, prof M V Bernatsky, prof V M Bekhtereva, P D Boborykina, prof A K Borozdin, V Ya Bogucharsky, A I Braudo, I K Brusilovsky, A M Belov, prof A N Veselovsky, V V Vodovozova, V P Vorontsova, prof S Gambarova, M B Gannushkin, A G Gormfeld, nrof N A Gredeskula, A G Grosman, L Ya Gurevich, Eduard David, I L Davidson, prof V E Dena, D A Drilya, I V Zhilkina, P I Zvezdich, prof I I Ivaniukov, prof N I Karev, D M Koigen, A N Kotelnikov, B Krichevsky, prof V D Kuzmina-Karavaeva, M I Kulisher, priv -asoc I M Kulisher, G A Landau, D A Levin, pref P F Lesgaft, S I Lisenko, A V Lunacharsky, prof I V Luchitsky, prof A A Manuylova, prof I I Mechnikova, L E Motskina, N K Muravieva, prof D V Ovsyaniko-Kulikovskaia, prof I Kh Ozerova, L F Panteleeva, prof L I Peter-lichid, prof A S Posnikova? M B Ratner, prof H M Reichesberg, E K de Roberti, N S Rusanova, Ya L Saker, D V Saturin, prof V V Svyatlovsky, M A Slavinsky, L Z Slonimsky, N D Sokolova, prof E V Tarle, prof K A Timiryazeva, V J Totamianets, M L Trivus, prof M I Tugan-Baranovskago, G A Falborka, πμρφ M I Fridman, V Cehova, M A Cehova, prof M P Chubinskaya, prof A A Chuprova, L I Sheinis, I I Shreider, L Ya Shternberg și alții Programul " I Articole pe probleme de actualitate ale vieții politice, economice, sociale, literare și științifice din Rusia și Occident I Revizuirea ultimei săptămâni (internă și străină); activitățile parlamentelor, acțiunile guvernelor, viața partidelor, mișcarea socială, autoguvernarea locală, autoactivitatea publică etc III Documente de progres Articole și comunicări despre cursul cultural și social progres în toate țările IV* Corespondență din Rusia și din străinătate CERERE DE VIAȚĂ"; V Jurnal de reviste: recenzie a revistelor și ziarelor rusești și străine VI Mișcarea muncitorească VII Mișcarea cooperativă VIII Educație publică IX Studiul vieții economice (internă și străină) X Recenzie literară XI Revizuire științifică XII Cuceriri tehnologice XIII Bibliografie rusă și străină XIV Teatru XV Artă XVI Foileton Prețul abonamentului cu transport și livrare: în Rusia timp de an p , pe V g - R * k ' pe Vl g' ~ | P k ' pentru lună - ~ " k ' În străinătate: timp de an - ruble, pentru * /% din an ruble, pentru * / d an - ruble, timp de lună k Prețul unui număr separat cu redirecționare este de k Abonamentul continuă pentru noiembrie și decembrie anul acesta Preț pentru luni Í r , pentru m - copeici Adresa redacției și a sediului principal: St Petersburg, str B Moskovskaya, Telefon nr - Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Abonamentul pentru este deschis (XV*-an de publicare) la o

revistă ilustrată literară și de știință populară pentru familii și școli " Coborâri În , VVSHODY va fi publicată cu participarea acelorași colaboratori și în același spirit și direcție ca în anii precedenți Revista apare la sfârșitul fiecărei luni ' În , abonații la "Răsărit" vor primi: Q JWÉ format mare cu conținut variat Acestea includ: povestiri și nuvele, originale și traduse, poezii, povestiri istorice, basme, legende, biografii ale unor oameni celebri, călătorii, eseuri de științe naturale, geografie, etnografie etc Secțiuni permanente: Din știință și viață și popular literatură Având în vedere distribuirea revistei în școli, fiecare carte a lui "Vskhodov" este compilată astfel încât să poată fi împărțită cu ușurință în părți, iar lucrările tipărite în mai multe numere pot fi combinate într-o singură carte Nr "Biblioteca lăstarilor" - cărți de format mic, fiecare conținând o lucrare întreagă, ficțiune sau știință populară, de imagini individuale pe cea mai bună hârtie de peisaj Preț abonament: cu livrare și expediere: Pentru un an în Rusia ruble, pentru / an ruble k , pentru y ^ anul p k , timp de lună k În străinătate p Taxă publicitară: Getr - ruble, y pagini- ruble, y pagini- ruble Se trimite un număr de probă pentru timbre de șapte copeici ABONAMENTUL ESTE ACCEPTAT la sediul revistei: Sankt Petersburg, th Rozhdestvenskaya, Nr ; în cont Pechkovskaya: Moscova, linii Petrovsky și în toate librăriile cunoscute Ed -ed E Monvizh-Montvind Abonamentul pentru este deschis PE REVISTA PENTRU PROFESORUL POPORULUI ■ (al -lea an de publicare) CORPUL EDUCAȚIEI POPORULUI Apare de de ori pe an în cărți de la - coli Prețul abonamentului pentru revistă ruble k pe an, timp de șase luni - p k Prețul unei cărți separate este de copeici ADRESA EDITORIALĂ: Moscova, Polyanka, Uspensky pereulok, , apt Editori-editori: N V Tulupov și P M Shestakov Biblioteca "Runivers " ANUNTURI il DESCHIS! ABONAMENT N / A "Buletinul teologic" - AN (Al nouăsprezecelea an de publicare) În , Academia Teologică din Moscova va continua să publice Buletinul Teologic pe aceeași bază Prețul abonamentului la "Buletinul Teologic" împreună cu anexa cărții Sfântului Isaac Sirul Opt ruble st "transmitere Notă Șapte ruble fără poștă, zece ruble în străinătate Este permis un abonament la jurnal fără apendice (prețul este de ruble) Rata pentru doi termeni este permisă (cu abonament ruble și până la iulie ruble λ Cei care se abonează la jurnal fără o aplicație se bucură de un astfel de plan de rate pentru doi termeni - cu un abonament de ruble iar la iulie, ruble Pentru schimbarea adresei copeici Notă Abonații Buletinului Bogoslovski din toate edițiile redacției beneficiază de o reducere de - %, în funcție de mărimea comenzii Adresa editorială: Sergiev Posad, provincia Moscova, în redacția Buletinului Bogoslovski Editor de comenzi prof N Zaozerekii Abonamentul pentru este deschis CĂTRE REVISTELE "BISERICA VESTNIK", și "LECTURĂ CREȘTINĂ", publicat la Academia Teologică din Sankt Petersburg Condiții de abonament pentru În Rusia: a) pentru ambele reviste - (opt) ruble b) Separat pentru "Buletinul Bisericii" ruble (cinci), pentru "Lectură creștină" ruble În străinătate pentru toate locurile: pentru ambele reviste IO (zece) ruble, pentru fiecare revistă separat - (șapte) ruble Abonații din afara orașului își scriu cererile astfel: La redacția lui Tserkovnago Vestnik și Khristian Reading din Sankt Petersburg Cei care semnează în Sankt Petersburg se adresează la biroul redacției (Nevsky Prospekt, , kz), unde puteți primi și ediții individuale ale redacției și unde se acceptă anunțuri pentru tipărire și distribuire la "Buletinul Bisericii" " Abonamentul la reviste cu plata în rate a banilor abonamentului este permis: atunci când vă abonați la ambele reviste - ruble, până la mai - ruble, până la octombrie - ruble, când

vă abonați la un jurnal - ruble și până la iulie - p Comisarilor pentru livrarea unui abonament la reviste li se asigură % Biblioteca "Runiverse" ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE OBIECTUL EDIȚIEI SUCURSALA MOSCOVA Societatea Tehnică Imperială Rusă (zece numere pe an) Programul jurnalului: Cercetări și lucrări originale pe probleme tehnice și socio-economice; recenzii și bibliografie; articole traduse Rapoarte din viața Societății; separați anexele de lucrările finalizate ale departamentelor Societății sau ale membrilor individuali Prețul abonamentului "Zapisok": pentru un an cu expediere și livrare ruble, pentru o jumătate de an ruble, fără expediere și livrare pentru un an ruble copeici, pentru o jumătate de an ruble copeici Se acceptă abonamente:) în librăria P Leadert, Moscova, linii Petrovsky și) în redacția "Zapisok", Myasnitskaya, M Kharitonevsky per , d Nr Al -lea an de publicare Abonamentul pentru este deschis pe revista MOSCOVA SĂPTĂMÂNALĂ Editor al revistei Book E "N TRUBETSKOY" Cei mai apropiați colaboratori: N V Davydov, S A Kotlyarevsky, H N Lvov, V A Maklakov, A L Pogodin, P B Struve și Prince G N Trubetskoy Condiții de abonament: timp de un an - ruble, timp de luni - ruble, timp de luni - mă frec cop Dublu peste ocean , Abonamentul este acceptat în toate librăriile magazin, și în redacție Adresa biroului: Moscova, bulevardul Prechistensky, satul Kalmeer Tel - Abonamentul pentru la revistă este deschis PSIHOTERAPIE Revizuirea problemelor de tratament mental și psihologie aplicată, publicat cu participarea lui A N Bernshtein, Yu V Kannabikh, H E Osipov, editat de N A Vyrubov Revista va fi publicată o dată la două luni în cărți de cel puțin trei file Prețul abonamentului pentru un an cu livrare și expediere este de patru ruble, în străinătate - cinci ruble Prețul unei cărți separate este de de copeici Abonamentul este acceptat în biroul redacției "PSYHOTERAPIA" din Moscova, Plyushchikha, M Trubnoy per , Telef - , și în toate cărțile magazin Articole în ordine coletele sunt rugate să fie trimise la adresa redacției Autorii articolelor originale publicate în revistă primesc gratuit de reeditări Fiecare carte trimisă la redacție va fi anunțată în numărul următor al revistei Biblioteca "Runivers " ANUNTURI Abonamentul pentru este deschis (al -lea an de publicare) pentru singura publicație literară și artistică ilustrată din Rusia Noua Jurnal de Literatură, Artă și Știință (fostul I Bulgakov, redactor al ziarului "Timp Nou") Noua jurnală publică tot ce este remarcabil, original și caracteristic, trăgându-și conținutul din acest fond de cultură mondială, ideile și aspirațiile sale, care ar trebui să fie subiect de curiozitate pentru toți oamenii gânditori și inteligenți ABONAȚII NOI REVISTE PRIMESC ÎN PENTRU ANUL: ■J O carte a unei reviste lunare literare, artistice, cu multe desene, format mare în °, tipărită în tipar artistic pe hârtie smalată groasă, cu caractere clare În continuare, o cărți cu cele mai recente lucrări Autori: Paul Bourget, Jules Clarthy, | x Octave Mirbeau, Anatole France, Georges One, Arthur Schnitzler, Sholom | și Ash, G Wales, Oscar Wilde, Humphrey Ward, P Benson, Percy White Cei care se abonează și plătesc prețul anual integral al revistei înainte de decembrie vor primi gratuit o nouă ediție artistică Abonamentul pentru - este deschis pentru lunar, ilustrat, științific, literatură, revistă Anul II din octombrie până la ont M I p " ■ ■ L to Oct În jurnal "MIR" acceptă emiterea de participare scriitori, ed și publiciști În - Toți abonații anuali ai revistei "MIR" care au achitat integral • taxa anuală vor primi: Mh Mn wunuana format mare, fiecare volum nu mai puțin de pɵ- foi de chat Jv Ji Jnjptluiru (de litere) ALBUM ï: KARTIN KNOW ARTIST Albumul de poze va fi trimis abonaților anuali ai revistei MIR imediat la cererea

acestora Sunt discursuri vii H Tolstoi Vă dau un preț pentru revista "MIR" cu toate extrasele cu livrare! În toate zonele Rusiei: timp de un an B r , timp de șase luni r În străinătate: timp de un an ruble, timp de șase luni ruble Pentru rural preoți, profesori, paramedici și zemstvo angajat este permisă plata în rate a taxei de abonament: atunci când abonați ruble, la fiecare trei luni pentru rub Cu un abonament colectiv al angajaților din diverse instituții este permisă o reducere de % sau pentru fiecare exemplare a trimis exemplar gratuit Adresa editorială: Sankt Petersburg, Ligovskaya, nr Detaliile, prospectul despre revistă și catalog, editorii de carte sunt trimise gratuit Editor L L Bogush&eskiy Editura V L Bogushevsky Biblioteca "Runivers " ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE Despre jurnal Credință și Rațiune în Jurnalul apare în cărți separate de două ori pe lună, cu nouă sau mai multe coli tipărite în fiecare carte, adică ediția anuală a revistei este formată din de numere cu textul de conținut teologic și filosofic de peste sau mai multe coli tipărite Prețul pentru o publicație anuală în Rusia este de ruble? iar în străinătate p cu redirecționare Nu este permisă plata în rate a banilor Se acceptă abonamente: în Harkov: în redacția revistei "Credință și rațiune" de la Seminarul Teologic din Harkov, la Harkov la perdelele "Timpului Nou", în toate celelalte librării din Harkov și în biroul "Provincialului Harkov" Gazette"; la Moscova: în biroul N Pechkovskaya, linii Petrovsky, în librăria lui I D Sytin, în Sankt Petersburg: în librăria Tuzov, Gostiny Dv , nr În alte orașe ale Imperiului, abonament la revista este acceptată în toate cunoscute toate birourile Timpului Nou VЪ EDITORIAL DE VANZARE CULEGERE DE CUVINTE ȘI DISCURSĂRI A IPS Arseni, Arhiepiscopul Harkovului și Ahtirskului, rostite în diferite locuri ale slujirii sale Prețul pentru șapte cărți este de șapte ruble cu poștă Tot venitul net depune demersuri conform voinței Înaltpreasfințitului Părinte, Arhiepiscopul Arsenie, în favoarea Societății de Asistență pentru Elevii Neracesi a Seminarului Teologic din Harkov Se deschide abonamentul pentru pe revista VESTNIK EUROPA (al -lea an de publicare) publicat de M M Kovalevsky, editat de K K Arsenyev, cu cea mai apropiată participare a: I V Zhilkin, M M Kovalevsky, N A Kotlyarevsky, V D Kuzmin-Karavaev, A S Posnikov, L Slonimsky și K A Timiryazev Pe lângă fotografiile și portretele unor personaje istorice, executate de heliogravura engleză REMBRANDT ITAGL , în revista va publica anexe artistice la catedra de artă: astfel, în primele cărți principalele tipuri de "Vai de înțelepciune" puse în scenă de către Se va oferi Teatrul de Artă din Moscova teatru (realizat în culori de către compania MEISENBACH, RIFFARTH & C° din BERLIN pe baza desenelor artistului V I ROSINSKAGO) PREȚ DE ABONAMENT: Pentru un an Pe % din an Fără livrare la Sankt Petersburg și Moscova ruble k ruble k Cu livrare la Sankt Petersburg și Moscova "- "- Cu redirecționare "- " " În străinătate "- "- Se acceptă abonament: în sediul principal al revistei: SP , Zagorodny pr , (Tel -); și Moscova, biroul jurnalului: B Nikitskaya, (Telef -) Abonamentele sunt acceptate și în toate cele mai bune librării din capitale și provincii Detaliat Prospectul este trimis gratuit la cerere Biblioteca "Runivers " ÎN REDACȚIA REVISTEI "PROBLEME DE FILOZOFIE ȘI PSIHOLOGIE" de vânzare "Proceedings of the Moscow Psychological Society": Emisiune IL Immanuel Kant Prolegomene la orice metafizică viitoare Pe Vlad Solovyov Ed al treilea Prețul pe care îl frec copeici, cu transfer eu r k Problema III Despre liberul arbitru Rezumate și articole ale membrilor Societății de Psihologie Preț ruble sj perez; p k Problema IV G V Leibnits Opere filozofice alese cu portretul lui Leibniz, ed V P Preobrajenski Ed al -lea C i r k Pentru

expediere k Problema VI E Kerd Hegel Traducere din engleză sub redacție și cu prefața cărții S N Trubetskoy Cu anexa unui articol despre Hegel Vl S Solovyova Preț și r k Edițiile Societății de Psihologie din Moscova: K Fisher Arthur Schopenhauer Transl cu germana ed V P Preobrajenski M XVI + p C p G A Girn Analiza universului în elementele sale Traducere din franceza Cu o prefață de S I Starynkevich Preț ruble pr Paulsen Introducere în filozofie a -a ed Pe cu el ed V P Preobrajenski Preț ruble I A Walter Principalul motor al eredității C k Mijloc și constanță Tradus din chineză de D P Ko-nissi Ts J la k M S Korelin Umanismul italian timpuriu și istoriografia sa Studiu critic TI C p L Eseuri despre Renașterea italiană Ed al -lea C i r Al lui Eseuri din istoria gândirii filosofice în Renaștere Contemplarea lumii de Francesco Petrarh C k V N Ivanovski Eseu despre viața și opera lui N Ya Grot C k Al lui Sistemul de discipline din universitățile noastre și aplicarea lui la științele filozofice a m C k e A Wen Psihologie vol II Traducere și prefață de Vl N Ivanovski M C p k , elevii i p k pr Paulsen Fundamentele lui e t și k și Transl s (permisiunea autorului) a -a germană ed sub editorial Vl N Ivanovski M C p k N Ya Grot Despre suflet în legătură cu învățăturile moderne despre putere Experiență de construcție filozofică C k , L Lopatin Prințul S N Trubetskoy și perspectiva sa filozofică generală I k Carte S N Trubetskoy Colecție completă de lucrări în volume Preț cu abonament ruble Lansare: volume I, II, III, IV I și IV vol p k , II și III voi p N D Vinogradov Filosofia lui David Hume Partea I Filosofie teoretică C i r k